

WYDAWNICTWA MUZEUM TATRZAŃSKIEGO
IM. DRA T. CHAŁUBIŃSKIEGO W ZAKOPANEM
NR 6

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESOR UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

MATERJAŁY ŹRÓDŁOWE
DO DZIEJÓW OSADNICTWA GÓRNEJ ORAWY

CZĘŚĆ I.
DOKUMENTY

WYDANE Z ZASIŁKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

ZAKOPANE 1932
NAKŁADEM MUZEUM TATRZAŃSKIEGO W ZAKOPANEM

BIBLIOTHÈQUE DU MUSÉE DES TATRY
À ZAKOPANE
NR 6

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESSEUR À L'UNIVERSITÉ DE CRACOVIE

DOCUMENTS
POUR SERVIR À L'HISTOIRE DE LA COLONISATION DE LA HAUTE ORAWA

Ière PARTIE
LES CHARTES

PUBLICATION SUBVENTIONNÉE PAR LE FONDS DE LA CULTURE NATIONALE

ZAKOPANE 1932
ÉDITÉ PAR LE MUSÉE DES TATRY À ZAKOPANE

WYDAWNICTWA MUZEUM TATRZAŃSKIEGO
IM. DRA T. CHAŁUBIŃSKIEGO W ZAKOPANEM
NR 6

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESOR UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

MATERJAŁY ŹRÓDŁOWE
DO DZIEJÓW OSADNICTWA GÓRNEJ ORAWY

CZĘŚĆ I.
DOKUMENTY

WYDANE Z ZASIŁKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

ZAKOPANE 1932
NAKŁADEM MUZEUM TATRZAŃSKIEGO W ZAKOPANEM



KRAKÓW — DRUK W. L. ANCZYCA I SPÓŁKI

Pamięci

KS. JÓZEFA KOHÚTHA

zasłużonego badacza dziejów wsi orawskiej

oraz niestrudzonego zbieracza

dokumentów historycznych Orawy

poświęca tę część zbioru

WYDAWCA

PRZEDMOWA

Wydawnictwo niniejsze obejmuje materjały źródłowe do dziejów osadnictwa górnej Orawy.

Dlaczego ten właśnie zakątek obrał wydawca? Bezwątpienia odgrywał dlań niemałą rolę sentyment osobisty, jaki żywi od lat dla Orawy, przyczem gruntowne poznanie kraju w czasie niejednokrotnych, dłuższych tam pobytów i wędrówek, stanowiły pobudkę bezpośrednią. Lecz do tego przyłączyły się ponadto jeszcze szczególne zainteresowania naukowe wydawcy problemami osadniczymi na pograniczach ziem polskich, zwłaszcza związkiem między rozwojem osadnictwa a kształtowaniem się granic na tle naturalnych warunków geograficznych [1]). Z pośród zewnętrznych granic Polski karpackie odcinki: spiski, orawski oraz czadecki należą do najciekawszych, z tego względu, że tam element etniczny polski przekracza granicę polityczną. O ile jednak odcinek spiski jest dobrze zaopatrzony w wydawnictwa źródłowe, zwłaszcza w materjał dokumentalny, bardzo dawny i obfity [2]), o tyle odcinki górno-orawski i czadecki pozostawiają pod tym względem wiele do życzenia, oczywista wskutek tego przedewszyst-

[1]) Por. ostatnie prace wydawcy na ten temat: Geograficzne podstawy Polski Chrobrego (Kwart. Hist. r. 1925); Historyczne podstawy rozwoju dziejowego Śląska (Historja Śląska. T. I, wyd. Pol. Akad. Umiej., Kraków 1932); Rola czynników geogr. w rozwoju dziejowym Polski (Ziemia z r. 1927).

[2]) W polskiej literaturze historycznej posiada pogranicze spiskie szereg monografij, z których najważniejszą jest praca St. Zachorowskiego, Węgiersko-polskie osadnictwo Spiżu do poł. XIV w. (Rozpr. Akad. Umiej. Wydz. H. F. t. 52).

kiem, że nie były tak dostępne osadnictwu jak tamten, i że ono późno stosunkowo tam wtargnęło.

Jeśli o górną Orawę idzie, to poza kilkunastu przywilejami sołtysiemi, wydanemi przez ks. Józefa Kohútha w «Slovenskom Letopise» [1]), częściowo w skróceniach, zresztą w sposób nie odpowiadający dzisiejszym wymogom naukowym, częściowo zaś w krótkich streszczeniach, zawartych w jego opowiadaniach z dziejów Orawy w «Katolickych Nowinách» z lat 1887—9, brak był zupełny jakichkolwiek wydawnictw do dziejów górnej Orawy. Zresztą obu tych publikacyj, dawno wyczerpanych w samej Słowacji i tam nawet dość trudno dostępnych, nie było dotąd w żadnej bibljotece krakowskiej [2]) a zapewne i wogóle polskiej, gdyż dawniejsza nauka nasza Orawą i jej dziejami niemal zupełnie się nie interesowała. Korzystali z tych dokumentów, zebranych przez Kohútha, jedynie słowaccy dziejopisowie Orawy, ks. St. Haluška, ks. Matuš Pajdussák [3]) i inż. Andrzej Kavulják [4]).

U nas zainteresowanie dziejami Orawy datuje się dopiero od chwili, gdy po wojnie światowej i wskrzeszeniu państwa polskiego zagadnienie jej kresów południowych i przyszłej tamże granicy stało się aktualnem. Podpisany już wtedy, przed laty 12, zajął się kwestją rozwoju granicy południowej Polski w czasach historycznych [5]), ale właśnie na odcinku orawskim natrafił na największe trudności w wykazaniu rozwoju dziejowego dawnej granicy, głównie z powodu zupełnego braku wydanych źródeł. Dopiero później, po bliższem poznaniu Orawy, przekonał się wydawca, że zachowało się tam jeszcze dotąd w rękach prywatnych, zwłaszcza u rodzin, pochodzących od dawnych sołtysów orawskich, a poza tem w szeregu

[1]) T. I (1876), V (1881) i VI (1882).

[2]) Dopiero przed paru laty Bibljoteka Jagiellońska otrzymała tę publikację w darze od Maticy Slovenskej.

[3]) Árvamegyei Almanach 1912.

[4]) Hrad Orava, Turč. Sv. Martin, 1927.

[5]) Granica polsko-węgierska w oświetleniu historycznem (Pamiętnik Tow. Tatrz. z r. 1920).

publicznych słowackich zbiorów archiwalnych, sporo dokumentów historycznych, wprawdzie niezbyt stosunkowo dawnych, ale rzucających bardzo ciekawe światło na proces osadniczy w puszczy beskidzkiej w ciągu wieków XVI—XVII, proces, który ma wiele cech pierwotnych, przypominających niekiedy stosunki o kilka wieków wprawdzie starsze, ale nie posiadające tak obfitego i bezpośredniego materjału źródłowego, jak to osadnictwo, które pozostawiło po sobie obfite i bezcenne świadectwa pisemne, dozwalające śledzić żywcem niejako jego rozwój. Jest ten proces osadniczy ciekawy dla nauki z trzech względów: naprzód dlatego, że przypada na obszar, przez który przechodziła granica polityczna o charakterze granicy naturalnej, przekroczonej przez element polski, napływający od północy. Powtóre dlatego, że jest to równocześnie sfera zetknięcia się dwóch elementów etnicznych, polskiego i słowackiego, które wprawdzie zajmują obok siebie obszary naogół dość zwarte i wyraźnie rozgraniczone, jednak pewne osmotyczne wpływy i oddziaływania wzajemne, religijne, kulturalne, polityczne, a przedewszystkiem gospodarcze występują w tych źródłach bardzo wyraźnie, jako zjawiska niezmiernie ciekawe dla badań nad stosunkiem dwóch odłamów etnicznych, bezpośrednio z sobą sąsiadujących. Wreszcie jak trzeci czynnik, biorący w samych zaczątkach udział w kształtowaniu się osadnictwa na górnej Orawie, to element wołoski, który odegrał ważną, choć mało jeszcze dotąd zbadaną rolę w kolonizacji pastersko-rolnej całego łańcucha karpackiego [1]). Na te i inne zagadnienia rzuca światło materjał, zawarty w niniejszem wydawnictwie.

Chodziłoby o kwestję ram wydawnictwa: ram terytorjalnych, chronologicznych i rzeczowych.

Jeśli mowa o pierwszych, to polskiego wydawcę interesują przedewszystkiem obszary, zasiedlone przez lud przybyły

---

[1]) Por. Z. Pacewiczowej Osadnictwo pasterskie i wędrówki w Tatrach i na Podtatrzu (Prace Komisji Geogr. Pol. Akad. Umiej. nr 1. Kraków 1931) oraz K. Dobrowolskiego Migracje wołoskie na ziemiach polskich (Pamiętn. V Zjazdu hist. pol. 1930, t. I).

z Polski, przez polskich górali, którzy w górnych dolinach dopływów rzek Białej i Czarnej Orawy oraz Orawicy, obsiedli wieńcem południowe zbocza Pilska i Babiej Góry, sięgając dalej na południu w obszar wododziału rzek Orawy i Czarnego Dunajca, hen aż po podnóża Tatr Zachodnich. Osady te po dziś dzień zachowały pomimo pewnego nalotu słowackiego swój etnicznie polski charakter, przejawiający się w języku, stroju i zwyczaju ludowym. Wyznaczona przez Radę Ambasadorów granica przecięła to etnograficznie polskie terytorjum górnej Orawy, przyznając wschodnią jego część Polsce, a zachodnią pozostawiając przy Czechosłowacji. Wydawnictwo niniejsze, jako historyczne, nie ogranicza się oczywiście do dzisiejszego podziału politycznego, ale obejmuje wszystkie osady polskich górali na Orawie, tak po stronie polskiej, jak i czechosłowackiej, aż po linję, wyznaczającą etnograficzny zasięg tych górali (z uwzględnieniem osad o ludności mieszanej)[1]. Osady te bowiem nie zmieniły zasadniczo swego etnicznego charakteru od chwili założenia aż po dzień dzisiejszy. Podpisany jednak tuszy, że wydawnictwo jego pobudzi słowackich miłośników przeszłości Orawy do kontynuowania tej pracy na terenie sąsiedniego osadnictwa słowackiego, gdyż dopiero wówczas będzie można mieć pełny obraz rozwoju stosunków osadniczych na całej Orawie.

Pod względem ram chronologicznych starał się wydawca sięgnąć wstecz do czasów, w których pojawiają się najdawniejsze ślady związków górnej Orawy z Polską, występujące na tem pograniczu wyraźniej już w wieku XIV, a doprowadzić je do końca wieku XVII, w którym proces osadniczy polski już się zakończył i skrystalizował[2].

Wreszcie rzeczowo wciągnął wydawca w s z e l k i ma-

---

[1]) Są to osady: Jabłonka, Piekielnik, Orawka, Podwilk, Podsarnie, Harkabuz, Bukowina, Podszkle, Lipnica Wielka, Lipnica Mała, Zubrzyca Dolna, Zubrzyca Górna, Chyżne, Głodówka, Suchagóra, Rabcza, Rabczyca, Polhora, Sihelne, Klin Zakamienny, Nowoć, Mutne i Wesole.

[2]) Założenie Herducki przez Erdödy'ch w XVIII w. nie wchodzi już w ramy tego wydawnictwa.

terjał mu dostępny, mogący rzucić światło na rozwój polskiego osadnictwa na Orawie, ze względu zaś na obfitość i różnorodność tego materjału podzielił go na dwie części, mające być pomieszczone w dwóch tomikach. Część pierwsza, wydana w niniejszym tomie, zawiera dokumenty, część druga, która pojawi się w jednym z najbliższych tomów, obejmie korespondencję i materjał aktowy: urbarze, regestry podatkowe, wizytacje kościelne, akta procesowe i t. p. W tym też drugim tomie zamierza wydawca przedstawić we wstępie, na podstawie już całego zebranego przez siebie materjału, zarys dziejów osadnictwa polskiego na Orawie, zaopatrzony mapą osadnictwa.

Materjał dokumentalny, zawarty w niniejszym tomie, zaczerpnięty został z różnych źródeł i zbiorów, tak publicznych, jak i prywatnych.

Najwięcej stosunkowo tekstów, bo przeszło 1/4, pochodzi ze zbioru ks. Józefa Kohútha, przechowanego obecnie w Archiwum Słowackiego Muzeum Narodowego w Turczańskim św. Marcinie. Ś. p. ks. Kohúth dziekan-proboszcz w Dolnym Kubinie, zmarły w r. 1900, zebrał ogromny materjał do dziejów całej Orawy, który częściowo ogłosił — jak wyżej wspomniano — w «Slovenskom Letopise», a ponadto zużytkował go w krótkich monografjach poszczególnych osad orawskich, które pojawiały się w «Katolickych Novinách». Wędrując po całej Orawie, ratował od zatraty te bezcenne zabytki przeszłości, czego zaś nie mógł zdobyć w oryginale, lub choćby w dawnej kopji, to odpisywał skrzętnie i notował. Szczególnie cenne w tym zbiorze są oryginalne dyplomy sołtysów orawskich, które w niniejszem wydawnictwie znalazły właściwe miejsce. Tak powstał Kohúthowy zbiór materjałów, który niewątpliwie zamierzał on kiedyś opublikować lub przynajmniej zużytkować w obszernej monografji Orawy. Podpisany świadom, że spełnia cząstkę dzieła zamierzonego przez tego niestrudzonego miłośnika i znawcę dziejów Orawy, odczuwa dlań wielką wdzięczność, a dla pamięci Jego żywi głęboką cześć, której dał wyraz, poświęcając cieniom Jego ten

pierwszy tomik swego wydawnictwa. Przy tej sposobności poczuwa się do obowiązku złożenia szczerej podzięki Zarządowi Słowackiego Muzeum Narodowego za udostępnienie zbiorów, a archiwarjuszce Pani Dr Marji Opočenskej-Jeršowej za życzliwą pomoc podczas pracy w temże Muzeum.

Niemniej pierwszorzędny i bogaty materjał źródłowy do dziejów górnej Orawy znalazł się w Archiwum Zamków Orawskich. Z jego też zbiorów ogłaszamy równie sporą ilość dokumentów, jakkolwiek tylko część ich dochowała się tam w oryginałach, reszta zaś w dobrych urzędowych kopjach. Wspominając o korzystaniu z tego Archiwum, niestety dotąd przez polską naukę niezbadanego i niewyzyskanego [1]), wydawca nie może pominąć milczeniem dwóch mężów, związanych z Zamkiem, jego Archiwum i dziejami. Pierwszym z nich jest sędziwy strażnik zbiorów archiwalnych, P. Mikołaj Kubinyi, autor znakomitego dzieła o Zamkach Orawskich [2]), mąż nietylko zadziwiający każdego, kto się z nim zetknął, swoją rozległą wiedzą i żywotnością umysłu, niezwykłą w tak podeszłym wieku, ale także ujmujący wielką swą uprzejmością i uczynnością, z jaką służy każdemu pracownikowi naukowemu, który przyjdzie korzystać z bogatych zbiorów Zamków Orawskich. Podpisany, doznawszy kilkakrotnie tej życzliwości P. Kubinyi'ego, pozwala sobie wyrazić Mu na tem miejscu serdeczne podziękowanie. Drugi mieszkaniec Podzamku Orawskiego, związany z Orawą pochodzeniem, a z jej prastarem grodziskiem węzłami szczerego umiłowania i pracą wieloletnią nad jego przeszłością, to P. Inż. A. Kavulják, autor pięknej monografji p. t. «Hrad Orava». Każdą wolną chwilę od zawodowych zajęć poświęca on pracy nad dziejami swej ojczystej ziemi, gromadząc śladem Kohútha materjały do osadnictwa Orawy. Jego życzliwości i cennym wskazówkom zawdzięcza podpisany bardzo wiele, przedewszystkiem szereg tekstów

---

[1]) Notatkę o zawartości Archiwum Zamków Orawskich i znaczeniu jego zbiorów dla nauki polskiej, podałem Drowi K. Piotrowiczowi do publikacji p. t. Polonica zagranicą, wyd. w Nauce Polskiej. T. XIII.

[2]) Árva Vára, 2 wyd. Budapeszt 1892.

w tem wydawnictwie, pochodzących z jego odpisów. Za tę ważną przysługę, jak niemniej za łaskawą pomoc przy korekcie, składam Mu tutaj gorące dzięki.

Pewne uzupełnienie materjałów, pochodzących z Archiwum Zamków Orawskich znalazł podpisany w Budapeszteńskiem Archiwum Państwowem, którego Dyrektorowi P. Dezyderemu Csanky'emu za wszelkie ułatwienia niniejszem dziękuję. Z prawdziwą też wdzięcznością wspominam pomoc, jakiej mi użyczał archiwarjusz tamtejszy P. Dr Bela Kossanyi, który mi nadto nadesłał szereg odpisów z tegoż Archiwum.

Z osób prywatnych, które, mając w swem posiadaniu rodzinne zbiory archiwalne, nie szczędziły wydawcy szczodrej pomocy, użyczając mu przechowywanych u siebie dokumentów, na samym czele wymienić trzeba P. Albina Wilczka żupnego notarjusza w Trzcianie, który posiada po ojcu, śp. Eugenjuszu, obfity zbiór dokumentów, częścią w oryginałach, częścią w odpisach, do rodzin sołtysich Wilczków, Bukowińskich i Moniaków. Archiwum to, dzięki uprzejmości P. Albina i stryja jego P. Alfonsa Wilczków, było mi dostępne i zostało zużytkowane, za co należy im się szczera podzięka. Po Wilczkach zachowali pewne dokumenty PP. Divéky'owie: Prof. Adorjan i brat jego Aleksander w Podwilku, których uprzejmości też niejedno zawdzięczam. Cenne dokumenty do rodziny Moniaków znalazły się pod samą Babią Górą w Zubrzycy Górnej, przechowywane pieczołowicie i w największym porządku przez P. Helenę zam. Wilczek i brata jej P. Radcę Aleksandra Lattyaka, którym również winienem wdzięczność za użyczenie dokumentów ze swego archiwum. W Zubrzycy Górnej garść źródeł znalazła się nadto w farze, gdzie dzięki uprzejmości proboszcza ks. J. Maślaka mogłem je wyzyskać. Piękny zbiór posiada ks. Marcin Jabłoński, proboszcz w Orawce, znawca dziejów kościelnych Orawy, który również bardzo chętnie otworzył mi swoje materjały. Pośrednictwu P. Józefa Gebury, dyrektora Banku słowackiego w Trzcianie, który od początku żywo interesował się mojemi badaniami, sam posiadając w tym zakresie rozległe wiadomo-

ści i wiele notat, zawdzięczam otrzymanie kilku ciekawych dokumentów od P. F. Klinowskiego z Trnavy, odnoszących się do rodziny Klinowskich, a P. W. Haber z Łapsz Niżnych na Spiszu uzyskał dla mnie ciekawy akt nobilitacyjny Szczechowiczów od jednej z ostatnich dziedziczek tego rodu, P. Elżbiety z Szczechowiczów Cieluszakowej. Wszystkim tym osobom wyrażam słowa żywej wdzięczności.

Co się tyczy zasad wydawniczych, to trzymałem się tych wzorów, które ustaliły ostatnie wydawnictwa Polskiej Akademji Umiejętności, oparte na zasadzie «Instrukcji wydawniczej dla źródeł średniowiecznych» (Kraków 1925). Teksty jednak słowiańskie podaliśmy w pisowni literalnie wiernej, wychodząc z założenia, że modernizacja tychże bez fachowego przygotowania językowego nie byłaby bezpieczna, a ponadto sądząc, że wierne oddanie tych tekstów może mieć pewne znaczenie także dla lingwistów. Jedyna zmiana, jaką wprowadzono w tych tekstach (oprócz nowoczesnej interpunkcji), polega na oddzieleniu przyimków (np. k nam).

Szereg podobizn dokumentów orawskich oraz herbów rodzin sołtysich ma służyć do ożywienia suchego materjału wydawnictwa.

Indeks imion i miejscowości umieszczony będzie przy końcu II części wydawnictwa.

W Krakowie, d. 24 lipca 1932.

Wydawca.

WYKAZ DOKUMENTÓW

Str.

1. *Kraków, 14 czerwca 1359.* — Wyjątek z ordynacji Bodzanty biskupa krakowskiego w sprawie dziesięcin: w dystryktach około Długopola i Czorsztyna, mianowicie przy drodze, wiodącej z Myślenic do Twardoszyna i od Słonej góry w kierunku na górę Obidową aż do Dunajca, ze względu na nieurodzajność ziemi i surowy klimat udziela biskup ulg mieszkańcom w składaniu dziesięciny kościelnej 1

2. *(B. m. 1368).* — Wyjątek ze statutu króla Kazimierza Wielkiego o przewozie soli i solarzach: zabrania Węgrom, przewożącym sól (wielicką) na Węgry, sprzedawać ją w granicach Polski i ustanawia w tym celu strażnika w Jabłonce, mającego nad tem czuwać, grożąc, że przyłapany ma utracić całą sól wraz z końmi, strażnik zaś ma pobierać jeden wiardunek tygodniowo 2

3. *Buda, 19 lutego 1438.* — Albrecht król Węgier etc. Mikołajowi, Jerzemu i Grzegorzowi synom Piotra Plathy'ego z Wielkiej Paludzy, oraz ich bratu stryjecznemu Tomaszowi synowi Walentyna ponownie nadaje oprócz kilku posiadłości w stolicy liptowskiej i turczańskiej, także włość Czimhowę w stolicy orawskiej, położoną między posiadłością Nádasd (= Trzcianą) a granicami Królestwa Polskiego 5

4. *Buda, 4 marca 1520.* — Ludwik król Węgier i Czech do wszystkich ludzi wszelkiego stanu w stolicach liptowskiej, orawskiej i turczańskiej: poleca na prośbę Jerzego, Aleksego i Jana Thurzonów z Bethlemowiec (Bethlenfalva) złożyć w konwencie P. M. w Turcu świadectwo w sprawie drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyna na Orawie do Żywca w Polsce 7

5. *Konwent P. M. w Turcu, w kwietniu 1520.* — Uriel prepozyt wraz z konwentem klasztoru P. M. w Turcu (locus credibilis) stwierdzają, że w myśl mandatu króla Ludwika z d. 4 marca 1520 r. (ob. Nr poprzedni) wydelegowali brata Alberta kapłana, celem zebrania zeznań świadków w sprawie wolności drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyna do Żywca, które to zeznanie złożył on następnie do regestrów tegoż konwentu 8

Str.

6. *Rybniki, 16 grudnia 1564.* — Wacław Sedlnický (starszy) z Choltic i na Rybniku składa świadectwo przed osobną komisją Księstwa Raciborskiego, że gdy przed laty był posiadaczem Państwa Orawskiego, Michał i Hanusz Plathy'owie usiłowali przywłaszczyć sobie lasy i łąki między Trzcianą a Czimhową na Orawie i osadzić tam swych poddanych, do czego on jednak nie dopuszczał 11

7. *Zamek Orawski, 21 kwietnia 1575.* — Katarzyna Zrińska wdowa po Franciszku Thurzonie, wynagradzając pracę i trudy wolnego sołtysa Wincentego Jabłonowskiego i czterech siedlaków wołoskich w posiadłości swej Jabłonce, należącej do Zamku Orawskiego, zwalnia ich na przeciąg lat 15 od wszelkich powinności z wyjątkiem dani baraniej, tudzież określa granice tejże posiadłości 12

8. *Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.* — Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Feliksa Wilczka sołtysa oraz dwudziestu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Wielkie Ondrejowskie, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robót na lat 16, określając prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny 14

9. *Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.* — Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Jerzego Wilgę sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Orawka, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robocizn na przeciąg lat 16, określając szczegółowo prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny 15

10. *Kapituła Spiska, 1 maja 1586.* — Kapituła Spiska oznajmia o proteście wniesionym przez Andrzeja Andaházy'ego imieniem Franciszka i Michała Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko Jerzemu Thurzonowi z powodu zajęcia jeszcze przez ojca tegoż, Franciszka Thurzona, przed laty około 25, części terytorjum, należącego do Czimhowej, posiadłości Plathy'ch, i założenia na niem nowych osad: Ljeska, Starejhory (sic), Jabłonki i in., które do terytorjum Jerzy Thurzo jeszcze bardziej rozszerzył i czerpie z niego pożytki . . 17

11. *Praga, 24 sierpnia 1595.* — Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi synowi Franciszka zatwierdza i rozszerza przywilej ces. Ferdynanda z d. 6 grudnia r. 1557, ojcu jego w przedmiocie nadania Orawy udzielony, polecając wybranym mężom wprowadzenie Jerzego Thurzona, względnie jego spadkobierców, w posiadanie Zamku Orawskiego 19

12. *Kapituła Ostrzyhomska, 16 stycznia 1596.* — Protest szlachty orawskiej, sąsiadującej z posiadłościami Jerzego Thurzona na Orawie, z powodu naruszenia granic ich posiadłości; pośród nich wnoszą protest Plathy'owie z Czimhowej o zajęcie przez niego części obszaru tejże włości i założenie na nim szeregu osad 19

Str.

13. *Bytcza, 16 sierpnia 1596.* — Jerzy Thurzo na prośbę Feliksa Wilczka sołtysa i całej osady posiadłości wołoskiej Wielkie Ondrejowskie, należącej do Zamku Orawskiego, transumuje i zatwierdza przywil j Jana Abaffy'ego dla tegoż Feliksa Wilczka i dwudziestu siedlaków wołoskich w Wielkiem Ondrejowskiem, wydany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 (ob. wyżej Nr 8) 20

14. *Bytcza, 20 sierpnia 1596.* — Jerzy Thurzo transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abaffy'ego dla Jerzego Wilgi sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w Orawce, wydany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 (ob. wyżej Nr 9) 21

15. *Bytcza, 30 marca 1597.* — Jerzy Thurzo na prośby Macieja sołtysa Jabłonki transumuje i zatwierdza przywilej nieboszczki matki swej Katarzyny Zrińskiej dla Wincentego Jabłonowskiego sołtysa i siedlaków wołoskich w Jabłonce na Orawie, wydany w Zamku Orawskim d. 21 kwietnia 1575 (ob. wyżej Nr 7), dodając Maciejowi prawo osadzenia na swoim gruncie dwóch siedlaków 22

16. *Praga, 7 marca 1606.* — Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowiec żupanowi orawskiemu za zasługi, położone w walkach z Turkami i w czasie zamieszek wewnętrznych (bunt hajduków Boczkajowskich), zatwierdza poprzednie przywileje ces. Ferdynanda, Maksymiljana i swój własny w przedmiocie nadania Zamku Orawskiego, udzielone ojcu jego Franciszkowi Thurzonowi i jemu samemu, wyliczając miasta i wsie, należące do tegoż Zamku, i przelewając na Jerzego Thurzona i jego spadkobierców całe swoje prawo królewskie w tych dobrach 24

17. *B. m., 1606.* — Jerzy Thurzo obniża dla pewnych powodów czynsze i robocizny 83 siedlakom we wsiach: Jabłonka, sub Kuliżek, sub Wilczek, sub Sarna, sub Harkabuz, Bukowina, Podszkle i Piekielnik 25

18. *Kapituła Ostrzyhomska, 2 lutego 1607.* — Protest Michała i Mikołaja Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko wprowadzeniu Jerzego Thurzona we władanie Zamku Orawskiego z powodu oderwania szeregu nowozałożonych osad od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia ich do Zamku Orawskiego 26

19. *Zamek Orawski, 8 sierpnia 1608.* — Jerzy Thurzo poleca sołtysowi z Jeleśny (Głodówki) wybierać cło od podróżujących, określa wysokość cła i nakazuje mu starać się o naprawę dróg 26

20. *Zamek Orawski, 9 sierpnia 1608.* — Jerzy Thurzo nadaje poddanemu swemu Janowi Ramzie z Górnego Stepanowa, po ucieczce poprzedniego sołtysa Lazara, sołtystwo w posiadłości Rabcza, należącej do Zamku Orawskiego, z obowiązkiem osadzenia w niej pięciu siedlaków wołoskich, zwolnionych na przeciąg dwóch lat od wszelkich danin i robocizn, po upływie którego to czasu

Str.

mają płacić wyszczególnione w przywileju daniny; wreszcie określa granice tejże posiadłości 27

21. *Weliczna, 7 września 1609.* — Relacja Michała Skrabaka z Zaskalicy sędziego szlachty i Jerzego Chutki z Rewisznego zaprzysiężonego assessora przed sądem szlacheckim stolicy orawskiej w sprawie najazdu, dokonanego przez Demetrjusza Ogińskiego z Nowego Targu na posiadłość Piekielnik, należącą do stolicy orawskiej, której to posiadłości granice dokładnie opisują 28

22. *Bytcza, 29 czerwca 1612.* — Jerzy Thurzo, mając na względzie potrzeby religijne dziewięciu nowozałożonych osad na Orawie: Namiestowa, Bobrowa, Słanicy, Zubrohlawy, Klina, Wawreczki, Jasienicy, Polhory i Rabczy, zezwala przeznaczyć osiedle w Namiestowie zwane Krismilovska, nabyte przez parafjan za 29 fl., na siedzibę przyszłego pastora kościoła (ewangielickiego) i rektora szkoły, polecając wybudować jak najrychlej w Namiestowie świątynię wraz z cmentarzem, a w Zubrohlawie cmentarz, wreszcie ustanawia opłaty i danie parafjan poszczególnych osad dla tegoż pastora i rektora 30

23. *Zamek Orawski, 18 lipca 1613.* — Jerzy Thurzo, pragnąc z jednej strony pomnożyć i ujednostajnić dochody z dóbr swoich zamkowych, z drugiej zaś po doznanych klęskach wojennych dać wytchnąć ludności poddanej, na podstawie ugody z mieszkańcami wsi wołoskich: Jabłonka, Orawka pod Wilczkiem, Orawka pod Kulichem, Orawka pod Sarną, Orawka pod Harkabuzem, Bukowina z Podszklem i Piekielnik określa szczegółowo ich daniny i powinności 33

24. *B. m., 1614.* — Rozgraniczenie posiadłości Górnej i Dolnej Zubrzycy 36

25. *Zamek Orawski, 4 października 1614.* — Jerzy Thurzo na prośbę Pawła sołtysa i pięciu siedlaków wołoskich w posiadłości Suchahora, należącej do Zamku Orawskiego, określa na podstawie umowy ich prawa i powinności oraz wyznacza granice tejże posiadłości . 36

26. *Kapituła Spiska, 17 października 1614.* — Kapituła Spiska oznajmia, że ks. Jerzy Rutkowicz kanonik kapituły wniósł imieniem rodziny Plathy'ch z Wielkiej Paludzy protest przeciwko Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowiec żupanowi stolicy orawskiej z powodu oderwania od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia do Zamku Orawskiego szeregu pól oraz osad założonych na obszarze między posiadłością Nádasd (= Trzciana) a granicami Królestwa Polskiego 38

27. *Bytcza, 17 marca 1615.* — Jerzy Thurzo nadaje sołtystwo Marcinowi Wilczkowi w Orawce zwanej inaczej Wielkie Ondrejowskie, po bezpotomnej śmierci teścia jego Marcina, poprzedniego sołtysa, przyczem określa robocizny i daniny tak sołtysa jak i siedlaków wołoskich, wreszcie oznacza granice posiadłości przez osobną komisję wytyczone 39

Str.

28. *Bytcza, 17 lipca 1615.* — Jerzy Thurzo Pawlowi Breznitsky'emu starszemu sołtysowi, jego pomocnikowi Jerzemu Regule oraz sześciu siedlakom wołoskim za zasługi i trudy około założenia osady Nowa Kamieńska (Klin Zakamienny) nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów danin i robocizny, z wyjątkiem dani baraniej, określając ich prawa i powinności po upływie lat wolnizny; oznacza wkońcu granice tej posiadłości 43

29. *Zamek Orawski, 20 sierpnia 1615.* — Jerzy Thurzo w obecności i za zgodą swych poddanych orawskich dokonywa przydziału hal, szałasów i pastwisk między poszczególne gminy, wyznaczając zarazem dla każdej z nich kontyngent trzód paść się mających oraz określając wysokość dani, jaką mają składać do zamku 45

30. *(Podejrzany). Bytcza, 29 września 1616.* — Jerzy Thurzo Jakubowi Ramzie sołtysowi i czterem siedlakom wołoskim z Górnych Rabczyc za trudy około założenia osady i trzebienia gęstych lasów nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów, danin i robocizn, określając ich prawa i powinności po upływie tej wolnizny; oznacza nadto granice tej posiadłości 49

31. *Bytcza, 3 grudnia 1616.* — Jerzy Thurzo na prośbę Kaspra Kuliżka i ośmiu siedlaków wołoskich z Orawki pod Kulichem czyli Niepołomnicy, z powodu ich odległego zamieszkania zmienia ich powinności urbarjalne, określając nowe czynsze, daniny i robocizny tak siedlaków jak i sołtysa; wkońcu podaje granice tejże posiadłości wedle nowej reambulacji 52

32. *Bytcza, 9 grudnia 1618.* — Elżbieta Czobor wdowa po Jerzym Thurzonie palatynie węgierskim i syn jej Emeryk Thurzo nadają w posiadłości Ondrejowskie al. Orawka sub Wilczek całe osiedle kolońskie po Błażeju Lenkwarze na rzecz sług kościoła w tejże posiadłości 55

33. *Bytcza, 13 grudnia 1618.* — Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają ugodę z Janem Králem, sołtysem Lipnicy Wyżniej, założonej przed 10 laty, co do dochodów z sołtystwa oraz od 5 siedlaków wołoskich, określając szczegółowo prawa i powinności tychże aż do czasu reambulacji granic 56

34. *Bytcza, 5 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo na prośby Andrzeja Moniaka sołtysa i sześciu siedlaków z Górnej Zubrzycy czyli Bubenskiego, z powodu ich odległego zamieszkania udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które mają obowiązywać siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny 58

35. *Bytcza, 5 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośbę Jana Urbańca sołtysa i czterech osadników w Chyżnem udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach, określając

Str.
szczegółowo ich przyszły wymiar, mający obowiązywać po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny 60
36. *Bytcza, 5 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośby Wojciecha Szyszki i pięciu siedlaków w Niżniej Zubrzycy udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które obowiązywać mają siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny 62
37. *Bytcza, 6 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają umowę co do czynszów, danin i robocizn z Walentym sołtysem oraz podległymi mu pięciu wołoskimi siedlakami w Bukowinie i ośmiu w Podszklu, tudzież opisują granice Bukowiny i Podszkla 65
38. *Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.* — Helena Thurzo małżonka Kaspra Illyésházy'ego dyrektora Państwa Orawskiego zezwala Romanowi Namiestowskiemu i Maciejowi Osczandzie, Polakowi, założyć nową osadę w miejscu zwanem Wesele, zwalniając ich na przeciąg lat 16 od wszelkich danin, ciężarów i robocizn, z wyjątkiem dani baraniej, oraz określając granice tej osady 67
39. *Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.* — Kasper Illyésházy dyrektor Państwa Orawskiego zezwala Maciejowi Nowaczykowi z Rabczy zwanemu Maga oraz bratu jego Jurkowi Nowaczykowi zwanemu Mazurak na założenie i osadzenie w lasach między Połhorą a Rabczą nowej dziedziny Sihelne, udzielając jej szesnastoletniej wolnizny i wydzielając dwa łany sołtysie 69
40. *Trenczyn, 9 marca 1630.* — Kasper Illyésházy dyrektor Zamku Orawskiego, na prośby Macieja sołtysa Jabłonkowskiego, uwzględniając jego ubóstwo i obciążenie daninami, wydziela mu pewną część ziemi, określa jej granice i zastrzega należne opłaty . . . 69
41. *Orawka, 13 kwietnia 1632.* — Jan, Krzysztof, Majcher i Maciej, synowie zmarłego Macieja Wilczka, dzielą się dziedzicznem sołtystwem na Orawce 71
42. *Zamek Orawski, 16 maja 1640.* — Kasper Illyésházy hrabia Trenczyna, żupy trenczyńskiej i liptowskiej dziedziczny a orawskiej najwyższy żupan etc. na prośbę urzędników Zamku Orawskiego opisuje granice Górnej Lipnicy na podstawie reambulacji, dokonanej przez Jirzyka Abaffy'ego kapitana i Andrasza Trstenský'ego urzędnika Zamku 72
43. *Jabłonka, 30 listopada 1640.* — Maciej Wilczek i Zofja wdowa po Janie Wilczku zawierają ugodę co do ogrodów i pól jego, których ona używa 74
44. *Jabłonka, 5 lipca 1647.* — Ugoda tymczasowa między poddanymi Czarnego Dunajca, Podczerwiennego i Chochołowa z jednej, a Piekielnika i Suchejgóry z drugiej strony w sprawie zajmowania

Str.

bydła na pogranicznych pastwiskach i wspólnego użytkowania tychże, tudzież w sprawie wzajemnego wydawania złoczyńców i wymierzania sprawiedliwości przez urzędy Zamków Orawskiego i Nowotarskiego, aż do zebrania generalnej komisji granicznej . . . 75

45. *Pożoń, 20 lipca 1655.* — Cesarz Ferdynand III, wynagradzając zasługi i niezmordowaną od ośmiu lat pracę księdza Jana Szczechowicza około nawracania na wiarę katolicką i głoszenia słowa Bożego w różnych komitatach węgierskich, zwłaszcza w spiskim i orawskim, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego braci jego Andrzeja, Sebastjana, Błażeja, Jakuba i Macieja, oraz siostry Annę, Zuzannę i Reginę, nadając im herb, którego opis, zgodnie z umieszczoną na czele aktu jego minjaturą, szczegółowo przytacza 76

46. *Kasztel św. Zofji, 20 lipca 1657.* — Stefan Thököly, stwierdzając, że Roman Namiestowski i zmarły Maciej Osczanda, Polak, obdarzeni d. 23 sierpnia r. 1629 przez Helenę Thurzo przywilejem na założenie wsi Wesele, zawiedli pokładanych w nich nadziei i na szkodę swych panów lokacji zaniedbali, udziela ponownego przywileju synowi tegoż Romana, sołtysowi Jerzemu Namiestowskiemu al. Weselowskiemu i sześciu siedlakom, za ich zasługi około założenia osady, określając ich powinności wedle prawa wołoskiego . . 82

47. *Czimhowa, 7 października 1658.* — Andrzej Plathy z Wielkiej Paludzy księdzu Janowi Szczechowiczowi z Ratułowa, parochowi i wicearchidiakonowi powszechności katolików na Orawie oraz prepozytowi kościoła św. Michała Arch. w Walko sprzedaje pół sołtystwa w dziedzinie swej Czimhowej za 100 talarów 85

48. *Orawka, 1 kwietnia 1659.* — Testament ks. Jana Szczechowicza parocha i wicearchidiakona powszechności katolików orawskich 86

49. *Podzamek Orawski, 5 kwietnia 1659.* — Sąd żupny orawski przysądza Kubie Smolce zw. Marczak i Janowi Słowikowi sołtystwo w Nowej Rabczy przeciwko Stanisławowi Płachociakowi i Szczęsnemu Taladze 93

50. *Trzciana, 23 kwietnia 1659.* — Miasto Twardoszyn mieszkańcom wsi Bystrej (w Orawicach) za nowo wykarczowane obszary wypłaca sumę 200 flor. węgierskich 96

51. *(Zamek Orawski), 21 maja 1659.* — Jeremjasz Porubský «prowizor» dóbr orawskich i Jakub Dedinský dokonują reambulacji granic wsi Bystrej 96

52. *Zamek Orawski, 6 czerwca 1659.* — Stefan Thököly, biorąc na wzgląd okoliczność, że mieszkańcy wsi Bystrej, niedawno założonej w górach nad rzeką Orawicą, z powodu surowości przyrody popadli w ubóstwo, tak że nie mogą opłacać rocznego czynszu w wysokości 98 flor. i wyrządzają szkody w sąsiednich lasach, na

Str.

prośbę mieszkańców miasta Twardoszyna nadaje im terytorjum wsi Bystrej za czynszem rocznym 240 flor. i innemi zwykłemi powinnościami, inserując równocześnie akt reambulacji granic tejże wsi, dokonanej d. 21 maja tegoż roku 98

53. *Zamek Orawski, 24 czerwca 1659.* — Stefan Thököly zatwierdza Jana Kitkę i brata jego Jura na sołtystwie w Polhorze, które oni na mocy prawa bliższości przeciwko Szczęsnemu Taladze sądownie odzyskali, dawszy mu pewne odszkodowanie pieniężne; równocześnie upoważnia Jana Kitkę do spłacenia brata swego Jura i objęcia całego sołtystwa dla siebie 101

54. *Zamek Orawski, 10 maja 1660.* — Stefan Thököly grunt sołtysi we wsi Jabłonce, opróżniony po śmierci (bez potomka męskiego) Jakuba Jabłonkowskiego, daje bratu jego stryjecznemu Janowi, który ma otoczyć opieką i wyposażyć pozostałe córki Jakuba . . 103

55. *Zamek Orawski, 25 października 1662.* — Stefan Thököly na prośbę Jaśka Słowika sołtysa Górnej Rabczycy zatwierdza Rabczycanom polany, pasieki i wyrobiska we wsi wspomnianej, nadane im niegdyś do użytku przez Jerzego Thurzona, przyczem opisuje granice tej osady 105

56. *Zamek Orawski, 24 lutego 1663.* — Stefan Thököly Janowi i Andrzejowi Mazurakom synom Jurka Nowaczyka zwanego Mazurak, sołtysom Sihelnego, nadaje i darowuje cząstki łanu sołtysiego po zmarłym stryju ich Macieju Nowaczyku, które oni z rąk postronnych wykupili, i upoważnia ich do wykupu od Marcina Źrebczaka reszty tego łanu, pozbytej przez wspomnianego Macieja, oraz do spłacenia Andrzeja Gracza, pasierba tegoż Macieja, za wystawione własnym nakładem budynki 109

57. *Zamek Orawski, 20 maja 1663.* — Stefan Thököly Janowi Słowikowi sołtysowi Nowej Rabczycy nadaje i zatwierdza sołtystwo w tejże osadzie, częścią odziedziczone po ojcu Krzysztofie a częścią odkupione od Marka Smolki, udzielając mu równocześnie pewnych ulg w spełnianiu powinności sołtysich 111

58. *Mutne, 18 czerwca 1663.* — Jan Rewicky dyrektor spraw i Jeremiasz Porubsky urzędnik Państwa Orawskiego z rozkazu Stefana Thököly'ego dokonują obejścia i oznaczenia znakami i kopcami granic wsi Mutne, które szczegółowo opisują 114

59. *Zamek Orawski, 21 stycznia 1664.* — Stefan Thököly na prośby Pawła sołtysa nowej osady Mutne, syna niegdyś Macieja Benczyka, w imieniu także spólnika swego Piotra, syna niegdyś Macieja Klena, zatwierdza i transumuje dokument graniczny tejże osady, wydany przez Jana Rewicky'ego dyrektora spraw i Jeremiasza Porubsky'ego urzędnika Państwa Orawskiego d. 18 czerwca r. 1663, z zastrzeżeniem należytego spełniania powinności i składa-

Str.

nia czynszów i danin oraz z zakazem dalszego cerhlowania i wyrabiania lasów i gajów 117

60. *Podzamek Orawski, 28 czerwca 1664.* — Sąd żupny orawski na wezwanie zarządu Zamku Orawskiego zatwierdza ugodę między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, który pojąwszy matkę jego za małżonkę, wyjednał sobie dokumenty na sołtystwo górno-zubrzyckie. W ugodzie tej zobowiązuje się Moniak wydać Ostroszowi wspomniane dokumenty, wzamian zaco ten ostatni pozostawia Moniaka dożywotnio w posiadaniu pewnych gruntów i pożytków 119

61. *(Zamek Orawski) 18 listopada 1665.* — Jan Rewisky dyrektor spraw i Andrzej Raphanidae urzędnik Państwa Orawskiego, jako komisarze Stefana Thököly'ego, na prośby mieszkańców wsi Wesele, obszedlszy i znakami zaopatrzywszy granice tejże wsi, podają dokładny ich opis 121

62. *Podzamek Orawski, 17 czerwca 1667.* — Wyrok sądu żupnego orawskiego w sprawie między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, skazujący tego ostatniego na wydanie Ostroszowi dokumentu na wspomniane sołtystwo oraz do wypełnienia wszelkich zobowiązań, wynikłych z zawartej z nim przed trzema laty umowy o sołtystwo 128

63. *Zamek Orawski, 19 października 1667.* — Stefan Thököly na prośby Jaśka Słowika sołtysa (Górnej) Rabczycy poleca wyznaczonej komisji zbadać na miejscu cerhle, polany i «pasieki», które Rabczycanie mozolnie, choć bez zezwolenia jego, w lasach zamkowych «wyrobili», zezwala je stosownie do orzeczenia tej komisji przyłączyć do «chotaru» Rabczyckiego z zastrzeżeniem podwyższenia im czynszu, wreszcie zatwierdza nowe granice tejże osady przez komisję ustalone i w dokumencie opisane 130

64. *Zamek Orawski, 27 lutego 1668.* — Stefan Thököly transumuje i zatwierdza dokument sądu stołecznego orawskiego z d. 28 czerwca r. 1664 w sprawie ugody między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem 135

65. *Zamek Orawski, 23 czerwca 1669.* — Stefan Thököly pół sołtystwa w Rabczycy, opróżnionego wskutek bezpotomnej śmierci Mikołaja Marczaka, sprzedaje za 300 talarów Jakubowi Klinowskiemu, z obowiązkiem spłacenia długów poprzednika, przyczem określa jego powinności i daniny 136

66. *Dolna Zubrzyca, 14 czerwca 1669 — Jabłonka, 16 marca 1670.*— Różne protokoły (w polskim i słowackim języku spisane w sprawie sporu między Szymonem Bednarzem a sołtysem Górnej Zubrzycy o grunt tamże 138

Str.

67. *Jabłonka, 11 kwietnia 1670.* — Ugoda między Janem Janikowym sołtysem Jabłonkowskim a stryjami jego Janem, Maciejem i Andrzejem Jabłonkowskimi w sprawie używania młyna 140

68. *Weliczna, 6 marca 1672.* — Mikołaj Draskowith dyrektor pełnomocny Zamku Orawskiego, na prośbę Jana Słowiczaka i Jakuba Klinowskiego sołtysów Nowej Rabczycy, transumuje i zatwierdza wyrok sądu stołecznego orawskiego z d. 5 kwietnia r. 1659 . . . 142

69. *Obóz pod Św. Janem, 15 października 1672.* — Paweł Esterhazy królewski radca i Krainy Węgierskiej najwyższy generał ostrzega ziemian i chłopów na Orawie, aby się nie łączyli z buntownikami i zdrajcami, grożąc w przeciwnym razie wojskowemi represaljami 143

70. *B. m., przed 27 czerwca 1673.* — Stanisław i Mikołaj Wilczkowie z Wielkiej Orawki, Mateusz Moniak z Górnej Zubrzycy, oraz Jan Wilczek i Jan Bukowiński z Bukowiny i Podszkla upraszają cesarza Leopolda o wynagrodzenie im zasług, położonych około stłumienia buntu na Orawie, przez podniesienie ich do stanu szlacheckiego i nadanie herbu, którego projekt zamieszczają 145

71. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarz Leopold Mateusza Moniaka sołtysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wyświadczone podczas tłumienia buntu na Orawie, zwalnia od wszelkich czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, opłacanych dotąd z należącej doń połowy sołtystwa wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, zakazując urzędnikom tak swoim węgierskim jak i zamkowym orawskim niepokojenia uprzywilejowanego sołtysa i jego dziedziców jakiemikolwiek uroszczeniami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i w wierności dla siebie i swych następców 150

72. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i powinowatego jego Jana Wilczka sołtysów w Bukowinie-Podszklu 152

73. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku) 153

74. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarz Leopold Mateusza Moniaka, sołtysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wyświadczone podczas tłumienia buntu na Orawie, zwolniwszy od płacenia czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, poleca wprowadzić w posiadanie i władztwo połowy sołtystwa w Górnej Zubrzycy, wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i wierności dla siebie i swoich następców 154

Str.

75. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka powinowatych, sołtysów w Podszklu i Bukowinie 156

76. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku) 157

77. *Wiedeń, 17 lutego 1674.* — Cesarz Leopold, wynagradzając wierność i niepospolite zasługi Jana Wilczka, wyświadczone w czasie tłumienia buntu na Orawie, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego żonę jego Zofję Bukowińską, syna Aleksandra, córkę Annę, oraz Jana Bukowińskiego z jego żoną Zofją Wilczek i córką Agnieszką, nadając im herb, którego opis, zgodny z zamieszczoną na czele aktu minjaturą, szczegółowo przytacza . . 159

78. *Wiedeń, 20 lutego 1674.* — Cesarza Leopolda takiż sam jak poprzedni przywilej nobilitacyjny dla Mikołaja Wilczka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu, szczegółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Dorotę Senkowicz, Stanisława z żoną Zofją Moniak, Tomasza z żoną Zuzanną Harkabuz, braci swoich, Adama z żoną Zofją Repitzky, synem jego Janem i córkami Marją i Anną, oraz Walentyna z żoną Zofją Słowik i synem jego A., braci swych stryjecznych, wreszcie Alberta syna Mikołaja 165

79. *Wiedeń, 21 lutego 1674.*—Cesarza Leopolda takiż sam, jak dwa poprzednie, przywilej nobilitacyjny dla Mateusza Moniaka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu szczegółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Annę Nowobilską, synów Jana i Stanisława, oraz córki Zofję i Annę . . . 166

80. *Weliczna, 30 marca 1674.* — Sąd stolicy orawskiej zaświadcza, że przedłożony mu akt nobilitacyjny cesarza Leopolda dla Mateusza Moniaka i żony jego Anny Nowobilskiej polecił uroczyście obwołać i opublikować 167

81. *Weliczna, 30 kwietnia 1674.* — Sąd stolicy orawskiej wydaje Janowi Wilczkowi zaświadczenie o wniesieniu przez Macieja Pongracza w imieniu Jerzego Illyésházy'ego, dyrektora Zamku Orawskiego, i innych komposesorów Państwa Orawskiego protestu przeciwko nobilitacji Moniaka, Wilczków i Bukowińskiego 169

82. *Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.* — Kapituła Spiska (jako locus credibilis) donosi cesarzowi Leopoldowi, że w myśl jego przywileju dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka, powinowatych, z d. 27 czerwca 1673, który dosłownie przytacza, dokonała w d. 15 czerwca 1674 r. wraz z wyznaczonym w tym celu przez cesarza zaprzysiężonym asesorem Aleksandrem Abaffym w obecności wyszczególnio-

Str.
nych świadków wprowadzenia wyż wspomnianych w sołtystwo Podszkla i Bukowiny, zwolnione od wszelkich czynszów, opłat i danin, przeciwko czemu wniesiony został protest ze strony przedstawiciela skarbu, oraz niektórych krewnych tychże sołtysów 171

83. *Kapituła Spiska, 1 lipca 1674.* — Takiż sam akt Kapituły Spiskiej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, donoszący o dokonaniu w d. 15 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyż wspomnianych w sołtystwo Wielkiej Orawki, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest 174

84. *Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.* — Takiż sam akt Kapituły Spiskiej dla Mateusza Moniaka, donoszący o dokonaniu w d. 16 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyż wymienionego w pół sołtystwa Zubrzycy Górnej, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest . . . 177

85. *Zubrzyca Górna, 23 czerwca 1677.* — Sąd stolicy orawskiej stwierdza dojście do skutku ugody między szlachetnymi Mikołajem, Stanisławem i Janem Wilczkiem, Janem Bukowińskim i Zofją Bukowińską żoną Jana Wilczka z jednej a Mateuszem Moniakiem z drugiej strony o hale Sylec i Czernic, którą to ugodę przez strony zaprzysiężoną i karą umowną zabezpieczoną dosłownie przytacza . . 179

86. *Pożoń, 17 lutego 1682.* — Przełożony i radcy Kamery Węgierskiej zaświadczają, że protest przeciw nobilitacji rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich imieniem skarbu królewskiego wniesiony został bez wiedzy, woli i nakazu tejże Kamery 182

87. *Rabka we dworze, 27 lutego 1685.* — Krzysztof Pytel i Wojciech Papiesz z Orawki (= Podwilka) na prośbę gromady a osobliwie Stanislawa Wilczka z Orawki zobowiązują się zadośćuczynić za zniewagi i rabunek, dokonany przez zbójników Pietrzaków na osobie Jana Skopińskiego towarzysza pancernego z dywizji Hieronima Lubomirskiego marszałka nadw. koron., gdy z wyprawy tureckiej do domu powracał 183

88. *(Zubrzyca Górna) 1671—1687.* — Różne protokoły umów i ugód między Zubrzycanami u ich sołtysa zdziałane i (w polskim języku) spisane 186

89. *Jabłonka, 20 maja 1690.* — Jan Ghillany, Jan Okoliczany i Stefan Hrabowszky z ramienia Jerzego Erdödy de Monyowkerék, dyrektora Zamku Orawskiego, na prośbę Marcina Ramzy alias Rabczańskiego sołtysa Rabczy transumuje przywilej Jerzego Thurzona, wydany w Zamku Orawskim d. 9 sierpnia 1608 r. (ob. wyżej pod Nrem 20) 188

90. *Zamek Orawski, 11 czerwca 1691.* — Franciszek Dessevffy prefekt i Stefan Hrabowszky dyrektor Zamku Orawskiego, mając na względzie pomnożenie dochodów swoich panów, komposesorów

Str.
wspomnianego zamku, zezwalają Michałowi Jurczakowi sołtysowi Wasilowa założyć na wydzielonym obszarze pod Beskidem powyżej Klina Zakamiennego nową osadę zwaną Jurków (= dziś Nowoć), której granice szczegółowo opisują, z obowiązkiem płacenia w przyszłości czynszu w wysokości 100 talarów 188

91. *Wiedeń, 26 listopada 1696.* — Cesarz Leopold na żale i skargi szlachetnych rodzin Wilczków, Bukowińskich i Moniaków, podniesionych niedawno do stanu szlacheckiego i zwolnionych od wszelkich czynszów i danin, których mimo to Państwo Orawskie obciąża nieproporcjonalnie wysokiemi podatkami i ciężarami, nakazuje Jerzemu Erdödy'emu, najwyższemu żupanowi tegoż Państwa Orawskiego, aby przestrzegając ustawowej równości stanu szlacheckiego, zapobiegł uciążaniu wspomnianych rodzin, zwrócił im niesłusznie ściągnięte kwoty podatkowe, oraz zabrane przy egzekucji bydło . . 191

92. *(Maków), 23 grudnia 1703.* — Stefan z Białej Bielski posesor Makowa stwierdza, że szlachetny Stanisław Moniak posesor Zubrzycy Górnej na Orawie, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech z rodziną swoją do Polski i zamieszkał w jego domu we wsi Grzechyni, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy 194

93. *Jordanów, 16 października 1708.* — Rada miasta Jordanowa zaświadcza, że szlachetny Stanisław Moniak z Zubrzycy Górnej, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech do Polski i zamieszkał z rodziną swą we wsi Sidzinie koło Jordanowa, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy 195

SPIS RYCIN

Str.
Fragment Statutu solnego króla Kazimierza W-kiego z r. 1368 ze wzmianką o Jabłonce 4
Akt Jerzego Thurzo z d. 20 sierpnia 1615 r. w przedmiocie rozdziału hal orawskich między poszczególne gminy na Orawie . . . 47
Minjatura z herbem Szechowiczów na akcie nobilitacyjnym ces. Ferdynanda III z r. 1655 79
Przywilej hr. Stefana Thököly'ego dla Jana Słowika sołtysa Nowej Rabczycy z 20 maja 1663 112
Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zubrzycy (strona prawa) 146
Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zubrzycy (strona lewa) 147
Fresk ścienny w kościele farnym w Orawce z wyobrażeniem herbu rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich, w otoczeniu herbów państwowych 148
Przywilej cesarza Leopolda I dla Wilczków z d. 27 czerwca 1673 r. . 154
Minjatura z herbem Wilczków, Moniaków i Bukowińskich na aktach nobilitacyjnych cesarza Leopolda I z r. 1674 161
Akt nobilitacyjny cesarza Leopolda I dla Moniaków z d. 21 lutego 1674 r. 166

1.

Kraków, 14 czerwca 1359.

Wyjątek z ordynacji Bodzanty biskupa krakowskiego w sprawie dziesięcin: w dystryktach około Długopola i Czorsztyna, mianowicie przy drodze, wiodącej z Myślenic do Twardoszyna i od Słonej góry w kierunku na górę Obidową aż do Dunajca, ze względu na nieurodzajność ziemi i surowy klimat udziela biskup ulg mieszkańcom w składaniu dziesięciny kościelnej.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. 1. *bliskoczesna pergaminowa w Archiwum klasztoru św. Andrzeja w Krakowie. — **2.** z wieku XV w Liber Antiquus Kapituły Kat. Krak., k. 38.*

Wyd. 1. *Długosz J., Historiae Polonicae lib. IX, wyd. Przeździecki T. III, str. 273—6. — **2.** Łaski J., Commune incliti Polonie regni privilegium (1506), k. 55. — **3.** Bandtke J., Jus Polonicum, str. 163. — **4.** Kodeks dyplomatyczny Małopolski T. III, str. 127—130, nr 730.*

Uw. *Statut niniejszy zasługuje na uwagę ze względu na pierwszą w nim wzmiankę o drodze, wiodącej z Myślenic do Twardoszyna na Orawę, gdzie była już podówczas nadgraniczna stacja celna węgierska.*[1]

1. [1] *Już conajmniej w 2 poł. XIII w., jak świadczy dokument króla Beli IV, wydany błędnie i pod mylną datą r. 1261 przez Wenzla C. D. A., XI, 499, z poprawną zaś datą 1265 w czasopiśmie Szazadok z r. 1909 str. 878 (ob. Szenthpétery, Regesta stirpis Arpadianae, cz. III, str. 443, nr. 1452, z oryg. transumptu króla Stefana V z r. 1270 (por. też Dr. Maria Jeršová-Opočenská na str. 2—6 Slovenského Diplomatára, dod. do Sbornika Muz. Sloven. Spol. roč. XXV, 1931).*

(*§ 4*). Verum quia in districtibus circa Dlugopole et Czornsteyn sub ea limitacione, videlicet circa viam, que currit de Myslimicze versus Twardosczino et inter Slonagora versus montem, qui dicitur Obydoua, usque in Dunayecz, ut intelleximus, sunt agri steriles et frigora grandia diucius terram premunt, ita, quod pauco tempore anni inibi laboratur, volentes graciosius agere cum incolis districtuum predictorum, statuimus, quod incole predicti, qui iam ibi locati sunt vel inposterum locabuntur, in festo sancti Martini predicto pro decima prediali de quolibet manso tres scotos grossorum Pragensium annis singulis solvant, quam pecuniam scolteti locorum predictorum colligent nobisque vel procuratori nostro presentabunt, prout in casu simili superius est expressum.

2.

(*B. m. 1368*).

Wyjątek ze statutu króla Kazimierza Wielkiego o przewozie soli i solarzach: zabrania Węgrom, przewożącym sól (wielicką) na Węgry, sprzedawać ją w granicach Polski i ustanawia w tym celu strażnika w Jabłonce, mającego nad tem czuwać, grożąc, że przyłapany ma utracić całą sól wraz z końmi, strażnik zaś ma pobierać jeden wiardunek tygodniowo.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Bibljoteka Ossolińskich we Lwowie, rękopis nr 23, k. 10 pod nagłówkiem:* Nota. Constitutiones sive modos regendi zuppas; et qualiter salsatores de Cracovia debent tenere eorum fora sive statuta.

Wyd. *Helcel A. Z., Starodawe prawa polskiego pomniki T. I, str. 224—5.*

Uw. *Statut, z którego podaje się niżej wyjątek, nie posiada daty, mieści się jednak w rękopisie bezpośrednio po ustawie urządzenia żup krakowskich soli, wydanej przez króla Kazimierza Wielkiego w r. 1368 i z tegoż niewątpliwie*

pochodzi roku (ob. Kutrzeba St., Historja źródeł dawnego prawa polskiego T. I, str. 161). — Wspomniana w statucie Jabłonka jest niewątpliwie Jabłonką orawską, która — jak wynika z ustanowienia w niej strażnika solnego — leżała podówczas w granicach Polski. Innej Jabłonki na pograniczu polsko-węgierskiem ani dawniej nie było, ani dziś niema. Nie może tu być mowa o Jabłonkowie śląskim, gdyż Śląsk za czasów Kazimierza Wielkiego nie należał do Polski, nie może też to być Jabłonów, węg. Vörösalma, słowac. Červenica, nad Tarczą w Saryszu, przy drodze z Muszyny do Preszowa, gdyż pomijając odmienną końcówkę, leży on już w głębi obszaru państwowego węgierskiego, przeszło 20 klm. od granicy polskiej. Z tego też względu wykluczyć trzeba występujący już w r. 1249 Jabłonów na Spiszu (Szepesalmás), położony tuż pod Spiskim grodem (na płn. zach.), a więc leżący już w obrębie Węgier dość daleko od polskiej granicy. [1] *Jabłonki, jako stacji kontrolnej dla wywozu soli na Węgry, szukać trzeba raczej w bezpośredniej bliskości granicy polsko-węgierskiej, przy jednej z trzech dróg, wiodących podówczas z ziemi krakowskiej na Węgry, t. j. przy drodze orawskiej, spiskiej i szaryskiej. Znajdując jedynie przy drodze orawskiej (ob. dokument poprzedni) później osadę tej nazwy, położoną tuż naprzeciw Twardoszyna, który był wówczas stacją celną węgierską na pograniczu polskiem, nie możemy mieć wątpliwości, że Jabłonka statutu kazimierzowskiego jest Jabłonką orawską, w czem nas utwierdza i ten wzgląd, że jeszcze znacznie później, w w. XVII, była tam składnica soli polskiej, wywożonej na Węgry (ob. w II części tego wydawnictwa).*

Item statutum est a domino Rege et ab antiquis zuppariis, quod Vngari, qui recipiunt sal versus Vngariam super equos, non debent sal vendere in graniciis regni, sed debent deducere sal versus Vngariam extra granicies. Et hoc fit, ut salsatores, qui emunt

---

2. [1] *Obie te miejscowości przytacza prof. Chaloupecký, Staré Slovensko, str. 75 i 105, niesłusznie jednak dopatrując się związku tej nazwy z położeniem pogranicznem osad.*

Fragment Statutu solnego króla Kazimierza W-kiego z r. 1368 ze wzmianką o Jabłonce.

sal in bancis apud zupparium, possint eorum sal melius vendere, ut non habeant dampnum. Quia si Vngari non deducerent sal de graniciis, tunc salsatores nunquam possent vendere sal eorum. Causa est, quia Vngari eorum sal habent per quatuor grossos quemlibet centenarium, et ita habent in bono foro. Et propterea debet constitui unus homo in Jablonka, qui illud custodit; quia quando unum arripiat, qui talia facit, ille debet perdere totum sal cum equis perpetualiter. Et ille, qui custodit ea, debet habere omni septimana unum fertonem.

3.

Buda, 19 lutego 1438.

Albrecht król Węgier etc. Mikołajowi, Jerzemu i Grzegorzowi synom Piotra Plathy'ego z Wielkiej Paludzy, oraz ich bratu stryjecznemu Tomaszowi synowi Walentyna ponownie nadaje oprócz kilku posiadłości w stolicy liptowskiej i turczań-

skiej, także włość Czimhowę w stolicy orawskiej, położoną między posiadłością Nádasd *(= Trzcianą) a granicami Królestwa Polskiego.*

Or. *ma się znajdować w archiwum rodziny Plathy'ch na Węgrzech, nie był nam jednak dostępny.*

Kop. 1. *Archiwum Słowackiego Narodowego Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha, Fasc. Čimhova, luźna kopja z w. XVIII).* — **2.** *Tamże, autoryzowany odpis aktów, dotyczących długoletniego sporu Plathy'ch z Thurzonami, wydany przez Kapitułę Ostrzyhomską d. 26 września r. 1800 (z archiwum miasta Trzciany).*

Reg. *Dokładny regest tego przywileju mieści się w Arch. Zamków Orawskich w dziale Actorum Familiae Plathy, Fasc. 22, Nr 1 (w ekstrakcie z d. 8 października r. 1614).* — *Por. też Turul 1899, str. 55 w artykule Mailátha ze wzmianką, że oryginał znajduje się w archiwum p. Juljusza Plathy'ego sub lit. T. Fasc. 23, Nr 496.* — *Wzmianka o tym przywileju znajduje się w artykule ks. J. Kohútha p. t. Čimhová na Orave, w Katolíckych Novinách R. 1888, str. 100.*

Nos Albertus Dei gratia rex Hungariae, Dalmaciae, Croatiae etc. Quod nos attentis et consideratis fidelitatibus et fidelium servitiorum gratuitis meritis et sinceris complacentiis fidelium nostrorum Nicolai, Georgii et Gregorii filiorum Petri Plathi cognominati de Nagy Palugya, prius excellentissimo condam principi domino et patri nostro domino Sigismundo Romanorum imperatori semper augusto ac Hungariae etc. regi felicis coronae sub locorum (et) temporum varietate, tandem vero nostrae maiestati post felicem nostram in regem Hungariae coronationem cum omni fidelitate, fervore et inviolatae fidei constancia iuxta eorum possibilitatis exigentiam exhibitis et impensis, horum intuitu ipsos Nicolaum, Georgium et Gregorium, ut iidem in posterum ad impendenda nobis ulteriora fidelia obsequia ferventius incitentur, regalium antidotorum munificentiis praemiare volentes, quasdam possessiones eorundem Nicolai, Georgii et Gregorii ac Thomae filii condam Va-

lentini de eadem Nagy Palugya, patruelis fratris eorum, predictam Nagy Palugya vocatam in Liptoviensi comitatu ac Felsö Kálnok et Gywek vocatas in Thurocz comitatibus habitas, item praedium Chemechova apellatum, in comitatu Arva inter possessionem nostram Nádásd[1] nuncupatam ac metas regni Poloniae, uti dicitur, situatum, in quarum quieto dominio iidem Nicolaus, Georgius et Gregorius suos ac ipsius Thomae,[a] fratris ipsorum, progenitores hactenus praeextitisse, se ipsosque et eundem fratrem eorum existere asserunt etiam de praesenti, item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eisdem possessionibus haberemus, et nostram quibuscunque modis, causis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis ipsarum et eiusdem utilitatibus et pertinentiis, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, montibus, vallibus, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis et decursibus aquarum molendinisque et locis molendinorum ac generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, ad praedictas possessiones praediumque praenotatum de iure spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus praemissis, sic uti superius nostrae exposita sunt maiestati, stantibus et se habentibus, annotatis Nicolao, Georgio et Gregorio filiis Petri et per eos praeattacto Thomae filio Valentini eorundemque haeredibus et posteritatibus universis, unicuique scilicet quoad suam partem ipsam iuxta antiquam divisionem inter eos factam concernentibus, novae nostrae donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quae dum nobis in specie reportatae fuerint, in formam novi privilegii redigi faciemus. Datum Budae, feria quarta proxima ante festum Cathedrae B. Petri apostoli anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo.

---

3. [a] *w kopjach mylnie* Petri.

3. [1] Nádasd *jest to węgierska nazwa Trzciany (Trstená).*

4.

Buda, 4 marca 1520.

Ludwik król Węgier i Czech do wszystkich ludzi wszelkiego stanu w stolicach liptowskiej, orawskiej i turczańskiej: poleca na prośbę Jerzego, Aleksego i Jana Thurzonów z Bethlemowiec (Bethlenfalva) złożyć w konwencie P. M. w Turcu świadectwo w sprawie drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyna na Orawie do Żywca w Polsce.

Or. *pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią wystawcy, w Archiwum Zamków Orawskich, Neoreg. Act. Fasc. 1085, Nr 13.*

Kop. *Odpis sporządzony z oryginału przez P. Mik. Kubinyi'ego, dyrektora Archiwum Zamków Orawskich, z którego podano poniższy ekscerpt.*

(Ekscerpt:) Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc... Expositum est maiestati nostre in personis fidelium nostrorum egregiorum Georgii, Alexii et Johannis Thurzo de Bethlenffalua comitum camere nostre Cremniciensis, quod ipsi quandam attestacionem racione et pretextu cuiusdam publice vie, qua itur ab oppido fidelis nostri spectabilis et magnifici Joannis de Zapolya comitis perpetui terre Scepusiensis et waywode nostri Transilvaniensis et comitis Siculorum nostrorum, Thwerdosyn vocitato, usque oppidum generosorum dominorum Komoroczky, Sywche appellatum, in confinibus videlicet regni Polonie situm, per vos celebrari facere haberent... Fidelitatibus vestris... mandamus, quatenus... in presentia testimonii iudicum nobilium nostrorum honorabilis conventus ecclesiae de Thurocz... personaliter accedere, ibique ad fidem vestram Deo debitam fidelitatemque nobis et sacro nostro regio diademati observandam, qualis vobis de interrogatis constat rectitudo. Datum Bude, in dominica Reminiscere anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo...

5.

Konwent P. M. w Turcu, w kwietniu 1520.

Uriel prepozyt wraz z konwentem klasztoru P. M. w Turcu (locus credibilis) stwierdzają, że w myśl mandatu króla Ludwika z d. 4 marca 1520 r. (ob. Nr poprzedni) wydelegowali brata Alberta kapłana, celem zebrania zeznań świadków w sprawie wolności drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyna do Żywca, które to zeznanie złożył on następnie do regestrów tegoż konwentu.

Or. *w Archiwum Zamków Orawskich j. w. pod poprzednim Nrem.*

Uw. *Podaje się tu w wyciągach tylko bardziej interesujące zeznania świadków.*

I. Dnia 10 kwietnia r. 1520 przybył brat Albert do miejscowości Bodog-Azzonffalva, siedziby sądu stolicy liptowskiej, gdzie przesłuchani zostali następujący świadkowie:

1. Jacobus de Paryshaza an. 70 fassus fuisset: quod ab antiquo et semper fuisset via publica et libera ab oppido Thwardosyn ad oppidum Sywcze.

2. Michael de Benedekfalwa an. 70: quod ipse fuisset familiaris egregii quondam Petri Komorowsky, tunc... per viam illam et ipse multocies ibat cum prefato domino suo illam viam ab oppido Thwardosyn ad Sywcze.

3. Petrus Plathy de Naghpalwdya an. 60: quod ipse cum nobili Mathia de Felsömalethyn prope illam viam pervenisset, ubi pontes inveteratos conspexisset, terram fossorum asserebat annotatus Mathias.

4. Ladislaus de Bvkowina an. 70: quod sibi[1] olim fuisset gener et ille multas res venales per eandem viam apportasset.

5. Michael de Belcz an. 80: quod ipse ante annos quinqua-

---

5. [1] *T. j. zapewne Komorowskiemu.*

ginta cum rebus suis empticiis liber per eandem viam ambulasset et quod serenissimus princeps et dominus Kazimirus rex Poloniae etc. in anno etiam quinquaginta... post invasionem huius regni Hungariae per eandem viam ad propria revenisset.[2]

6. Jacobus de Rozthoka an. 80: quod ipse in eadem via ambulasset tantoper publica et libera, et cum prefatus dominus Kazimirus rex Poloniae iter post devastationem et invasionem huius Regni per eandem reversus fuisset.

7. Petrus de Mathiaffalwa an. 60: Benedictus de Isypffalwa an. 50 et Urbanus de Marczeffalwa an. 60: ipsam viam fuisse veterem, liberam, iustam et publicam et per eandem sepissime ambulasset.

8. Benedictus Kizel de Bobrownyk an. 80: quod ipse pisces de oppido Sywczy ad comitatum Lyptho libere per eandem viam portasset et duxisset.

9. Michael de Wydaffelde notarius eiusdem comitis an. 80: cum annotatus quondam Petrus Komorowsky castra Arwa et Lykawa serenissimo quondam principi domino Mathie regi Hungarie et Bohemie etc. felicis memorie subpendisset et resignasset, idem Petrus Komorowsky per eandem viam cum universis bonis et rebus suis ad oppidum suum Sywcze procesisset.[3]

10. Georgius vicecomes et iudex nobilium necnon universi nobiles eiusdem comitatus Lypthoviensis... fassi fuissent: eandem ipsam viam semper fuisse, que ducit ab oppido Thwrdosyn ad Sywcze, liberam et publicam.

11. Providi Georgius Zarewucky iudex, Andreas Bodlyk, Johannes Bukavicz, Georgius Olaz, Petrus Dobryk, Thomas Sutor, Martinus Krubey iurati, nec non Thomas Lojnyk, Martinus Faber, Leonardus Kanfel et Mathias Zwetok, in oppido prefati domini Johannis waywode...[4] Rosenberk vocato commorantes, uno sensu et forma... fassi fuissent: quod prefata via libera et paci-

---

5. [2] *Nie król Kazimierz, lecz syn jego królewicz Kazimierz brał udział w wyprawie węgierskiej, z której powrócił na Rużomberok do Myślenic w styczniu r. 1472, jak podaje Długosz, Hist. Pol., T. V, str. 565.* [3] *Było to w r. 1474. Długosz, Hist. Pol. T. V, str. 603.* [4] *Jan Zapolya, wojewoda transylwański.*

fica semper fuisset. Et protunc prefatus condam Petrus Komorovsky possessor castrorum Arva et Lykawa aliqua bona et res suas de ipsis castris ad oppidum Sywcze portare habuisset et iterum exinde de oppido Sywcze ad castra annotata semper per eandem viam transducere et supportare. Similiter et post resignationem illorum castrorum cum omnibus rebus et bonis suis ad dictum oppidum Sywcze profectus fuisset.

III. Tandem feria IV... idem noster homo (= *presbiter Albertus*) ad possessionem annotati Johannis waywode Felso Kwbyn vocatam in comitatu de Arva accesisset, ibique nobilis Mathias de eadem Felso Kwbin vicecomes, necnon Nicolaus de eadem et Petrus de Medzihradno iudex nobilium eiusdem comitatus de Arwa... fassi fuissent hac ordine: quod cum ipsi pridem acceptis litteris prescriptis sue serenitatis... ad possessionem Naghffalwa vocatam, locum scilicet sedis iudiciarie, eorundem universos nobiles et ignobiles eiusdem comitatus Arva convocassent, de premissisque diligenter inquerentes, hanc infrascriptam resumpsissent testitudinem:

1. Iidem vero nobiles Paulus Orszag, Petrus Mozkowich, Johannes Lacha, Marcus, alter Johannes, Lewko et Petrus Koroda de Felso Kwbyn predicta fassi sunt isto modo: quod ipsi annis plurimis retroactis de prefato oppido Zywcze per viam, que ducit ad Thwardossin, mercenaria ipsorum et cuprum et plumbum, sales, pannos et alias res semper per viam publicam et libere hinc et illinc duxissent.

2. Item providi Andreas iudex et iurati tres de Naghffalwa predicta, qui approbate vite et honeste iam prope centum annos agentes fuerint, fassi fuissent isto modo: quod illa via fuisset publica et est et libera et multas res per eandem adduxissent.

3. Jacobus iudex oppidi predicti Thwardossyn cum suis iuratis fassus fuisset isto modo: quod ipse de oppido Sywche plumbum, de oppido vero Thwerdosyn cuprum vexisset, ubi tunc fuisset statura ponderamentorum cupri et plumbi et repositorium eorundem, et prior via illic fuisset, quae ad Darnovecz facta est, et quod alii iudices aliarum villarum in eodem comitatu Arwa similiter fassi fuissent, verum primo requisiti pari modoque fuissent atte-

stati, quia semper et ab antiquo fuisset via per silvam ad Sywche publica et libera.

4. Item Petrus iudex in Trstena similiter fassus fuisset, quod semper per viam illam liber transitus fuisset cum omnibus rebus illic ducentibus.

Pretensasque literas nostras... annotatis dominis Georgio, Alexio et Johanni Thurzo duximus concedendas. Datum tercio die diei ultime exequtionis prenotate anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo.

6.

Rybniki, 16 grudnia 1564.

Wacław Sedlnický (starszy) z Choltic i na Rybniku składa świadectwo przed osobną komisją Księstwa Raciborskiego, że gdy przed laty był posiadaczem Państwa Orawskiego, Michał i Hanusz Plathy'owie usiłowali przywłaszczyć sobie lasy i łąki między Trzcianą a Czimhową na Orawie i osadzić tam swych poddanych, do czego on jednak nie dopuszczał.

Or. *w Archiwum Zamków Orawskich, zaopatrzony pieczęcią wystawcy. Odpis jego zawdzięczam uprzejmości P. Mik. Kubinyi'ego, dyrektora Archiwum Zamków Orawskich.*

Nos Venceslaus Sedlniczky senior a Cholticz et in Rybniky etc. notum facio presentibus coram omnibus et singulis, quibus nosse fuerit oportunum, quod requisitus per specialem commissionem generosi domini domini Georgii Oppersdorf liberi baronis in Quercu et Frydstayn etc., capitanei ducatus Rathiboriensis, de more et consuetudine eiusdem ducatus, ut testimonium veritatis perhiberem magnifico ac generoso domino domino Ferencz Thurzoni de Bethlemfalua sacratissimi Romanorum imperatoris etc. consiliario, pronunc domino sedis et districtus Orauiensis, de quibusdam fundis, ad idem dominium pertinentibus, quod quidem testimonium meum tale est: Quum ante ali-

quot elapsos annos fuissem in possessione sedis sive dominii Orauiensis, conabantur et attentabant dominus Plati Michael et Plati Hanusz usurpare et invadere silvas et prata inter Trstena ab ea parte fluvii, ex adverso Czimogowe defluentis, volebantque inibi subditos suos incolere, sed ego illis, quamdiu in possessione fui, semper restiti, adeo quod nunquam in his fundis quidque amplius detruncare vel resecare libere ausi fuerint aut attentaverint. Nihilominus si quid in suum usum aut utilitatem huius fundi me aliquando permittente sibi usurpassent, cogebantur de eo mihi praestare servilia offitia. Haec in veritate ita se habere et certo constare, mea conscientia, fide et anima hisce literis testatum facio, quibus meum proprium sigillum in evidentius testimonium applicavi, meaque manu subscripsi. Datum in Rybniky, 16 decembris anno millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.

Venceslaus Sedlniczky de Choltitz mp.

7.

Zamek Orawski, 21 kwietnia 1575.

Katarzyna Zrińska wdowa po Franciszku Thurzonie, wynagradzając pracę i trudy wolnego sołtysa Wincentego Jabłonowskiego i czterech siedlaków wołoskich w posiadłości swej Jabłonce, należącej do Zamku Orawskiego, zwalnia ich na przeciąg lat 15 od wszelkich powinności z wyjątkiem dani baraniej, tudzież określa granice tejże posiadłości.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Transumpt Jerzego Thurzona dla Macieja sołtysa Jabłonki z d. 30 marca 1597 r. (ob. niżej Nr 15).*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise T. V (1881), str. 318/9 (wedle Kop.).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katolíckych Novinách R. 1888, str. 123.*

Nos Catherina de Zrinio magnifici condam domini Francisci Thurzo de Bethlenffalwa comitis comitatus Arvensis relicta

memoriae commendamus per praesentes litteras nostras quibus expedit universis, quod nos consideratis multiplicibus laboribus et aliis molestiis circumspectorum unius liberi sculteti Wincentii Jablonowsky et caeterorum quatuor colonorum seu Walachorum possessionis nostrae Jabluonka, ad arcem Arua pertinentium, quos quidem labores perpessi sunt in extruendis de novo domibus et extirpandis terris pro agricultura necessariis, eosdem quatuor colonos, qui iam ab octo annis libertate usi sunt, adhuc per septem, reliquos vero, qui in posterum domos et alia aedificia in eo loco erecturi sunt, per quindecim annos ab omnibus solutionibus et censibus eximendos et supportandos duximus. Ea tamen conditione, ut quicunque eorum oves seu agnos aut capras habuerint et in metis, montibus et pascuis huius arcis Arua eas pascuerint, tales singulis annis amodo in futurum a singulis centum pecoribus quinque oves aut agnos nobis dare et solvere tenebuntur. Expleta tandem praefata eorundem libertate vel exemptione ad instar aliorum nostrorum Walachorum sessionalium, omnes census, labores, muneralia aliaque omnia onera nobis ad dictam arcem Arua perpetuo praestare et exhibere debeant et teneantur. Tibi vero praefato Wincentio sculteto, filiis, successoribus et posteritatibus tuis contulimus facultatem et authoritatem in metis vestris iuxta dimensionem vobis datam et ostensam. Quae quidem metae incipiuntur a quodam prato ultra fluvium Lypnicza habitum, Lenarthowsky Kwt vocato, indeque tendit ad fluvium Hyzny vocatum, ab hinc deflectit ad quendam fluvium Pekelnyk vocatum, illinc progreditur ad fluvium Ondreyowsky nuncupatum, indeque tendit trans fluvium Orawka usque ad montem Beskith nominatum et ibi terminatur; ubi tibi visum fuerit in praefatis metis liberum molendinum instar aliorum scultetorum unius rotae erigendi. Quocirca vobis egregiis et nobilibus praefecto, provisori, castellano aliisque officialibus dictae arcis nostrae modernis et futuris harum serie comittimus, ut dictum sculletum Wincentium suosque haeredes et posteritates eo iure, veluti caeteros scultetos, ac alios incolas eiusdem possessionis Jablonka vocatae in praefata exemtione et libertate intra praemissum tempus conservare et tenere debeatis, neque eos contra formam exemptionis

huius nostrae ad ullam censuum solutionem cogere et compellere audeatis, secus non facturi, presentibus perlectis exhibitisque restitutis. Datum in arce Arva, die vigesima prima mensis aprilis anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo quinto.

8.

Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.

Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Feliksa Wilczka sołtysa oraz dwudziestu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Wielkie Ondrejowskie, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robót na lat 16, określając prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny.

***Or.** pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią wystawcy, wiszącą na sznurze jedwabnym, u p. Albina Wilczka w Trzcianie.*

***Kop.** Transumpt Jerzego Thurzona z 16 sierpnia 1596 (ob. niżej Nr 13).*

***Wyd.** Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 317—318 «z originalu, ktorý má p. kr. notár August Divéky».*

***Reg.** Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách R. 1889, str. 92.*

Ego Joannes Abbaffy de Nagy Abbafalwa praefectus arcis Arwa significo per praesentes litteras nostras universis et singulis quorum interest, quod habita primo ratione augendorum proventuum domini mei magnifici domini Georgii Thurzo de Betlemfalwa comitis comitatus Aruensis, tandem consideratis et perpensis multiplicibus et variis laboribus providi Foelicis Wylczko iudicis et viginti colonorum Walachorum possessionis novae Wielke Ondreyowske vocatae, in comitatu Aruensi existentis et ad arcem Arwa pertinentis, quos quidem labores iidem iudex et coloni in extirpandis agris et pratis excolendaque possessione praescripta in locis silvosis et asperis magna cum diligentia et sedulitate sub-

ire non formidarunt, ex authoritate officii mei iisdem iudici et colonis Walachis viginti dedi et concessi libertatem ab omnibus censibus, servitiis et laboribus ad arcem Arua solvendis et praestandis per annos decem et sex a data praesentium computando. Ea condicione, ut elapso termino prescripto libertatis eorum praenominati Foelix Wylczko iudex servitia iudicalia et viginti coloni Walachi census, labores et omnia quoque servitia ad instar ceterorum Walachorum comitatus Aruensis solvere et praestare ad arcem Arwa debeant et teneantur. Praeterea eidem Foelici Wylczko iudici colonos duos et inquilinos duos pro se ipso constituendi, item molendinum unius lapidis molaris et unam serram pro scindendis asseribus in proprium ipsius usum erigendi et exstruendi, denique pascuis Polsky Salas vocatis utendi in metis praescriptae possessionis propriis, iam per certos homines ad id missos excisis et deputatis, ex praefata authoritate officii nostri do et concedo facultatem sibi et posteritatibus suis universis in perpetuum, salvo iure proprietatis praenominati domini mei. Ea condicione, ut de omni proventu praescriptae serrae (donec eam habuerit) idem iudex et posteri ipsius decimam ad arcem Arwa dare et solvere debent et tenentur. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praedicto Foelici Wylczko iudici et colonis Walachis viginti praesentes litteras meas sub appensione sigilli mei usualis roboratas in modum privilegii extradandas duxi. Datum in arce Arwa, in festo B. Georgii martyris anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

9.

Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.

Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Jerzego Wilgę sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Orawka, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robocizn na przeciąg lat 16, określając szczegółowo prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Transumpt Jerzego Thurzona z 20 sierpnia 1596 (ob. niżej Nr 14).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 318, oraz w Katol. Novinách R. 1889, str. 92.*

Ego Joannes Abbaffy de Nagy Abbaffalwa praefectus arcis Arwa significo per presentes litteras meas universis et singulis quorum interest, quod habita primo ratione augendorum proventuum domini mei magnifici domini Georgii Thurzo de Bethlenffalwa comitis comitatus Arwensis, tandem consideratis et perpensis multiplicibus et variis laboribus providi Georgii Wilga iudicis nec non colonorum Walachorum novem possessionis novae Orawka vocatae, in comitatu Arwensi existentis et ad arcem Arwa pertinentis, quos quidem labores iidem iudex et coloni in extirpandis agris et pratis excolendaque possessione suprascripta in locis sylvosis et asperis magna cum diligentia et sedulitate subire non formidarunt, ex authoritate officii mei iisdem iudici et colonis Walachis novem dedi et concessi libertatem ab omnibus censibus, servitiis et laboribus ad arcem Arua solvendis et praestandis per annos decem et sex a data presentium computando. Ea conditione, ut elapso termino praescripto libertatis eorum prenominati Georgius Vilga iudex servitia iudicialia et novem coloni census, labores et omnia quoque servicia ad instar reliquorum Walachorum comitatus Arwensis solvere et praestare ad arcem Arva debeant et teneantur. Praeterea eidem Georgio Wilga iudici colonum unum et inquilinos duos pro se ipso constituendi, item molendinum unius lapidis molaris et unam serram pro scindendis asseribus in proprium ipsius usum erigendi et exstruendi in metis praescriptae possessionis propriis, iam per certos homines ad id missos excisis et deputatis, ex praefata authoritate officii mei do et concedo facultatem sibi et posteritatibus suis universis in perpetuum, salvo iure proprietatis praenominati domini mei. Ea conditione, ut de omni proventu praescriptae serrae (donec eam habuerit) idem Georgius Wilga iudex aut posteri eius decimam ad arcem Arva dare et solvere debeant ac teneantur. In cuius rei me-

moriam firmitatemque perpetuam praedicto Georgio Wilga iudici et colonis Walachalibus novem praesentes litteras meas sub appensione sigilli mei usualis roboratas in modum privilegii extradandas duxi. Datum in arce Arwa, in festo B. Georgii mart. anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo quinto.

10.

Kapituła Spiska 1 maja 1586.

Kapituła Spiska oznajmia o proteście wniesionym przez Andrzeja Andaházy'ego imieniem Franciszka i Michała Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko Jerzemu Thurzonowi z powodu zajęcia jeszcze przez ojca tegoż, Franciszka Thurzona, przed laty około 25, części terytorjum, należącego do Czimhowej, posiadłości Plathy'ch, i założenia na niem nowych osad: Ljeska, Starejhory (sic), Jabłonki i in., które to terytorjum Jerzy Thurzo jeszcze bardziej rozszerzył i czerpie z niego pożytki.

Or. papierowy z pieczęcią Kapituły Spiskiej w Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 22, nr 17.

Nos capitulum ecclesiae Scepusiensis memoriae communi per praesentes significamus quibus expedit universis, quod nobilis Andreas Andahazy coram nobis personaliter constitutus, nominibus et in personis nobilium Francisci et Michaelis Plathy de Nagy Palwgya sollenni cum protestatione proposuit tali modo: Quomodo magnificus quondam dominus Franciscus Thwrzo de Bethlehemfalwa comes comitatus Arwensis, sacrae quondam caesareae et regiae maiestatis Ferdinandi consiliarius ac eiusdem aulicae camerae praefectus, anno cuius iam circiter vigesima quinta praeteriisset revolutio, metas et territorium olim predii tunc vero et etiam nunc possessionis Czemhowa in praedicto comitatu Arvensi violenter invasisset et per egregium Joannem Kryskowsky



praefectum et officiales ac subditos dicti castri in Arwa, in praedicto comitatu Aruensi existentis habiti, constitutos et existentes, alias in actione tunc contra eosdem per egregios quondam Michaelem seniorem et Joannem utrumque Plathy fundata clarius specificata, invadi ac pro se et dicto castro imo ab eadem possessione violenter occupari fecisset, illincque alias etiam novas quasdam possessiones, puta Lyeszko, Ztarahora, Jabluncza et alias plures ibidem vi et potentia mediante exstrui et aedificari fecisset, in praeiudicium et damnum et derogationem privilegii dicti olim praedii. Tunc vero ut occupatio facta est et nunc possessionis Czemhowa vocatae in supradicto comitatu Arvensi existentis sitae, imo etiam ad praesens magnificus dominus Georgius Thwrzo de praefata Bethlehemfalwa ibidem comes Arwensis, filius eiusdem quondam domini Francisci Thwrzo, eadem loca iamdicta vi et potentia mediante auxisset auctaque eadem modo violento teneret et possideret etiam (eodem) modo. Unde praefatus Andreas Andahazy nomine quorum supra solenniter protestatus est, praefatum dominum Georgium Thwrzo ab eiusmodi violenta praescriptorum locorum et novarum inibi erectarum possessionum detentione, ulteriori auctione earundemque usuum et fructuum perceptione et generaliter qualicunque usurpatione, sacram quoque caesaream et regiam maiestatem eorundem locorum eidem domino Georgio Thwrzo vel etiam quibuscunque aliis a collatione et perpetua vel alias qualicunque datione inhiberet et contradiceret palam et manifeste, prout inhibuit et contradixit coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in festo beatorum Philippi et Jacobi apostolorum anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo sexto.

11.

Praga, 24 sierpnia 1595.

Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi synowi Franciszka zatwierdza i rozszerza przywilej ces. Ferdynanda z d. 6 grudnia r. 1557, ojcu jego w przed-

miocie nadania Orawy udzielony, polecając wybranym mężom wprowadzenie Jerzego Thurzona względnie jego spadkobierców w posiadanie Zamku Orawskiego.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *w Archiwum Słowackiego Narodowego Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie, akta, dotyczące sporu Plathych z Thurzonami z 26 września r. 1800 (ob. wyżej pod Nrem 3. Kop. 2).*

12.

Kapituła Ostrzyhomska, 16 stycznia 1596.

Protest szlachty orawskiej, sąsiadującej z posiadłościami Jerzego Thurzona na Orawie, z powodu naruszenia granic ich posiadłości; pośród nich wnoszą protest Plathy'owie z Czimhowej o zajęcie przez niego części obszaru tejże włości i założenie na nim szeregu osad.

Kop. *w Archiwum Słow. Nar. Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie, j. w. pod Nrem 3 (Kop. 2).*

...Verum expost, nondum elapsis 16 diebus praemissae introductionis et statuitionis, hic in capitulo nostro coram nobis primo in festo B. Marcelli papae, hoc est 16 januarii, providus Laurentius Polczik in personis Michaelis filii alterius Michaelis necnon Francisci filii Joannis olim Plathy, in quantum metae possessionis Czemuhow, inter possessionem Nadasd et limites regni Poloniae in comitatu Arvensi situatae, a praefatis Michaele et Francisco Plathy parenteque ipsorum abstractae et pertinentiis praescriptae arcis Arva applicatae, ac in iisdem metis praetactae possessionis Czemuhova possessiones Lieszko et aliae in territorio praetitulatae possessionis Nadasd versus regnum Poloniae erectae sunt noviter... (contradixit).

13.

Bytcza, 16 sierpnia 1596.

Jerzy Thurzo na prośbę Feliksa Wilczka sołtysa i całej osady posiadłości wołoskiej Wielkie Ondrejowskie, należącej do Zamku Orawskiego, transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abaffy'ego dla tegoż Feliksa Wilczka i dwudziestu siedlaków wołoskich w Wielkiem Ondrejowskiem, wydany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 (ob. wyżej Nr 8).

Or. *w archiwum Divékych w Podwilku na Orawie (niewątpliwie po Wilczkach z Danielek). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, po pieczęci pozostał tylko sznur spleciony z nici jedwabnych fioletowo-różowo-biało-niebieskich.*

Nos Georgius Thvrzo de Bethlenffalwa perpetuus comes comitatus Arwensis ac castrorum Arwa, Lethawa et Bytche haereditarius dominus etc. memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, qualiter providi Felix Wilczko scultetus necnon tota communitas possessionis nostrae Valachalis Wielké Ondreyowské vocitatae, ad arcem nostram Arwa in eodem comitatu Arwensi extructam spectantis, nostram veniens in praesentiam debita praecum cum instantia rogaverunt, quatenus literas egregii condam Joannis Abbaffy de Nagy-Abbaffalwa praetactae arcis nostrae Arwa protunc praefecti, super nova praedictae possessionis fundatione ac situatione libertateque eorum, ipsis in modum privilegii sub pendenti sigillo extradatas, omniaque et singula in eis contenta ratas, gratas et accepta habentes praesentibusque literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali inseri et inscribi facien(do), praemissae collationi ac aliis omnibus et singulis inferius in tenore earundem literarum clarius expressis et specificatis, authoritate nostra, qua per Dei gratiam, tanquam dominus eorum terrestris ad praesens pleno iure fungimur, beni-

gnum consensum pariter et assensum praebere digneremur. Quarum quidem literarum tenor talis est:

Tu następuje dokument Jana Abbaffy'ego z Nagy-Abbaffalwa prefekta Zamku Orawskiego dla Feliksa Wilczka, datowany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 r. (ob. wyżej Nr 8).

Nos itaque requisitione et petitionibus praedictorum sculteti et incolarum saepefatae possessionis nostrae Wielké Ondreyowské nuncupatae modo quo supra nobis factis eaque qua decuit benignitate exauditis pariter et admissis, praescriptas literas privilegiales non abrasas, non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes praesentibusque literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas et inscriptas quoad omnes earum continentias, clasulas et articulos, ratas, gratas et acceptas habentes, iisdem nostrum praebuimus imo praebemus gratiosum consensum pariter et assensum. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Actum in arce nostra praenotata Bytche, die decima sexta mensis augusti, anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, sacratissimo principe ac domino domino Rudolpho secundo Romanorum imperatore semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rege, domino nostro clementissimo, feliciter regnante.

Georgius Thurzo de Betlenfalva comes Arvensis etc. mp.

14.

Bytcza, 20 sierpnia 1596.

Jerzy Thurzo transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abaffy'ego dla Jerzego Wilgi sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w Orawce, wydany w Zamkach Orawskich 24 kwietnia 1585.

Or. *dziś nieznany, znajdował się w r. 1881 w posiadaniu ks. Józefa Kohútha (ob. Reg.); po pieczęci pozostał sznur z nici modro-czerwono-zielonych.*

Kop. *w Archiwum Słow. Muzeum Narod. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha, wedle którego odnosi się ten dokument do Podsarnia).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 318.*

Uw. *Dokumentu tego nie podaje się tu in extenso ze względu na to, że posiada formularz taki sam, jak akt poprzedni a pod względem rzeczowym nie przynosi nic nowego.*

15.

Bytcza, 30 marca 1597.

Jerzy Thurzo na prośby Macieja sołtysa Jabłonki transumuje i zatwierdza przywilej nieboszczki matki swej Katarzyny Zrińskiej dla Wincentego Jabłonowskiego sołtysa i siedlaków wołoskich w Jabłonce na Orawie, wydany w Zamku Orawskim d. 21 kwietnia 1575 (zob. wyżej Nr 7), dodając Maciejowi prawo osadzenia na swoim gruncie dwóch siedlaków.

Or. *obecnie w Arch. Słow. Muzeum Narod. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiory ks. Józefa Kohútha). Dokument pergaminowy, bardzo zniszczony, pokurczony, zczerniały, w prawej części wzdłuż zakładki roztargany, zakładka częściowo zerwana, częściowo pismo na niej wyblakłe. Po pieczęci pozostał ślad sznurka niebiesko-czerwono-zielonego. — Na zakładce z lewej strony inną ręką dopisane:* Unus colonus retorquetur pro domo parochiali roteque dimidiam partem hoc anno solvant. Georgius Thurzo ultima januarii 1602 mp. *Z prawej strony zapisek inną późniejszą ręką:* Ab anno 1620 scultetus Jablonkoviensis ab inquilinis quinque solvet pactam in urbario novo specificatam, utpote pecuniae paratae fl. 18, vitulum 1, galinas N. 6, anseres N. 2, attagines N. 2. Actum in arce Arva die 13 novembris A. D. 1627. Caspar Ileshazy mp. *Na odwrociu dokumentu zapisek ręką z końca XVII w.:* Praesentes litteras donationales et confirmationales nunc vel successive iurisdictioni et autho-

ritati dominorum terrestrium uti et aliis inhabitatoribus Jablonkoviensibus quoad integritatem iuris eorum non praeiudicarent, pari modo urbarialibus quoque pensionibus et datiis hactenus auctis vel successive augendis minus derogarent, in omnibus suis punctis, clausulis et articulis, tota denique earum in parte aprobantur, ratificantur et confirmantur. Datum in opido Nagy Falu die 5a mensis julii anno 1695. Comes Georgius Erdödy mp.

Kop. ***1.*** *Odpis z w. XVII w Arch. Muz. w Turczańskim Św. Marcinie.* ***2.*** *Widymat wydany przez sąd w Felsö Lehota d. 31 grudnia 1766 w posiadaniu ks. Marcina Jablońskiego w Orawce.*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 319—20.*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách R. 1888, str. 123.*

Nos Georgius Thurzo de Betlehenffalva, perpetuus comes comitatus Arvensis necnon castrorum Arwa, Lethawa, Bitche et Hricho dominus etc. memoriae commendamus per praesentes litteras nostras singulis quibus expedit universis, quod providus Matthias scultetus possessionis nostrae Jablunca, utpote in comitatu Arwensi ac ad castrum nostrum dictum Arwa spectantis, nostram veniens in presentiam exhibuit et praesentavit nobis quasdam litteras generosae ac magnificae condam dominae Catherinae perpetuae comitissae de Zrinio etc., genitricis nostrae charissimae, in papyro patentes confectas, petendo non debita precum cum instantia, ut easdem litteras et singula in eis contenta in pargameno describi faciendo, ratas, gratas et accepta habere ac pro ipso haeredibusque suis auctoritate nostra confirmare vellemus. Quarum quidem tenor talis est:

Tu następuje tekst dokumentu Katarzyny de Zrinio, wydany w Zamku Orawskim d. 21 kwietnia 1575 r. (ob. wyżej Nr 7).

Nos itaque praemissis petitionibus inclinati, perattactas litteras memoratae olim dominae genitricis nostrae charissimae piae recordationis modo antelato nobis praesentatas in omnibus punctis, clausulis et actis ac omni sui parte ratas, gratas et accep-

tas habentes, aprobavimus, ratificavimus et confirmavimus, imo aprobamus, ratificamus et confirmamus, hoc per expressum adiecto, ut idem Mathias scultetus pro sua suorumque propria necessitate duos colonos, alterum quidem in fundo scultetiali, alterum vero in terris recens extirpatis, sic tamen, ut absque illis alii viginti coloni sessionati in eadem possessione Jablonka habeantur, constituere possit et valeat. Harum nostrarum litterarum, in modum privilegii redactarum ac saepefato Mathiae sculteto ipsiusque haeredibus et successoribus universis concessarum, fide et instantia mediante. Datum in praenotata arce nostra Bitche, die 30 mensis martii anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo septimo.

Georgius Thurzo de Betlenfalva comes Arvensis mp.

16.

Praga, 7 marca 1606.

Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowiec żupanowi orawskiemu za zasługi, położone w walkach z Turkami i w czasie zamieszek wewnętrznych (bunt hajduków Boczkajowskich), zatwierdza poprzednie przywileje ces. Ferdynanda, Maksymiljana i swój własny w przedmiocie nadania Zamku Orawskiego, udzielone ojcu jego Franciszkowi Thurzonowi i jemu samemu, wyliczając miasta i wsie, należące do tegoż Zamku, i przelewając na Jerzego Thurzona i jego spadkobierców całe swoje prawo królewskie w tych dobrach.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. 1. *Archiwum Państwowe w Budapeszcie, akta król. węg. Kancelarji nadwornej, Conceptus Expeditionum nr 1498 anni 1606.* — **2.** *Tamże, Libri Regii T. V, str. 761—763.* — **3.** *Transumpt Kapituły Ostrzyhomskiej w odpisie tamże, akta król. węg. Kamery nadw. N. R. A. Fasc. 619, nr 27.* — **4.** *Arch. Muz. w Turczańskim Św. Marcinie, j. w. pod Nrem 3 (Kop. 2).*

Wyd. *Wagner K., Analecta Scepussii T. IV, str. 117/8 (w przypisku).*

Przekl. słowacki. *Kavulják A., Hrad Orava (T. Sv. Martin 1927), str. 136.*

(Ekscerpt) Nos... totalem et integram arcem nostram Arva vocatam in praefato comitatu Arvensi existentem habitam ...simul cum totalibus et integris oppidis Nagyfalva, Trsztena et Thurdossin vocatis, theloneoque ibidem in Thurdossin habito, necnon villis possessionibus Kralovany ac theloneo ibidem existenti, Zasskow, Parnicze, Zazriva, Zahrabowe, Zabrez, Poruba, Gaczelowa, Jaszenowa, Dubowa Colonorum et Valachorum, Alsso Kubin, Zaszkalicza, Mokred, Knezia, Bziny, Nagy Bisterecz, Nagy et Kis Lehota, Benyowa Lehota, Mezibrodia, Pribiss, Puczow, Chlebnicze, Maletina, Dlhaluka, Podbielye, Bielypotok, Niznia Vess et Krasnahuorka nuncupatis, aliisque cunctis possessionibus, villis ac praediis de novo, tam per dictum dominum Franciscum Thurzo parentem eius, quam per ipsum etiam Georgium Thurzo, intra metas et territoria euisdem castri Arva fundatis et erectis, inposterumque fundandis et erigendis *etc.* ...ad praelibatam arcem Arva de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus... Totum insuper et omne ius nostrum regium, quod in saepedicto castro nostro Arva ac praenominatis cunctis eiusdem oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus et quibuslibet iuribus possessionariis ad idem, easdem et eadem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus... praefato Georgio Thurzo haeredibusque et posteritatibus eiusdem utriusque sexus universis *etc.* dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eundem in dominium eiusdem arcis Arva notatae... introduci... Datum in arce nostra regia Pragensi, septima die mensis martii anno Domini millesimo sexcentesimo sexto.

17.

B. m., 1606.

Jerzy Thurzo obniża dla pewnych powodów czynsze i robocizny 83 siedlakom we wsiach: Jabłonka, sub Kuližek, sub

Wilczek, sub Sarna, sub Harkabuz, Bukowina, Podszkle i Piekielnik.

Or. *brak. Wiadomość o tym przywileju i streszczenie jego mieści się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w II części tego wydawnictwa).*

18.

Kapituła Ostrzyhomska, 2 lutego 1607.

Protest Michała i Mikołaja Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko wprowadzeniu Jerzego Thurzona we władanie Zamku Orawskiego z powodu oderwania szeregu nowozałożonych osad od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia ich do Zamku Orawskiego.

Kop. *jak wyżej pod Nrem 16, Kop. 1—4.*

...Item secunda die dicti mensis februarii egregii Michael Plathy de Nagy Palugya et Nicolaus Plathy de eadem suis propriis ac reliquorum fratrum suorum nominibus et personis praetactae statuitioni quoad possessiones Liesko, Jablonka, Felseö-Keozepseö - Alsso Orawky, Bukowina, Pekelnik, Pozklia, Vitanowa, Zucha Hora, Illyessna et Ztudenky in territorio alias predii regalis nunc vero possessionis eorum Czemuhowa in comitatu Arvensi existentis habitae, ab eadem possessione Czemuhowa avulso et ad praetactam arcem Arva applicato, extructas et fundatas... (contradixerunt). Datum sedecimo die ultimi diei executionis praemissae anno Domini millesimo sexcentesimo septimo.

19.

Zamek Orawski, 8 sierpnia 1608.

Jerzy Thurzo poleca sołtysowi z Jeleśny (Głodówki) wybierać cło od podróżujących, określa wysokość cła i nakazuje mu starać się o naprawę dróg.

Or. *brak. Wspomina o tem zarządzeniu urbarz Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w II części tego wydawnictwa).*

20.

Zamek Orawski, 9 sierpnia 1608.

Jerzy Thurzo nadaje poddanemu swemu Janowi Ramzie z Górnego Stepanowa, po ucieczce poprzedniego sołtysa Lazara, sołtystwo w posiadłości Rabcza, należącej do Zamku Orawskiego, z obowiązkiem osadzenia w niej pięciu siedlaków wołoskich, zwolnionych na przeciąg dwóch lat od wszelkich danin i robocizn, po upływie którego to czasu mają płacić wyszczególnione w przywileju daniny; wreszcie określa granice tejże posiadłości.

Or. *dziś nieznany.*

Kop. *Transumpt Jana Ghillany'ego, Jana Okolicsany'ego i Stefana Hrabowszky'ego z 13 marca r. 1690 w Archiwum Słow. Muz. Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha); ob. niżej pod tą datą.*

Nos comes Georgius Thurzo de Bethlemffalva comes de Arva eiusdemque comitatus Arvensis perpetuus comes etc. damus pro memoria, significantes tenore praesentium quibus expedit universis, quod nos perpendentes et considerantes probitatem et fidelia servitia providi Joannis Ramza de Felseö Stepanovo subditi nostri, quibus nos hactenus humiliter demereri arduit, in futurumque pari fidelitate et diligentia, ut nobis utilis sit, se contendere velle promisit, eidem Joanni Ramza, haeredibusque et posteritatibus ipsius universis totalem scultetiam nostram in possessione Rabcza vocata, ad castrum nostrum Arva omnino in eodem comitatu Arvensi exstructum spectante, cum cuntis suis utilitatibus et continentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem scultetiam (quae per aufugitionem prioris sculteti nomine Lazary in nos legitime devoluta extiterat), de iure et ab

antiquo spectantem et pertinentem, debentibus, novae nostrae donationis titulo dandam esse duximus et concedendam. Ea expressa cum conditione, ut videlicet idem scultetus noster in et ad possessionem nostram Rabcza colonos Valachales N⁰ quinque conquirat, locet et situet, libertateque ab omni et quacunque contribucionum et laborum praestitione et pensione per integri bienii spacium a data praesenti computando, utantur et gaudeant. Qua libertate expleta idem quidem scultetus vecturam vini mediam, vecturam salis mediam, attagines duos, a mola et serra, si eas erexerit, proventum solitum nobis dare, alia denique onera et contributiones in urbario specificata instar aliorum scultetorum nostrorum Arvensium ad praenotatam arcem Arva administrare debebit et tenebitur, coloni autem quinque secundum euisdem urbarii contenta a sessionibus per agnos quatuor (decimam solitam ovium durante etiam ista duorum annorum exemptione). Item a caulis ad continuos Valachos mardures quinque, attagines quinque, vitulum unum, gallinas quindecim, anseres quinque, ova quinquaginta et alias impositiones ac muneralia quotannis praestare debebunt eruntque obligati. Metae eiusdem possessionis distinctae sunt tali modo:

Niže Gelsova na Jaruchu na blato, od Zubriczkeho od Polhory na Zarity, od Zubreyhlavy zas na tuže Jaruhu.

Imo damus, donamus et concedimus iure perpetuo et irrevocabiliter eximimus et supportamus omni comodo ut supra, harum vigore testimonio litterarum mediante. Datum in arce nostra Arva, die nona augusti anno Domini M.DCVIII.

Comes Georgius Thurzo mp.

21.

Weliczna, 7 września 1609.

Relacja Michała Skrabaka z Zaskalicy sędziego szlachty i Jerzego Chutki z Rewisznego zaprzysiężonego assessora przed sądem szlacheckim stolicy orawskiej w sprawie najazdu, dokonanego przez Demetrjusza Ogińskiego z Nowego Targu na

posiadłość Piekielnik, należącą do stolicy orawskiej, której to posiadłości granice dokładnie opisują.

Or. pap. z pieczęciami w Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 16, nr 6, z nadpisem: Littere recognitionales.

Nos universitas nobilium comitatus Arvensis damus pro memoria, quod cum nos feria secunda proxima ante festum Nativitatis B-mae Mariae Virginis anno millesimo sexcentesimo nono hoc presenti in oppido Naghfalw loco sedis nostrae iudiciariae solito in generali congregatione nostra pro tractandis et concludendis rectis negotiis publicis istius comitatus nostri Arwensis constituti fuissemus et comparuissemus, egregii et nobiles Michael Skrabak de Zaskalyczya iudex nobilium et Georgius Chwtka de Rewyssne iuratus assessor nostri, sub eiusdem sedis nostrae iudiciariae in presentiam nostri exurgentes, nobis sub iuramento eorum in generali decreto contento fideliter retulerunt in hunc modum:

Qualiter ipsi anno iam praescripto millesimo sexcentesimo nono die tertia mensis septembris ad instantiam illustris, spectabilis ac magnifici domini comitis Georgii Thwrzo de Bethlenfalwa comitis de Arwa eiusdemque comitatus Arvensis comitis perpetui, ad possessionem Pekelnyk suae illustrissimae dominationis consequenterque metas eiusdem in comitatu eodem Arwensi existentes dehabitas accessissent, in quas metas Demetrius Oghynsky Polonus de Nowytarg, assumptis secum quam plurimis subditis et iobagionibus suis, armatis et potentiariis, manibus cum falsis et eorundem secum ad quinquaginta quinque adductis, die vigesimo octavo mensis augusti proxime praeterito in proprio territorio iam praescripto suae illustrissimae dominationis eiusdem possessionis Pekelnyk vocatae, fruges mixtim authumnales et vernales defalcari iussissent defalcatosque ad 55 currus appositas et acceptas Poloniam invexissent vi et potentia mediante. Quae loca et terrae arabiles, in quibus haec violentia est facta, iidem iudex nobilium et iuris assessor nostri sicut oculata demonstracione vidissent esse ex hac parte montis Bezkyd vocati, qui mons dividit metas intra comitatum Arvensem et regnum Poloniae, et aquae ab illo monte Bezkyd defluunt infra ad comitatum Arven-

sem penes quandam domum, quam Poloni aedificaverunt in proprio territorio suae ill-mae dominationis prope limites eiusdem regni Poloniae; unde duo rivuli oriuntur sub illo monte Bezkyd vocato, quorum unus defluit in regnum Poloniae versus oppidum Nowytargh vocatum et dicitur Zaluzny Potok, alter vero defluit in comitatum Arwensem k Czyerney Orawe versus et vocatur Czyerny Pekelnyk, in quo rivulo sunt aedificatae metae scultetorum de eadem possessione Pekelnyk, de possessione Jablonka dicta suae ill-mae dominationis, qui rivulus cadit in fluvium Czerna Orawa dictum; infra tandem illum fluvium superius praescriptum Czyerny Pekelnyk, ex illa parte montis eiusdem Beskyd vocati a comitatu Arwensi in propriis metis suae ill-mae dominationis tanquam ad binam explosionem bombarde, idem Polonus cum prefatis subditis et iobagionibus suis fruges praescriptas defalcando et etiam in recta parte iam per subditos suae ill-mae dominationis defalcatas et inventas et in currus appositas et acceptas Poloniam modo praemisso invexissent...

Datum in Nagyffalu, feria 2 proxima ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis anno Domini 1609.

22.

Bytcza, 29 czerwca 1612.

Jerzy Thurzo, mając na względzie potrzeby religijne dziewięciu nowozałożonych osad na Orawie: Namiestowa, Bobrowa, Słanicy, Zubrohlawy, Klina, Wawreczki, Jasienicy, Połhory i Rabczy, zezwala przeznaczyć osiedle w Namiestowie zwane Krismilovska, *nabyte przez parafjan za 29 fl., na siedzibę przyszłego pastora kościoła (ewangielickiego) i rektora szkoły, polecając wybudować jak najrychlej w Namiestowie świątynię wraz z cmentarzem, a w Zubrohlawie cmentarz, wreszcie ustanawia opłaty i danie parafjan poszczególnych osad dla tegoż pastora i rektora.*

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Archiwum Słow. Narod. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie, zbiór ks. J. Kohútha Fasc. II, Namestovo, rkps. pt. Inventarium ecclesiae Romano-catholicae Arvensis in parochia Namestoviensi sub me Alberto Jurczak eiusdem ecclesiae Namestoviensis parocho memoriae mandatum a. D. 1678, k. 2'—4'.*

Nos comes Georgius Thurzo de Bethlenfalva regni Hungariae palatinus, iudex Cumanorum necnon de Arva perpetuus eiusdem comitatus supremus ac perpetuus comes, ss. caes. regiaeque m-tis intimus consiliarius ac per regnum Hungariae locumtenens, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod cum mandatum illud magni illius doctoris gentium Pauli apostoli non ad solos Collosenses, quibus scriptum erat, cap. 3, verum ad omnes pios et christianos magistratus pertineat, ut videlicet verbum Christi habitet in nobis abundanter, nos etiam ex debito officii nostri tanquam dominus terrestris possessionum novem a novo fundatarum et erectarum, Namestov, Bobrov, Slanice, Zubrohlava, Klin, Vavrecka, Jasenice, Polhora et Rabcza vocatarum, ad arcem nostram Arva in eodem comitatu Arvensi exstructarum, spectantium et pertinentium, condignum respectum ac rationem habentes, utque verbum Christi in eis opulenter habitare, sacramenta legitime administrari sicque multarum animarum saluti consuli possit, unanimi incolarum earundem possessionum accedente consensu ac voluntate concessimus et annuimus, ut in eadem possessione Namestov sessio colonicalis integra Krismilovska vocata ac ab haeredibus florenis Hungaricalibus viginti novem per parochianos coempta cum suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem sessionem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinentibus, pro residentia futuri pastoris ecclesiae et rectoris scholae deputetur; utque ibidem in Namestov templum cum coemiterio, in Zubrohlava vero propter pagos viciniores et exundationes aquarum coemiterium similiter quam primum exaedificetur. Proventus futuri pastoris

ac rectoris tales erunt: nempe praeter terras sessionis iam dictae Krismilovska, a qua census, datia et contributiones ad arcem nostram Arva secundum urbarium exigi vel labores praestare soliti deinceps non exigentur vel praestabuntur, Vavrecka sub cubulos quatuor, Bobrovienses itidem sub cubulos quatuor extirpaturos terram obtulerunt. Metretae in Bobrov coloni 7 per unum cubulum mixturae hordei, Slanice similiter 7, Zubrohlawa 7, Klin $6^{1}/_{2}$, idem Vavrecka coloni 8, idem Jasenice 6, singuli per coretum unum siliginis et duos mixturae hordei, Namestov 11 sicut Jasenice, Polhora 6, singuli coloni per duas medias buthyrri, Rabcza 6 similiter in buthyrro. Accidentia: a copula pro media vini, ab intimatione den. 3; introductio sponsae mantile et candelam cum denario 1 afferet; a baptismate denarios 5; puerpera candelam 1, den. 1 et gallinam; a cantu in funere den 12; offertorium annuale singulis feriis, videlicet Nativitatis et Resurrectionis Domini ac S. Pentecostes, Visitationis, Epiphaniae tempore singuli coloni den. 3; inquilini per obulos 3; inquilini singuli coretum unum avenae, alienas domos inhabitantes den. 6; arationem quoque promittunt pastori pro uno anno et hyemalium et vernalium frugum, ligna singuli per unum plaustrum, praesertim sub initium. Rectoris scholae proventus tertia pars ex templo et funeralibus a pastore; a baptismate per obulum; a pulsu den. 3 in funere; inquilini per coretum $^{1}/_{2}$ avenae; coloni ad Lokczam pertinentes hactenus per coretum unum avenae; ad Terstenam pertinentes per den. 8; mensa apud pastorem diebus dominicis et festis; aedes habet in area parochiali, aedificiola alia ac horreum, hortum similiter satis amplum et longum. Pro emptione vero aedium parochiae et scholae pro earum instauratione meliori, item pro advectione pastoris singuli coloni ordinarunt den. 75, sculteti per florenum 1. In quorum omnium firmius robur ac testimonium literas hasce chyrographo et sigillo nostro palatinali communitas eisdem parochianis dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra Bittchensi, die festo BB. Petri et Pauli apostolorum Domini anno Domini 1612.

Comes Georgius Thurzo mp.

23.

Zamek Orawski, 18 lipca 1613.

Jerzy Thurzo, pragnąc z jednej strony pomnożyć i ujednostajnić dochody z dóbr swoich zamkowych, z drugiej zaś po doznanych klęskach wojennych dać wytchnąć ludności poddanej, na podstawie ugody z mieszkańcami wsi wołoskich: Jabłonka, Orawka pod Wilczkiem, Orawka pod Kulichem, Orawka pod Sarną, Orawka pod Harkabuzem, Bukowina z Podszklem i Piekielnik określa szczegółowo ich daniny i powinności.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. **1.** *Luźna kopja «imitativa» papierowa z XVII w. w Archiwum Zamków Orawskich. Fasc. 10, nr 6.* — **2.** *Także kopja papierowa z XVII w. w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce.* — **3.** *Kopja urzędowa z r. 1766 w zbiorze ks. J. Kohútha w Archiwum Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie.* — **4.** *Tamże fragment kopji z XVII w.*

Wyd. *Ks. Kohúth Józef w Slov. Letop. T. V (1881), 320—1 «ex authentica copia» (prawdopodobnie z Kop. 3).*

Uw. *Tekst niniejszy zaczerpnięto z Kop. 1. Odmianki podaje się z Wyd. Wspomina o tym przywileju urbarz Zamku Orawskiego z r. 1619.*

Nos comes Georgius Thurzo de Bettlehem Ffalva[a] regni Hungariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arva perpetuus eiusdem comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Mattiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, marchionis Moraviae, comitis Tyrolis et Habspurgi etc. intimus consiliarius et per Hungariam locum tenens, damus pro memoria, significantes quibus expedit universis, quod nos re-

23. [a] Betthlenffalva *Slov. Letop.*

ditus nostros augere ac impensionem pecuniarum pactatarum, ac victualium ad culinam nostram praestandorum aequalitatem aliquam inter subditos nostros constituere volentes, etsi certos ob respectus, signanter ut post tam diuturnas calamitates, quibus Regnum hoc tam ab externo hoste Turca multorum annorum retro actorum spatio, quam ab internis haydonibus tempore insurrectionis Bocskaianae afflictum et oppressum est, subditi nostri respirare resque et oeconomias suas favente Deo in meliorem statum redigere potuissent, cum incolis possessionum subnotatarum, ad arcem nostram Arva in eodem comitatu Arvensi exstructam spectantium, sic concluseramus et transigeramus, ut videlicet anno primo hoc est millesimo sexcentesimo septimo saltem per octo, sequentibus vero per duodecim florenos Hungaricales singuli coloni Valachales a suis sessionibus nobis quotannis solvissent; quia tamen iam adspirante benigno numine alma ac desiderata pace ab aliquot retroactis annis vigente tum annone copia, laudetur Deus, mediocri usi, iidem subditi nostri res suas non nihil in optatum statum deduxerunt, cum ipsis denuo novam ex parte [b] talium pecuniarum pactatarum fecimus transactionem, ut videlicet a festo Nativitatis Beati Ioannis Baptistae recens elapso computando nobis singuli coloni per florenos Hungaricales quindecim, exceptis duabus possessionibus Podszarnu ab octo et Kulich simili ab octo colonis, tanquam tenuioribus, qui saltem per florenos quatuordecim donec et ipsi melius valeant, duranteque nostro ac haeredum nostrorum beneplacito, quotannis angariatim solvere debeant ac teneantur, tali modo: nempe Jablonka ab octodecim, Welček ab novemdecim, Harkabuz a sex, Bukovina a quinque, Pocskle a septem et Pekelnik ab undecim colonis, in toto numero octuaginta tres colonos [c] constituendo. Tum singuli Jablon(kenses) coloni, per rates tres duas prestantes, tertiam viliorem annuatim pendere. Quibus caeterarum antelatarum possessionum coloni singuli per trabes tres, necnon coloni sub Kulizek rates octo in subsidium dare ac in eadem Jablonka quolibet anno si-

23. [b] *Te dwa wyrazy tylko w Slov. Let.* [c] *Ten wyraz dodany w Slov. Let.*

stere debeant, ad haec baptismi et nuptiarum opem. Item ad exequias (quas benignum a nobis numen elongare dignetur) solita muneraria; ab ovibus vigesimam. Item publicas contractus et inter subditos contributiones ac impositiones [d] solent subire [e]: necessitate urgente cum reliquis nostris subditis armati insurgere semper sint obstricti et obligati. Annuimus et id benigne, ut videlicet iisdem possessionibus singulas lites (exceptis criminalibus) in possessione praenominata Jablonka praesente semper homine aliquo arcensi iure mediante revidere discernereque liceat et sit [f] integrum, parteque iudicio tali non contenta ad ius nostrum arcense appellatione concessa et salva remanente. Victualia porro singulis anni dabunt: Jablonka bovem saginatum No unum [g], capones No octodecim, gallinas No triginta sex, anseres No octodecim, ova No ducenta, attagines No octodecim, lini fasciculos 36. Item Orawka sub Welcsek [h] dabit saginatum bovem No 1, capones No novemdecim, gallinas No 38, anseres No 19, ova No ducentena, attagines numero 19, lini fasciculos 38. Oravka sub Kulich vitulum No 1, capones No 9, gallinas No 18, anseres No 9, ova No quingenta [i], attagines No 9, lini fasciculos 18. Oravka sub Szarna vitulos No 2, capones No 8, gallinas No 16, anseres No 6, ova No octuaginta, attagines No 8, lini fasciculos No 16. Orawka sub Harkabus vitulum No 1, capones No 6, gallinas No 12, anseres No 6, ova No 60, attagines No 6, lini fasciculos No 12. Bukovina cum Poskle vitulos No 2, capones No 13, gallinas numero 34, anseres No 13, ova No trecentena quinquaginta [j], attagines No 13, lini fasciculos No 26. Postremo possessio Pekelnik dat vitulos No 2, capones No 11, gallinas 22, anseres 11, ova 100, attagines No 11, lini fasciculos 22. Ab aliis autem contributionibus et impositionibus nominatim a caseorum ovilium et halecum nostrorum distractione liberos eos reddimus et immunes. Harum nostrarum vi-

---

23. [d] nec non praestationes *Slov. Let.* [e] solvere sub *błędnie w Slov. Let.* [f] sic *błędnie Kop. 1.* [g] *We wszystkich wsiach danina wołu w Kop. 1 podana na pięć sztuk, co i ze stylizacją nie jest w zgodzie. Kopja, na której oparł swoje Wyd. ks. Kohúth, ma* unum (bovem, vitulum). [h] Wlček *Slov. Let.* [i] centum *Slov. Let.* [j] trecentena quinquaginta *Slov. Let.*

gore et testimonio literarum mediante. Datum in arce nostra Arva, die 18 julii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo tertio.

Comes Georgius Thurzo mp.

24.

B. m. 1614.

Rozgraniczenie posiadłości Górnej i Dolnej Zubrzycy.

Or. *brak. Wzmianka o tem rozgraniczeniu mieści się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w II części tego wydawnictwa).*

25.

Zamek Orawski, 4 października 1614.

Jerzy Thurzo na prośbę Pawła sołtysa i pięciu siedlaków wołoskich w posiadłości Suchahora, należącej do Zamku Orawskiego, określa na podstawie umowy ich prawa i powinności oraz wyznacza granice tejże posiadłości.

Or. *Koncept tego aktu znajduje się w Arch. Państw. w Budapeszcie w dziale Acta Publica com. Georgio Thurzo (sygn. A. 2702). Fasc. 2, nr 55, § 18, pt.* Litterae exemptionales comitis palatini pro Paulo sculteto Szuchohorensi.

Wyd. 1. *Schwartner, De scultetiis per Hungariam quondam obviis (Budin 1815), str. 167—169. —* **2.** *Kadlec Karel, Valaši a valašské právo, l. c. čis. 16, str. 500—501 (z Wyd. 1).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katolickych Novinách R. 1888, str. 92.*

Nos Comes Georgius Thurzo de Bethlenfalva regni Hungariae palatinus... necnon de Arva perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini dom. Matthiae, Dei gratia electi Rom. imperatoris... intimus con-

siliarius et per Hungariam locumtenens, damus pro memoria, significantes tenore praesentium quibus expedit universis, quod nos debitum habentes respectum demissae supplicationis Pauli sculteti ac quinque colonorum Valachalium possessionis nostrae Sucha Hora dictae, ad arcem nostram Arva omnino in eodem comitatu Arvensi exstructam spectantis, considerantes et id, quod eadem possessio remote ab eadem arce nostra distaret, cum eisdem colonis conclusimus tali modo: ut videlicet ipsi per singulas angarias a festo B. Michaelis archangeli recens elapso incipiendo, florenos hung. octuaginta necnon vigesimam ovium, vitulum numero unum, gallinas No 15, anseres No 5, ova No 50, attagines No 5, nobis durante nostro ac haeredum nostrorum beneplacito, quotannis solvere ac pendere, tempore necessitatis armati insurgere arcemque restaurare debeant et teneantur; ab aliis autem oneribus, datiis et laboribus, excepta decima archiepiscopali et impositionibus publicis comitatus, ac muneralibus tempore nuptialium, sive baptismalium solemnitatum, necnon funebrium exequiarum, quas divina prolongare velit benignitas, pro possibilitate ipsis imponendis, omnino immunes et exemptos esse volumus. Tibi vero Paulo sculteto haeredibusque ac posteritatibus tuis universis, eandem scultetiam, qua alias hucusque libere usus es, cum omnibus pertinentiis et utilitatibus quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub veris eiusdem possessionis metis existentibus et habitis, novae nostrae donationis titulo conferimus ac concedimus, perpetuo possidendam, tenendam et habendam. A qua quidem scultetia quotannis vecturam vini et salis mediam, sive pro utraque florenos hung. septemdecim cum dimidio; a mola, si eam habueris, aureos Cremnicenses duos, necnon vigesimam ovium nobis dare et praestare; item equam hybernare, tempore necessitatis insurgere, arcem restaurare, muneralia denique congrua conferre, tu haeredesque et successores tui universi debebitis et tenebimini. Metae porro eiusdem possessionis distinctae sunt isto modo: a Polonia usque cacumen montis Beszkid, qui regnum hoc Hungariae a Polonia distinguit, a meridie ad montis Carpathi summitatem, ab occidente cum Ielessnensibus, a sep-

tentrione cum Chisne, a Chisne vicissim ad Beszkid. In quorum omnium maius robur ac testimonium literas hasce sigillo nostro et manus subscriptione roboratas eisdem sculteto et colonis Suchohorensibus dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra suprascripta Arva, die quarta octobris anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quarto.

Comes Georgius Thurzo mp.

26.

Kapituła Spiska, 17 października 1614.

Kapituła Spiska oznajmia, że ks. Jerzy Rutkowicz kanonik kapituły wniósł imieniem rodziny Plathy'ch z Wielkiej Paludzy protest przeciwko Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowiec żupanowi stolicy orawskiej z powodu oderwania od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia do Zamku Orawskiego szeregu pól oraz osad założonych na obszarze między posiadłością Nádasd (= Trzciana) a granicami Królestwa Polskiego.

Or. *papierowy z pieczęcią Kapituły Spiskiej w Archiwum Słow. Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha).*

Kop. *Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 12, nr 53.*

Nos capitulum ecclesiae Scepusiensis memoriae comendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod admodum reverendus dominus Georgius Rutkouicius de Nagy Palugya, socius, frater et concanonicus noster, nostrorum personaliter veniens in conspectum, egregiorum Andreae senioris olim Johannis Michaelis senioris et alterius Andreae iunioris condam alterius Michaelis Platy filiorum, Matthaei, Joannis et Danielis Platy de dicta Nagy Palugya nominibus et in personis, illustrissimum dominum dominum comitem Georgium Thurzo de Bethlemffalua palatinum regni Hungariae, iudicem Cumanorum, comitem de Arwa eiusdemque comitatus Arvensis supremum

ac perpetuum comitem, sacrae caes. regiae m-tis domini nostri clementissimi intimum consiliarium et per Hungariam locumtenentem, ab occupatione territorii alias praedii regalis ad praesens vero possessionis ipsorum Platy Chemyhowa, inter metas possessionis Nadasd comitatus Arvensis et limites Regni Poloniae sitae, in quo territorio, ab ipsa Chemyhowa ipsorum Platy ad arcem suae ill-mae cels. Arwa avulso, Lyezko, Wytanowa, Jablonka, Felseö, Kezepseö et Also Orawky, Bukowyna, Pekelnyk, Pozklya, Szlanycza, Szwcha hora, Chyshno, Hladowka, Sztudienky, Wlczko, Polhora et aliae possessiones extructae sunt, et camporum Chemhovensium Fedorowa, Wrch Bieleho Potoka et aliorum, omnino in metis alias praedii regalis ad praesens vero possessionis ipsorum Platy Chemihowa praenominatae habitorum, sacram etiam caesaream et regiam m-tem dominum nostrum clementissimum a iuris sui superinde regii collatione, capitula denique et conventus ac alia quevis loca credibilia et authenticas personas a literarum suarum superinde extradatarum...[a] quomodolibet iam factis vel fiendis, siquidem eadem familia Platy potentiae dicti illustrissimi domini comitis palatini non posset simili inresistere, prohibuit contradicendo et contradixit, inhibendo publice et manifeste coram nobis, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum feria sexta proxima post festum beati Galli abbatis confessioris anno Domini millessimo sexcentesimo decimo quarto.

27.

Bytcza, 17 marca 1615.

Jerzy Thurzo nadaje sołtystwo Marcinowi Wilczkowi w Orawce zwanej inaczej Wielkie Ondrejowskie, po bezpotomnej śmierci teścia jego Marcina, poprzedniego sołtysa, przyczem określa robocizny i daniny tak sołtysa jak i siedlaków

---

26. [a] *Trzech wyrazów brak w Or.*

wołoskich, wreszcie oznacza granice posiadłości przez osobną komisję wytyczone.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany w Archiwum Zamków Orawskich, pieczęć Jerzego Thurzo w czerwonym wosku przez papier wyciśnięta, dobrze zachowana.

Nos comes Georgius Thurzo de Betthlenffalwa regni Hungariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arwa perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hungariam locumtenens, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod nos gratiose expendentes honestatem ac probitatem vitae providi Martini Wylczek subditi hactenus nostri, tum quia eo nomine et respectu deposuit nobis in aurea moneta florenos Hungaricales centum et quinquaginta, totalem sculletiam seu liberum iudicatum in possessione nostra Orawka aliter Welke Ondrejowske dicta, ad arcem nostram Arwa omnino in eodem comitatu Aruensi extructam et existentem, spectantem, sitam et habitam, et quae alias post decessum sine heredibus ex hac vita providi olim Martini Wilczek sculteti, soceri utpote istius Martini, in nos rite ac legitime devoluta existeret, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem sculteciam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, eidem Martino Wylczek ipsiusque heredibus et posteris universis iure perpetuo dandam, conferendam ac concedendam esse duximus. His expressis sub conditionibus, ut videlicet quotannis vecturam vini integram et vecturam salis similiter integraliter praestare, attagines duos dare, a molendino porcum unum saginare vel florenos quinque solvere, operar(ios), dum opus est, intertenere, equam hybernare, vigesim(am) ovium dare, tempore necessitatis armatus insurgere, arcem restaurare, equos curribus nostris more aliorum sculletorum sic ubi necesse fuerit iungere, ad nuptia et baptismatum solenni-

tates, item ad exequias (quas divina prolongare velit clementia) funeralia congrua conferre; a colonis denique eiusdem possessionis Valachal(ibus) No 19 in ducatu suo subiectis pactas et alias contributiones tam ordinarias quam extraordinarias iuste exigere, ad arcemque nostram praescriptam Arwa fideliter administrare, ipsos villanos pie regere ac ne alique desertae sessiones in eadem possessione amplius fiant, aut si quae ad praesens essent, ut populosae quam primum reddantur, diligenter prospicere, aut certe defectum talem a desertis ipsemet sarcire et compensare, tam idem Martinus scultetus, quam haeredes et posteri sui debeant et teneantur, imo damus, conferimus et concedimus iure perpetuo tenendam, utendam pariter et habendam. Solvent autem coloni secun(dum) nobiscum factam ac ad nostram et haeredum nostrorum beneplacitum duraturam conclusionem a sessionibus integris novemdecim per hungaricales fl. 15 facien(tes) fl. 285, bovem No 1, capones No 19, gallinas No 38, anseres No 19, ova No 200, attagines No 19, lini fasciculos No 38; ac pro florenis nostris duodecim avenae cubulos Arvenses 64. Ad impositiones denique alias, in prioribus literis nostris eisdem possessionibus Orawky et Jablonka comuniter latis specificatas, pro tempore pendendas similiter obligati erunt et adstricti. Metae porro eiusdem possessionis sub Wilczek, per egregios et nobiles Michaelem Susskowich pronunc provisorem et Georgium Abaffy castellanum arcis nostrae praelibatae Arwa ac Matthiam Sztanik et Stanislaum Sudorsky aliosque duodecim adiunctos ipsis iudices scultetos et wayuodam Valachorum circa 27 proxime elapsi mensis octobris excisae et distinctae, sunt tali modo:

Wlczkuow [a] pak chotar z strany wichodni zaczina se od Beskidu a tahne se poledni mezu, mežy Swientkem a Geleniem dolu až do reky Orawki. Odtud hore z druhej strany reky hore na medzu a medzu prosto medzý Kendrus Jakuba z Podsarny a Ssimka Wlczkoweho, odtud hore prosto na gednu rakitu a odtud zas hore prosto na medzu a tudy ku kopczu kamennemu. Odtud dolu do potoka Ondregowskeho, kteri z Podschli tiecze, po za po-

---

27. [a] *odtąd inną ręką.*

tok na kamenne kopcze prez rolu podle potuoczka gedneho i hore tym potuoczkem na klinczek, kde se dwa potuoczki w gedno schodi. Odtud pak dalej hore prostred pasek na znaki až k wrchu, ktery k Polskemu tahne na gednu gedlu nakresanu, od tej gedle hore na geden kopecz wrch polany Polskeho k zapadu. Odtud k poledni na geden buk dolu koniecz tej polany a odtud malo wyszej popod wrch na gednu gedlu znakowitu, potem malo prez dolinku k druhej gedli a od tej kragom zas k wrchu k tretiej gedli. Tam odtud potom kragem repiska až na wrch Polskeho na kopecz, odtud dolu k poledni kragem chotare Bukowinskeho poza Soliska dolu k Surowej hore a k chotari 'Kuližkowemu. Odtud k zapadu podle medze Matiege Kuližkowej a Wranowej prez wrch po znacziech až do Hlubokiej doliny na znaki na gedli, odtud prosto na wrch na geden buk surowy wyrubany, odtud dolu kragem paseky Talarowskej do potoka, kde gest též znak na gedli. Odtud medzu Wranowu a Wlczkowu prez czestu, ktera wede od Kuližka k Wlczkowi prosto na gednu wrchowinku dolu wrchowinku do Czernej Orawy a od Czernej Orawy k stranie polnoczni wedle chotara Kuližkoweho hore po Słowensku czestu k Bubenskej polane, ktera tahnie odtud Zubriczkim chotarem zas na Beskid, Beskidom pak k wichod slunczi k chotaru Sarnowemu, kde se skonawa.

Neve[b] sylvis excisis necessaria materia lignea eandem possessionem destitui aliquando contingat, statuimus, ut nemus vetitum seu sylvam prohibitam habeant tali modo:[c]

od chotaru Sarnio Zubriczkeho poczawssi okolo Bubenskeho až po chotar Czyžinski a po Beskid.

In quorum omnium fidem et testimonium perpetuum litteras hasce sigillo nostro et manu subscriptione roboratas eidem Martino Wylczek sculteto ac toti possessioni antelatae dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra Bytchensi, die decima septima mensis martii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quinto.

Comes Georgius Thurzo mp. G. Zawodsky.

---

27. [b] *odtąd wraca 1-sza ręka.* [c] *odtąd ręka 2-ga.*

28.

Bytcza, 17 lipca 1615.

Jerzy Thurzo Pawłowi Breznitsky'emu starszemu sołtysowi, jego pomocnikowi Jerzemu Regule oraz sześciu siedlakom wołoskim za zasługi i trudy około założenia osady Nowa Kamieńska (Klin Zakamienny) nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów danin i robocizny, z wyjątkiem dani baraniej, określając ich prawa i powinności po upływie lat wolnizny; oznacza wkońcu granice tej posiadłości.

Or. *pergaminowy w Arch. Słow. Muz. Narod. w Turszańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha). Pismo wyblakłe, zwłaszcza na zagięciach trudno czytelne, pieczęć wyciśnięta w czerwonym wosku pod tekstem, wykruszona.*

Kop. *urzędowa z w. XVIII w Arch. Zamk. Oraw. Fasc. 77, Nr. 47.*

Nos comes Georgius Thvrzo de Betthlemffalva regni Hvngariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arua perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes, sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hungariam locumtenens, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod nos debitum et gratiosum habentes respectum fidelitatis et aliorum complacentiarum, quas providus Pavlus Breznitsky senior pronunc scultetus a multis retroactis annis probe et diligenter nobis exhibuit, studuit, exhibiturumque se deinceps eiam obtulit, expendentes quoque multiplices labores et difficultates, quos et quas Paulus scultetus cum suo adiuncto Georgio Regula necnon sex coloni Valachales in fundanda populosaque reddenda possessione nostra Nouo Kamenska vocata, ad arcem nostram Arva omnino in eodem comitatu Arvensi extructam spectante, densissimas sylvas crudasque radices earum succidendo, extirpando ac excolendo sufferre et perpeti coguntur, eidem sculteto ac sex colonis Va-

lachalibus ab omni censuum contributione, laborum ac impositionum quarumvis ad praedictam arcem nostram Arua ordinarie vel extraordinarie quotannis praestandorum onere per sedecim annorum decursum a festo B. Jacobi apostoli recens venturo computando, solo vigesima ovium seu agnorum excepta, quam more solito instar aliorum liberorum scultetorum et subditorum nostrorum huius quoque libertatis tempore nobis annuatim solvere seu pendere debebunt et tenebuntur, libertatem ac immunitatem dandam esse duximus et concedendam. Imo damus et concedimus, ea expressa cum conditione, ut tali sedecennali libertate expleta iidem sex coloni Walachales instar aliorum colonorum Valachalium omnes census, contributiones, datia et impositiones ad sepefatam arcem nostram Arua, secundum urbarium vel vero secundum nostram aut haeredum et successorum nostrorum dispositionem, pendere et praestare debeant sintque obligati. Tibi vero Pavlo Breznitsky seniori sculteto, tuisque haeredibus et posteritatibus universis in eadem possessione Kamenska scultetiam novam erigendi ac ad eam colonum unum ultra priores sex constituendi, habendi et tenendi plenariam damus facultatis potestatem, sic ut idem quoque Georgius Regula tibi adiunctus suique haeredes solius scultetiae, non vero coloni, partem mediam habere et possidere possint et valeant. A qua quidem scultetia, post expletum praemissae libertatis tempus, tu tuique haeredes et posteritates universi cum memorato adiuncto Georgio Regula vecturam vini et salis mediam, a mola farinaria, si fuerit extructa, porcum unum saginatum et operarium intertenere, a serra asseres centum quotannis solvere, equam hybernare, tempore necessitatis armati insurgere, arcem nostram praetactam restaurare, attagines... ad solemnitates nuptiarum et *(kilkanaście wyrazów zatartych)* et teneamini. Metae *(kilka wyrazów zatartych)* demonstrate sunt tali modo:

Poczna od wjchodnej strany od welikeho plawu hore welkym potokom na wrch Kamenneho a wrchem Kamennym k Bieleg Orawě, odtud' na geden grun oselny a hore tym grunom na wrch reczeny neywjžssy Kičžerka Klin gmenowana, odtud zas na neywižssy Kičžerku gmenowanu puol Komarnykowa karčžmka

dolu tak Komarnikowom chodnikem na neywyžszy Kičžerku, od tey Kiczerky dolu Trirovskym hrebenom do rieky Krussecznicza reczeneg na welky plaw, a tu se skonawa.

In quorum omnium maius robur et testimonium litteras hasce chirographo et sigillo nostro communitas eidem sculteto et colonis dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra Byttche, die decima septima mensis iulii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quinto.

Comes Georgius Thurzo mp. Csobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

29.

Zamek Orawski, 20 sierpnia 1615.

Jerzy Thurzo w obecności i za zgodą swych poddanych orawskich dokonywa przydziału hal, szałasów i pastwisk między poszczególne gminy, wyznaczając zarazem dla każdej z nich kontyngent trzód paść się mających oraz określając wysokość dani, jaką mają składać do zamku.

Or. *Archiwum Zamków Orawskich, pergamin dość gruby, na zagięciach popękany, pismo naogół wyraźne, tylko w dolnych wierszach wyblakłe. Na sznurkach lnianych biało-różowo-niebieskiej barwy wisi pieczęć Jerzego Thurzona, wyciśnięta w czerwonym wosku, silnie nadwyrężona. Na odwrociu sygnatura Fasc. nr 1.*

Kop. *papierowa współczesna w archiwum Divékych w Podwilku (niewątpliwie po Wilczkach), dobrze zachowana, tylko na zagięciach przedarta, pod tekstem podpis wystawcy ręką pisarza.*

Uw. *Wydaje się tu akt ten z Or., w przypisach zaś podaje się odmiany z Kop.*

Nos comes Georgivs Thurso de Betthlenffalwa regni Hungariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arva perpetuus

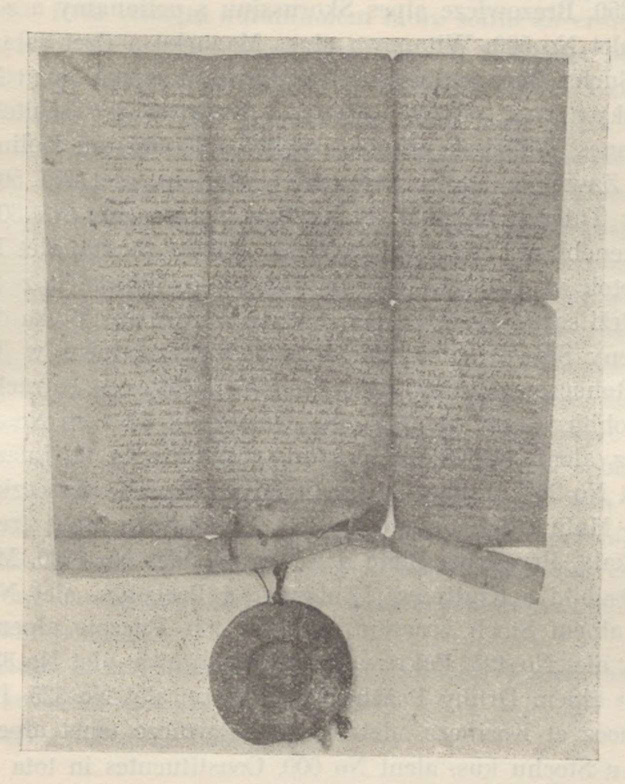
eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgun(diae) etc. inti mus consiliarius et per Hungariam locumtenens, memoriae commendamus tenore presentium, significantes quibus expedit universis, quod nos, uti in aliis ad inspectionem et procurationem nostram, in universis ditionibus et bonis nostris spectantibus et pertinere debentibus bonum, laudabilem, Deo gratum et homini bus acceptum ordinem servare et retinere volentes, inter subditos quoscumque, ad arcem nostram Arva in eodem comitatu Arvensi extructam spectantes, ratione caularum alpiumque, montium ac pascuorum, in eodem comitatu Arvensi existentium, in praesentia eorundem subditorum nostrorum iisdemque consentientibus, talem ut sequitur earundem caularum et alpium una cum numero gregis sylvestris quotannis intertenendum fecimus limitationem, distinctionem ac conclusionem ad nostrorum heredum et successorum nostrorum beneplacitum duraturam. Adiicientes quoque alias cautelas et appendices prioribus annis ex parte eiusmodi caularum proventusque annui, tam ab ipsis caulis quam a grege annuatim ad arcem nostram Arva solvendi, observari solitas. Hocque per expressum adiecto, sive aluerint et intertenuerint iidem subditi nostri tanta pecora, tamen quotannis a tot pecoribus, quod ad singulas caulas adscripta sunt, solvere tenebuntur idque tali modo:

Possessio Zazrywa [a] tenebit alpes et caulas Okruhlicza [b] et Ostry Wrch vocatas, in quibus quotannis alet et inter(te)nebit gregis ovium No 700. Hrustin tenebit alpes Dwa Držetiny vocatas, alet No 700. Wanyowka et Krussecznycza [c] tenebit alpes Klobuczna vocatas, alet No 400. Breza alpes pol Minczowa [d] a Magurku tenebit, alet vero No 600. Lokcze alpes pol Minczowa [d] a Pjlsko [e], alet No 500. Tepessow Pjlsko [e] vocatam habebit, alet No 500. Jesenicza alpes Dwe Pjlsko [e] vocatas cum Kluczka et Chmelpecho,

---

29. [a] Zazriwa. [b] Okruhlica. [c] Vanyowka et Krussecznica. [d] Mynczowa. [e] Pilsko.

alet No 600. Wawreczka alpem Plžecznicze alias Slepkowa [f] vocatam, alet No 200. Namestow alpes w Pjlsku Randowa una, Randa altera et tercia Kubowa vocatae, alet No 700. Slanycze [g] alpes w Babe Lukaczikowa, altera Dluhossowska alias Stanko Gur-



Akt Jerzego Thurzo z d. 20 sierpnia 1615 r. w przedmiocie rozdziału hal orawskich między poszczególne gminy na Orawie.

czowa aut Jalowecz, alet No 600. Vstia w Babe Kohutowa, altera Ustianskeho, tertia Stanczowa, alet No 700. Zubrohlawa w Babie Zubryczkeho [h] alias Drapala vocatas, alet No 300. Buobrow [i] w Babie Guriczowa, alet No 500. Also Lipnycze tenebit Roh [j] Baby, alet

29. [f] Plžečnicze alias Slepkowa. [g] Slanicze. [h] Babe Zubrickeho. [i] Buobrowo. [j] Roch.

No 400. Pekelnyk alpem Polycze vocatam, alet No 400. Wylczek Ssilecz [k] též na Policzech, [l] alet No 400. Kulich Gassparuow salass na Policzech, alet No 350. Bukowina tenebit na Policzech Bukowinskich alpem, alet No 450. Liesek alpem Biely Potok vocatam alet No 350. Brezowicze alpes Skorussinu s polianamy a z Suchu Dolinu, alet No 500. Witanowa alpes Magurku a Czer salass, alet No 350. Sucha Hora a Gelessna Czapliowu Magurku, alent No 200. Trsztiensky [m] cum vicinis Lucznu a Buobrowecz [n] scultetus No 600. Joannes Walassek propter morbidas Kremennu Dolinu, alet No 100. Zawidow alpem Jaworinka vocatam, alet No 500. Zubercze w Tatrach holi No 13 Jaczkow vocata, alet No 300. Habuowka tenebit w Tatrach salass No 19 Salatin vocata, alet No 150. Biely Potok w Tatrach Maly Salatinecz a Marssalek z Bieleho Potoka drži salass Latany; item Fetkio [o] z Bieleho Potoka drži salass Zeleny Stawek, alent No 600. Podbielie [p] alpem w Tatrach No 16 Rohacze vocatam, alent No 325. Nižnia w Tatrach No 7 prior Osobita vocata, alent No 400. Krasna w Tatrach No 10 Pusty Vplaz, alent No 325. Dluhaluka w Tatrach No 12 Luczna vocata, alet No 260. Dubowa holia Osobita a Lysek [q] wsseczkej diedine i z Malu Lhotu, alent No 625. Chlebnycze alpes tres tenet Byla [r] Skala, Pryekowa Blato a Redikalni, alet No 1200. Malatina alpem Osobita z Kratinami, Zuberecz a Prebehlu, alet No 1200. Prybiss alpem Stoch vocatam, alet No 400. Puczow alpem Nove vocatam, alet No 425. Pokrywacz alpem Surowa, alet No 332. Mezibrodie [s] alpem Druhy Požehov a Hluboke, alet No 325. Dubowa tenet Chocz et Kozinecz, alet No 500. Parnicze tenet alpes czelu Ozniczu a Stochu kus, alent No 600. Constituentes in tota summa novemdecem milia octingenti sexaginta septem.

Vayvodae praesenti donec serviverit conceditur Kraliowanka, [t] in qua alet pecora No 300. Sequenti wayvodae saltem No 200. Si plures alere voluerint, ab illis censum solitum nobis solvent.

---

29. [k] Wlczek Sylec. [l] Policoch. [m] Trstensky. [n] Bobrowecz a Lucznu. [o] Fetko. [p] Podbyela. [q] Lyesek. [r] Bila. [s] Medzibrodye. [t] Kralovyanka.

Ubi praeterea notandum: Secundum semel factam ac urbario Arvensi insertam conclusionem a singulis pecudibus dabunt quotannis subditi per denarios 8. Item agnellos censuales similiter iuxta urbarium pendere ac eos per anni spatium apud se alere debebunt. Item censum autumnalem more solito ab eisdem gregibus solvent. A singulis denique caulis uti hactenus per flor. 1 den. $12^{1}/_{2}$ ad arcem nostram Arva administrabunt. Extra pagos prenominatos sunt aliae possessiones, quae oves alunt, sed quia paucas habent, iis nullae alpes aut caulae sunt collatae, verum tempore verno circa festum sancti Georgii conscriptio illarum institui et seorsive regestrum haberi debebit. Suprascriptae possessiones alpibus et caulis quomodocumque sive grege ovium sive iumentis voluerint uti, illis erit liberum. Possessiones tamen, quibus caulae non sunt collatae, priorum possessionum ovium numerum associatione et compascuatione sub amissione gregis supplere minime audebunt. Si ex nobilibus quemquam sua pecora subditorum nostrorum pecoribus aggregare nostrisque pascuis uti contingeat, ab illis quoque vigesimam [u] ovium nobis solvere tenebuntur. Sic subditi etiam nostri, quibus caulae non sunt colatae, aliis sese associare in alpibusque suos greges inter(te)nere poterint. Sic tamen, ut tempore conscriptionis numerum eorum fideliter sub iuramento referant ac tandiu proventum solitum nobis ab illis pendant.

Actum in arce nostra Arva, die vigesima augusti anno millesimo sexcentesimo decimo quinto.

Comes Georgius Thurzo mp.

30.

(Podejrzany).

Bytcza, 29 września 1616.

Jerzy Thurzo Jakubowi Ramzie sołtysowi i czterem siedlakom wołoskim z Górnych Rabczyc za trudy około założe-

29. [u] *w Or. zatarte zupełnie, w Kop.* vigore, *w Urb.* vigesimam, *jak być powinno.*

nia osady i trzebienia gęstych lasów nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów, danin i robocizn, określając ich prawa i powinności po upływie tej wolnizny; oznacza nadto granice tej posiadłości.

Dokument pergaminowy w Arch. Słow. Muzeum Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) ze śladem pieczęci wyciśniętej pod tekstem.

***Uw.** Dokument ten daje powód do pewnych podejrzeń przedewszystkiem z powodu niewłasnoręczności podpisu Jerzego Thurzona; ponadto odcisk pieczęci jest podejrzany, robiąc wrażenie, że go wcale nie było, a tylko masa wosku została na pergaminie rozbabrana, aby naśladowała pieczęć. Także stylizacja przywileju jest niezwykła, po opisie bowiem granic powraca on znów do powinności sołtysa. Wreszcie zwraca uwagę różnica in minus niektórych danin w porównaniu z urbarzem z r. 1619 (zob. cz. II). Że Rabczyca istotnie została założona w r. 1616, stwierdza tenże urbarz, nie ulega też podejrzeniu opis granic obszaru rabczyckiego; jedynie dla niektórych danin mógł być ten dokument podrobiony w czasie wygasania wolnizny, może przed r. 1662, kiedy o przywilej starał się Jan Słowik (ob. w tem wydawnictwie Nr 55 i 57).*

Nos comes Georgius Thurzo de Betthlenffalva regni Hvngariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arua perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hvngariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hvngariam locumtenens, memoriae comendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod nos perpensis et consideratis variis ac multiplicibus laboribus aliisque molestiis, quos et quas providi Jacobus Ramza scultetus ac coloni Valachales quatuor possessionis nostrae Felseö Rabčice vocatae, ad castrum nostrum Arva omnino in eodem co-

mitatu Arwensi extructum spectan(tis), circa fundationem et plantationem eiusdem possessionis, sylvarum densissimarum extirpationem et culturam agrorum sufferre et perpeti coguntur, fideliterque ac diligenter exhibituros se esse promiserunt, eosdem scultetum et quatuor colonos Valachales a data praesentium computando integrorum sedecim annorum spacium ab omni censuum contributione laborumque ad eandem arcem nostram Arva praestandorum et solvendorum onere eximendos supportandos ac libertandos esse duximus. Qua quidem libertate expleta praenotati quatuor coloni Valachales secundum contenta urbarii nostri haec solvere ac quotannis praestare debebunt videlicet: a sessionibus quatuor per agnos quatuor, vigesimam ovium a caulis ad continuos Valachos et pedites ac singuli per mardurem unum. Incumbet illis praeterea arcis restauratio, tempore necessitatis insurrectio, muneralium collatio, victualia denique in culinam nostram dabunt haec: vitulum No unum, capones quatuor, galinas octo, anseres quatuor, ova quadraginta et attagines quatuor. Tibi vero praefato Jacobo Ramža sculteto tuisque haeredibus et posteritatibus universis cunctis illis praerogativis et libertatibus, quibus caeteri sculteti nostri in eodem comitatu Arvensi commorantes de iure vel consuetudine fruuntur, equidem utendi, fruendi ac gaudendi, in proprium denique usum duos colonos extra priores nostros quatuor, necnon molam duobus lapidibus ac serram scindendis asseribus aptam, a quibus tamen hac libertate expleta proventum solitum nobis pendere debebis in propriis eiusdem possessionis metis iam excisis vulgo sic descriptis:

Počžnuce od wrchu Zbognyckeho prosto na wrch Zwolensky, odtud k pulnoczy prosto dolu potokom Hlubokim až do ricky, odtud pres ricku prosto pres bor wrchom Solnym až na Gurcow Wysoky, ktery ležy pod holu Kohutowu, odtud obratiwsse se na prawu ruku k wychodu slunce prosto po pod hole po wysse borow na studnycky, kde cuzoziemcy splak zberawaly, odtud prosto pres ricku Bystru recženu, pod buczinu Buobrowsku a pres wrchowiny až na wrssek Prypory rečeny, od wrchu Pryporneho obratiwsse se ku poledny dolu wrchom prosto znaky a kryžmy

učinenimy až do potoka Krywanyka reczeneho, ktery wychazy z ponyže lanu Dominoveho timže dolu potokom neb wrchowinom až na polanu Kuokuotku rečenu, kde gest na smrcku kryž wyrubany, od toho kryže obratiwsse se k zapadu sluncy prosto pres wrchowiny Krywaniky rečene až na wrch Prtonow, odtud pres Krywan Ssandrow na werssek Zbognicky, tam se schazegi chotare Zubrohlawsky, Rabczansky a Noweg Rabčicze skonawa a zawira se.

In hiis itaque signatis metis et territoriis introscriptis extruendi et erigendi plenariam damus et concedimus facultatem. Porro vecturam vini mediam et salis similiter mediam, a mola et serra per fl. tres quotannis praestare, equam hibernare, attagines duos dare, muneralia instar aliorum scultetorum conferre, insurgere, arcem restaurare necessitate poscente similiter debebis, haeredes et successores tui debebunt ac tenebuntur. Imo eximimus, supportamus et libertamus donamusque et concedimus. Harum nostrarum chyrographo et sigillo nostro munitarum, vigore et testimonio literarum. Datum in arce nostra Bytchensi, die festo beati Michaelis archangeli anno Domini millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Comes Georgius Thurzo mp.

31.

Bytcza, 3 grudnia 1616.

Jerzy Thurzo na prośbę Kaspra Kuližka i ośmiu siedlaków wołoskich z Orawki pod Kulichem czyli Niepołomnicy, z powodu ich odległego zamieszkania zmienia ich powinności urbarjalne, określając nowe czynsze, daniny i robocizny tak siedlaków jak i sołtysa; wkońcu podaje granice tejże posiadłości wedle nowej reambulacji.

Or. *pergaminowy, był niegdyś (w farze?) w Orawce, gdzie go odpisał ks. J. Kohúth, dziś nie jest znany. Nie zna-*

lazłem go też w zbiorze jego w Arch. Słow. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie.

Kop. 1. *Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 12, nr 53. — **2.** Odpis ks. J. Kohútha w zbiorach jego w Arch. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie.*

Wyd. *Slovenský Letopis T. V (1881), str. 327—8 («z originalu na psej koži w Oravke»), tekst przepełniony błędami i z opuszczeniami.*

Nos comes Georgius Thurzo de Bettlemffalva reg. Hvng. palatinus... Mathiae regis... locumtenens... memorie commendamus... quod nos debitum et gratiosum habentes respectum humilis petitionis providorum Caspari Kuližek sculteti necnon octo colonorum Valachalium in possessione Orawka pod Kulichom alias Nepolomnicza vocata... respectu remote habitationis urbarium ita modificamus: octo coloni singuli angariatim fl. 14 solvent, item vitulum unum, capones 8, gallinas 16, anseres 8, ova 100, attagines 8, lini fasciculos 18 nobis dare, tum denique necessitate poscente armati insurgere, arcem et allodia restaurare, muneralia conferre, vigesimam ovium et mellis proventum solitum; item rates bonas No 8 quotannis ad Jablonka usque demitti facere, nos insuper, dominam consortem ac liberos nostros, si quando in medium eorum venerimus, cum vicinis possessionibus honorifice recipere ac equos administrare debeant et teneantur. Ab aliis autem censibus et datiis et laboribus ad eandem arcem nostram Arua praecise praestandis et solvendis eosdem colonos nostros supportandos et eximendos esse duximus. Tibi vero Casparo sculteto tuisque haeredibus et posteritatibus universis totalem scultetiam in eadem possessione nostra habitam, qua nempe et progenitor olim tuus pacifice usus fuisset, cum cunctis eiusdem scultetiae pertinentiis et utilitatibus quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, novae nostrae donationis titulo dandas esse duximus et concedendas. Necnon molendinum unius lapidis, item serram scindendis asseribus aptam, a quibus proventum secundum urbarium solvere operariumque intertenere, vecturam denique vini

et salis mediam, sive pro hoc utroque florenos Hung. 17½, attagines duos quotannis dare, equam nostram hybernare sive flor. unum pro non hybernatione eius pendere. Praeterea tempore necessitatis armatus insurgere, arcem restaurare, muneralia conferre, vicesimam ovium dare debebis haeredesque tui debebunt et tenebuntur. Metae porro eiusdem possessionis iuxta novissimam reambulationem, revisionem ac distinctionem earum per modernum provisorem nostrum egregium Michaelem Susskovith ac ceteros sibi adjunctos servitores et subditos nostros sic habent:

Chotar Kuližkuow začína se w půl wrchu chotára Dolniozubrickeho od gedneg nakresaneg gedle, a odtud kragem oračin Jablonkowskych tahne dolu do hory do potuočžka prosto; odtud hore na stare znaky mezy Jablonkowskym a chotarem Kuližkowym obnowene, a odtud dale zase medzuow mezy Swynkem z Podkuliha a Pištiurkem z Jablonky wršky do Cžerneg Orawy; odtud pres Orawu hore Swinkowym potuočžkem na geho wrchowinu, od wrchowiny pak po pod wrch na kresy do potoka Wiselskeho, hore tim potuočžkem na krag hori Suroweg na kopecz; odtud kragem hori Suroweg a hore wrchom a hore k wychodu wrchom k Polskemu Wlčžkowemu pres solniska podle Wlčžkoweho chotára a prez wrchy do gednej hlubokeg doliny na znaki wykresané; z tej pak doliny na wrch na geden veliky buk na samem wrchu za zarubkem Mattiege Kuližkowym; od toho buka do potoka medzuow, ktera gest mezy Kuližkem a Wlčžkem po za wranu prosto do gedneho potuočžka wrchowiny k půlnocy, dolu tym potuočžkom do Černeg Orawy, odtud za Černu Orawu chotarom Wlčžkowym až k Slowenskeg cestie od Bubenskego gduci na wršek na znaky a dolu tymi znaky uboču na pokos ponad geden potuoček, ktery do Zubrice padá pres paseku a zas k teg gedle, kde se byl začal chotár.

Imo damus, donamus et concedimus. Datum in arce nostra Byttche, die 3 mensis decembris anno Domini 1616.

Comes Georgius Thurzo mp.

32.

Bytcza, 9 grudnia 1618.

Elżbieta Czobor wdowa po Jerzym Thurzonie palatynie węgierskim i syn jej Emeryk Thurzo nadają w posiadłości Ondrejowskie al. Orawka sub Wilczek całe osiedle kolońskie po Błażeju Lenkwarze na rzecz sług kościoła w tejże posiadłości.

Or. *ma być wedle ks. J. Kohútha w Archiwum Kap. Spiskiej pod sygnaturą 1813, nr 126, lecz napróżno szukaliśmy go tam w r. 1929.*

Kop. 1. *Luźny odpis z XVII/XVIII w. w farze w Podwilku.* — **2.** *Odpis ks. J. Kohútha w Arch. Słow. Muz. Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha).*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slovenskym Letopisie, Rocz. V (1881), str. 228—9 (z Or. lecz w skróceniu).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách R. 1889, str. 93.*

Uw. *W braku oryginału podajemy poniżej tekst aktu z Kop. 1. Wzmianka o tym przywileju mieści się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w części II).*

Nos comitissa Elisabeth Czobor de Czobor Zentt Mihály illustrissimi olim domini comitis Georgii Thurzo de Bethlemfalva, regni Hungariae palatini relicta vidua ac comes Emericus Thurzo de Bethlemfalva comes perpetuus de Arva, eiusdemque comitatus Arvensis supremus ac perpetuus comes, sacrae caesareae regiaeque maiestatis tabulae utriusque asessor, baro etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quod nos sacri ministerii ecclesiastici debitum, ut decet, habentes respectum, cupientesque ubique in bonis et tenutis nostris illud benedicente Domino copiose propagari et dilatari, tum Martini sculteti et subditorum nostrorum, in possessione Ondreiovske alias Oravka sub Viltsek dicta ad arcem nostram Arva vocatam omnino in eodem comitatu Ar-

vensi consistentem spectante commorantium, humillimae supplicationis ad nos propterea factae benignum habentes aspectum, totalem fundum seu sessionem colonicalem, quae olim cuiusdam Blasii Lenkwar praefuisset, cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem sessionem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, pro loco habitationis et residentiae ministrorum ecclesiae in eadem possessione recens fundatae et erectae moderni et futurorum reddigendum eisdemque ad libere utendum et possidendum, prout hactenus ex gratiosa collatione praenotati olim domini comitis palatini sanctae reminiscentiae per loci eiusdem ministrum posessa fuisse perhiberetur, dandam, conferendam et concedendam esse duximus. Ita tamen, ut eadem sessione colonicali eiusque attinenciis nemo alius quam legitimi parochi illius ecclesiae utantur et ponantur. Ab aliis autem daciis, contributionibus, impositionibus et laboribus, ab eadem sessione secundum urbarium vel aliter qualitercumque ad praedictam arcem nostram provenire debentibus, eundem fundum liberum et exemptum esse volumus, imo damus, conferimus et concedimus eximimusque et supportamus. Datum in arce Bytchensi, die 9-a mensis decembris anno millesimo sexcentesimo decimo octavo.

33.

Bytcza, 13 grudnia 1618.

Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają ugodę z Janem Králem, sołtysem Lipnicy Wyżniej, założonej przed 10 laty, co do dochodów z sołtystwa oraz od 5 siedlaków wołoskich, określając szczegółowo prawa i powinności tychże aż do czasu reambulacji granic.

Or. *nieznany.*

Kop. *na pergaminie, widymowana w Zamku Orawskim d. 21 listopada r. 1761 przez Franc. Abaffy'ego sędziego szlachty i Daniela Parniczky'ego, asesora na jednej kar-*

cie z reambulacją Lipnicy Górnej z r. 1640 (ob. niżej pod Nrem 42) w Archiwum Slow. Muz. Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha).

Nos comitissa Elizabetha Czobor de Czobor Szent Michaly illustrissimi olim domini comitis regni Hungariae palatini etc. relicta vidua et comes Emericus Thurzo de Bethlemfalva comes perpetuus de Arva eiusdemque comitatus Arvensis supremus et perpetuus comes, sacrae cesareae regiaeque maiestatis tabulae utriusque baro, assessor etc. Damus pro memoria, quod nos urbarium bonorum nostrorum Arvensium in iis possessionibus, quae a tempore fundationis suae in libertate hucusque persistebant, in bonum ordinem redigere, proventusque nostros rectificare volentes, inter caeteros cum provido viro Joanne Král alias iudice sculteto possessionis nostrae Lipnica Wyssnya, ad arcem nostram Arva spectantis, ante annos decem fundari caeptae, de futuris proventibus annuis, tam ab eadem scultetia quam a colonis Valachalium No quinque provenire debentibus, talem ut sequitur fecimus, transegerimus conclusionem. Joannes Král scultetus tenet sessiones integras duas et habet colonum unum extra alios quinque infra denotatos, vecturam vini solvet mediam aut flor. 10, vecturam salis mediam aut flor. 7 d. 50; attagines centum vel florenos 5 solvet; decimam ovium dare, equam hybernare aut flor. 1; insurgere, arcem restaurare et muneralia conferre tenetur; scandularum decimam a colonis exigere et ad arcem administrare debet. Coloni ibidem quilibet dabunt per se 10 ad beneplacitum, facit per annum 58; libertas illius illis concessa per annos quinque, quorum servitiorum tempore veris dante Deo revidebitur. Victualia solvent, vitulos No 2 aut flor. 2, capones No 5 vel pro singulis denarios 10, gallinas No 10 aut pro singulis d. 6, anseres No 5 sive pro singulis d. 12, ova No 75 vel d. 16, attagines No 5 aut pro singulis d. 25, porcellos No 5 vel fl. 1, lini fasciculos No 10. In quorum testimonium et certitudinem litteras hasce eidem sculteto et vicinis ipsius eo usque saltem, donec videlicet reambulatio metalis facta et absoluta fuerit, dedimus. Datum in arce no-

stra Biczensi, die decima tertia mensis decembris anno Domini millesimo sexcentesimo decimo octavo.

Czobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

34.

Bytcza, 5 stycznia 1619.

Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo na prośby Andrzeja Moniaka sołtysa i sześciu siedlaków z Górnej Zubrzycy czyli Bubenskiego, z powodu ich odległego zamieszkania udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które mają obowiązywać siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny.

Or. *pergaminowy z dwiema wyciśniętemi pieczęciami wystawców, przechowuje się dotąd w farze w Górnej Zubrzycy w dobrym stanie.*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise. Rocza. I (1876), str. 235—6.*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katolickych Novinách R. 1887, str. 139.*

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Szenth Michalu wysoce oswjceneho nekdy hraběte a pána pána Girjka Thurzy ginače králowstwy tohoto vherského palatinusa etc. pozustala wdowa, a hrabie Imrich Thurzo z Betthlemffalwy hrabe z Orawy a tehože widieku orawskeho hlawny wečity isspan etc. známo činjme tymto nassim listem wssem wubecz y pospolite gednomu každemu, komužby wedeti slusselo, že my magjce laskawy a duležity pozor na uniženu žadost poddanych nassjch Ondrege Moniaka gissoltysa, a ssest sedlakow w dedine nasseg Horny Zubrjcze ginacž Bubenske rečeneg, k zamku nassemu Orawe w widieku tomto orawskem gsucym prysluchagjcych, pred nas predloženu, k tomu též chtegjce gim, gakžto ponekud wzdalenym od praczy a robot, kterimi powinni k zamku odbywati, gake take polechčenj učiniti,

takto sme s nimi dokonali a do nasseg y potomkůw nassjch dobreg wuole ge držeti uminili: totiss, aby geden každy sedlak dawal do roka hotoweg summy deset zlatych vhersk(ych), a to na cztyri terminy. Item społeczne wsseczkych ssest dwoge telecz aneb fl. 2, kopunow ssest aneb za každeho po den 10, slepjcz dwanaczte aneb za každu po den. 6, husy ssest aneb za každu po den. 12, wagecz ssedesat aneb wsse za cztyri den. 1, gerabkůw ssest aneb wsse za každeho po den. 25, lnu dwanaczte kytt, prasiecz ssest aneb za každe po den. 25. K tomu też kdybikolwek potreba ukazowala, dlužni budu gednomyslnie ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, daň aneb desatek od owecz podle poslednjho nasseho vloženy w widieku temto orawskem včineneho wibywati, a gestlibi se nam kedy prihodilo mezi nich prigiti, z okolnymi dedinami budu powinni nas vcztiwě chowati, kone k odwaženy dawati. Od ginssje pak dawek, napadkůw a zbywek, kterebу k tomuže zamku nassemu Orawe wedle vrbaru wikonawati meli, tych gistych sedlakůw nassjch winjmame a oslobozugeme, nadawagjcze gim na to gesste za vplne dwa roký, od tohoto wčylegssjho 1619 počjtage, slobody a lhoty takoweg, gakowu dosawad meli a vžjwali, kterassto kdy gim wistogj, teprw budu na tento spuosob, gakosme s nimi wysse dokonali, na terminy platiti. Tobie pak Ondregowi Moniakowi ssoltysowi y twogim wssem potomkom nadawáme a daruwáme cele to rychtarstwj, na kterem nyni sedjss, spolu z gednym sedlakom, mimo tech ssesti nassjch tamže gssucych, ze wsseczkymi geho duochodky a puožitky, gakowymkoli gmenem gmenowane byti mohu a od dáwna k nemu prinaležegu y take prynaležeti se doznáwagu; krom toho mlyn mučny o gednom kameny, od klereho nam budess platiti každeho roku po peti zlatych vherskych, robotnjka gedneho držeti, item pilu k rezany desek dopusstiame wistawiti, od klereg nam též duochodek zwykly wedle vrbaru budess platiti, mimo toho půl ffuru wjna, a půl ffuru soli dlužen budess priwesti aneb misto toho půl osmnaczta zlateho vherskeho každy rok budess nam platiti, dwa gerabky aneb po den. 25 za každeho dawati; a ponewacž klisny zimowati ne budess, zato po gednem zlatem platiti budess. Nadto nadewsseczko, budeli vkazowat pjlna potreba,

ze zbroju powstati, zamek oprawowati, daň od owecz anebo desatek wibywati, dari dawati ty sam powinowat budess y potomczy take twogj wssetczy dlužny budu. Chotare co se tkne, ten takowy miti budete, gakowy se w kratkem čase wimeria, a wam w obzwlasstniem nassem liste k rukam oddá. Gakož syce tyto wsseczky wecy wyss dotcene tobie y twogim potomkum nadáwáme, darugeme, a k slobodnemu vžjwany pusstiame spuosobem hore nadepsanym. Pro lepssy toho wsseho gistotu list tento ruku nassjch podepsanjm a pečetj pritjsknutjm stwrzeny sme gim widali. Genž gest psan a dan na zamku nassem Byttčži, pateho dne mesyce januarii letha Panie tysyczyho ssestisteho dewatnacztteho wyss napsaneho.

Czobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

35.

Bytcza, 5 stycznia 1619.

Elżbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośbę Jana Urbańca sołtysa i czterech osadników w Chyżnem udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach, określając szczegółowo ich przyszły wymiar, mający obowiązywać po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny.

Or. *pergaminowy w posiadaniu p. Karola Lattyaka w Chyżnem. U dołu w środku pieczęć Elżbiety Czobor wyciśnięta w czerwonym wosku przez papier.*

Kop. *papierowa z r. 1800 w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce (różni się od oryginału tylko odmienną pisownią).*

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Szenth Mihalu wysoce oswiceného někdy hrabete a pána pána Girika Thurzy ginače kralowstwy tohoto Vherskeho palatinusa etc. pozustala wdowa, a hrabie Imrich Thurzo z Betthlemffalwy hrabie z Orawy a tehože widieku orawskeho hlawny wečity iszpan etc. známo činime

tymto naszim listem wszem wůbecz y obzwlasztie gednomu každemu, komužbi wedeti sluszelo, že my magice laskawy pozor na uniženu žadost poddanych naszich Jana Vrbancza szoltysa a cžtyr sedlakow w dedine naszeg Chyžné rečeneg obywagicych a k zamku naszemu Orawe prysluchagicych, pred nas predloženu, k tomu též chtegice gim od praczi a robot, kterimi powinni k zamku odbywati, gake take polechčeny učiniti, takto sme s nimi dokonali a do naszeg y potomkůw naszich dobreg wuole ge držeti uminili: totiszto aby geden každy sedlak dawal do roka hotoweg summy deset zlatych vher(skych), a to na cžtyri terminy. Item pospolu wszetcy cžtyre dwoge telecz aneb fl. 2, kopuny cžtyri aneb za každeho po d. 10, slepek osm aneb za každu po d. 6, husy cžtyri aneb za každu d. 12, wagecz cžtyridcet aneb wsze za cžtyri d. 1, gerabky cžtyri, aneb za každeho d. 25, prasyecz tolikož 4 aneb za každe po d. 25. K tomu též kdybikolwek potreba ukazowala, dlužny budu ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, desatek od owecz anebo daň podle poslednyho naszeho uloženy w widieku tomto orawskem učineneho wibywati, a gestliby se nam kedy prihodilo mezy nich prygiti, z okolnymi dedinami budu powinni nas ucztiwě chovati y take kone k odważeny dawati. Od ginszych pak cynsůw, dawek a zbywek, kterebi zwlasznie k temuže zamku naszemu Orawe wikonawati wedle urbaru meli, tych gistych sedlaków naszich winimame a oslobozugeme, nadawagice gim na to geste za uplne dwa roky, od tohoto wčylegsziho 1619 počitagice, slobody a lhoty takoweg, gakowu dosawad meli a užiwali, krome to miti chtegice, aby nam predce mezy tym od luk Chyžne rečenych po dwu a tridceti zlatych za ty dwa roky platili, zatym gak wistogi sloboda, budu wedle toho, gako sme wysze s nimi dokonali, na terminy platiti. Tobie pak Janowi Vrbanczowi szoltysowi a twogim potomkom wszeczkym nadawame cele to rychtarstwi, na kterem sedisz nyni spolu z gednym sedlakom, mimo tech cztyr naszich tamže gsucych, ze wszeczkymi geho duochodky a puožitky, gakowymkoli gmenem gmenowane byti mohu a od dawna k nemu prinaležegu y take prinaležeti se doznawagu; krom toho mlyn mučny o gednom kameny, od ktereho nam budesz platiti každeho roku po pultretim zlatom vher(skym) a ro-

botnika držeti, item pilu k rezany desek dopusztiame wistawiti, od klereg nam též duochodek zwykly budesz platiti wedle urbaru, mimo toho půl fura wina a pul fura soli dlužen budesz priwesti aneb za oba sedmnaczte zlatych padesate penezi budesz nam platiti každeho roku, dwa gerabky aneb misto toho d. 50 budesz dawati; a že klisny ne budesz zymowati od toho toliko po zlatem masz dawati. Nadto nadewszeczko, budeli potreba wihledawat, ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, dan od owecz anebo desatek wibywati, powinowat budesz y potomcy twogi dlužny budu. Chotare co se tkne, ten takowy miti budete, gakowy se w krátkem čase wimeria, a wám w obzwlasztniem naszem liste k rukam odda. Gakož tyto wszeczky wecy wysz dočteny tobie y twogim potomkům nadawame, spustiame, a k slobodnému užiwany daruwame spuosobem nadepsanym. Pro lepszy toho wszeho gistotu, list tento ruku naszich podepsanim a pečeti pritisknutim stwrzeny gsme gim widali. Genž gest psan a dan na zamku naszem Byttczi, pateho dne mesycze januarii letha Panie tysycyho szestisteho dewatnaczteho wysz napsaneho.

Czobor Erzsebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

36.

Bytcza, 5 stycznia 1619.

Elżbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośby Wojciecha Szyszki i pięciu siedlaków w Niżniej Zubrzycy udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które obowiązywać mają siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny.

Or. *pergaminowy w Archiwum Slow. Muzeum Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) ze śladami dwóch przyciśniętych pieczęci; na odwrociu ręką w. XVIII/XIX:* N° 1°. Collationales comitissae Elizabethae Czobor super immunitatibus perpetuo duraturis Alsó-Zubriczensibus sculte-

tis ad calcem appositis sonantes de a. 1619 die 5 Jan. in arce Bicsensi extradatae; *(inną ręką:)* Anno 1865 fuit ad revisionem in Trstenna ut est aliquid ad sciendum de exordio nostro pago Alsó Zubricza. *Odpis Or. zawdzięczam p. Dr. M. Opočenskej-Jeršovej z T. S. Marcina.*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise. Roczn. I (1876), zesz. 3, str. 235.*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katol. Nov. R. 1887, str. 139 (z błędną datą 1612, sprostowaną na str. 146).*

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Szenth Michalu vysoce oswiceného někdy hrabete a pána pána Girika Thurzy gináče králowstwi tohoto uherského palatinusa etc. pozustala wdowa a hrabe Imrich Thurzo z Betthlemffalwy hrabe z Orawy a tehože vidieku Orawskeho hlawný wečity isspán etc. známo cziníme tymto našim listem wšem wůbec i pospolite gednomu každému, komuž by vedeti slusselo, že my magíce laskawý a duoležitý pozor na uniženu žadost poddanych nassich Wogtecha Ssyssky ssoltysa a pet sedlakow v dedine nasseg Nižnia Zubrycza rečenej a k zamku nassemu Orawe, w widieku tomto Orawskem gsucem pryslúchagiceg premesskawagicych, pred nás predloženu, k tomu též chtegicze gim gakožto ponekud uzdálenym od prácy a robót, kterymi powinni k zamku odbywati, gaké také polechčení učiniti, takto sme s nimi dokonali a do nasseg i potomkow nassich dobreg wuole ge držeti umínili; totiss aby gedenkaždy sedlak dawal do roka deset zlatych uherskych hotoveg summy a to na cžtyri terminy. Item společne wsseczkych peť dvoge telecz aneb fl. 2, kopunow peť aneb za každého po den. 10. slepicz deset aneb za každu po den. 6, husy pet aneb za každu po den. 12, wagecz padesat aneb wsse za cztyri den. 1, gerabkuow pet aneb za každeho po den. 25, prasiecz pet aneb za každe po den. 25, lnu kytt nro 10. K tomu též kdybikolwek potreba ukazowala, dlužni budu gednomyslnie ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, dan aneb desatek od owecz podle posledniho nasseho uloženi w widieku tomto Orawskom [u]čineného wibywati, a jestli by se nam nekdy prihodilo meczy nich prigiti, z okolnými dedinami budu powinni nás uczti-

we chowati, konie k odważení dawati. Od ginssych pak dawek, náp[a]dkov a zbywek, ktereby k tomuže zamku nassemu Orawe wedle urbaru wykonawati meli, tych gistych sedlakuow nassich winimáme a oslobozugeme, nadawagicze gim na to gesste za uplne dwa roky, od tohoto wčilegssiho 1619 počitage, slobody a lhoty takoweg, gakowu dosawad meli a užiwali, kterassto kdy gim wistogi, teprow budu na ten spuosob, gako sme snimi wysse dokonali, na terminy platiti. Tobie pak Wogtechowi Ssysskowi soltýsowi y twogim wssem potomkom nadáváme a daruváme cele to rychtarstwi, na kterem nyni sediss spolu z gednym sedlakom mimo tech peti nassich tamže gsucych, ze wsseczkymi geho duochodky a puožitky, gakowymkoli gmenem gmenovane byti mohu a od dáwna k nemu prynaležegu y take prynaležeti se doznavagu; krom toho mlyn muczny o gednom kameni, od kterého nám budess platiti každeho roku po peti zlatych uherskych, robotnika gedneho držeti, item pilu k rezani desek dopusstiame wystaweti, od ktereg nám též duochodek zwykly wedle urbaru budess platiti, mimo toho půl furu wina a půl furu soli dlužen budess prywezti aneb misto toho půl osmnaczta zlateho uherskeho každy rok budess nam platiti, dwa gerabky aneb po den. 25 za každeho dawati; a ponewadž klisny zymovati nebudess, za to po gednom zlatem platiti budess. Nadto nadewssecko, bude-li ukazovat pilna potreba, ze zbrogu powstati, zamek oprawowati, dan od owecz aneb desatek wibywati, dari dawati ty sam powinowat budess y potomcy take tvogi wssetcy dlužni budu. Chotare ce se tkne, ten takowy miti budete, gakowy se w kratkem čase wimeria a wám w obzwlasstnim nassem liste k rukam odda. Gakož syce tyto wsseczky wěcy wyss dotčene tobe a twogim potomkům nadáwáme, darugeme a k slobodnemu užiwani pusstiame spuosobem hore napsanym. Pro lepssy toho wsseho gistotu list tento ruku nassich podepsanim a pečeti pritisknutim stwrzený sme gim widali. Genž gest psan a dan na zámku nassem Byttci, pateho dne mesycze januarii letha Panie tysycyho ssestisteho devatenaczteho wyss napsaneho.

Czobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

37.

Bytcza, 6 stycznia 1619.

Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają umowę co do czynszów, danin i robocizn z Walentym sołtysem oraz podległymi mu pięciu wołoskimi siedlakami w Bukowinie i ośmiu w Podszklu, tudzież opisują granice Bukowiny i Podszkla.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Odpis dokonany przez Albina Wilczka z Trzciany w r. 1912 prawdopodobnie z oryginału; kopji tegoż odpisu udzielił mi łaskawie p. Inż. A. Kavulják z Podzamku Orawskiego.*

Uw. *Opis granic w tym dokumencie zgadza się dokładnie z takimże opisem, znajdującym się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1677. Wedle niego też poprawiono tu niektóre wątpliwe miejsca, względnie dano z niego odmianki w przypisach.*

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Zenth-Mihala oswiceneho niekdi hrabetie a pana pana Thurzo Jirika kralowstwi uherského palatinusa etc. pozustala wdowa, i hrabie Imrich Thurzo z Betthlenfalvi hrabie z Orawy, tehož widjeka orawskeho hlawni a vecziti ispan etc. znamo czinime timto nassim listem, komušbi wedeti slušilo, že mi chteicze v dochodkoch nassich wseligakich, k tomu strani spiže kuchingskeg, kteraby od podanich nassich každi rok vedle urbara wichazeti mela, dobri poradek zriditi a zachowati, z oppaternimi Walentem soltisem zakupnim dedini Bukowina reczeneg a s petmi walaskimi sedlaki na tegže Bukowine osadlimi, k tomu na Podskli z sedlaki osmi pod sprawu tehože soltisa Bukowinskeho prisluhagicimi, a wsse k zamku nassemu Oravie prinaležeicimi, takto sme dokonali: Prednie aby tichže z Bukovini sedlakov pet a z Podskla osem každi rok na termini uložené po fl. 15 uherskich nam platili, czoz v summe

udiela do roku stodewadesat y pet zlatich; k tomu pre kuchinu nassy tjelat No 2, kapunow No 13, slepicz No 26 a komornici No 9, husi No 13, wagecz No 150, jarabkuw No 13, lnu No kitt 26 dawati a wiplacowati nam povinni budu, k temu na krstini, na swadebnie weseli, na pohrebi (ktere milosrdni Pan Buch raczis y oddaliti) wedle poručeni pomocz činiti, dan od dobitka walaskeho a z sindla desatek dawati, zbrognu ruku v čas potrebi powstati, stoliczne obecné tak napadki, gako gini walaski sedlaci odbiwati, k budowani zamku pomoc dawati dluzni budu, od ginich pak robuott a napadkow slobodni zustawagi; tobie pak Walentinowi soltisowi Bukovinskému y twim potomkom a diedicom uplnie soltistwo na tegže Bukowine ze wsseczkimi geho požitki, s prinaležitostami wseckimi, iakim koli gmenem gmenované mohu biti, k temuže soltistvu od dawna spravedliwe prisluhagici, a v chotare tegze dedini gsucimi, ktereho soltistva od dawna ti Walent soltis y twogi predkowia uziwali, nowim danim pustiti a svoboditi gsme chteli, jako i pustame a swobodime tim spusobem, abyste ho svobodnie a bezpečne uživali a k nemu sedlaki dwa a komornikow sest derzeli y tuže diedinu Podskla pobožnie radili a sprawowali. Od kterehozto soltistwa fur vinni celi kazdi rok, anebo uherskych fl. 20, fur solni celi anebo uherskich fl. 15, k tomu jarabki No 2 anebo d. 50 nam platiti; item od mlina brawa nasieho krmiti gedneho aneb fl. 5 dati, misto pili pak, ktereg že pre malost wodi biti nemuže, dopustame, aby sebe druhi mlinecz mocni hned niže perwsseho udelali, a od neho za brawa nám fl. 5 kazdi rok platili, a od obogie gdi potreba robotnika gedneho drzeti, nebo kazdi rok fl. 1 nam dati, k tomu od dobitka dan dawati, klissnu nassi zimovati aneb fl. 1 dawati, zbrognu ruku wedle nás v čas potrebni powstati, zamek pomahati oprawowati, napadki swadebnie, ku krsteni y gine conferowati, desatek z sindla od tech, kteriho robia, wibirati a na zamek administrowati dlužni a powini budete. Chotar tichze dvuch dedin Bukovini a Podskla wedle wimerani a rozsudku niekterich dobrich lidi roku 1616 od slawneg pameti pana palatinusa na to vislanich takto se obsahuge a zawira:

Bukowina z Podsklim magi swog společny chotar, od ginssich pak chotaruw delie se chotar gegich; začina se strani po-

ledneg od Wiselskeho potoka, tahnuc prosto na wrch polskeho Wilčkowskeho, tam pak wrskom konjec repiska Wilčkoweho, potom uboczu na gednu gedlu znakowitu a od teg prez dolinu na druhu, potom prosto k buku gednemu znakowitému a od toho na wrch ku kopcu u chotára Wlčkowého, odtúd prosto pomimo chotar Wlčkow a Sarnow tachne do potoka Podskljanskeho, odtud wrchom Borsučnim az po pod wrch Ondregowsky, ztud ponize polany Ondregowskieg dolinow pod wrchowinu na gednu luczicu hore, kde gedla wirubana gest, odtud od zarubcow do zarubcow do potoka Okruhleho. S tocho prez wrsski na znaky a na kopce na medzu staru miesti obnowenu mezy Knapikom z pod Harkabuza a Odelgow [a] z Bukowiny az do riekj Orawky; z druheg pak strany mezu [b] az na Beskid, od medze pak Beskidom hore k Bukovine ku wsy, odtud k chotaru Pekelniczkemu na znaky a na kopce cestou podle sameg cesty a nikde stran cesty polozenimy az do cesty obraceguci se k polane Bukovinskeho, odtud dolu na cestu na mostek na Wisselski potok a dolu tim potuoczkom k chotaru ku Sstvanowemu [c] z Jablonky, odtud pak k zapadu prosto na Podskle [d] mimo chotár Kuliškow kragem [e] hori Suroweg az na Solisko, kde se bil zaczal y dokonawa se tento chotar gegich.

Pro leppsi teho wsecho gistotu a swedomy list tento ruku nasich podepsanim a peczetmi potvrzeni temuze soltisowi y ostatnim z wrchu psanim gsme widali. Datum in arce nostra Bitchensi, die sexta mensis januarii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo nono.

Czobor Erzébeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

38.

Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.

Helena Thurzo małżonka Kaspra Illyésházy'ego dyrektora Państwa Orawskiego zezwala Romanowi Namiestow-

---

37. [a] oddeleny *Urb. z r. 1677.* [b] medzuw *Urb.* [c] Kusivansemu *Kop.;* Kusstwanowému Urb., *może ma być* ku Istvanowemu (= Stefanowemu ?). [d] Polske *Urb.* [e] krom *Urb.*

skiemu i Maciejowi Osczandzie, Polakowi, założyć nową osadę w miejscu zwanem Wesele, zwalniając ich na przeciąg lat 16 od wszelkich danin, ciężarów i robocizn, z wyjątkiem dani baraniej oraz określając granice tej osady.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *urzędowa, wystawiona przez sąd szlach. orawski w Istebnem d. 26 marca r. 1771, uszkodzona, w Archiwum Zamku Orawskiego, Fasc. 77, nr 33, której odpis nadesłał mi łaskawie p. Inż. A. Kavulják z Podzamku Orawskiego.*

Reg. *Wzmianka o tym dokumencie i treść jego znajduje się w przywileju Stefana Thököly'ego z Kezmarku dla Jerzego, syna wspomnianego tu sołtysa z Wesela Romana Namiestowskiego, z d. 20 lipca r. 1657 (ob. w tem wydawnictwie pod Nrem 46).*

My hrabinka Helena Thurzo z Bethlehemfalvy widata hrabinka z Orawy, welikomožneho pana Illeshazy Gaspara stolicze trenčanszkeg, liptouszkeg a orauszkeg hlawneho isspana, Panstwy take Orawskeho directora etc. manželka znamo čžinime, kterak my magize..... w Panstwy Orawskem na misto tich pustich roly, ktere w mnohich dnom..... prowodime a gim pričinj..... zase ginde osadzeny bily gako.... gistich, w kterich wislalysme bily hlawnich nassich služebnikou orauskich na Wesele misto tak rečene, genž gest od Ziwecz..... strany Beszkidum položene, abi spatrili, mohlaliby se tam nowa dedina fundowaty, kteršto referowaly dawaicz sprawu, že..... priducz k nam do Kastilu (Svatej) Zoffie Roman Namestousky a Matisz Osczanda Poljak, chtegicze..... a slibugicze, že oni dobri obiwatelga chcu nowu oszadu na Weszelom..... w pritomnosti pana Girika Abbaffiho kapitanya Zamku Orawi..... spusobem dokonalysme: Negprw že..... na te roly a tich walaskich..... wim obecnjmj obiwatelmi osaditj a mimo toho za se trj rolye pre seba na ssoltiszt..... o sebga, od ktereho potom ge cely fur..... a soly zbiwaty budu. U pom..... w surowu horu..... tehda dawa se gim lehoty aneb slobody sesnast let počinage od tohoto 1629..... od wsselikich dawek aneb po....., krome gestlibi

owcze meli, od tich jako i gini poddany budu powini platity. Dopusstya sa gim take mlin a pila wistawity, a kdy gim lhota wistogj na spusob ginich soltisou prowent budu dawatj. Susedmi swimy zwlaste Namestouczy jakosto chotarniky magj susedsky nažjwaty. A ponewadcž y pred..... swobodne užitky bily, že w tich horach z dobitkem owcim se ziwily y..... gim zabranowaty toliko, aby..... za skodu nowo osadlim..... pak budu.....

.....počinage od Zwankoweho chodnika proty..... k Rapczy gducz a potom od Namestouskjeho chotara od Wohannowa..... pres reku Welky Gaszenicza rečenu až po wrch Netessow od..... po Žabinsky chodnik, odtud potom k Beszkidu..... holi.

Pro lepsi techda swedomi teho tento list ruku nasi podepsanim a pečžaty pritisknutim widawame..... Dano w Kastili (Svetej Zoffie), 13-a augusta anno Domini 1629.

Groff Thurzo Helena mp.

39.

Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.

Kasper Illyésházy dyrektor Państwa Orawskiego zezwala Maciejowi Nowaczykowi z Rabczy zwanemu Maga oraz bratu jego Jurkowi Nowaczykowi zwanemu Mazurak na założenie i osadzenie w lasach między Połhorą a Rabczą nowej dziedziny Sihelne, udzielając jej szesnastoletniej wolnizny i wydzielając dwa łany sołtysie.

***Or.** obecnie nieznany. Wzmianka o tym przywileju mieści się w dokumencie Stefana Thököly'ego z d. 24 lutego 1663 (ob. w tem wydawnictwie pod Nrem 56).*

40.

Trenczyn, 9 marca 1630.

Kasper Illyésházy dyrektor Zamku Orawskiego, na prośby Macieja sołtysa Jabłonkowskiego, uwzględniając jego

ubóstwo i obciążenie daninami, wydziela mu pewną część ziemi, określa jej granice i zastrzega należne opłaty.

Or. *w Archiwum Słow. Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha), dziś częściowo uszkodzony z przyciśniętą pieczęcią wystawcy.*

Kop. *dwie z XVIII w. pisownią zmodernizowaną tamże w zbiorach ks. J. Kohútha.*

Wyd. *Slov. Letop. T. V (1881), str. 329 (z Or).*

My Illeshazi Gašpar de Iliesháza widieków trenčanskeho, liptowskeho a orawskeho hlawny išpan, statku potomkow wysoce oswjceneho nekdy hrabete pana Thurzo Gyryka królowstwy vherskeho palatinusa slawneg pameti narizeny director etc. znamo čžinime skrze toto psany wšsem gimžbi wedeti naležalo, kterak gest nam roku pominuleho nekolikrate supplikoval oppatrny Matys soltys Jablonkowsky z obtiežowanim predkladagice, žebi protiwa ginym ssoltysom gednak lanu tolkeho nemel, gednak pak od sesti želarow, ktery prweg do urbaru neboli zapsany, gjsty plat wedle limitacie neboštika p. Litašiho dáwati pomimo rychtarstwa musyl, gešto ginacže dosti w twrdem a neurodnem kutie na mameg živnosti sedj, pokornie prosyce, abychom pozorugicz na to gemu niaky kus lesa, kdebi sobe čžrchliti neco mohel, udelili: My teda chtegicze zwedeti, w čembi wecz stála, wislalisme byli pana Abaffi Girika kapitana a Michala Nižnianskeho toho čžasu vrednika Zamku Orawy ad faciem loci, kteryšsto zohledawše dali nam sprawu, žebi slušnu wecz žadal. A protož chtegice, aby i na dalšie predce w poddanosti můohel obstawati, misto nahrady takowyto chotar sme mu videlili. Totišto počžna od Chižnicžka potuočžka prosto wedle hory Boroweg, ktera se proti geho hofferum nese pomimo ffolwarku Woytka Telcza až prawe do Pekelnycka, kde se i skonava, gak to patrnegj znaky a kopce udelane ukazowati magy. Kdešto z pričžin dotčenych i my geho w tom potwrdzugeme a k požiwany swobodnemu takowy kus hory puštiame, wšakže na ten spvósob, aby ničžmeneg i zatym pomimo uloženeho platu, kteri ordinarie od richtarstwa dawa, gešte osobite

y od tychto take šest hoffery w nowe sporadany duochodek totišto fl. 18, tele No 1, slepic No 6, husy No 2, a jarabky No 2, dawati každoročne dlužen byl on y potomci geho. Pro wetši toho wšeho pewnost a gistotu list tento ruky našeg podepsanjm a pečžeti prytisknutim stwrdzeny gemu gsme wydali. Datum na Trenčžine, die 9 mensis martii letha Panie tysyceho šestisteho tridcateho.

Caspar Ilieshazy mp.

41.

Orawka, 13 kwietnia 1632.

Jan, Krzysztof, Majcher i Maciej, synowie zmarłego Macieja Wilczka, dzielą się dziedzicznem sołtystwem na Orawce.

***Or.** po polsku pisany w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcianie (Trstená) na Orawie. Dokument papierowy bez pieczęci, dobrze zachowany, 2 karty folio.*

Anno Domini 1632 we wtorek wielkanoczny. Stało sie pewne a nieodmienne postanowienie między ucziwimy dziatkamj pozostalimj po nieboscziku panu Marczinie Wilczku, mianowiczie Janem, Krzjstophem, Maychrem y Maczieiem, iz czy wyszej mianowanj braczia, maiącz ony dziedzictwo na to soltistwo na Orawcze naprzod z dzada swoiego niebosczika Sczesnego Wilczka, takze babky swoiey y matky swoiey Haliny, tak sie miedzy szobą przes ludzy ucczíwých postanowily: iž Jana starszego brata, który gromade rządził za nieboscziká oicza ich, takže y teraz gromadą, y czy ludzie, ktorzý na te zgode bily naznaczenie, zasz go za soltisza, aby gromadę rządził, obrały. Soltistvem tak sie podzielily: Jan starszy brat z Maczieiem mlodszim bratem maią zostawacz na soltistwie. Krzystophovy Tulaczowke naznaczily, na ktorej sie mu maią pomodz zbudowacz. Majchrowy do tej puł roley maią drugiey puł roley przikupicz, czoby tesz za czałą rołą miał, takze y iemu te pul roley maią zaplaczicz, gdisz on to za swe pieniodze własne kupil. Polskim maią sie rozdzielicz na stery częsczy. Zagrodnikow Jan brat tego roku pusczil mi po wrbyne a az drugy rok ma kazdy miecz po dwa zagrodniky, poniewaz ich

iest osm. Krzystoph ma na Polskim mieskacz az sie na Tulaczowcze zbuduie. Paniey matcze na wiano wszysczy spolnie maią sie staracz na czasz naznaczony zaplaczicz. Na pana powinnosczj panských takze pospołu sobie maią pomagacz odbywacz. Statkiem zbozym y inszimj rzeczamj, czokolwiek którému należało, zaraz sie na ten czasz podziełyly tak siostry iako y braczia y každy swoię brał, czo komu należało. To zboze, czo iescze iest młoczicz, maią porządnie wymłoczicz a potym sie podzielicz, do wymierzania y podzielania tego zboza naznaczono ludzj ucczjwých y przjsiegłich z gromady, aby sprawiedliwie podzielily y rozmierzily, aczoby any temu any żadnemu krzywdy nie było, na to iest naznaczonj Maycher Pytel, Stanisław Gołuszowsky, Jakub Warzeł. Macziey Miąszowsky, Woyczieh Kozak. Kolo ostatnich rzeczy maią szie pieknie medzy szobą pogodzicz. Przy tey ugodzie byl xiadz Jakub Orauczanskj, Walenty Bukowinsky, Alexander swagier Bukowinskiego, Woycziech Harkabuz, Stanislaw Jędraszek, y gromada orawczanska wszystka y Mikolay Spytkowsky, który tę zgode pissał.

42.

Zamek Orawski, 16 maja 1640.

Kasper Illyésházy hrabia Trenczyna, żupy trenczyńskiej i liptowskiej dziedziczny a orawskiej najwyższy żupan etc. na prośbę urzędników Zamku Orawskiego opisuje granice Górnej Lipnicy na podstawie reambulacji, dokonanej przez Jirzyka Abaffy'ego kapitana i Andrasza Trstenský'ego urzędnika Zamku.

Or. *brak.*

Kop. 1. *współczesna papierowa w Archiwum Zamku Orawskiego Fasc. 10, Nr 8.* — **2.** *Na pergaminie, widymowana w Zamku Orawskim d. 21 listopada r. 1761 przez Franc. Abbaffy'ego sędziego szlachty i Daniela Parniczky'ego ase-*

sora, na jednej karcie z przywilejem Elżbiety Czobor i Emeryka Thurzona dla Jana Krala sołtysa Lipnicy Wyżniej z d. 13 grudnia r. 1618 (ob. w tem wydawnictwie Nr 33), w Archiwum Słow. Muz. Nar. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha).

Uw. *W opisie granic podaje się tu odmianki z urbarza Zamków Orawskich z r. 1677.*

Nos comes Caspar Illeshazy de Illeshaza perpetuus a Trenchen eiusdemque comitatus Trenchinensis et Lyptoviensis hereditarius ac Arvensis supremus comes, eques auratus necnon sacrae caes. regiae m-tis consiliarius et cubicularius. Znamo činy komu znaty a wedeti slussy, že my magice zreny na uniżene supplicovany podanich nassich Horney Lipnicze pod soltisom Kralom, ktere učinily pany chotara sweho, ktery gest gim ukazany a wimerany zkrze officialuw zamku nasseho Orawy, aby sme ho gim listowne potwrdily, tak žeby za tim w susedstwy z okolnimy susedmy mohly zustawaty a swug chotar obranowaty. Kteryžto chotar takto gest: A počina se od Dolneg Lipnicze od Čerueg Orawy od kostolneg luky prosto pres buor pusty ku Kozupkowy, [a] tam odtud na pryeky ku kamennemu kopczu, od toho kopcza na wrch potuczka medzy ssoltisem [b] Kralowim a Wasskowim na kopec kamenny, odtud zase na pryek na Kurkowo pole po wrch potuczka, odtud wrchom [c] na pryek pres polya pres potok na gedlu zhorenu, odtud pres potok ass na wrch Kumoweho [d] wirobiska [e] ass do [f] Rastoki, odtud az [f] po rolu tu Rastoku ass do Sleskoweho [g] potoka, [h] tam potom odtud ass na wrch Rowneho ku kopcy kamennemu, od toho kopcza pres pole ass do Fedoroweho, od toho na kopec pres polya na pryek ass na medzu Blasczikowu a Wilupkowu na kopec hlineny, odtud zase pres polya ces potuoczek na gednu wrchowinku, od toho pak pres polya na pryek ass do Černeho potoka, kde se try chotare schadzegy: Zubriczky, Jablonsky [i] a Hornyolipniczky, odtamtud dolu Černim Potokem ass na pole ku

42. [a] Kozumkowy *Urb.* [b] ssoltistwem *tamże.* [c] od tich wrchowin *tamże.* [d] Kundoroweho *tamże.* [e] *brak tamże.* [f] *brak w Kop.* [g] Ssilczoweho *Urb.* [h] *brak tamże.* [i] Jablonkowsky *tamże.*

kopcu na wrch Hlbokeho potoka na kopec hlineny wedle cesty, kade se na Jablonku gde, tam Hlubokim potokem ass do Lipnicze Wissneg, od Lipnicze Wissneg pres buor prosto ass do kopcze, skrz pana Gyryka Abbaffieho kapitana a Andrassa Trstenskeho zamku Orawy ukazany a zawreny. A tak my gim takowy chotar postredkem listu tohoto utwrdzugeme, ktery gest ruku nassy podpisany, a pečety pritisknuty pro lepssy gistotu. Actum et datum in arce nostra Arva, die 16 may 1640.

Comes C. Illeshazy mp.

43.

Jabłonka, 30 listopada 1640.

Maciej Wilczek i Zofja wdowa po Janie Wilczku zawierają ugodę co do ogrodów i pól jego, których ona używa.

Or. po polsku pisany w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcianie (Trstená), akt papierowy, 2 karty folio z dwiema pieczątkami Andrzeja Trstensky'ego i Andrzeja Abaffy'ego.

Anno 1640 die ultima novembris przy bytnosczy jegomosczy pana Andrasza Tersczionszkiego vrzednika na ten czasz Zamku Orawskiego także y przy bytnosczy jegomosczy pana Andrasza Abbafiego hetmana Zamku Orawskiego stala szie zgoda y postanowienie między Maczieiem Wylczkiem a Zophią wdową y malżonką niebosczika Jana Wilczka y s synamj iej, że, poniewaz ona y z dzatkamy swoimj do tych czasz na grunczie tegosz Maczieia Wilczka mieska, także y ogrodow y pola, ktore iemu nalezaly do tych czaszow używą, za to tak sie miedzy szobą dobrowolnie pogodzily y iusz by bylo prawo na to oszadzonę a tak na tym sie pogodzilly, ze tego roku nastawaiączego to iest anno 1641 ma zaplaczicz taz wdowa za tego Maczieia Wilczka winney fury złotych polskych dzieszieсz. Znowu iesly bedzie chczieła ten ogrod trzymacz, czo go y przedtym trzymala, tedy będzię powinną zaplaczicz złotych 20 polskich, jako y pirwey dawala. Znowa za przegonisko słu-

była oddadcz viszego pola wyszey chodnika zaraz wedle miedze, czo za to będzie stało. Czo maią między szobą stale a nieodmienne trzymacz pod pokutą na jegomosczy pana flor. uher. 40. Actum na Jabloncze, anno et die ut supra. Coram me Andrea Abbaffy capitaneo arcis Arva mp. Coram me Andrea Trstensky provisore arcis Arva mp.

44.

Jabłonka, 5 lipca 1647.

Ugoda tymczasowa między poddanymi Czarnego Dunajca, Podczerwiennego i Chochołowa z jednej a Piekielnika i Suchejgóry z drugiej strony w sprawie zajmowania bydła na pogranicznych pastwiskach i wspólnego użytkowania tychże, tudzież w sprawie wzajemnego wydawania złoczyńców i wymierzania sprawiedliwości przez urzędy Zamków Orawskiego i Nowotarskiego, aż do zebrania generalnej komisji granicznej.

Or. *po polsku pisany w Archiwum Zamku Orawskiego, Fasc. 36, nr 22, z pieczątkami Andrzeja Abaffy'ego, Jana Schustrikgha i Jana Trukoczica.*

Kop. *Odpis w pisowni zmodernizowanej z r. 1747 z podpisami i pieczątkami Jerzego Okolicsany'ego sędziego szlach. i Andrzeja Messka asesora, w temże Archiwum pod tąż sygnaturą.*

Przekł. *współczesny na język słowacki z Or., tamże.*

Actum dato 5-ta iulii anno 1647. Na wiadomoscz: (międzi) wsy Czarnego Donaycza y Pod Czerwiennego, także wsi Chochołowa starostwa nowotarskiego a wsiamy Piekielnikiem y Suchej Gory z drugiey strony Panstwa Orawskiego z obudwu stron poddanimi stała sie zgoda przesz urzędi z obudwu sztron zamkowe aż do generalney commissii graniczney, międzi stronąm polskąm y więgierską, da Bog prziszley: Nie maią poddany z obudwu stron s płoney borowey i lesney paszey sobie bidla zajmowacz, oprocz

żebi w łąkach a zbożu szkodę ieden drugiemu ucinil, dla czego zaiącz będą mogli, wszakże z nagrodą szkody przesz przisięgłich ludzy z obudwu sztron uznaney; a pasząm płonąm między timi wsiami Czarnim Donajczem a Piekielnikiem wsiąm zostawuiącz po bagno alias Jarek, ktore idzie od wsi Piekielnika a cziągnie w gorę ku wsi Szuchej Gorze, to wspolną paszą sobie te wsi zostawuią. Także wolne rąbanie suchego drzewa, jednak kopacz łazow a w pola rozrabiacz z obu stron niemaią, alie w zgodzie y miłości sąmsieckiey maiąm spolnie zażiwacz aż do rozgraniczenia generalnego. A gdibi sie przigodziło, żebi zloczincza z ktoregokolwiek panstwa wisz pomienionego na drugąm stronę uszedł, powinne go będzie pąnstwo na requisitiąm drugiey sztrony bez wszelakiey contradictii widacz y pomoczy dacz poimacz, żebi święta sprawiedliwość miesscze szwe mięcz mogła. Co się doticze sprawiedliwoscy w rożnych ynszich krziwdach z poddanich czinienia, tę sobie z obudwu sztron ninieysze urzędi zamkowe nieodwłoczną wzaiem czinicz obieczali, y dobrim y cnotliwim słowem mocno przislubili, przi bitnosci prziaciol z obu stron do tego actu zaproszonich. Actum in Jablonka, anno et die ut supra etc.

Jan z Rogoźnika Rogowszky administrator y podstaroscy nowotarszky mp.

Kristoff Twardowicz Twardowsky mp.

(własnoręcznie:)

Coram me Andrea Abbaffy, capit. arcis Arva mp. Marcin Lużinski mp.

Coram me Jona Schustrikgh ill-mi comitis Gasparis Illeshazy aulae familiaris mp.

Me praesente Johanne Trukoczic iurato notario mp.

45.

Pożoń, 20 lipca 1655.

Cesarz Ferdynand III, wynagradzając zasługi i niezmordowaną od ośmiu lat pracę księdza Jana Sczechowicza około nawracania na wiarę katolicką i głoszenia słowa Bożego w róż-

nych komitatach węgierskich, zwłaszcza w spiskim i orawskim, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego braci jego Andrzeja, Sebastjana, Błażeja, Jakuba i Macieja, oraz siostry Annę, Zuzannę i Reginę, nadając im herb, którego opis, zgodnie z umieszczoną na czele aktu jego minjaturą, szczegółowo przytacza.

Or. *przechowuje się dziś u p. Elżbiety z Sczechowiczów Cieluszakowej w Łapszach Niżnich na Spiszu. Pergamin dużych rozmiarów, 65×50,5+7 cm., dość dobrze zachowany, tylko na zagięciach popękany, wskutek czego pismo miejscami nieczytelne. — Pieczęć cesarska (z orłem dwugłowym) przywieszona na sznurze jedwabnym biało-różowo-żółto-niebieskim. Miniatura z pięknie wymalowanym herbem dochowała się w żywych barwach. — Na odwrociu zapisek współczesny:* Anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto feria tertia proxima ante festum Purificationis Beatissimae Mariae semper Virginis *(1 lutego)* in oppido Nagyfalu, die videlicet, termino et loco sedis iudiciariae et generalis congregationis comitatus Aruensis, praesentes litteras armales a sacratissima caesarea regiaque maiestate domino domino nostro clementissimo introscriptis donatariis benigne concessas, egregius Nicolaus Messko plenipotentiarius dominicae magestatis et nobilium dicti comitatus Aruensis in praenarrata sede iudiciaria et generali congregatione in suprascripto loco celebrata, una cum supplici eorundem donatariorum libello maiestatis suae superinde exhibito praesentavit et ad publicandum produxit. Quas suprascriptus iuratus notarius sedis iudiciariae legit et publicavit. Actum anno, die et loco quibus supra. — Lecta et publicata per me Joannem Messko iuratum notarium sedis iudiciariae comitatus Arvensis.

Nos Ferdinandus tertius Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniae, Ramae, Seruiae, Gallitiae, Lodo-

meriae, Cumaniae, Bulgariaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, marchio Morauiae, Lucemburgiae ac superioris et inferioris Silesiae, Wirthembergae et Thekae, prjnceps Sueuiae, comes Habspurgi, Tyrolis, Ferreti, Kiburgi et Goritiae, landgravius Alsatiae, marchio sacri Romani imperii supra Anasum, Burgouiae ac utriusque Lusatiae, dominus marchiae Sclauanicae, Portus Naonis et Salinarum. Memoriae commendamus tenore praesentium, notificantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam maiestati tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelium serviciorum meritis fidelis nostri devoti Joannis Schechouith, signanter vero laudabilibus illis et indefessis studiis, quibus ipsum ferventi lucrandis et convertendis animabus zelo ab integris octo annis in diversis comitatibus regni nostri Hungariae, praecipue Scepusiensi et Aruensi, in assidua verbi divini praedicatione, ea cum utilitate desudasse, eoque facto quamplurimas animas ad agnitionem Ecclesiae Romanae orthodoxae fidei induxisse pro comperto habemus ac imposterum quoque constanti devotionis fidelitate perstiturum haud dubitamus, cum ob id itaque tum vero ex gratia et munificentia nostra regia, qua quosque de nobis aut Republica nostra christiana bene meritos, virtutisque colendae studiosos, antecessorum nostrorum divorum quondam Hungariae regum exemplo prosequi, eisque certa virtutum suarum monumenta, quae ad maiora quaeque praestanda eos inviare possent, decernere consuevimus, eundem itaque Joannem Schechowith ac per eum Andream, Sebastianum, Blasium, Jacobum et Matthiam fratres carnales, Annam, Susannam et Reginam sorores e natu atque conditione ignobili, in qua hactenus perstitisse dicuntur, de regiae nostrae potestatis plenitudine et gratia speciali eximentes, in coetum ac numerum verorum ac indubitatorum dicti regni nostri Hungariae partiumque ei annexarum nobilium duximus annumerandum, cooptandum et adscribendos. Annuentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus omnibus illis gratiis, honoribus, indultis, privilegiis, libertatibus et immunitatibus, quibus



Minjatura z herbem Szechowiczów na akcie nobilitacyjnym ces. Ferdynanda III z r. 1655.

caeteri veri antiqui dicti regni Hungariae partiumque ei annexarum nobiles hactenus quomodolibet de iure vel consuetudine usi sunt et gavisi utifruuntque et gaudent, uti, frui et gaudere possint et valeant, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint. In cuius quidem nostrae erga eos exhibitae gratiae et clementiae ac liberalitatis testimonium veraeque ac indubitatae nobilitatis signum haec arma seu nobilitatis insignia: scutum videlicet militare erectum coelestini coloris fundum illius trijugi viridi monticulo occupante, in cuius eminentiori seu medio cor humanum naturaliter designatum ex eoque binae alae aquilinae nigrae ex utra[que parte] e medioque earundem gladius libro (?) infixus sursum prominere, super (?) quem..... parte ab utraque hinc sole, illinc haemispherio lunae sibi invicem oppositis et perpetuo micantibus visuntur; scuto incumbentem ga-

leam militarem craticulatam sive apertam, regio diademate columbam naturaliter effigiatam, alis compositis erecte stantem ramusculumque olivae ore ferentem producente, ornatam; a summitate vero sive collo galeae laciniis sive lemniscis hinc flavis et coeruleis illinc vero candidis ramis in scuti extremitates sese passim diffundentibus, scutumque ipsum decenter exornantibus, quemadmodum haec omnia in principio prasentium litterarum nostrarum picturis manu et artificio propriis suis coloribus clarius depicta esse conspicuuntur, eidem Joanni Schechowith ac per ipsum suprafatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis graciose danda duximus et concedenda. Decernentes et ex certa scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus eadem arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum et indubitatorum dicti regni nostri Hungarae parciumque ei annexarum nobilium sub iisdem iuribus, praerogativis, indultis, libertatibus et immunitatibus, quibus caeteri veri, antiqui dicti regni nostri Hungariae partiumque ei annexarum nobiles natura vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisi utunturque et gaudent ubique in praeliis, certaminibus, pugnis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis ac aliis quibusvis exercitiis militaribus et nobilitaribus, necnon sigillis, vexillis, velis, cortinis, aulaeis, annulis, clupeis, tentoriis, domibus et sepulchris, generaliter vero in quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub verae nobilitatis titulo, quo eos ab omnibus cuiuscunque status, conditionis aut praeeminentiae homines existant insignitos et ornatos dici, nominari, haberive et reputari volumus et mandamus, ferre et gestare, illisque in aevum uti, frui et gaudere possint et valeant, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint, imo nobilitamus, damus et concedimus praesentium per vigorem. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras privilegiales secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitas eidem Joanni Schechowith ac per ipsum suprafatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis gratiose dandas duximus et conferendas. Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti

reverendi Georgii Szelepchény episcopi ecclesiae Nitrensis, locique eiusdem comitis supremi, consiliarii nostri ac per dictum regnum nostrorum Hungariae aulae nostrae cancellarii, in arce nostra regia Posoniensi, die vigesima mensis iunii anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, regnorum nostrorum Romani decimo, Hungariae et reliquorum trigesimo, Bohemiae vero anno vigesimo octavo. Reverendissimis ac venerabilibus in Christo patribus dominis Georgio Lippay de Zombor metropolitanae Strigoniensis ac Joanne Piisky Colocensis et Bachienensis ecclesiarum canonice unitarum archiepiscopis, dicto Georgio Szelepchény Nitriensis, Benedicto Risdy Agriensis, Petro Petretich Zagrabiensis, Sigismundo Zongor Varasdinensis, Joanne Palfalvay electo Transyluaniensis, Georgio Szechény electo Vesprimiensis, Paulo Hoffmann electo Quinqueecclesiensis, dicto Joanne Piisky administratore Jauriensis, Matthia Tharnóczy electo Vaciensis, fratre Petro Gyurgyewich electo Sirmiensis, altero fratre Mariano Mareuich electo Bosznensis, tertio fratre Georgio Bielauich electo Tinniniensis, Thomam Pálffy electo Chanadiensis, fratre Joanne Karamuel electi Rosonensis ac Petro Mariany Segniensis et Modrusiensis ecclesiarum episcopis, ecclesiis Dei feliciter gubernantibus. Item spectabilibus ac magnificis comite Francisco Wesselény de Hadad dicti regni nostri Hungariae palatino, dignitate iudicis curiae nostrae regiae vacante, comite Nicolo a Zrinio dictorum regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclauoniae bano, comite Stephano de Chyák tavernicorum, dicto comite Nicolao a Zrinio agazonum, comite Georgio Erdeödy de Monyorokerek cubiculariorum, comite Nicolao Palffy ab Erdeöd ianitorum, comite Adamo de Battyany dapiferorum, altero comite Adamo Forgach de Ghymes pincernarum comite Francisco de Nadasd curiae nostrorum regalium in Vngaria magistris ac dicto comite Nicolao Palffy a praelibata Erdeöd comite Posoniensi, caeterisque quam plurimis dicti regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Ferdinandus

Georgius Szelepchény
Episcopus Nitriensis mp.

Andreas Ruthkay mp.

46.

Kasztel św. Zofji, 20 lipca 1657.

Stefan Thököly, stwierdzając, że Roman Namiestowski i zmarły Maciej Osczanda, Polak, obdarzeni d. 23 sierpnia r. 1629 przez Helenę Thurzo przywilejem na założenie wsi Wesele, zawiedli pokładanych w nich nadzieji i na szkodę swych panów lokacji zaniedbali, udziela ponownego przywileju synowi tegoż Romana, sołtysowi Jerzemu Namiestowskiemu al. Weselowskiemu i sześciu siedlakom, za ich zasługi około założenia osady, określając ich powinności wedle prawa wołoskiego.

Or. pergaminowy w Archiwum Słow. Muzeum Nar. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) z pieczęcią wystawcy, wyciśniętą przez papier, dziś już wykruszoną.

Nos comes Stephanus Theokeöli de Kesmark liber baro, eques auratus et comitatus Arvensis supremus comes necnon ex parte haeredum piae recordationis illustrissimi olim comitis domini Georgii Thurzo alias regni Hungariae palatini, arcium Arva et Lietava bonorumque ad easdem pertinentium plenipotentiarius director, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod licet superioribus retroactis annis et temporibus illustrissima comitissa quondam domina Hellena Thurzo illustrissimi olim comitis domini Casparis Ilieshazy a Trinchin perpetui etc. praedictarum arcium et bonorum directoris et domini, affinis et antecessoris nostri observandissimi contheralis, pro ampliando dominio Arvensi augendisque proventibus dominorum amicorum providis Romano Namestowsky et cuidam Matthiae Osczanda Polono, iam ex hac vita sublato, ad frequentes uti credi par est eorundem supplicationes dedisset concessissetque facultatem novam possessionem seu pagum in

certo loco Wesele appellato, ex hac parte cuiusdam collis Beskid nuncupati, alias limites Hungariae et Poloniae distinguentis, versus dominium Ziwecense adiacente, in crudis utpote vastisque sylvis fundandi, erigendi et locandi. Quos per integros et continuos sedecim annos ab omnibus datiis, contributionibus et laboribus (excepta ab ovibus, si eas haberent, solita pensione), eximisset exemptosque et immunes fecisset, ea conditione, ut intra praescriptum concessae sibi libertatis tempus pro scultetia quidem integrae vecturae vini et salis tres, pro colonis autem tredecim sessiones constituissent, populosasque reddissent, ad quod etiam praestandum mediante certa transactione sese obstrinxissent: prout de his omnibus litterae antelatae quondam comitissae sub sigillo eiusdem et chyrographo, de data in castello sanctae Sophiae, die decima tercia mensis augusti anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo nono confectae, satis clare testarentur. Quia tamen manifeste comperiretur annotatos Romanum Namestowsky et quondam Matthiam Osczanda abusos praenarratae collationis beneficio toto concessae sibi libertatis tempore sylvas praestantissimas pessundasse et nonnisi proprio lucro quaerendo, quod ex intervenientibus portionum suarum venditionibus in eosdem redundasset, inhiasse, qui iuxta obligationem suam neque scultetiam pro integra vectura vini et salis neque tredecim sessiones colonicales locassent, ut ob paucitatem agrorum seu campi, ibidem extirpati, praetacta scultetia ad medietatem vecturae vini et salis, dictaeque tredecim sessiones colonicales saltem ad sex reduci debuissent. Unde iidem donatarii praespecificata collatione sese exuisse propriaque culpa privasse dignoscentur, qui alias laborum suorum in cultura seu extirpatione campi toleratorum, ex venditionibus, ut praetactum est, portionum suorum condignum fructum et praemium recepissent, sine ulla dominorum suorum utilitate. Quare cum ob praerecensitas rationes, tum etiam quia post expirationem libertatis, praeinsertis Romano Namestowsky et quondam Matthiae Osczanda Polono modo praemisso concessae, praenarratae possessionis noviter fundata collatio praecise ad nos spectaret et a nostra dispositione dependeret, ideo debitum habentes respectum fidelitatis fideliumque servitiorum humiliumque obse-

6*

quiorum providi Georgii, praefati Romani Namestowsky filii, moderni sculteti de praedicta Weselowa, et vicinorum ipsius in sex sessionibus colonicalibus collocatorum, quae nobis pro ratione temporum et locorum varietate alacriter praestiterunt et imposterum pari fidelitatis constantia praestare impendereque pollicentur, adeoque laborum eorundem, quos ab annis plus quam viginti in extirpandis, excolendisque agris et constituenda praenotata possessione subivissent, denique ad interpositionem nonnullorum servitiorum nostrorum eapropter nobis factam praeannotato Georgio Namestowsky alias Weselowsky eiusdemque haeredibus et posteritatibus universis totalem et integram sculletiam in praescripta nova possessione Weselowo habitam et ad praenominatam arcem Arva pertinentem, partim per eundem excultam et constitutam, partim vero a praerepetito quondam Matthea Osczanda propriis pecuniis acquisitam, cum inquilinis, mola et serra aquatica universisque utilitatibus et proventibus cuiusvis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem scultetiam de iure spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et limitibus iam excisis, novae nostrae dominationis titulo iureque perpetuo damus, donamus et conferimus tali sub conditione: Ut imposterum idem sculteti seu iudicis nomen et officium gerat, libertatibus et quibuslibet praerogativis, quibus caeteri sculteti nostri Arvenses utuntur, ipse quoque et haeredes eius uti, frui et gaudere possint et valeant. Incumbet nihilominus eidem et haeredibus ipsius, ut praeannotatam possessionem, seu vicinos suos in sex sessionibus colonicalibus dispositos, praesentes et futuros, pie regat et regant, iisdem bono exemplo praesit et praeerat, proventus insuper et quosvis reditus iuxta urbarium superinde conscriptum vel deinceps conscribendum ab iisdem vicinis suis exigere et ad praenominatam arcem Arva debito modo et tempore fideliter administrare, a mola more aliorum sculteloru porcum saginare vel solitum censum solvere, operarium dum opus est intertenere, a serra itidem aquatica centum asseres singulis annis pendere, arcem restaurare, tempore necessitatis insurgere, muneralia dare debeant ac teneantur sintque obstricti et obligati. Praespecificati quoque coloni in sex sessionibus collocati, praesentes et futuri, ad quaevis solita onera ferenda

more aliorum subditorum nostrorum Walachalium praesentibus obstringuntur, habebuntque dependentiam suam a memorato sculteto eisdem praeposito. In quorum omnium maius robur et testimonium praesentes literas nostras, sigilli nostri maioris impressione et manus propriae subscriptione roboratas, praenominatis sculteto et ipsius vicinis dandas esse duximus et concedendas. Datum in castello Sanctae Sophiae, die vigesima mensis julii, anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo.

Comes Stephanus Theokeöli mp.

47.

Czimhowa, 7 października 1658.

Andrzej Plathy z Wielkiej Paludzy księdzu Janowi Szczechowiczowi z Ratułowa, parochowi i wicearchidiakonowi powszechności katolików na Orawie oraz prepozytowi kościoła św. Michała Arch. w Walko sprzedaje pół sołtystwa w dziedzinie swej Czimhowej za 100 talarów.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Archiwum Słow. Narod. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie, zbiór ks. J. Kohútha, Fasc. II, Namestovo, rkps pt. Inventarium ecclesiae Romano-catholicae Arvensis (j. w. pod Nrem 22) k. 20—21 z nagłówkiem:* Paria literarum fassionalium egregii domini Andreae Platthy super talleros centum.

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise Rocznik VI (1882), str. 75—6 (z uwagą: «Z archivu fary Namestov.»).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katolickych Novinách R. 1888, str. 101.*

Ja Andrass Plati syn urozeneho nekdi pana Plati Pawla z Welkeg Paluce a z widečku tohoto liptowskeho, berucy na sebe tiarchu bratrůw mych stricznych ano y wssech ginich pokrwnych, znamo czinim timto mim psanim gednemu kazdemu komu prinaleži to weděli a znati bud prwe aneb zatim, že sem ga w meg a sester mych, percupiens eas honeste in matrimonium elocare,

pilneg a naleziteg potrebe ab admodum reverendo mgro J. Sczechowich de Ratulov almae universitatis catholicorum Arvensium parocho ac vicearchidiacono, ecclesiae S. Michaelis Archangeli in Valco praeposito, prigal a skuteczne wizdwihl, imperiales centum dobreg a bežiceg mince in paratis, totizto florenos Hungaricales centum octuaginta. Kterižto sto tolliarow pusstiam, dawam, darugem geho dwogictihodnosti legatariis et successoribus eiusdem ligitimis, druhu czastku soltistwa meho na Czimhoweg w dedine rečeneg widieczku Orawskem suci a magicy, na ktereg sedi ad praesens Martinus Kuska, singulis annis contribuens collectim talleros quinque in censum k slobodnemu uziwani a wladani ze wssetkymi užitki k teg druheg častce šoltistwa ab antiquo quomodocunque prinaležicimi, kteruzto druhu častku soltistwa liberum erit geho dwogictihodnosti cuicunque voluerit dare, donare, legare, oppignorare. W čzim illius paternitatem legatarios eiusdem et succedaneos omnes et singulis legitimos powinni budeme cum successoribus, haeredibusque meis virtute evictoriae cautionis contra quosvis illegitimos impeditores, damnificatores, causidicos et actores nostris propriis fatigiis et expensis tueovati ac defendowati. Pro lepssu wsseckeho tohoto gistotu dawame ten list wlasnu ruku mogu podpisanj a pečeti potwrdzeni, pri pritomnosti osob niže podepsanych. Actum in Czimhowa in domo subditi mei Joannis Sikena, septima octobris anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo.

Idem qui supra Andreas Platthy.

Coram me Joanne Oddone Kwasniewsky Terstenensis et Thurdossin. parochi.

Coram me Jacobo Romano Kvasnievsky, Niznensis et Dubow. parocho et in Klin mp.

48.

Orawka, 1 kwietnia 1659.

Testament ks. Jana Sczechowicza parocha i wicearchidiakona powszechności katolików orawskich.

Or. Arch. Kapituly Spiskiej, Scrin. II, fasc. 4, nr 12.

Kop. Archiwum Slow. Narod. Muzeum w Turcz. Św.

Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) Fasc. II, Namestov, rkps pt. Inventarium ecclesiae Romano-catholicae Arvensis in parochia Namestoviensi (j. w. pod Nrem 22) k. 21'—" z nagłówkiem: Paria testamenti pie defuncti rev. Sczechovicz.

Wyd. *Ks. Hradszky J., Additamenta ad Initia progressus ac praesens status capituli Scepusiensis. Szepesváralja 1903—4, str. 620—4 (w wyjątkach i błędnie).*

In nomine domini. Amen.

Ego mgr Joannes Sczechowitth de Ratulow almae universitatis catholicorum parochus ac vicearchidiaconus indignus, talentis et peculio mihi a domino Deo concessis, corpore totus infirmus sed mente bene sana, talem in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti facio testamentariam dispositionem. Animam meam Deo propitio salvandam et S. Matris Ecclesiae Romano-catholicae suffragiis adiuvandam humillime commendo. In corporis vero sepulturam apud sartorem Karpalsky 30 fl. relinquo. Deinde census reemptionalis, a duobus millibus Cracoviae et Casimiriae certis in lapideis inscriptus proveniens, perpetuis semper temporibus ita decurrat in studia trium alumnorum Neoforiensium una cum libris eorundem in usum aeternum legatis, prout in protocollis Cracoviensibus et Neoforiensibus est assignatus.[1] Census ex quadringentis quadraginta, Neofori octo in domibus collocatis proveniens, faciet Polonicos 30 fl. et gr. 24; ex his coedant praesbytero, qui dicet sacra duo singulis mensibus, unum pro peccatis vivorum aliqua feria quarta, alterum pro salute defunctorum aliqua feria sexta domus Scechovianae, computando per grossos 18 a quolibet sacro, annuatim fl. 14 grossi 12. Hunc praesbyterum intelligo ven. dominum parochum Neoforiensem aut alium ex consensu eius; casu quo gravaretur, tunc Czarno-Dunaiecensem dominum parochum ven. dominum bacchalaureum pro tempore existentem, qui cum suis discipulis, quando dicitur sacrum, pro peccatis domus iam dictae cantabit litanias de B. Maria s. v. polonice cum aliqua devota can-

48. [1] *Por. Baran K., Fundacja stypendjum dla trzech Nowotarżan ks. Jana Szczechowicza w r. 1653 (odb. ze Sprawozd. gimn. w Nowym Targu 1931).*

tilena figuraliter; ad defunctorum porro sacrum litanias de nomine Jesu, computando a quolibet vice per gr. 15, annuatim fl. 12. Dominis consulibus Neoforiensibus, qui eiusmodi sacra adornabunt sua praesentia, computando per gr. 5 et medium, annuatim fl. 4 grossi Polonici alias cruciferi 12. Parocho catholico Rabcensi pro temopre existenti et successoribus eius legitimis assigno alteram particulam scultetiae in Cymhova, quam emi a generoso domino Andrea Platthy centum talleris imperialibus, in qua ad praesens habitat Martinus Kuska. Hoc tali modo debet intelligi: singulis annis accipiet quinque imperiales a possessore praefatae particulae census reemptionalis praefatus Rabcensis parochus et dicet pro tempore 30 sacra per annum pro defunctis animabus christianis fidelibus, mei etiam non immemor ad quodlibet; casu quo redimeretur, tunc in aliis bonis summa principalis centum talleri fundis liberis, non aliquo modo impeditis, collocabitur et habebit dominus parochus Rabcensis eundem censum pro dictis sacris aut maiorem. Porro census quinque tallerorum, proveniens a ducentis florenis Hungaricis, qui sunt inscripti super domo et agris in Cymhova situatis Michaelis et Joannis Kuska, qui sunt filii quondam Thomae Kuska, quos a generoso domino Ladislao Plathy obtinui, cedet annuatim parocho Cymhoviensi et dicet 30 sacra pro necessitate regni huius et statibus regnicolarum; si redimerentur, tunc procedet sicut et Rabcensis. Si vero illae ecclesiae annihilarentur, tunc praenominati census reemptionales in Ludomirz sub iisdem obligationibus referantur. Successori meo legitimo catholico relinquo parochiam cum domibus campanatoriis, item domo mansionaristarum et domo sacristae, qui illum adiuvarent in censu persolvendo arcensibus et in laboribus, pertinentia ad agriculturam: occa una, quatuor rotae cum iuncturis ad rotam, carectam cum falce et alteram ad falcandum, mlotek, babke et ferramenta; item ahenium ad aquam, cribra, ocreae, craticula, ollas, patinas, cochlearia, camelas et alia necessaria domestica. Metretas praeteriti anni imo et superiorum annorum, quia adhuc aliqui mihi nihil dederunt, ex Lipnicza utraque, Jablonka, Oravka a sub Spitkovsky, Oravka Vilcek et Posklia iam hic sunt. Pater vero Jacobus Budsky, qui tempore pestis et ad finem me-

cum hic sat misere perduravit, sicut cum illo conveni, accipiat pro 1658, quo servivit, ex Zubricza utraque, ex Oravcicza a sub Sarna, a sub Arkabus (a domino Bukovinski iam accepit medietatem) et ex toto Pekelnik, semper in dictis pagis accipiat rector huius ecclesiae Jacobus Mrazik primam partem, parochus quoque antiquas metretas, quae profecto multae sunt retentae. Item condono illi meum laborem sanguineum, polentae paratae in Superiori Lipnicza apud derelictam Joannis Grazik metretas forte 7, in Zubricza apud Nastalka 10, in Oravka apud Thomam Vilk 12, item in Poskla apud Cicron dictum Glove forte 3, in Pekelnik apud Matthiam Lihosit 4, a qua polenta praeparata dominus parochus solvet et accipiet sibi. Item curabit cum reverendo domino Borovicz illos trecentos talleros, qui sunt retenti ab ill-mo principe archiepiscopo, restitui. Si restituentur, tunc accipiet pater Borovicz centum talleros suos, et ducentos talleros meos dabit ad censum reemptionalem in rata certa bona sub tali censu, sicut sunt 440 Neofori, et faciet censum reemptionalem, accipiet singulis annis illum et orabit pro me et meis, sicut est inibi, quia ego meorum hic multos nummos collocavi, sive quidquam rev-mi episcopi concludendum ratum habeo. Xenodochium sub cura domini parochi habet suum seniorem, quem dominus parochus comprobabit infra et supra mansiunculas, e quibus xenodochio solvitur et hortum; item quotiescunque quis veniet cum pane ad vendendum, secundum proportionem panum debet ad xenodochium dare, sic qui pultes, pruna, poma saltem aut quodcunque comestibile habuerit. Templum hoc ex ligno est aedificatum mendicatione parochi et adiutorio quorundam legatorum, habet coemeterium ad circumferentiam; quidquid datur a campanis vel ad corbonam, hoc totum cedit in necessitates templi, quia talis fuit admonitio oretenus suae ss. caes. regiae m-tis Ferdinandi Tertii, Quarti et Leopoldi. Item ab officinis, in quibus comestibilia non venduntur, certi census aut dationes pro templo. Item habet 5 vaccas, a quibus solvit is, qui utitur illis, per fl. 2 Polonicales; unum par boum iuvencorum apud Albertum Hizniansky, alterum par a Glod, qui sunt apud Martinum Hizniansky, est dandum generoso domino Ladislao Plathy in recompensam areae, ubi stat parochia Czimhovien-

sis. In Cymhova dantur omnia pertinentia ad sacrum una cum universa suppellectili. In Thurdosin etiam omnia, excepto calice, quem accepit ex Cymhova Thurdosini celebraturus apud generosum dominum Matthiam Rokos. In Izdebna infra Nadfalum sunt omnia requisita, exceptis candelis, apud dominum David. In Klinik Zakamenny sunt omnia requisita quoad sacrum utendum, quibus debeo florenos 30 Polonicales, quos illis restituat Joannes Karpalskj, nam iste debet mihi 110; sepulturam idem absolvat. Debeo 25 florenos Polonicales Sebastiano Suffliat Spitalsky; etiam ipsi restituat ipse dictus Karpalsky. Collubium, calceos, caligas, tria indusia et tres inferiores et pileum ex caudis sabellinis accipiet Joannes Scechovicz Blasii filius. Joanni Gronkovay, qui studet in capitulo Scepusiensi, dabitur svedka subducta, item inferiores de pulaxamite, collubium, nigra tibialia et cothurni flavi, tria indusia et tres inferiores, pileum sabellinum et pallium de undulo, qui curabit spiritualis esse; item habebit Sacra Biblia in folio, Horologium principum, Historiam ecclesiasticam in 4°, Breviarium novum cum regestro, Conciones funebrales Bartholdi Pontani, Distinctiones theologicas et philosophicas, Processum in iure spirituali Jacobi Janidlovii, in octavo Oraciones Stapletonis, Sistema de modo sciendi omnium facultatum, in minori Aristotelis primus tomus, in quo 14 sententiarum summae, Bessei Concionum libri 2 manu mea propria scripti, item unus liber ad contemplationem, item sacrorum carminum ex 4 evangelistis, Haereticum quare per catholicum quia[1] Kircherii et Theologia et alii. Dato, quod nullus meorum vellet esse spiritualis, ergo illi libri adiungantur illis, qui Cracoviae iam sunt pro alumnis Neoforiensibus. Debita rea, quae mihi debentur Joannes Karpalsky sacrista 110 florenos Polonicales, Hiznansky Albertus septuaginta sine tribus, ex his dabit Sebastiano Sufflet 25, Klinoviensibus 30, quod ego debui, reliquum ad sepulturam expendet. Item debet mihi Joannes Bukovinsky 33 florenos Polonicales, Albertus Vespillo 50, Ladislaus David ex Izdebne 40 Polonicales, item generosus dominus frater eius Sigismundus 8 talleros, Mathias Dohaticky compater meus

48. [1] *Tytuł traktatu Jana Kirchera p. t. Aetiologia, jest tu zmieniony.*

florenos 24 Polonicales, Mariana Jablonska imprimis 2 florenos, quos dedi pro semine leni maioris; deinde a sepultura, quam plane regiam feci, relinquo secundum iudicium boni viri Sanna Melchior 26 florenos Polonicales, Hedvigis Nicolai Cesconczak 7 florenos Polonicales, Sophiana Joannes debet mihi 20 florenos Polonicales. Ista omnia debita lego, dono et do venerabili domino Simoni Odrovonsky bacchalaureo artium et phil., plebano Rabensi et exc-mo d. d. Joanni Ratulowsky de eadem artium liberalium magistro et phil. doctori, parocho Fridmanensi, obsecrans eos per misericordiam Dei, ut istius meae ultimae voluntatis testamentariae sint executores et quae sunt disponenda quam citissime disponere, exequenda exequi; idem ab illis expectatum a domino Deo recompensationem de roze celesti et de pinguedine terrae a Deo propitio huius recompensationis cum ingenti benedictione recompensam in coelo habituri omnimodam. Porro istos dominos reverendos patres exc-mum dominum Joannem Ratulowsky plebanum Fridmanensem et ven-lem Simonem Odrovonsky vel maxime propterea rogo istius meae voluntatis executores, quia illi maxime norunt vitam meam, alter fuit praeceptor pater Ratulovsky faventissimus, alter condiscipulus pater Odrovonsky amantissimus. Unde illis meas res et me solum commendo, rogans, ut meae salutis non negligant. Ista que debita sunt rata, certa, ex aequo inter se dividant. In quorum omnium indubitatam fidem, robur firmius et testimonium evidentius praesentes manu mea propria subscribo et sigillo usuali ratifico coram personis infra scriptis anno 1659 die vero prima aprilis, in parochia S. Joannis Baptistae a deserto Arvensi in Oravcic.

Mgr Joannes Scechovicz almae universitatis catholicorum Arvensium parochus et vicearchidiaconus ut supra mp.

Coram me Jacobo Mrasik rectore protunc ecclesiae huius B. Joannis Bapt.

Coram me Joanne Palka.

Coram me Joanne Karpalsky, sacrista huius ecclesiae.

Ego Stanislaus Spitkovsky meo ac fratrum meorum Nicolai et Andreae nomine subscribo, quia ista coram multis aliis etiam bonis viris facta sunt mp.

P. S. Jachimo unum lectum cum duobus magnis pulvinaribus et tribus parvis, lindore et lodice honesta. Joanni studioso Scepusiensi totidem unum lectum cum pulvinaribus 4 talibus et lodice nova, quae est apud sartorem. Tela, cuius habeo centum ulnas paratas, quinquaginta lego pro necessitate ecclesiae Qvacsanensi et altera quinquaginta pro necessitate ecclesiae Trium Slac et orent pro me dom. Deum. Debet mihi istud templum ad 300 florenos, rogo successores meos aliquam charitatem erga animam meam. Provisionales a dom. ill-mo Theökely de isto loco, ubi templum et alia hic in Oravcicz sunt apud notarium venerabilis capituli, tantum ab ingrossatione illarum solvere.

Approbatio testamenti.

A. D. 1659 die 26 mensis maii testamentum praesens adm. rev-di d. Joannis Scechovicz vicearchidiaconi et parochi catholicorum Arvensium die 25 maii currentis anni defuncti, per introscriptos d. d. testamentarios literis ipsorum obsignatum per rev-dum d. Adalbertum Borovicz, curatorem animarum catholicarum Rabcensem et Namestoviensem in comitatu Arvensi, exhibitum est rev-mo domino domino Joanni Palfalvay episcopo Varadiensi, praeposito Scepusiensi, s. caes. reg. m-tis consiliario ac ill-mi ac rev-mi principis d. d. Georgii Lippay archiepiscopi Strigoniensis etc. in spiritualibus vicario etc., ut illud artificet, approbet et confirmet sua authoritate. In quo testamento duo puncta approbare non potuit: unum ratione praetensorum trecentorum imperialium apud ill-mum dominum, in quantum exstant quietantiae defuncti domini apud rev-mum dominum de perceptis; secundum siquidem iuxta decreta synodalia provincialis synodi a. D. 1611 Tyrnaviae celebratae cap. 1 puncto 24 circa finem: in parochiis defunctorum parochorum libri et sacra suppellex per aedituos pro usu sequentium parochorum sunt conservanda. In aliis iam omnibus punctis et clausulis illud testamentum ratificat, approbat et confirmat antelatus rev-mus dominus, recognoscente et subscribente ex mandato eiusdem rev-mi domini me Martino Solczany ecclesiae collegiatae Scepusiensis canonico, ac praementionati praepositi Scepusiensis in spiritualibus vicario, anno et die quibus supra mp.

49.

Podzamek Orawski, 5 kwietnia 1659.

Sąd żupny orawski przysądza Kubie Smolce zw. Marczak i Janowi Słowikowi sołtystwo w Nowej Rabczy przeciwko Stanisławowi Płachociakowi i Szczęsnemu Taladze.

Or. *nieznany.*

Kop. *w transumpcie Mikołaja Draskovitha z r. 1672 w posiadaniu p. Klinowskiego w Trnavie.*

My Simeon Reviczky viceispan, Girik Messko a Peter Reviczky sluznodworsscy, item Jakub Dedinszki a Mikulass Medweczky pryjazny a Jan Messko pysar widieka tohoto orawskeho dawame na wedomi timto nassim listem wssem kterimby znati a wedety prynaleželo, kterak roku a dne dolu poznamenanich na zadost á requisitij vrozeneho pana Jana Rewiczkeho causarum directora a Jeremiasse Porubskeho vradnika Panstwy Orawskeho, w gmene á osobe geho osw-sty pana groff Theökeöly Istwana, predepsaneho widieka orawskeho hlawneho ispana, zamkow Orawa á Lyetawa rečenich á panstwy k nim prysluchagiciho plnomocneho directora, k nam ucinenu, zesslisme se do domu mitneho a hostinskeho, pod Zamkem predečtenim Orawskim gsuceho, kdessto posadziwsse se pro tribunali, spolu y z oppatrnimy Matiassem Stanikem mladssim, Bizik ginačeg nazwanim, prysaznim mestečka Welkeg Wsy, Janem Radlinskim Dolnokubinskim, Mategom Kuskom Twrdossanskim, Missom Parniczkim a ginimy mnohimy rychtary a ssoltissy k predoznamenemu Zamku Orawskemu prynaležigicim, mezy ginimy causami prednessena a predlozena gest pred nas causa oppatrnich mužow, Kuba syna niekdy Marka Smolky ginaceg Marczak nazwaneho á Jana Slowiczaka, syna niekdy Krysstoffa Slowyka, ssoltysow z Noweg Rabcze, podle noweho prawa a saudu od predmenowaneho pana directora yakossto dedičneho á zemskeho gegich pana ex speciali gratia gim daneho, hornich pryssow, proty oppatrnim Sobkowy

Plahoczák sinowy a Sstestnemu Talaga zatowy nebosstika niekdy Stanislawa Plachty, dolnim pryssom, strani soltystwa wpredepsaneg dedine Noweg Rabčy á w tomto widieku orawskem gsuceho, á to w tento spusob: Oppatrni Georgius Lawrynczik w gmene predečtenich hornich pryssow podle obiczege á zwyklosty osweczeni učiniwsse, producuwali pred nami wiss gmenowani nowy saud neb nowe prawo de dato in arce Késmárk die vigesima secunda decembris anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo proxime preterito, tymže hornim pryssom spusobem predoznamenim dopusstene á widane, prydawagicze y to, kterak predgmenowany teprow dolni á na ten čass horni pryssowe w roku tysicem ssestistem padesatem cžtwrtem dne dwaczateho pateho mesyce lystopadu giz dawno pominulimi, strani predečteneho ssoltystwa prawo wizdwyhnuwsse proti teprowegssim hornim pryssem, gistu sententii prawny od nas niekterich wysseg gmenowanich á ginich na ten czas zde pod Zamkem Orawskym prytomnych sudczow byly obdrzaly, yako se to z listu die, anno et loco in praescriptis widaneho obssirnegssie dawa znati. Potom producuwal list vrozeneho niekdy pana Feiérpátaky Jana kapitana predepsaneho Zamku Orawskeho, timze hornim pryssom de dato in arce Arva die octava januarii anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto wydany, podle ktereho á s priczin neb duwodow w nem dolozenich tenze Georgius Laurinczik w osobach predoznamenich hornich pryssow zadal, zebi moderni actores cum suis haeredibus w slobodnem a spokognem uzitku predgmenowaneho ssoltistwa byli zachowany a utwrzeny. Lyst pak wysse specificowany, ktery teprowegssy dolni pryssowe spusobem predepsanim byli obdryzali, aby prawne bil cassovani, tak zebi sententia w nem obsažena ani teprowani zatim w nasledugiczich casich zadneg wahi gmiti nemohla; zwlasste že tichze dolnich pryssow otecz, nekdy Stanislaw Plachta predoznamene ssoltistwo za swe wlastny penize od nebosstyka niekdy Jakuba Ramze byl kupil á nadobyl, ktery podle zryzeny zemskeho to giste ssoltystwo gak swug wlastni nabitek slobodne mohol komu chtel odpredati, yakoz y odpredal otcom predmenowanich hornich pryssow. W kteremžto ssoltystwe otczowe tichto hornich pryssow slobodne az do sweg

smrty zustawali, nibrz take predoznamenu dedinu Nowu Rabczu, co predne predrečženy Jakub Ramza a po nem podepsani Stanislaw Plachta podle zawasku sweho meli učiniti á neučžinily, poddanimi osadyly, na co se panom swogim dedičžnim gistimi porukowniky zawiazat musely, co teprowegssy horni pryssowe dwoma swetky, gaksto Walentem Bukowskim á Michalom Klapkom, ktery za otczuw gegich porukowniky bily, dosweczowaly. S priczin techda predoznamenich lyst prawni nebo prysudni, gak hore doticene gest, w roku tysicem ssestistem padesatem sczwrtem dne dwacateho pateho mesice listopadu giz dawno pominulim czasy, zde pod Zamkom tim Orawskym od prawa wydani, od dolnich prissow teprowegssich na spatek prigawssé, gey sme we wssech punctiech á zawirkach cassowaly á za newazni bit wyhlasyly; pryssow pak hornich pry slobodnem a spokognem uzitku predrečženeho ssoltistwa polffurowebo zmocnugeme a utwrzugeme, yakoz prostredkem tegto nasseg prawneg sententiae a deliberatie zustawilisme, zmocnily á utwrdily y gigich wssech nasledugicych potomkuw. Pro lepssy wsseho toho stalost a gistotu list tento prawni podpysanim nassim á peczatek prytisknutim ztwrzeny gim sme widali. Genž gest psan a dan w predepsanem dome mytnem a hostynskem pod Zamkem Orawskym gsucem, dne pateho mesicze dubna roku Pane tisiciho ssestisteho padesateho dewateho.

Simeon Reviczky vicecomes comitatus Arvensis.

Georgius Messko iudex nobilium comitatus Arvensis.

Petrus Reviczky iudex nobilium comitatus Arvensis.

Jacobus Dedinszky iuratus asessor comitatus Arvensis.

Nicolaus Medveczky iuratus assesor comitatus Arvensis.

Joannes Messko sedis iudiciariae comitatus Arvensis iuratus notarius.

Poniżej:

Praesentes litterae confirmantur in omnibus punctis et clausulis in arce Késmárk, die 19 januarii anno 1660.

Comes Stephanus Theökeöly.

50.

Trzciana, 23 kwietnia 1659.

Miasto Twardoszyn mieszkańcom wsi Bystrej (w Orawicach) za nowo wykarczowane obszary wypłaca sumę 200 flor. węgierskich.

Or. *brak. Wspomina o takim akcie dokument hr. Stefana Thököly'ego z 6 czerwca r. 1659 (ob. w tem wydawnictwie Nr 52).*

51.

(Zamek Orawski), 21 maja 1659.

Jeremjasz Porubský «prowizor» dóbr orawskich i Jakub Dedinský dokonują reambulacji granic wsi Bystrej.

Or. *brak.*

Kop. *w transumpcie hr. Stefana Thököly'ego żupana orawskiego z 6 czerwca r. 1659 (ob. w tem wydawnictwie Nr 52).*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. VI (1882), str. 77—8 («z pôvodiny» t. j. zapewne z transumptu).*

Anno Domini 1659 die 21 mensis maji: My Jeremias Porubsky á Jakub Dedinski s poručeni geho osw-sti pana directora, na instanciu mestečka Twrdossina wislysme na chotár Bistranski, kdežto w prytomnosti Girika Trstenskeho, Girika Lieskowskeho, Jana Suchohorskeho, Jaczka Hladowskeho, Jana Witanowskeho, Jana Stančika Brezowickeho, rychtarow á ssoltisow k Zamku Orawe prysluchagicich, podle prysachi Adama Benčzaka, Gressa Walentyaka a Kuba Pinčžara metalem reambulationem simulque earundem erectionem w predepsanom chotary Bistranskom učinilysme w nasledugici spůsob: Počina se chotar Bistranski od Witanowskeho od potuoczka Medwezieho, ktery tečze od wrchu

nižnieho Pohraczkeho a wpaduge do Orawice proti Čziernemu potoku. Tim potuočzkom hore prosto k wichodu slunce, daleg než do pol wrchu pry samom potuočzku urobyl se kopecz y wruby na gedly nad potuočzkom stogiceg. Druhy kopec potom k poledneg strane bokom gduce, pry gedneg welikeg gedli w boku, na ktoreg gedli kryž wikresani. Od toho potuočzka hore na wrch Čisteho grunya wissedsse, predcze k poledneg strane giducz na Staru Polom, wisse polany Gresskoweg, pry dwuch wikrutach pry holy Witanowskeg Magura rečzeneg, kopecz zo zeme gest nametani. Odtud pres Sihlowi potok bokom gduce pod samim pryporom za potokom pod wrchom Czert Salass rečzenim, kopecz zo zeme gest wizdwiženy y nakresi na gedlach a smrekoch porobene, wssecko bokom až na Gongorku čžrchlysko tak rečene; wisse kterehožto čžrchliska pry gedneg welikeg gedly na negžto gsu stare znaki y nowe nakresy, kopecz gest udelany. Z Gongorky predce bokom gduce wsse k poledneg strane, až na potuočzek Zapadisti rečzeni, ktery wpaduge do potoka Tichy nazwaneho, hore tim potokom k wichodu slunce se obratiwsse až do Wrat Kamenich od strani Witanowskeg. Za Wrati pak Kamenimi hole dwe Bistranske, Browecz á Lučzna rečene. Od Wrat Kamenich k zapadu slunce se obratiwsse, od chotare Brezowickeho nad Orawicu na kossarysko pod Kwasničnim. Odtud dolu hrebenom až k jaworu nad Orawicow stogicimu. Od toho jawora dolu Orawiczow konecz Sucheg Dolini na wrssek pod samu holu Krasnicku, kdežto pod samim brehom, pry dwuch swrčinach kopecz zo zeme gest urobeni. Odtud k zapadu slunce se obratiwsse, pod tuže holu Krasnicku wssecko pod sami breh neb prypor nakresy se porobily až na polanu Jassčericze nazwanu, wisse ktereg nad wrchowinow Jassčeryčeho potoka kopecz zo zeme gest wizdwiženi. Od toho kopcza wssecko prtyow Krajnickow predce k zapadu slunce gduce surowinamy až k potoku Blatne rečenemu. Od Blatneho ubočow towže prtyow hore až na polianku Mlačzky nazwanu, wisse ktereg kopecz zo zeme gest nametani. Od teg polianki hore na rigel, potom wssecko riglom k polnočneg strane se obratiwsse, nad Greskowu polanu. Odtud predce wssecko riglom až na chodnik, ktery gde od polan Brezowickich nad Čžiernim potokom ležicich, pry keremžto chodniku

z wissneg strani na gedneg gedli nakresy su porobene, a z wyžneg strani pry gedneg wikrute kopecz zo zeme gest udelany. Od toho kopca prosto dolu do Čžierneho potoka. Potom dolu Čžiernim potokom k wichodu slunce, prosto do Orawicze. A tu se zawiera wůkol wssecek chotar Bistranski circumcirca in longitudine et latitudine. Actum anno, die et loco suprascriptis. Idem qui supra Jeremias Porubsky provisor bonorum Aruensium mp. Idem qui supra Jacobus Dedinsky mp.

52.

Zamek Orawski, 6 czerwca 1659.

Stefan Thököly, biorąc na wzgląd okoliczność, że mieszkańcy wsi Bystrej, niedawno założonej w górach nad rzeką Orawicą, z powodu surowości przyrody popadli w ubóstwo, tak że nie mogą opłacać rocznego czynszu w wysokości 98 flor. i wyrządzają szkody w sąsiadnich lasach, na prośbę mieszkańców miasta Twardoszyna nadaje im terytorjum wsi Bystrej za czynszem rocznym 240 flor. i innemi zwykłemi powinnościami, inserując równocześnie akt reambulacji granic tejże wsi, dokonanej d. 21 maja tegoż roku.

Or. *pergaminowy z pieczęcią wystawcy w zbiorach ks. J. Kohútha w Archiwum Słow. Narod. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie.*

Kop. *Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 69 c.*

Wyd. *Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. VI (1882), str. 55—6 (w skróceniu).*

Nos comes Stephanus Theokeölyi de Kesmark comitatus Arvensis supremus comes, necnon arcium Arua et Lyetaua bonorumque ad easdem spectantium plenipotentiarius director, damus pro memoria tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod posteaquam ex fidedignis certarum personarum relationibus intellexissemus incolas possessionis nostrae Bistra nun-

cupatae, ad fluvium Orawica dictum inter vastissimos colles, sub asperrimis montibus Carpaticis noviter fundatae ac ad praedictam arcem nostram Arua pertinentis, tantis expositos esse defectibus, partim ob loci sterilitatem, coelique et aeris inclementiam, partim vero ob raritatem aliarum commoditatum, quibus suas possent augere facultates, ut census annuos, licet satis exiguos, computatis computandis ad florenos saltem nonaginta octo sese extendentes, ad praetactam arcem nostram Arua debitis statisque temporibus administrare et persolvere nequirent, et alias iidem Bistrenses sylvas nostras ibidem circumadiacentes, easdem radicitus extirpando, nimium desolare et pessundare, aliorum quoque vicinorum pagorum territoria coangustare perhiberentur. Ex quo autem inhabitatores oppidi nostri Thvrdossin, itidem ad praenarratam arcem nostram Arua spectantes, propter angustiam territorii sui necessariis pascuis destituerentur, supplicassentque nobis debito cum honore instantes, vellemus praescriptae possessionis Bistra territorium veris suis metis et limitibus distinctum cum suis universis pertinenciis et utilitatibus, inclusis etiam alpibus et aliis foenilibus ad idem de iure spectantibus et spectare debentibus, iisdem Thvrdossiensibus et ipsorum haeredibus ac posteritatibus pro pascuis conferre, cuius respectu, ultra summam per antelatos Bistrenses quotannis pendi solitam, florenos centum et quadraginta duos in toto cum priori censu dictorum Bistrensium computando, florenos ducentos et quadraginta singulis annis se soluturos ac in quatuor terminis, scilicet angariatim per florenos sexaginta ad praeinsertam arcem nostram Arwa sine ulla difficultate administraturos benevole compromisissent, seque ad id submittendo obligassent. Tali cum conditione, ut oves eorundem, si quas intertenerent, aut imposterum intertenuerint, a connumeratione et exinde proveniente solutione vernali et autumnali essent exemptae; praeterea ut molam et serram scindendis asseribus aptam, quae de facto erectae haberentur, liceat iisdem deinceps quoque habere et tenere. Quapropter ex officio nobis incumbente volentes praedictae arcis nostrae Arua proventus augere, ex quo praesertim reliquorum etiam dominorum possessorum eiusdem arcis et bonorum plenipotentiarii id ipsum utile futurum iudi-

cassent, iuxta quorum determinationem et nonnullorum servitorum, tum etiam scultetorum nostrorum factam superinde limitationem, praenarrati Thvrdossienses praenominatis Bistrensibus pro novis extirpatitiis florenos ducentos Hungaricales paratis numeratisque in pecuniis dedissent et facto ipso assignassent, testantibus id ipsum litteris sub dato in oppido Trstena, feria sancti Georgii militis et martyris anno hoc currente infrascripto confectus.[1] His et superius declaratis rationibus permoti, praespecificatae possessionis Bistra territorium certis metis et limitibus, prout aliae litterae peculiares sub dato die vigesima prima praeteriti mensis maji anno itidem currenti infrascripto superinde emanatae[2] et praesentibus de verbo ad verbum insertae testarentur, distinctum, cum omnibus utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, quocumque tandem nominis vocabulo vocitatis, alpibus etiam inclusis, praeannotatis oppidanis de Thvrdossin modernis scilicet et futuris ex certa scientia nostra animoque deliberato autoritate directoriatus nostri, novae donationis nostrae titulo, pro pascuis conferendum duximus et concedendum, prout dedimus, concessimus et contulimus, hoc per expressum habere volentes, ut iidem oppidani de Thvrdossin iuxta benevolam suam submissionem et obligationem haeredesque et successores eorundem universi praespecificatam summam florenorum ducentorum et quadraginta, in quatuor ut praemissum est terminis, ab anno praesenti infrascripto incipiendo, singulis annis ad manus provisoris nostri Aruensis, moderni vel futuri, infallibiliter administrare debeant sintque obligati. Cuius solutionis et pensionis intuitu praetitulati oppidani eorumdemque haeredes et successores universi praenarratum territorium, modo praedeclarato sibi per nos collatum, successivis perpetuis temporibus libere et pacifice tenere, habere et possidere valebunt. Oves insuper ipsorum, quas habent de praesenti vel in futurum auctiori numero haberent aut habere possent, a praenotata connumeratione tum etiam proveniente exinde vernali et autumnali solutione eximimus et pro exemptis habere volumus. Molam insuper et serram, scindendis asseribus accomodatam, uti

---

52. [1] *Taki dokument nie jest mi znany.* [2] *Ob. wyżej Nr. 51.*

iam praemissum est, licebit iisdem intertenere, extra quae alias domus, in quibus inquilini habitarent, erigendi facultatem non habebunt. Praeterea respectu fluvii, per praespecificatum territorium decurrentis, Orawica appellati, cuius usum cum eodem territorio praenarratis donatariis nostris contulimus et concessimus, sex capetias sive sexagenas trutarum aut in defectu illorum pro singulis sexagenis, per florenum unum et denarios viginti computando, florenos septem et denarios viginti solvere tenebuntur. Literarum nihilominus metalium continentia haec est:

Tu następuje akt reambulacyjny granic Bystrej, dokonany przez Jeremjasza Porubsky'ego i Jakuba Dedinsky'ego d. 21 maja r. 1659 (ob. w tem wydawnictwie Nr 51).

Quas nos praesentibus de verbo ad verbum inseri facientes, memoratos oppidanos de Thvrdossin eorumdemque haeredes et successores universos circa hanc nostram donationem conservabimus, manu tenebimus et contra quosvis impetitores defendemus, non dubitantes successores etiam nostros idem facturos, officialibus quoque nostris praetactae arcis Arwa, modernis et futuris committimus, quatenus eosdem donatarios nostros in quieto, libero et pacifico usu collati iisdem territorii conservare, protegere et manutenere ac contra quosvis impetitores omnibus modis defendere studeant debeantque et teneantur. In maius et firmius omnium praemissorum robur et testimonium presentes litteras nostras manus propriae subscriptione et sigilli nostri impressione communivimus. Datum in arce Arwa, die sexta mensis junii anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Comes Steph. Theokeöly mp.

53.

Zamek Orawski, 24 czerwca 1659.

Stefan Thököly zatwierdza Jana Kitkę i brata jego Jura na sołtystwie w Połhorze, które oni na mocy prawa bliższości przeciwko Szczęsnemu Taladze sądownie odzyskali, dawszy

mu pewne odszkodowanie pieniężne; równocześnie upoważnia Jana Kitkę do spłacenia brata swego Jura i objęcia całego sołtystwa dla siebie.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *sądowa z r. 1775 na podstawie odpisu, sporządzonego w r. 1761 wprost z oryginału przez sąd orawski, w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 77, nr 58. Odpisu tego użyczył mi p. Inż. A. Kavulják.*

My groff Theükeoly Istwan slobodnj pan na Kismarku, widjeka orawskeho hlawnj ispan, zamkuw Orawa a Lietawa rečenjch, tolikež panstwj k njm prysluchagjcich plnomocnj director, dawame na wedomja timto nassim listem vssem, kterjmbi znati a wedeti prynaleželo, kterak Janek sýn nekdi Tomka Kitky s Polhory predložil gest pred nas, že soltistwo polhorske, ktere s prwo počatku predečtenemu nekdy Tomkowy Kitkowy bilo dane, z ruky na ruky z nemaljm pohorssenjm a duochotku predkow nassich umenssenjm chodilo, když to tenže nebozčik Tomko Kitka Ondregowy Swandowy, on opet Stefanowy Papežowy a Papež Urbanowy Jedlowcowje, Jedlowec pak Stastnemu Talagowy za giste penize byl odpredal to giste soltistwo. Od kudžto predepsaný Janek Kitka z nekterimj swogimj bratry uznawagjce, žeby jeho gakožto prwnj acquisitoris filium to giste soltistwo de iure slussne a sprawedliwe concernovalo predesslimj časj, a gmenowite dne 23 mesyce marca w roku 1646 pominulem, proti predmenuwanemu Sčasnemu Talagowi prawo gest wizdwihnul a to predoznamene soltistwo podle bliskosti a pokrewnosti prawem obdržal, gako o tem proces prawj de dato ut supra die 23 martis anno 1646 widanj obssirnegsse doswečuge. Za ktere soltistwo podle nalezku prawneho a obssacowany nakterich soltisow na to sporadanich predrečený Jano Kitka z bratom swogim Gurom (ktereho tenže Jano Kitka toliko z lasky bratrskeg na to prygal) tolaruw sto y dwacet Sčasnemu Talagowi položili a zaplatili. S teg pryčiny z naležitu uctiwosti pred nas predstupiwsse žadal a prosyl, žebysme ho geho potomkom na temže soltistwe stwrdily a zmocnili. Protož

z pryčin wisseg oznamenich prawnj proces praespecificuwanj, na swem miste zanechawagjce a za slussnj uznawagjce, tolikež gakoli de verbo ad verbum do toho listu nasseho byl wpjsani potwrzugice predečteneho Jana Kitku y geho potomkou zmocnugeme pry užiwani a drženj tohože soltistwa, timto sposobem gakoli gjm skrze nas novae donationis titulo bilo nadane a confirmuwane. A ponewadž z predoznameneg summi penežiteg Scasnemu Talagovi tri častky Jano Kitka a Guro brat jeho toliko čtwrtu položil a zaplatil, k tomu tenže Jano Kittka wssecky prawne napadky a utrati sam gest podstupil a predmenowaneho bratra sweho Gura ze sameg lasky bratrskeg gak gest predečtene na to soltistwo prygal, bude powinen tenže Gyuro Kitka y geho sýnowja a potomcy z Janom Kitkom a geho potomky znasseti se; pakližeby nechteli se znasseti, Jano Kitka a geho potomcy budu mjti moc a wladu tomuže Gyurowi Kitkowy y geho potomkom predmenowaneg summy penežiteg čtwrtu častku gakožto tolarow tricat zložiti a nawratiti a wšsecko soltistwo sobe prywlastniti. Pro lepssj wssecko tohoto gistotu a stalost tento list podpisanim ruky nasseg y pečety prytisknutim ztvrzenj tomuže Janowi Kitkowy a geho potomkom widawame, genž gest psan a dan na Zamku Orawskem, dne 24 mesyce cerwence roku Pane 1659.

Comes Stephanus Theükeoly mp.

54.

Zamek Orawski, 10 maja 1660.

Stefan Thököly grunt sołtysi we wsi Jabłonce, opróżniony po śmierci (bez potomka męskiego) Jakuba Jabłonkowskiego, daje bratu jego stryjecznemu Janowi, który ma otoczyć opieką i wyposażyć pozostałe córki Jakuba.

Or. *nieznany.*

Kop. *pergaminowa z końca XVII w. (po r. 1670) w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce.*

My hrabe Theökeöli Istwan slobodni pan na Kezmarku, wydyeka orawskeho hlawny isspan a zamkuw Orawskeho a Lyetawa reczenych y panstwy k nym prisluchagjcziho plnomoczni director, dawame na wedomy wssem, kterymby znati a wedety prynaleželo, kterak predesslych czasůw opatrny muž Jacobus nekdy opatrneho Szmka Wyczyana soltysa Jablonkowskeho syn, ktery za žiwobity sweho nyekolyk roku pri Zamku predecztenem Orawskem na urade wogwodowskem poradne a naležite služil, a zatym w panstwy nassem frydmanskem urad uradnyczky s pochwalu y s požitkem nassym obnassel, pomymo nadege ludskeg, kdy w naglepssim weku postaweny bil, bes potomkůw mužskeho pohlawy s tehoto sweta zessel, tolyko dczerky try po sobe zanechawsse. Kterehožto grunt soltysky spolu ze wsseckymi užitky k nemu od starodawna prisluchagicymy ad dispositionem nostram pripadol. Preczez magicze slussny pozor na pozustale syroty prepepsane nebosscyka Jacobusa Jablonkowskeho, zwlasste wyducze, že s pryczin nedospeleho weku a nespůsobneho pohlawy nemohlybi bit dostateczne ku opatrowany predgmenowaného gruntu a hospodarstwa, žebi do czela spustnul ze sskodůw a z umenssenym důchodkůw slawneho prytelstwa, a žebi y tye siroty gakowekolwek opatreni a osedrowani z toho gruntu mohli myty, potomne rozwažugicze ponižene supplicowany oppatrneho muže Jana, druheho Jana Wicziana soltysa Jablonkowskeho syna a bratra stryczneho predeczteneho Jacobusa Jablonkowskeho, k temu take prymluvu obzwlastnych nekterych a statecznych lydy podle neho k nam učinenu považugicze a samy grunt predoznameny we wsi Jablonkowskeg a wydyeku orawskem gsucy, ze wsseczkymy budunky na nem wistawenymy a wsselygakymy užitky, gakokolwek gmenowane mohlyby bit, k nemu od starodawna y teprw prisluchagjczimy, tomuže Janowy, druheho Jana Wycziana soltysa Jablonkowskeho synowy a geho potomkům, podle plnomoczenstwy predepsaneho directorstwy nasseho wedome a umislne dali a conferowaly z gistych slussnych a važnych pryčin predne a gmenowyte: že od nyekolik roků podle uradu sveho soltyskeho predreczenu dedinu Jablonku ryadycze, werne a obzwlasste nam y slawnemu prytelstwu služil y zatym wsseligakowu wernost y ochotnost pro-

kazowati slibuge, k tomu též že ten Jan Wiczyan soltys Jablonkowsky nemale dluhy, ktere po nebosscykowy bratu geho strycznem Jacobusowy Jablonkowskem zustaly, weritelům podle obssacowani toho gruntu s pateg častky soltystwa osemdesate zlatych uherskych, na zdegssy liczbu rachugicze, musy platity, mymo teho podle sweho dobrowolneho offerowany každoroczne predreczenym syrotam, pokud wparte budu zustawat, osemnaste zlatych, na zdegssy liczbu rachugjcze. Item: zita dwe lukna a dobreho chleboweho ssest luken gim powinnen bude platit a tomu komuby naleželo k rukam oddawat. A kdibi mily pan Bůh kterekolwek gedneg, druheg, neb treteg sscesty ukazal do manželstwy, gedneg každeg na wesely tenže pan Wiczyan soltis Jablonkowsky winakladat bude penizy podle zdegssi liczby dwanast zlatych. Po widany potom neb po smrti gedneg, druheg, treteg toho platu, gak peněžiteho tak obilneho, proty gednegkazdeg spadati bude a kterebi wparte zustawaly, do czasu widawati, na kteru czobi prinaleželo powinnen bude. Po widani pak wssech trech, gestlibi skrz smrt z sweta zessli, predgmenowany grunt ze wsseckimi užitky k nemu prinaležegiczimy predgmenowany Wicyan y geho potomczy weczitym prawom z nasseg collatie pryczin w neg poradkem poznamenanych wladnuti budu. Pro wsseho toho stalost a gistotu tento list skrze nas psani y peczeti nassi pritisknutym stwrdzeni predreczenemu Janowy Wiczianowi Jablonkowskemu y geho potomkom widan y gest psan a dan na Zamku Orawskem, dne desateho mesyce mage roku Pane tisiceho seststisteho sedesateho.

Comes Steph. Theökeöly mp.

55.

Zamek Orawski, 25 października 1662.

Stefan Thököly na prośbę Jaśka Słowika sołtysa Górnej Rabczycy zatwierdza Rabczycanom polany, pasieki i wyrobiska we wsi wspomnianej, nadane im niegdyś do użytku przez Jerzego Thurzona, przyczem opisuje granice tej osady.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, zaopatrzony u dołu pieczęcią Stefana Thököly'ego, wyciśniętą przez papier. Obecnie w posiadaniu p. Klinowskiego z Trnavy.

Kop. Transumpt Kapituły Spiskiej z w. XVII, sporządzony na prośbę Jana i Jakuba Rabczyckich sołtysów, bez końca, tak, że daty jego stwierdzić niepodobna (zbiór ks. J. Kohútha w Muzeum Sto-Marcińskiem).

My hrabe Theökeöly István z Kežmarku wečžity na Orawe á tohože widieka orawskeho hlawny a wečžity isspan, geho jasnosti cysarskeg a kralowskeg radcze, k tomu zamkůw Orawa a Lietawa y panstwy k nym pryslucha̧gjcych plnomocny director, dawame na wedomy wssem, kterym znaty a wedety prinaležy, kterak pozorugjcze unyžene supplikowany Jasska Slowika ssoltise z obywatelmy Hornja Rabcžicza nazwaneg a gjnych okolnych dedin s tůwže Rabčiczow chotarnych, o to pokorne nastawagjcych w roku pomjnulem tisicem ssestistem ssedesatem druhem, wislalysme bily gistich nassich služebnjkůw pana Jana Revicskeho a gjnych, aby tie mjsta očžite spatrily a nas o takowem dokonanj informowaly. Ktery wedle poručženj nasseho w tomže roku okolo swatku swateho Wawrincze na predečžtene mista zwadlywe wyssly, prypogjwsse k sobe Gura Lokčžanskeho, Gura Klynowskeho, Ondrega Namestowskeho, Janjka Rabczanskeho a gjnjch mnohich ssoltisuw a richtarůw, wssetky tie polanj a wyrobyska oczite spatrily a podle zeznanj swedkuw pod tuhůw prysahuw z prysahanjch inqvirugjcze, kdoby tie polany užiwal a kteregby dedine prysluchaly, to sprawedlywe rozeznaly a gistu determinatiu učžinily, a nawratiwsse se odtud nam werne a sprawedliwe oznamily, žeby tie gjste mjsta, polany a wyrobiska y nektera cžastka hory pomezj temjže polanamj gsuceg we hotary Rabczanskem bily, a to yak podle zeznanj mnohich swedkůw tak podle listu nekdj od slawneg pametj Thurzo Gyorgja timže Rabčičžanom nadaneho, k tomu též že slobodne bez wsseligakeg prekažky gegjch predkowe y ninegssy pritomnj užiwalj, strany kterych spolu ze ssoltismy a z gjnjmy podle sweho dobreho swedomy neb sumneny to za sprawedliwe uznaly, že ponewadž Rabčžansscy susedy, Ustiania

a Buobrowanya, ktery na tie polany czihagj a k swjm holiam prypogjty usilugj, na tolko hory, surowyn, polian a pasienkow magj, že gjch swimy dobitky skonawaty nemohu, ale gjnich okolnych susedůw statkj za gistj plat na swe hole prygjmagj a dosty maliczkj duochodek od welikjch užitkow oddawagj. Rabcžicžanja pak tie gjste polany, pasekj a wyrobjska dosty tescze, praczne a mozolne wirobily a okolo tech polyan beze wsseg prekažky od mnoho rokůw gako w swogem wlastnjm pracowaly, aby gegjch pracze gjm se winahradity mohla, slussne a náležite tie gjste polanj a wyrobyska y nektera častka hory Rabcžicžanom magj biti oddane. Takowuto predoznamenjch služebnikůw nassich a ssoltisůw k njm prypogenjch determinatiu za slussnu uznawsse, a takowe welike roztržitostj uspokogjt chtegjcze, gj podle plnomoczenstwj, directorstwj nasseho potwrzugeme a predepsanjm Rabcžicžanom y gegjch potomkům wissoznamene polanj a paseky skrze njch w gegjch užitkoch wyrobene spolu z horůw, pomežy temjže polanamj gsucow, ku slobodnemu užiwany, gako predtim užiwalj, oddawame a tichže Rabcžicžanow z njnegssimy y budučimy potomky we wsseckom w tom, pokud znje list od slawneg pameti nekdj Thurzo Gyorgja[1] nadanj, slobodnjch czinjme, gako sme y oddaly a potwrdily. Aby se pak wsseligake roztržitosty, ktere mezj temyže Rabcžicžany wznikalj a okolnjmy gegj susedj gjž do cela pretrchly, wssecki tie mjsta zwadliwe, gako gsu skrz služebnikůw nassich a predepsanych ssoltisuw spatrene, podle ustanowenj nekdj slawneg pametj Thurzo Gyorgja na polffurowe ssoltistwo a na cztiry ralie sedlacke učzineneho, kteryžto na spusob gjnjch obiwatelůw nassich werne a sprawedljwe powinnj budu wibiwatj, a ponewadcž od starych privilegij neb nalezkuw odstupitj nemožne gest, ale we wssem ge confirmowatj, protož my weducze oprawdywe bity, wsseczek chotar gegjch w tenže spusob gak užiwalj do tohoto lystu nasseho wpisaty sme daly:

Počžina se hotar Rabcžicžanskj od wrchu Zbognjckeho, gjducze prosto až na werssek Zwolenskj, odtud k půlnocžneg

55. [1] *Mowa tu zapewne o dokumencie tegoż z 29 września 1616 r. (ob. wyżej Nr 30).*

strane dolu Hlubokim potokom až do rieky, kde gest kopecz welikj udelanj, a presseda bez rieku prigde na cestu, ktera wedie z Rabcžicz do stareg Rabcze, pregde bez cestu a gjde pres bor wrchom Solnym prigde až na Gurčow Wisokj, kterj leži pod holu Kohutowu, odtud obratjwsse se na prawu ruku k wychodu sluncze prosto po pod hole a po wysse borow prigde na studnjczkj, kde Byczuczozemczj splak zberawalj, odtud predce prosto bez ričku Bystru rečženu po pod bučžinu Buobrowsku a pres wrchowinky prigde na werssek Prypory rečženj, ktery delj chotar Rabcžičžanskj Dolnjolypnicky, a podholky Buobrowske; giž odtud k poledskj strane se obratiwsse, gjducze prosto znaky rozdilne značžnjmy, prygde zase na cestu, ktera wedie z Lipnych do Rabcžičž a presseda bez cestu gide prosto až do potoka Krywanjka rečženeho, ktery wychazj z ponjže lanu Melczoweho, timže dolu potuoczkom gjducze neb wrchowjnkow prigde až na polanu Kuokuotku rečženu, kde gest na smreku križ wirubani, od toho kryže odawsse se k zapadu sluncze, gjducze prosto bez wrchowjnky Krywanjky rečžene, zase prigde na werssek Prtonow, [a] s toho werssku zegduce pregde bez Krywan Ssandrow, opet prigde na werssek Zbognjczkj, ktery chotare Zubrohlawsky, Rabcžanskj a Rabcžičžanskj dely. A tak na tomto werssku začžina y dokonawa se chotar Rabcžičžansky a na wsseczkj stranj od gjnjch okolnjch dedin, chotarůw, holy a podholkůw wůkola wůkol znakj a kopczj wiss napsanjmy odelenj a odchotareny. Holu negbliss sweho chotare budu gmjtj, kteražto w kratkem čžase gjm oddana bude.

Pro dustognegsi wsseho toho stalost a gistotu list tento wlastnůw nassůw rukůw podpisanj a pečžetj prytysknutjm stwrzenj, predepsanym Rabcžjcžanom wydawame. Genž gest dan a psan na Zamku Orawe, w tu stredu po swatku s(we)teho Lukasse apostola a ewangelistj roku Pana tisiczeho ssestisteho ssedesateho druheho.

Comes Stephan Theököly mp.

---

55. [a] *popr. z* prtonom.

56.

Zamek Orawski, 24 lutego 1663.

Stefan Thököly Janowi i Andrzejowi Mazurakom synom Jurka Nowaczyka zwanego Mazurak, sołtysom Sihelnego, nadaje i darowuje cząstki łanu sołtysiego po zmarłym stryju ich Macieju Nowaczyku, które oni z rąk postronnych wykupili, i upoważnia ich do wykupu od Marcina Źrebczaka reszty tego łanu, pozbytej przez wspomnianego Macieja, oraz do spłacenia Andrzeja Gracza, pasierba tegoż Macieja, za wystawione własnym nakładem budynki.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *urzędowa z 9 lipca r. 1771 w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 77, nr 34 (z odpisu udzielonego mi przez p. Inż. A. Kavuljáka).*

My hrabe Teököly Istvan slobodni pan na Kezmarku, widieka orawskeho hlawni ispan, zamkuw Orawa a Lietawa rečzenich y panstwy k nim prisluchagiciho plnomocni director, dawame na vedomi timto nassim listem wssem, kterim znati a wedetj prinalezi, kterak pred roky tridčsetmi trima neb wice opaterni muss nekdi Mateg Novacsik inacsej Maga nazwani, z Rabcse dediny tak recseneg podany, k prejdecstenemu Zamku Orawskemu prinalezegiczy, spolu s bratom swogim Jurkom Novacsikom ginaczeg Mazurák nazwanim, wizadaly sobe listowne priwilegium od slawneg pametj jeho milosty pana Illesházy Gaspara na Trencsine wecitiho widjekuw trenčsanskeho, liptowskeho a orawskeho hlawneho ispana, ritirže paszovaneho, a panstwy neb statku liethawskeho y orawskeho toho času directora, naridzeneho nasseho predecessora, abi mu slobodne bilo w surowich horach medzy Polhorou a Rabczou dedinami tak rečzenimi sucich a lezicich, dedinu nowu Szihelne nazwanu osadity, podle ktereho priwilegiálneho listku de dato in Castello Sanctae Sophiae, die 13a mensis augusti anno Domini 1629o iam dudum praeterito, sobe wida-

neho, magicze za ssessnaste rokuw lehotu spolu zo vsseckuw osadow dwa lany pro sobe na soltistwo wimeraly, s kterich predoznamenemu nekdy Matyowy Magovj geden se dostal, a on za sweho ziwobitj a este pokud mu lehota nebila wistala, giste czastky tohoze lanu poodpredawal, gakozto: nebossticskemu Profusowy gednu stwrt, kteru zatim Jano Mazurak, tohoze Matega Magi bratjanok, od nebosstika nekdi Moronga gako blissy a pokrewny odkupil, i w tento čas wladne, k tomu neboscikowy Martinowy Zrebcsakowy pol stwrty timze spusobem odpredal, a nektere swim diewkam bil rozdal, kteri do gruntow takowich prawa nemagi. Pri nem pak toliko jedna stwrt s toho lanu zustawala, a ze w roku tisicem sseListem ssedesatem druhem predeczteny Mateg Novacsik, ginačzeg Maga menowany, bez potomkuw a dedičsuw muskeho pohlawy s toho sweta zesel, spolu i z manzelkow swogou, predmenowan geho wsetku častku tohoze soltisa Szihelnanskeho ze vssetkimi uzitky k neg prisluchaičimi opatrnim muzom Janowy a Ondregowy predepsaneho Jurka Novacsika, ginačeg Mazurak nazwaneho sinom, a nebostika Matja Novacsika, ginačeg Maga menovaneho bratjankom a poradnim successorom gegich wssem potomkom muskeho pohlawy, na primluwu nekterich, statecsnich a hlawnich lidy y gegich ponizene primluwany, k nam w predepsaneg pricsine ucsinene, nowim nadanim nassim a podle plnomoczenstwy directorstwy nasseho nadawame a daruwame y w ostatnich čzastkach, od postranich skrze nich wikupenich, gich zmocznugeme, a utwerdujeme, dawaičze im i w tom slobodu, abi ostatne častky toho soltistwa gmenowitge od potomkuw predrečzeneho nekdi Martina Zrebčsaka odkupily a soltistwu pripogili, když ani mi ani slawne pritjelstwo nechceme mnoho soltisuw na soltistwe trpety a drzety. Ponewadz pak Ondreg Gracs pastorek predmenovaneho nekdy Matega Nowaczik, a kteri pri nem a matgeri sweg od rokuw sesnástge na tomze soltistwe zustawal, domluwal se o tu csastku, gakobi gemu bila daruwana, z druheg strani predana skrze geho otcsima nebosstika Matega Novatsika a se zadnim s tim swedomim doswedčsiti nemohlo, azebi swim wlastnim nakladkem na tomze soltistwe y te budunky wistawil, gako se to sčiastky doswečilo, zebi spoločne s predečtenim očimom swo-

gim nektere budunky wizdwihol i w tom zebi sa dosti stalo, tozme zá slussne uznaly, abi mu predepsany Jano a Ondreg Mazurákowga do dwuch mesičuw stiritdczat polskych zlatich oddaly, k tomu i dluch nebostika strika sweho, gakosto toljaruw desat potomkom nebostika Martina Zrebčsak abi zaplatili, obily w zrnjech i w snopgech tim spusobem, rad wseček hospodársky gakowykolwek gest, potom rozneho dobitku sedmoro i drobin wseczek na contentowany predečsteniho Ondrega Gracsika zanechawame i zito na ozim zasate k swogeg zrelosti pride, slobodne pre sebe bude muost zabraty, a wizimowawse se pri nem, budje s toho gruntu soltiského vigiti, a predrečenim Janowy a Ondregowi Mazurákom ustupit. Pro lepssi wsseho tohoto stalost a istotu list tento nass podpisem wlastneho gmena naseho i pečsety pritisknutim potwerdzeny predoznamenim Ganovy a Ondregowy Mazurakom widawame. Genz gest psan a dan na Zamku Orawskem, w den swateho Mattega apostola roku Pane 1663.

Comes Steph. Tököly mp.

57.

Zamek Orawski, 20 maja 1663.

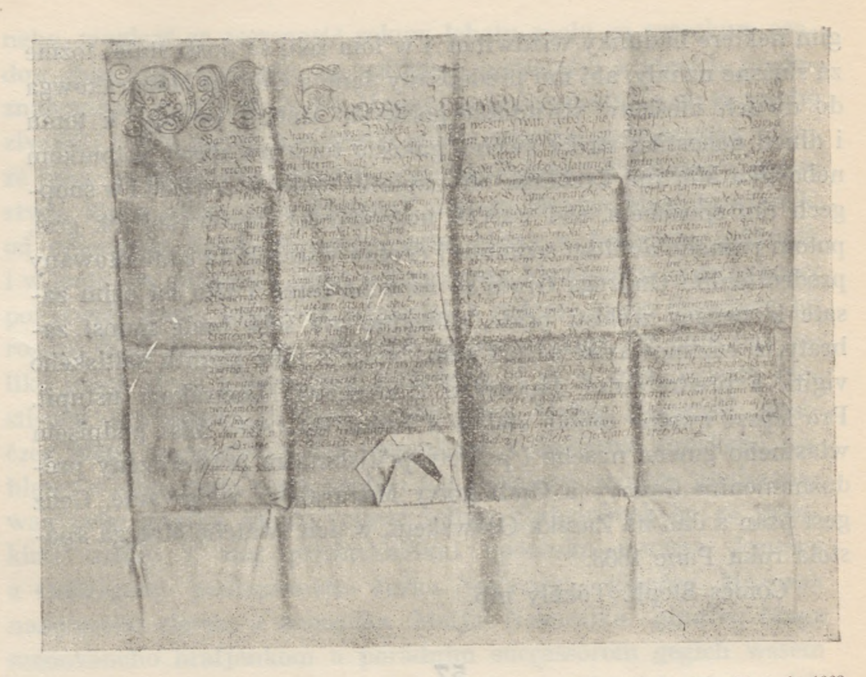
Stefan Thököly Janowi Słowikowi sołtysowi Nowej Rabczycy nadaje i zatwierdza sołtystwo w tejże osadzie, częścią odziedziczone po ojcu Krzysztofie a częścią odkupione od Marka Smolki, udzielając mu równocześnie pewnych ulg w spełnianiu powinności sołtysich.

Or. *pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią wykruszoną, w zbiorze ks. J. Kohúta w Muzeum Ś-to Marcińskiem.*

Kop. *na pergaminie urzędowa z 17 maja 1772, tamże.*

My [a] hrabe Theokeöly Istwan z Kežmarkv [a] ban wečžity na Orawe a tohože widieka hlawny a wečziti isspan, geho jasnosti cysarskeg a kralowskeg radcze, k tomu zamkum Orawa a Lietawa

57. [a—a] *te wyrazy wypisane żółtym atramentem.*



Przywilej hr. Stefana Thököly'ego dla Jana Słowika sołtysa Nowej Rabczycy z 20 maja 1663.

y panstwy k nym prysluchagicych plnomocný director, dawame na wedomy wssem, kterym znati a wedeti prynaleži, kterak ssoltistwo polfurowe bylo nagprw nadane od slawneg pameti pana grofa Thurzo Gyorgja toho cžasu uherskeho palatinusa, Zamku tohoto Orawskeho y statku ano y widieka wecžiteho pana a slawneho isspana, Jakubowy Ramžowy tim sposobem, aby osadu Nowu Rabčiču osadil na cžtir sedliakůw walaskych, na co gemu y list od tohože predgmenowaneho pana grofa wlastny ruku podpssany na pargamine gest widany.[1] Tento Jakub Ramža po nekolik rokoch widucze a uznawagicze, že na co se podgal ne bude dostatečni ku konczi priwesti, pustil a odpredal to ssoltistwo Stanislawowi Plachtowi, ten także zustagicze na tom ssoltistwe nektery

---

57. [1] *Dokument Jerzego Thurzona z 29 września 1616 (ob. w tem wydawnictwie Nr 30).*

rok a widucze, že nebude moczi dostatečzne wykonawati rozlične pripadnosti, pustil a odpredal dobrowolne nemine contradicente Krysstofowy Slowikowi a Markowi Smolkowi a gegich potomkum wečznymy čzasy. Kteražto wecz podle hodnowernych swedkůw doswedczeny prawom w krczme pod zamkom zaopatrena bila, aby predepsany prodawaczowe ani gegich potomkowe giž wiceg sobe ne priwlastowaly a k tomu ssoltistwu se nedomahaly, ale Krysstow Slowik ze swogimi potomki w tem ssoltistwe bezpečne a stale zustawali. A ponewadcž Joannes[b] Slowyk ssoltis[b] sin neboheho Krysstowa Slowika unyžene a pokorne žadal u nas, y u slawneho prytelstwa czastokrate molestugicze, abichme gemu od otcze geho a Marka Smolki odkupene ssoltistwo nadali a confirmowaly y censi na rok prynaležegjcze od takoweho ssoltystwa wypysane widaly, pozorugicze na primluvu mnohich lidi statecznych a uznawsse slussnu a oprawdiwu wecz podle dokonany wsseckeho slawneho prytelstwa familiae Thurzowskeg w gedno zebraneho, wpisati sme dali do tohoto lystu nasseho w tento spůsob: Od furowany a wozeny wina ze swimy potomki wečžite oslobozuge se, ale každoročzne wineho furu zlatich deset, solneho furu zlatich osem, od mlina na dwa kamene gsucyho a pily, bud gi wystawi aneb newistawy, wždi zlatich ssest powinen budess každoročzne dawati y twogi potomci dlužni budu pry tomto nadany, a ustanoweny oficiales zameccy ninegssi y buduczi stale držeti budu w prypadnostech ginich nemolestowali, a že gest dostatecžny ke wssem wecem to ssoltystwo polfurowe ze wssemi weczmi pohnutedlnimi y nepohnutedlnimi uplne wssako wpredmenowanemu Joannesowy[b] Slowykowy[b] gako dedjczowy y geho potomkum oddawame a conferugeme wečite, gak sme giz nadaly a potwrdily. Pro dustognegssi toho wsseho stalost a gistotu list tento wlastnow nassow rukow podpisany a pečžeti prytisknutim stwrzeni predepsanemu ssoltysowi wydawame. Genž gest psan a dan na Zamku Orawe, dne dwacateho maje roku Pane tysiceho ssestysteho ssedesatego tretyho.

Comes Steph. Theököly mp.

---

57. [b-b] *te wyrazy wypisane żółtym atramentem.*

58.

Mutne, 18 czerwca 1663.

Jan Rewicky dyrektor spraw i Jeremiasz Porubsky urzędnik Państwa Orawskiego z rozkazu Stefana Thököly'ego dokonują obejścia i oznaczenia znakami i kopcami granic wsi Mutne, które szczegółowo opisują.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *Transumpt Stefana Thököly'ego z 21 stycznia r. 1664 (ob. w tem wydawnictwie Nr 59).*

Mj Ján Revitzky causarum director a Jeremias Porubszky urednik panstwy Zamku Orawskeho, dawame nawedomi timto nassim listem wssem, kterimby znati a wedeti prynaleželo, kterak dne a roku in dato praesentium poznamenanich podle obzwlasstniho rozkazu, a poručeny geho oswicenosty pana pana groff Tököli Istwana slobodneho pana na Kesmarku a wydgeka orawskeho hlawneho ispana, k tomu zamku Orawa a Ljetawa nazwanich y panstwy k nim prisluchagicich plnomocneho directora, pana nasseho milostiweho, wisslisme na chotár dediny Muttne nazwaneg, ktery w pritomnosty gistich osob podepsanich, a nižeg ze gmena poznamenanich soltissuw, wukol ze wssech stran očjte patriwsse, ocjrklowalisme a gistymi znaky y kopcy wizdwiženimy od chotaruw okolnich dedin sequestrovalisme a odchotarily w sposob nasledugicy:

Predne a ponegprwej tenže chotár počina se njže predečtene dediny ponjže Bartka Pyaneka, na zahrade soltiskeg sediciho, od rgeky Jaszenica nazwaneg, kdessto pri tegže rgece a pri potwočku, od wrchu Netessov rečeneho tekucim, prwni kopec gest udelani, a odtud prosto yde hore timto potwočkom až na wrch Netessov nazwanj, na kterem čtwrti kopec ze zeme a z kamenj gest nametany, a dwa gine kopce pod timže wrchom pry pnoch též ze zeme a kamenj su wizdwižene. Potom od wrchu predrečeneho ygde k poledne strane maličko gakoby na prawu stranu se odawsse, bo-

kom prigde k gednemu wykrutu, pry kterem pati kopec udelany. Odtud prigde dolu bokom neb ubočow gduce, prigde k gedne wysoke gedly, nad potwočkom Netessow rečenim suceg, na ktereg čtyri karby a križ witgaty, k tomu y ssesty kopec ze zeme z klady a kameny gest nametány. Odtud pres tenže potwoček pressedsse, yde predce bokom horow powisse polanky Grobaroweg z Weseleho, a prigde k jednomu buku welikemu, ponjže Prgehiby polany tak nazwaneg sucimu, na kterem dewet karbuw y križ witgaty a kopec sgedmy prinem wizdwiženy. Odtud predce prosto bokom tuže horu k Prgehibe yduce, prigde k ceste Tyapessovskeg, pod vrchom Weterny nazvanem suceg, pri ktereg pod gednim bukom osmy kopec nametany, a na tomže buku czapge rohi y pet karbuw udelanich. Odtud pres tuže cestu pressed a yde kragom bučnika až na samu polanu wisse gmenowanu Priehibu, kdežto pri bučniku medzi dvema pnj bukowimy a gedlowim dewati kopec gest udelany. Odtud obratiwsse se k strane polnočney, dolu tuže polanu spusti se až do potwočka Gyulow nazwaneho, na ktteregžto polane try kopce gsu wizdwižene, potom dolu tim potwočkom na zapad slunce se wratiwsse, prigde až k wrchu též Gyulov nazwanemu, z ktereho potwočka wissed a yde timže wrchom a samim riglom pomimo polanek Tyapessowskich, gakožto Spigutoweg a Katrincsikoweg a spusti se dolu až do rjeky Breza rečeneg, hore kteru gduce prigde až k gednomu potwočku z pod polany Obonowa tekucimu gmenowaneg, kteri též do tegže rgeky wpaduge. Potom hore timže potwočkom predce k zapadu slunce tgahne, a prigde až na tuže polanu Obonowa rečenu, a odtud winde až na chodnik Tarchovnica nazwany. Potom wssecko riglom timže chodnikom neb Tarchovnicow k polnočneg strane tgahne, a prigde na druhu polanu Ubočs nazwanu, ktere gedna častka na potok Dossteny wisicy Breznanom prinalezi, a druha častka nad reku Brezu wiss gmenowanu wisici Muttnianom prislucha. Od teg polany predce k polnočneg strane hore pred oznamenim chodnjkom neb Tarchovnicow gduce, prigde až na potok, ktery teče z pod wrchu Tarchovnica za polanu Woskowo nazwanu, kdezto pritomže chodniku prosto nad potokom

kopecz weliky gest wizdwiženy. Odtud spustiwsse se do potoka, yde dolu potokom a wjsseda z neho na lewu stranu na wichod slunce pres bor, prigde na gedni sawariny Plany Laz nazvane, kdezto na prostrednjch kopecz gest nametanj. Od toho kopca pres rgeku Breza giz mnohokrat gmenowanu a pres črhliska za nov od Mutneho ležice presseda, prigde na geden potwoček, od Pripora gruna tak rečeneho tekucy, a hore tim potwočkom k wichodneg predce strane prosto až po tenže grun Prypor nazwany, odkud ten potwoček wjchodj a nad nim podle chodnika ginač predrečeneho kopec ze zeme a kameny gest udelany. Odtud prosto zrazom ponad kossariska Ivanovszke k wjchodu slunce popod wrssky horov surowo gduce, prigde do potwočka Snopkowa rečeneho, a pressed pres ten potwoček, tgahne k jednemu riglu, neodchodgacz rgeky Jaszenica rečeneg, od Pilska hole tak gmenowaneg tekuceg, na keremzto rjgli pod Magurkow kopec weliky z kamenj gest nametany, a na gedneg skale tamže samo raste w zemy suceg križ gest wityati. Odtud obratiwsse se k poledny strane dolu gednim potwočkom, od tohože rjgla tekucim a do predecteneg reky wpadajicim, prigde k gednomu kossaru pri rece Jaszenica wiš gmenovaneg, s teg strani od Weseleho ležicimu, od toho kossara wsseckeho dolu tuže rjeku presedsse, a pres tuže rjeku njže Mutneho prigde k neg k prwnegssimu kopczu njže wiss pomenovaneho Bartka Pyanka nazvaneho, pry tegže rjece wizdwjzenemu, a tam se počjna y zawgera chotar Mutnansky, wukol a wukol predoznamenimi znaky, kopcy a zakresy od ginich dedin okolnich odchotarenj a naznačeny.

Djalo se w pritomnosti podepsanjch a k nam wjš gmenowanim pripogenich osob, k tomu též soltissov chotarnjch dedin gakozto Jana Breznickeho, Gyurka Lokcsanskeho, syna *(?)* a Matega Tyapessowszkich, Gura a Matth. Jaszeniczkich, a Gura Veszelovskeho y mnohich ginich susedow gegich, ktery s namy y to pilne a bedlive rozwažily, že ač prawe zda se biti prestrany chotár tichže Mutnanow, žeby se gim mohlo y roly pričjnit, wssakže wjduce, žeby bil welmy plani a skalnaty, a zatim kdy nowiny neb nowe wyrobky wižigi a zeme wiplaču, častim osgewanim mnohem planssge budu. S teg pričiny aby y zatim z strany defalcatiae roli ne-

molestowali bud geho oswjcenosty pana directora teprwagsseho neb buduciho bud ostatnich panov possessorov Pánstwy Orawskeho, za slussne uznalisme bity, aby šoltis na pol fure a ostatni geho susedy na trech rolach, gako posawad od nich odbywali, bili zanechany a zachowany y lystem obzwlasstnim w tom ztwrzeny. Pro lepssi wsseho toho stalost a gistotu ljst tento podpisem ruk nassich wlastnich y pečety prytisknutim ztwrzeni, timže Mutnanom zme wjdaly. Genž gest psan a dan na Mutnem, w ten pondelek pred swatim Janem Krstitelem roku Pane tisicicho šestisteho ssedesateho tretiho.

Idem qui supra Joannes Revitzky in bonis arcis Arva director mp.

Jeremias Porubszky provissor eorundem bonorum mp.

Coram me Jacobo Dedinsky iurato notario comitatus Arvensis mp.

Me praesente Michaele Firicz iurato assessore comitatus Arvensis mp.

59.

Zamek Orawski, 21 stycznia 1664.

Stefan Thököly na prośby Pawła sołtysa nowej osady Mutne, syna niegdyś Macieja Benczyka, w imieniu także spólnika swego Piotra, syna niegdyś Macieja Klena, zatwierdza i transumuje dokument graniczny tejże osady, wydany przez Jana Rewicky'ego dyrektora spraw i Jeremiasza Porubsky'ego urzędnika Państwa Orawskiego d. 18 czerwca r. 1663, z zastrzeżeniem należytego spełniania powinności i składania czynszów i danin oraz z zakazem dalszego cerhlowania i wyrabiania lasów i gajów.

Or. *obecnie nieznany.*

Kop. *urzędowa z oryginału wydana przez Jerzego Erdödy'ego w zamku Somolany d. 21 sierpnia 1682 w odpisie wierzytelnym sądowym z 25 czerwca 1761, w Archiwum*

Zamków Orawskich Fasc. 77, nr. 32. Z odpisu, użyczonego mi przez p. Inż. A. Kavuljáka.

My hrabe Stephan Thököly slobodny pan na Kežmarku, wydgeka orawskeho hlawny isspan, zamkuv Orawa a Letawa rečenich y panstwy k nim prinaležegiciho plnomocnj director, dawame na wedomy timto nassim listom wssem, kterimby wedeti a znati pryslucha1o, kterak opatrny muž Pawel nebostika Matege Benčika sin, noweg dedyni Muttne nazwaneg ku predepsanemu Zamku Orawskemu naležegicy šoltys, w gmene swem a Petra syna nekdy Matege Klena spolnika sweho y ostatnich spolu susedow swich obywateluw mutnanskich, skrze naležite a poniženе supplicowani pred nas predstupiwse, gisty list nekterich služebnikuw a oficyruw nassich orawskich na chotar sobe wimerany widani nam podali a presentowali, prosice a supplicugice, žebysme ten gisty list mocy plnomocenstwy direktorstwy nasseho a consensem nassim potwrdily. Gegichto žadost a supplicowani za slussne uznawsse, list predepsány do tohoto listu nasseho dalysme slowo od slowa wpjsáty, ktereho continentia w spusob nizeg poznamenany nasleduge:

Tu następuje dokument graniczny wsi Mutne, wystawiony przez Jana Rewicky'ego dyrektora spraw i Jeremjasza Porubsky'ego urzędnika Państwa Orawskiego, w Mutnem d. 18 czerwca 1663 (ob. wyżej Nr 58).

Kterižto ljst spusobem predoznamenim do tohoto ljstu nasseho slowo od slowa dalysme wpjsaty a gey gakoto naležite zepsany a wjdanj consensem nassim we wssech geho punctjch a zawirkach zmocnugeme a potwrzugeme, to dokladagice: žeby predgmenowany šoltisy spolu ze wssetkimy susedy swjmj a po njch gegich potomcy na spusob ginjch nassich orawskich soltisu a walaskich poddanich wsselike powinosty každeho času a každoročne werne a sprawedliwe nam a slawnemu prytelstwu y potomkom nassim odewzdawaly, censy, dawky a wsseligakowe napadky w čas uloženy a naležity podle urbara stareho anebo teš noweho urednikowy nassemu teprwegssimu nebo buducjmu abj ochotno odawaly. Hory pak aneb hage aby žadnim spusobem pod pokutu z de-

diny wihnanim daleg črchlity, wirubati a hubiti nesmely, weduce, že nge k osobu ale radneg k welike sskode slawnemu prytelstwy gest gegich tamže osadeny. Pro lepsi wsseho toho stalost a gistotu tento ljst naš podpisem nassim wlastnim a pečety pritisknutim ztwrzeny predečtenim soltisom mutnanszkim a gegich susedum widawame, gakož y widalysme. Genž gest psan a wjdan na Zamku nassem Orawskem, w ten pondelek pred swatkem swateho Pawla apposstola Pane na wjru obraceny, roku Pane tisiciho sestisteho ssedesateho čtwrteho.

Comes Stephanus Tököli mp.

60.

Podzamek Orawski, 28 czerwca 1664.

Sąd župny orawski na wezwanie zarządu Zamku Orawskiego zatwierdza ugodę między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, który pojąwszy matkę jego za małżonkę, wyjednał sobie dokumenty na sołtystwo górno-zubrzyckie. W ugodzie tej zobowiązuje się Moniak wydać Ostroszowi wspomniane dokumenty, wzamian zaco ten ostatni pozostawia Moniaka dożywotnio w posiadaniu pewnych gruntów i pożytków.

Or. *papierowy foljo z 4 pieczątkami podpisanych, wystawcy i świadków, w farze Górnej Zubrzycy.*

Kop. *Transumpt Stefana Thököly'ego z d. 27 lutego r. 1668 (ob. w tem wydawnictwie Nr 64), tamże.*

My Giryk Messko služnodworsky, Mikulass Medwedsky á Albertus Messko prisažny, item Jakub Dedynsky pysar widyeka orawskeho, dawame na wedomy timto nassim listem wssem, kterymby znaty á wedety prinaleželo, kterak roku á dne in dato tohoto listu poznamenanych, na instantij a requisitij panuw officialuw Zamku Orawskeho gmenowyte pana Zmesskal Gyrika kapitana, Jana Rewiskeho causarum directora a Jeremiasa Porubskeho uradnika, w gmene geho oswicenosty pana pana groff

Theökeöly Isstwana slobodnego pana na Kežmarku a predepsaneho widyeka hlawneho isspana, k tomu zamkůw Orawa á Lyethawa y panstwy k nym prysluchagiciho plnomocneho directora k nam učynenu, w dome mytnem tamže pod Zamkem Orawskim suczim comparowawsse, á spolu z Gurom Turkom Weličžanskym, Gurom Rokosinusom Twrdossanskim, Michalom Parnyczkym, Jasskem Jablonkowskim, Martynom Benyolehotskym á mnohymy ginymy rychtarmy, á ssoltisy tohože Panstwy Orawskeho pro tribunali se posadywsse, mezy ginimy causanti prystupil pred nas oppatrny muž Matuss Ostros Hornyozubrycky ssoltis, obtežugjce se na Ondrega Monyaka očžyma sweho, žeby on wzawssé a pogawsse sobe za manželku matku geho, kdy on po swem otcy w mladem á osiralem weku byl zustal, wigednal sobe lysty ánebo collatij na predgmenowane ssoltistwo Hornyozubrycke, ktere prawym dedyčnym na predečžteneho Mathussa Ostrosa prynaležy, žadagyce na neho prawa, že tak neslussne á proty powinnosty dobreho tutora predoznamene ssoltistwo Hornyozubricke opowažil se sub pretextu defectus seminis od gich oswicenosty panuw possessoruw predepsaneho Zamku Orawskeho, na sobe á swich potomkuw impetrowati z nemalym narussenym dedičžneho prawa tohože Mattussa Ostrosa. Kténeho žalobu wyslyssawsse a wyrozumewsse napomenulysme stranky, aby od ostrosty prawa odstupiwsse, mezy sebuw pokog uczinily ktere podle takoweho napomenuty nasseho chtegyce se dalssich nakladkuw wywarowaty, w spusob nasledugjcy dokonany mezy sebuw učynily: Predne predoznameny Ondreg Monyak dobrowolne takoweg collatij sweg cedugyce, zawazal se pred namy, že literas privilegiales aneb collatiu na predečžtene ssoltistwo sobe widanu podle nagprwsseg pryhodnosty á nagdaleg do čžtwrt roka predrečenemu Mattussowy Ostros pastorkowy swemu k rukam odda. Podruhe Mattuss Ostros chtegyce y daleg swu naklonnost proty očymowy swemu doswečity, zanechal pry nem cztwrtu častku gedneg sedlackeg raleg, k tomuže ssoltystwu prysluchagyceg a dwuch zahradnykuw y pol mlyna z takowow wymienkow, aby predgmenowanu častku roleg zo dwema zahradnyky a s pol mlynem do sweg smrty slobodne užiwal, á každoročne na odbytky

panske po ssest tollyaruw do ssoltistwa aby dawal á pomahal. Po smrty pak tohože Ondrega Monyaka očyma predečzteneho Mattussa Ostrosa predrečena cžtwrta častka roleg spolu zo dwoma zahradnyky á spol mlynom nye na manželku potomky aneb pokrwnich predepsaneho Ondrega Monyaka než na predgmenowaneho Mattusa Ostrosa á geho potomky, yakožto dedyčuw statim et immediate bez wšselikich zawoduw ma prypadnuty. Na ktere gegich dokonany tento lyst nass podpisem nassym y pečziatek prytisknutym stwrzeny strankam obydwom wydalysme. Genž gest psan a widan w dome mytnem pod predečztenym Zamkem Orawskym, w tu sobotu po swatem Jane Krstitely roku Pane tisyciho ssestisteho ssedesateho čztwrteho.

Idem qui supra iudex nobilium mp.

Idem qui supra iuratus assessor mp.

Idem qui supra Albertus Messko iuratus assessor comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra iuratus notarius mp.

61.

(Zamek Orawski) 18 listopada 1665.

Jan Rewisky dyrektor spraw i Andrzej Raphanidae urzędnik Państwa Orawskiego, jako komisarze Stefana Thököly'ego, na prośby mieszkańców wsi Wesele, obszedłszy i znakami zaopatrzywszy granice tejże wsi, podają dokładny ich opis.

Or. *papierowy z 4 pieczątkami podpisanych wystawców i świadków w zbiorze ks. J. Kohútha w Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie.*

My Jan Rewisky causarum director a Andreas Raphanidae uradnik Państwy Orawskeho dawame na wedomy timto nassim listem wssem, kterymby znaty a wedety prynaleželo, kterak roku a dne in dato praesentium wznamenanych podle obzwlasstneg

commissie geho osw-ty pana pana groff Theökeöly Isstwana slobodneho a wečyteho pana na Kezmarku, widyeka orawskeho hlawneho isspana, k tomu zamkůw Orawa á Lyetawa y panstwy k nym prysluchagyciho plnomocneho directora, pana nasseho milostiweho, na unyžene supplicowany Weselowcow widany, wisslysme na chotar dedyny Wesele nazwaneg á k predoznamenemu Zamku Orawskemu prysluchagyceg, ktery w prytomnosty gistich wydyeckych osob yakožto pana Medweczky Mikulassa služnodworskeho á Alberta Messko prysažneho sudobneg stolyce predečzteneho wydyeka orawskeho, prypogiwsse k sobe nyektorych ssoltisůw á rychtarůw, gmenowite Jana Jablonkowskeho, Maťka Jasenickeho, Marka Rabčiczkeho, Petra Klena á Pawla Benczeka Mutnanskeho y ginich mnohich z okolnich dedyn susedůw gegich, wukol očyte spatrywsse, gistimy znaky á kopczy wizdwiženymy od chotarow okolnich dedyn odcirklowalygsme á odchotaryly w tento spůsob, yako nasledowaty bude:

Predne á ponagprweg Weselowsky chotar počyna se poniže predečzteneg dedyny Wesele od ryeky Jasenycza rečeneg, hore gednym potokom od Weterneho Wrchu mezy hagku áneb hagnu horu Jaseniczku á tenže Weterny Wrch tekucym á do predoznameneg ryeky wpadugicym, kdežto nedaleko ryeky weliky kopecz gest nametany, á wisseda s toho potoka na prawu ruku se obratywsse, gide až k gedneg wrchowynce od polany Michala Switkulaka z Tapessowa tekuceg, a prygde na nižny krag tegže polany Switkulakoweg; odkud se ta wrchowinka počyna, odtud predce prosto gide až na hreben Wrchu Weterneho a odtud hore grunyom obraty se malo k zapadu na lewu ruku á prygde až na polanu Krysstoffa Rakitnyaka též na Tapessowe messkagyciho, pry ktereg z nižneg strany stogy hruba gedla o trech wrchoch karby naznačena, a za cyel chotarny mezy Tapessowcy a Weselowcy zanechana. Od teg gedle malo na prawu stranu horow bokom yako k polnoczy se obratywsse, wigde na krag nižny polanky Grobarowka rečeneg, á prigde k gednemu smreku welikemu poniže Pryehiby polany tak gmenowaneg gsucymu, na kterem kryž y dewet karbůw gest wityatich a pry nem kopecz wizdwiženy, kteryžto kopecz á smrek bude delit chotar Weselowsky a Mutnansky y po-

lany a surowyny Tapessowske. Odtud gide bez potuoček Netessow k gedneg wysokeg gedly nad tymže potuockom gsuceg, na klereg cztyry karby y kryž gest witaty, á pry neg kopecz zo zeme z klady a z kameny nametany. Od teg gedle maličko yakoby na prawu stranu se oddawsse, bokom tahne hore k wrchu Netessow rečenemu á prygde k gednemu wikrutu pod tymže wrchom ležycymu, pry klerem tež kopecz z kameny gest nametany, á od toho wikrutu prigde na samy wrch Netessow nazwany, na klerem kopecz zo zeme á z kameny gest nahazany. Odtud dolu prosto se pustywsse predce k polnočneg strane na dwa kopce z kameny á zo zeme pry dwuch pnoch wyzdwižene, gide až k potuočku od tohože wrchu Netessow tekucymu, potom prosto dolu tymže potuočkom gide niže dediny Mutneg poniže Bartka Pyątka, na zahrade ssoltiskeg sediciho až do ryeky Jasenyca nazwaneg, kdežto pry tegže ryece á pry potuočku od wrchu Netessowa tekucem tež kopecz gest wizdwiženy, á potom wssecko hore tůw ryekůw Jasenycůw až pod hole z gedneg strany Randowu z druheg pak strany Dudikowu nazwane, mezy ktere taže ryeka tyecze, z kteregžto ryeky k zapadu slunce se obratywsse, po pod holu Dudikowu pry brehu na gedneg hrubeg gedly pry samom koreny cžtiry wruby gsu wityate á kopecz z kameny nametany, á hore wisse teg gide na druhu gedlu wruby naznačenu, pry ktereg tež kopecz gest udelany. Odtud gide na buka wruby naznačeneho, potom na geden kleň cžtyrma wruby natyaty á na buček dudlawy pry tomže klenu stogycy, od toho klena predce k wichodu na gedlu dudlawu wipalenu, čztyrma karby naznačenu, á od teg gedle predce prosto k wichodu na grun pod holůw Dudykowůw gsucy, na klorem kopecz z kameny gest udelany a s toho grunya spusty se dolu do potuočzka od Magury tekuciho, potom bez ten potuoček prosto bokom kragom hory prygde na gednu gedlu, ktera sama na gruny pod Magurkow k pustinam gduce sucym stogy, á odtud na druhu gedlu na tomže gruny stogycy; á zatim spustiwse se dolu ryglom k Pustkam polane tak rečeneg predce k wychodu slunce, gide až do ryeky od Namestowskeg hole Kubanowska rečeneg tekuceg, á presseda bez tu ryeku gide predce k wichodu prosto hore brehom do wrchu Magura

Homolczana nazwaneho, kdežto nedaleko od ryeky predečzteneg kopecz z kameny w brehu gest nahazany. Od toho kopcza wssecko brehom na lewu stranu se oddawse á malo k polnoczy se obratywsse, gide až do pol wrchu, kde též kopecz z kameny gest udelany; á odtud pod wrch na smrečzka tryma karby naznamenaneho, od toho smrečzka wigde predce tymže grunyom na samy wrch tegže Magury Homolčzaneg, kdežto gest geden buk čtyrma karby naznačeny; á od toho buka predce k polnocy na druhu stranu tohože wrchu Magury se spusstagyce, prypada na dwa buky snohowate nedaleko geden od druheho gsuce, obydwa čztyrma wruby natyate. Odtud horůw surowůw malo na prawu ruku a yako k wychodu slunce se obratywsse a na gedno dobre streleny odssedse, prygde na hrubu swrčynu, starym kryžom naznačenu á opet druhym kryžom obnowenu, a od teg gedle opet malo k wichodu gduce á potom k poledňu se obratywsse, prychody na gednu mlaku, s ktereg mlaky wichody wrchowynka aneb potuoček k Sihelnanskemu poly od Magury tekuczy, potom dolu tym potuočkom k polednег predce strane se spustice, prigde na druhu wrchowynku s pod tegže Magury tekucu, proty ktereg malo z potoka k wichodu slunce se nawratywsse, prigde na try gedle po wisse Pássoweg polany sucze, s kterych gedna každa čztyrma wruby gest poznamenowana, á bez tu polanu opet k poledny á maliczko na prawu ruku se oddawsse, prychody na grunik Wrch Slaneg Mlaky rečzeny. Odtud predce prosto dolu k wrchowince Oselne nazwaneg, nad kterůw gest buk trynastmy karby naznačeny; od toho buka gide ku trom gedlam poniže Oselneho gsuczym a karby poznamenanym, mezy kterymy kopecz zo zeme á skladya gest wizdwiženy, á od toho kopca predce k poledny gduce, prygde na gednu cestu, ktera mezy Sihelnym á Weselym bude chotarna, á tůw cestůw gide prosto až na konyecz pusteho boru, kdežto pry gedneg gedly karby naznačeneg kopecz gest udelany. Odtud predcze k poledny horůw surowůw na giste gedle á swrčziny nakresy á karbamy značene tahnuce, prygde k gedneg gedly čztyrma karby natyateg, á od teg gedle malo na prawu stranu se oddawsse, wtraffy na druhu hrubu gedlu tryma kryžmy naznamenanu, niže ktereg gedle gest prť á pry teg prty z wissneg strany pry gmenowaneg gedly ge-

den i nižneg pak mezy dwema wikrutamy, druhy kopce gsu wizdwižene, ktere kopce á gedla chotar Weselowsky, Sihelnansky á Rabčansky delia á delity budu. Zatym od tegže gedle, try chotare rozdelugyceg, gide bokom k poledny predce po nad wrchowynky, ktere k stareg Rabčzy tahnu, á prygde k gednemu buku pry polane Weselowskeho Krasna bučyna nazwaneg, na kterem su čztyry karby y nakres witiaty; odtud prosto k tegže polane na gednu swrczynu nakresanu, pry kteregó kopecz gest nametany. Odtud dolnym kragom tegže polany prosto bez bučnik na staru cestu, kde na krywem buku su čztyry karby wityate, od toho buka predce k poledny prygde na welku cestu, ktera wedie k polane Olexowka rečeneg, kterůw cestůw á wrchom polany Olexowsky malo na lewu stranu se obratywsse, prgde nad gednu wrchowynu w tegže polane gsucu, a pry teg ceste na wrchu polany nad towže wrchowynow kopecz zo zeme gest udelany; potom dolu polanow prosto k poledny se oddawsse, nad samow wrchowynkow w mlacze, s ktereg potuoček se počzyna, pry gedneg swrčyne opet kopecz gest nametany, á dolu tym potuočkom bez Olexowku polanu k druheg polane Wiwiaska nazwaneg, potom prosto dolu tymže potuočkom pres Wiwiasku tekucym až do potoka od Wahanowa bežiczyho. Odtud dolu tymže potokom niže predrečeneg Wiwiasky polany bežyczym yakoby na zapad slunce, prigde k gedneg wrchowyne od wrchu Radikalneho tekuceg, pry kteregžto mezy dwema gedlamy karby naznačenymy s tohože potoka wen wisseda kopecz zo zeme a skladya gest udelany; od teg wrchowiny na prawu stranu bokom se oddawsse, prygde na gednu hrubu gedlu dwanaste karby naznamenanu, od teg gedle wssecko bokom k poledneg strane á hore k wrchu Radikalnemu se obratywsse, po karbyech á nakresiech na gedlach, bukoch á swrčynach poznačonich gide až k ceste, ktera od polany Pawlikoweg z Namestowa na wrchu Radikalnom gsuceg wedye k Weselemu, pry kteregžto ceste z dola mezy dwoma buky ssestmy karby naznačenymy kopecz gest nametany, a wisse cesty proty timže bukom gedna hruba swrčyna dwanastmy karby poznamenana. Odtud predce bokom hore k poledny gduce prypada na gedlu z suchym wrchom, na ktereg tež karby su wityate, á od teg gedle wissedse

prosto ponad horu na predoznamenu polanu Pawlikowu k gedneg skalcze, na ktereg litery AM gsu wikresane, a prosto wisse teg skalky gide na geden kopecz w polane á luce Pawlikoweg, nad gednow hlubokow yamow zo zeme a skladia nametany; od teg yami gide na samy gruň aneb wrch Radikalneho, nad Pawlykowow stodolůw ležyciho, kdežto wisse klady opaloneg na tomže gruny ležyceg, pry gedneg swrčzyne na samom wrchu Radikalneho gsuceg, kopecz zo zeme z kameny á z klady gest wizdwiženy; á od toho kopca wssecko dolu tymže ryglom wrchu Radikalneho k zapadu slunce se pohnuce, spusty se dolu na rowen, kdežto pod samym wrchom weliky kopecz gest nametany; od toho kopca gide až do predepsaneg ryeky Jasenicza, prez kteru presseda prygde k potocku od Weterneho tekucymu á k prwssemu kopczu. A tam se poczyna y zawyra chotar Weselowsky, wukol á wukol od gynich chotarůw predoznamenymy kopczy, karby á nakresy oddeleny á odcirklowany.

Ačžkolwek pak Guro ssoltys Weselowsky podle listu noweho nadany na osazeny predoznameneg noweg dedyny Wesele nazwaneg, otczu swemu nebosstykowy Romanowy Namestowskemu widany, chtelby bol dwa wrchy Wahanow á Radikalne gmenowane, spolu z lukamy na nych y okolo nych polanamy a surowinamy ležicimy, sobe a swim susedom chotarom prywlastnily, wssakže ponewaž se hogne á dostatečne dalo znat, že any otecz geho any on sam ne byl w užitku predečžtenych wrchůw, luk a polan, nibrž obydwa wrchy y luky na nich gsuce Namestowcy gistim prawem wždycky užywaly á posawad užywagy y stodoly swe na nych magy, a od luky Wahanow rečzeneg owssem w chotary Namestowskem gsuceg, podle gisteho listu á nadany, slawneg pamety geho oswicenosty pana hrabete Thurzo Gyryka de data in arce Bitcha, die duodecima octobris anno Domini millesimo sexcentesimo septimo widaneho, predoznameny Namestowczy každoročne čztyry dukaty kremnyczke gich oswicenosty panom swym orawskym platia, co se s tohože listu patrne dalo znaty. A nakolko bol wiss predgmenowany ssoltys nyektorych polan, yakožto Olexowky, Kubanowky á Belkowky a podle toho w surowinach okolo ležycich, to se tež doswecilo, že tye giste po-

lany Olexowku od Olexy z Klyna, a Kubanyowku z Belkowkow od Namestowcow tolyko zalohom držal, z kterych gednu totižto Olexowku pre pokog á dobre susedstwy predreczeny Klynanya á Namestowczy pry Weselowskom ssoltisowy zanechaly, a užitok tohoročny zo wsseckych trych gemu zebrat dopustily, á za druhe dwe polany Kubanyowku á Belkowku cžtyryczat y ssest tollyarůw tomuže ssoltysowy Weselowskemu facto ipso položily á nawratyly, a on ge k sobe wzal á prigal. Ktere wrchy z lukamy na nich sucymy y s polanamy á surowinamy okolo nich ležycymy, á od chotara Weselowskeho gistimy kopczy znaky á karby odznačenymy, pry gmenowanych Namestowcoch á Klynanoch, kterym se y listy obzwlasstne na to widaly, zanechalysme, aby podle prawa sobe naležegiciho slobodne zatym yako predtym užywaly á wladaly. Niczmeneg na mesto predoznamenich wrchůw, luk, polan a surowyn Weselowskemu ssoltysowy prypadly dost prostrane á mymo listu noweho nadany wspolene boky dwa, z gedneg y z druheg strany wrchu Weterneho, a trety pod wrchom Netessow nazwanym, po ktery se list noweho nadany wstehowal tež od Weterneho ležycy. Proty kterym mistom a bokom nyekolik sedlakůw se osadilo, co gsme wssecko reambulowaly a očyte widely. Dyalo se toto wssecko w ten pyatek á sobotu po swyatku Rozeslany Apostolůw w roku poznamenanem, á list tento nass pre lepssy gistotu a wssechnich stalost podpisem nassim y pečzatek prytisknutym strwženy, ad ratificationem geho oswicenosty pana directora widalysme. Genž gest psan a widan post peractam praescriptam reambulationem et metarum erectionem in arce Arwa, die decima octava mensis novembris anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto.

Idem qui supra Joannes Rewisky in bonis arcis Arva causarum director mp.

Coram me Nicolao Medwedsky iudice nobilium comitatus Arvensis.

Idem qui supra Andreas Raphanidae provisor arcis Arwa mp.

Coram me Alberto Messko iurato assessore comitatus Arvensis.

62.

Podzamek Orawski, 17 czerwca 1667.

Wyrok sądu żupnego orawskiego w sprawie między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, skazujący tego ostatniego na wydanie Ostroszowi dokumentu na wspomniane sołtystwo oraz do wypełnienia wszelkich zobowiązań, wynikłych z zawartej z nim przed trzema laty umowy o sołtystwo.

Or. *papierowy, dość dobrze zachowany, z czterema pieczęciami sygnetowemi przy podpisach, obecnie przechowywany w farze Górno-Zubrzyckiej. Na grzbiecie zapisek:* List od prawa Mathusowy Ostrossowy ssoltysowy Hornyozubrickemu widany roku 1667; *późniejsza ręka dodała sygnaturę:* N⁰ 9.

My Jan Guz[ith] viceisspan, Mikulass Medwedsky služnodworsky, Benedik Kubiny a Micháel Skrabak prysažny, tolikež y Mikulass Czemicky pisar stolice sudobneg widyeka tohoto orawskeho, na žadost gich milosty panow officialow Zamku Orawskeho, gmenem geho oswicenosty pana groffa pana Theökeöly Isstwana z Kežmarku, wečiteho na Orawe á tohože wydyeka orawskeho hlawneho a wečyteho isspana, geho jasnosty cisarskeg á kralowskeg radce, k tomu zamkůw Orawa a Lyetawa y panstwy k nym prysluchagyciho plnomocneho directora učynenu, zde pod Zamkem Orawskym w dome mitnem comparowawsse, a tu spolu z opatrnimy Michalom Parnickim, druhym Michalom Osswáldom Weliczanskym, Janom Midelkom Dolnyokubinskim, Ondregom Swrčkom Twrdossanskim, a Jasskom Jablonkowskym y ginimy mnohimy rychtarmy a ssoltisy, k tomuže Zamku Orawskemu prynaležegjcimy, ku rozwaženy rozličnych praw pred nas predkladanich spolu se posadywsse, mezy ginymj causamj predložena byla sprawa Matthusa Ostrossa ssoltisa Hornyozubriczkeho na tento spusob:

In causa providi Matthaei Ostross sculteti Felsseö Zubriczensis Georgius Chmeliaryk žalobne predklada, kterak Ondreg Monjak tohoto actora očim, w roku pominulem tisicem ssesstistem ssedesatem cztwrtem zde pod Zamkem Orawskim učinywsse gistu zmluwu s tymtože actorem y list na sobe wydawsse, neweducz, odkud pohnuty suce, od toho urputne odstupil, a tohoto actora tak yako predtim bil počal z dedictwy wiprety usiluge, kdiž totižto proty zryzeny zemskemu a listu wydanemu tohoto actora privilegia a listy ssoltyske pry sobe gwaltowne drži, a tomuto dedyčowy ssoltysowy odaty nechce. Prytom, yako w tomže contracte doloženo gest, na dawky a cinsy uloženo, aby každoročne po ssest toliarow odawal, to až posawad newikonal, takže tento actor takowe cinsy za neho platity musel. Prykročuge y to, že kdy tento actor tohože sweho očima pro krywdu sobe učinenu k prawom ninegssym s commisiow pana kapitana rokowal, tu incitatus opowrhnuwsse zohural. Proto idem qui supra žada, aby nagprweg in poena contumaciae tenže incitatus bil posuzeny. Et cum contra absentes omnia iura clamarent, prosy, aby podle contractu gemu geho listy dedyčne byly nawracene, a ktere penize tenže incitatus zanedbawal odawaty, žeby tomuto actorowy skrze neho bily odane. Deliberatum est: Poneważ se zgewne da znat z listu pred prawem predloženeho, mezy Ondregom Monjakom a Matthussom Ostrossom strany ssoltis[twa] widaneho, žeby tenže Ondreg Monjak pri tomže dokonany zawiazal se a bil powinnowaty lyst a collatye na ssoltystwo Matthusa Ostrossa sebe widane tomuže Matthusowy Ostrossowy tak yako dedyčowy predepsaneho ssoltistwa k rukam odat a nawratit; doswečuge se y to s tohože listu, že tenže Ondreg Monjak od častky ssoltystwa sobe do smrty sweg daneg každoročne na cins pansky predepsanemu Matthussowy Ostrossowy mel napomahaty po ssiesti toliarow. S teg pryczyni zanechawagjcze lyst a dokonany mezy timiže strankamy widany, od prawa na swem miste a ten gisti potwrzugice nachodime, aby listy yakowekolwek ma, jak collatii, tak též y gine, ktereby predepsaneho Matthussa prynaležely, bez dalssiho odkladany pod prysahow wydal. Cins take podle listu, ktery ma dawaty na kolko zanedbal, ma winahradit; že pak citowany biwsse Monjak k prawu

panskemu contumacia ductus ne comparowal á roskaz pansky zlechčyl, zato posuzugese na dwanaste zlatich. Pakliby deliberatii tenže Monjak dosty ne uczinil, budto listy nechtelby nawratit, budtež cins zanedbaly nechtelby actorowj nahradit, ma skrze pana kapitana k tomu prynuceni bity, dan s seho do zamku. Kteryžto proces prawny spolu y zdeliberatii nassy na zadost predepsaneho Matthussa Ostrossa od slowa do slowa w tento list nass inserowawsse, gemu ku buduceg geho obrane pod peczetmj á ruk wlastnich podpisanym widawame. Genž gest psan a dan w predoznamenem dome mitnem, zde pod Zamkem Orawskym gsaucem, dne sedemnaczteho mesice czerwna roku Pane tisiceho ssestisteho ssedesateho sedmeho.

Idem vicecomes comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra iudex nobilium comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra Benedictus Kubiný iuratus assessor comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra iuratus assessor comitatus Arvensis mp.

63.

Zamek Orawski, 19 października 1667.

Stefan Thököly na prośby Jaśka Słowika sołtysa (Górnej) Rabczycy poleca wyznaczonej komisji zbadać na miejscu cerhle, polany i «pasieki», które Rabczycanie mozolnie, choć bez zezwolenia jego, w lasach zamkowych «wyrobili», zezwala je stosownie do orzeczenia tej komisji przyłączyć do «chotaru» Rabczyckiego z zastrzeżeniem podwyższenia im czynszu, wreszcie zatwierdza nowe granice tejże osady przez komisję ustalone i w dokumencie opisane.

Or. *pergaminowy z pieczęcią wytłoczoną przez papier lecz już wykruszoną, w zbiorach ks. J. Kohútha w Muzeum Ś-to Marcińskiem.*

My hrabe Theökeöly Istwan z Kežmarku wečžity na Orawe a tohože widieka Orawskeho hlawny a wečyty isspán, geho ja-

snosty cysarskeg a kralowskeg radčze, k tomu zamkůw Orawa á Lyetawa y panstwi k nym prysluchagicich plnomocni direktor, dawame na wedomy wssem, kterym znaty á wedety prynaleži, kterak pozorugyce unyžene supplicowani obywatelow Hornya Rabčzica nazwaneg a ginich okolnich dedin s towže Rabčiczow chotarnych, o to pokorne nastawagicich, w roku pominulem tisicem ssestistem ssedesatem ssestem wislalisme bili gistich nassich sluzebnykuw, aby chotar Rabčiczanski wssudi wukol od ginich dedin odchotarili. Kteri wedle poručženi nasseho w tomže roku okolo swatku swateho Wawryncze na predeczteni chotar Rabčzičzanski wissli, a prypogiwsse k sobe ginich ssoltisuw á richtarůw, ten oczite patrili a wssudi wůkol obegducze podle zeznani swedkůw pod tuhůw prysahůw prysahanich, od ostatnich okolnich dedin chotaruw gistimi znaki a kopczi wizdwiženim oddelili a gistu determinatiu na mistech naležicich učziniwsse, pokudbi se chotar Rabcziczanski wzdawna wstehowal, ukazali. Niczmeneg wssak ponewadcz predepsani Rabcičzania za znaki a kopczi wizdwiženimi pomimo chotare sweho giste polani a luki y czerchle welike w nassich wlastnich horach bez dowoleni nasseho wirobili a wipolili, tie giste polani a paseki wpredgmenowani nassi služebniczi a ssoltisy k nim prypogeni na zamecku potrebu bili zaugali a na nasseg dispositii zanechali. Že pak Jassek Slowik ssoltis z obiwatelmi predrečeneg dediny Rabczičžu mnohokrate swim unyženym supplikowanim o to nastawali, aby predepsane cerchle, polani a wirobiska na dispositii nasseg zanechane gim skrze nas bili oddane, pro tu pryczinu wislalisme poznowu pana Jana Gilanika a Alberta Messka služebnikůw nassich, aby tie mista očite spatrili a kteregbi dedine prysluchati meli, to vedle sweho sumneni sprawedliwe rozwaželi. Kterižto wedle poručeni nasseho w roku tomto bežiczem tisicem ssestistem ssedesatem sedmem w den prwni mesicze žari wisedsse, a prypoiwsse k sobe Missa Parnickeho, Michala Porubskeho, Ondrega Zabreskeho, Jana Jasenowskeho, Matega Jasenickeho, Janeka Rabčanskeho a Maticzu Smetaniaka Lipnickeho y ginich okolnych susedůw a richtarůw, wsseczki tie wirobiska na dispositii nasseg zanechane oczite spatrili, a nawratiwsse se odtud, nam werne a sprawedliwe oznamili, žeby tie giste

mista, polani a wyrobiska y nektera czastka hory pomezi temiže polanami gsuceg negblissie chotaru Rabčičanskemu bili. Strani kterich spolu z predepsanimi ssoltismi podle sweho dobreho sumneny to za sprawiedliwe uznali, že ponewadc Rabčanssti susedi, Ustiania a Buobrowania, kteri na tie polany čihagi a k swim holiam pripogiti vsilugi, na tolko hori, surowin, polian a passenkow pry swich holiach magi, že gich swimi dobitki skonawati ne mohu, ale ginich okolnich suseduw statki za gisti plac na swe hole prigimagi a dosti malicki duochuodek od welikich užitkow oddawagi, Rabčania pak tie giste polany, paseki a wirobiska z nasseg praczne a mozolne wirobili a okolo tich polan bezewsseg prekažki od mnoho rokuw pracowali, abi gegich prace gim se winahradit mohla slussne a nalezite, tie giste polani a wyrobiska ku chotary Rabčičanskemu tak gako nagblissemu prypogene a Rabčičzanom ku užiwany magi biti oddane; wssakže tim spůsobem, aby každoroczne od takowich užitkow, okrem censow predtim uloženich, dwacet tolarůw medzi duochodki slawneho pritelstwa k rukam urednika orawskeho oddawali. Na co tiže Rabčičania se podzwolili. Takowu to predoznamenych služebnikůw nassich a ssoltisůw k nim prypogenich determinatiu za slussnu uznawsse, a slawneho pritelstwa duochodki rossirowati chtegice, gi podle plnomocenstwi directorstwa nasseho potwrzugeme a predepsanim Rabčičanom y gegi potomkům wiss oznamene polani a paseki skrze nich w nassich horach wirobene, spolu z horow mezi temi polanami gsucow, ku slobodnemu užiwani a wladani dawame, a k gegich chotaru prypogugeme, hore napsani duochuodek očekawagice, gakosme nadali a prypogili; to obžwlasstne dokladagice, aby pod pokutow wypowedi zameckeg giž zatim žaden čerchlity, a mimo okurowani domoweho rubati a paliti se nepoważil. Abi se pak wsseliake roztržitosti, ktere strani chotarůw mezi temiže Rabčičani a okolnymy gegich susedi roznykali, giž docela pretrhli, wssecek chotar gegich spolu z oznamenimi polanami á wirobiski w nowe gim nadanimi, gako gest skrze služebnikůw nassich a predepsanich ssoltysůw od ginich chotaruw odcirklowani a giz po dwakrat wukol odchotareni, do tohoto listu nasseho wpisati sme dali w tento spůsob:

Počina se chotar Rabcžičžanski na wrchu polani Mrdolowka nazwaneg wisse wrchowini Hlubokeho potoka, kde pry gednom buku gest kopiecz z zeme a z kameni nametani, chotare Zubrohlawski, Rabčanski a Rabczičžanski delici; potom dolu tim potokom gide prosto do rieki Rabczicža nazwaneg, pry ktereg u tohože potoka dwa kopcze su nahazane, a bez rieku presseda prypada na cestu, ktera wedie z Rabczič do stareg Rabče, pry ktereg gest kopecz z zeme a z kameni nametani, a presseda bez cestu zase gest druhi kopecz nametani; od toho kopcze k' pulnočneg strane se obratiwsse hore gednow mlakow, prychodi na kopecz w gmenowaneho Jasska Slowika hagi wistaweni. Odtud gide timže hagom a borom po gedlach a swrčzinach karbowanich a kryžmy naznačženich prosto k Solneg tiahnuczi, wigde k tegže Solneg polanie, odtud k polnočneg strane se obratiwsse, bez wodu Slana rečenu pregducze prypada na prt k polane Markoweg weduczu, kde nedeleko wodi pry swrčžine cžtirma karbami natiateg kopecz weliki gest udelani. Odtud towže prtow bez mlaki prigde opet na kopecz wisse mlaki gsuczi, a tak hore po znakoch, wrubiech a kopczoch pry prty gsucych tiahnucze, prigde na cestu od Markoweg polani do potoka Bistri weduceg, kde z obidwuch stran cesti gsu kopcze nametane; zatim malo k wichodu sluncze se odawsse, zbehne do tohože potoka Bystreho, a potom hore tim potokom wichazi na druhu prt, ktera od Rabcič na polanu Ustiansku wedie, a tam pry potoku kopecz gest udelani, a tůwže prtow k wichodu slunce se obratiwsse, gide až na grun, na kterem opet gest kopecz nahazeni, a s toho grunju se spustiwsse, zbehne na Tiarchownicu k holi Ustianskeg weducu, kde pry dwůch bukoch dwa kopce su wizdwižene, s teg Tiarchownice predcze k wichodu slunce surowow horow dolu se spustiwsse po znakoch a karboch w nekolik mistech poznačenich, prypadne na polanu Skubisakowu z Rabcicz pod samow horow gsuczu, kde tež pry gedli opaleneg kopecz gest wizdwyženi, a od toho kopcza gide pry zarube až do potoka Pryporni nazwaneho, pry kteremž gest kopecz nametani a hore tim potoczkom tiahne až ku gruniku tež Pryporni reczenemu, na kteremž tež kopecz gest nahazeni; a potom na samom wrchu toho gruniku Wrch Čižoweg mlaki rečenem,

pry hore weliki kopecz gest učineni, a ten bude delit chotar Rabcičanski, Dolniolipnicki a podholki Buobrowske; giž odtud k poledneg strane se obratiwsse a dolu Čizowow mlakow se spustiwsse, prosto ponad horu Dolnolipnicku prigde opet na kopecz na koniecz hori udelani, a potom beži starimi mezami na wrssek Cyžow, kde gest kopecz wistaweni, od toho werssku strhuge se cestuw pod Jaworowi Wrch, a tam pry ceste z gedneg y z druheg strani gsu kopcze nametane. Odtud predce prosto na tenže Jaworowi Wrch wigduce, prytreffy na kopecz z kameni učžineni, a s toho wrchu k poledni se odawsse po starich mezach, prypadne na Rabčičžni Wrssek, na kterem gest kopecz, a s toho wrssku spusti se na cestu z Lipnicz do Rabcičž weducu, pry kteregž též kopecz stogi; potom prytahne na kopecz Gressa Strielki w čerhliskoch gsuczi, a s tech beži ku uhlisku Ramžowmu na Kudowskem Gruni gsucimu, odtud bez wrchowinku k hagi Lipnickemu tekucu, presseda hore do wrchu Kuokuotkow rečeni gduce, prigde k hrubeg gedli, pry kteregž kopecz gest wiloženi, potom prypadne na cestu s tohože wrchu na polanu Kuokuotkow weducu, pry kteregi dwa kopcze su udelane. Od tech giž k zapadu slunce se obratiwsse, gednow prtow wichodi na koniecz polani Gonsoroweg z Rabčicz, kde opet gest kopecz udelani, potom bokom towže polanow k wrchu prychodi na kopecz pry wikrutie učineni, a s teg polani bez wrchowinku Kriwanik presseda, prychodi na kopecz pry poli Rabčžičžanskem u hrubeg gedle udelani. Odtud gide na kameni werssek, kde též kopecz pry wikrutie učineni, za tim gide na druhi werssek, na kterem kopecz stogi; odtud opet bez druhi Kriwanik ku kopczi pri wikrute stogicimu, potom bez obnossku maleho Kriwanika beži wedle meze Markoweg z Rabčzičž, a prigde opet na kopecz pry wikrute nanoseni. Odtud gide na gruni proti wiss napsaneg polane Mrdolowka ležici, potom tim gruniom tahne na polanu Mrdolowku, a gide k tomu prtiu a kopcu, kteri Zubrohlawski, Rabčanski a Rabčičanski chotar deli. A tak pri tomto kopci začina i dokonawa se chotar Rabčičanski, a na wssetki strani od ginich okolnich dedin, chotarůw, holi a podholkůw wukol a wukol znaki a kopczi wiss napsanimi oddeleni a odchotareni.

Pro dustogneissi toho stalost a gistotu list tento wlastnow

nassow ruků̊w podpisani, a pečzeti pritisknutim stwrzeni, predepsanim Rabčiczanom widawame. Genž gest psan a dan na Zamku Orawe, w tu stredu po swatku swateho Lukasse aposstola a ewangelisti roku Pane tisicecho ssestisteho ssedesateho sedmeho. Comes Steph. Theökeöly mp.

64.

Zamek Orawski, 27 lutego 1668.

Stefan Thököly transumuje i zatwierdza dokument sądu stołecznego orawskiego z d. 28 czerwca r. 1664 w sprawie ugody między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem.

***Or.** pergaminowy, na zagięciach w paru miejscach przez myszy wyżarty, z wyciśniętą pieczęcią wystawcy, przechowuje się w farze w Górnej Zubrzycy. Na grzbiecie zapisek (ręką ks. J. Kohútha):* Matusz Ostros habuit ius scoltetiale, quod eidem Andreas Moniak (otcim) sibi adiudicari curavit protestanti contra .. ipso Matheo Ostroš 1664.

My Theököly Isstwan z Kežmarku hrabe wečžite na Orawe, wydyeka tehož o·awskeho hlawny a wečžity isspan, geho jasnosty cisarskeg á kralowskeg radcze, k tomu zamkuw Orawa a Lyethawa rečženich y panstwy k nym naležegicych plnomoczny director, dawame na wedomy wssem, klerimby wedety a znati naleželo, kterak oppatrny muž Mathus Ostros z Horneg Zubrice k predepsanemu Zamku Orawskemu naležegi[czey.....] pristupiwsse pred nas, praesentoval nam list gisty, strany ssoltystwa Hornyozubriczkeho od prawa sobe widany, z naležitu uсztiwosty supplikugice, zebysme podle nasseho plnomoczneho directorstwy ten gisty lyst pre neho y pre geho potomkuw potwrdily, kterehozto lystu continentia takowa to gest:

Tu następuje dokument sądu żupnego orawskiego z d. 28 czerwca 1664 (ob. w tem wydawnictwie Nr 60).

... [a] slowo do slowa dalysme wpisaty do tohoto nasseho listu, gak poniženy supplikowany wysspsaneho Mathussa Ostrosa ssoltisa Horniozubriczkeho, tak též y na primluwu nekterich hlawnich lydy a služebnikuw nassich prednegssich za neho učinenu, podle plnomocenstwy directorstwy nasseho geysme potwrdily, a we wsseczkych punktiech a zawirkach wzmocnily a upewnily. Pro lepssy wsseho teho stalost a gistotu tento nass lyst wlasneg ruky a gmena nasseho podpisanym, a pečžety pritisknutim stwrzeny, predoznamenemu Mathussowy Ostrosowy y geho potomkum widawame gako y widalysme. Dan na Zamku Orawe, dnie dwacateho sedmeho unora roku Panie tisiciho ssestiteho ssedesateho osmeho.

Comes Stephanus Theökeöly mp.

65.

Zamek Orawski, 23 czerwca 1669.

Stefan Thököly pół sołtystwa w Rabczycy, opróżnionego wskutek bezpotomnej śmierci Mikołaja Marczaka, sprzedaje za 300 talarów Jakubowi Klinowskiemu, z obowiązkiem spłacenia długów poprzednika, przyczem określa jego powinności i daniny.

***Or.** pergaminowy z pieczęcią wystawcy, wytłoczoną przez papier, lecz częściowo wykruszoną, znajduje się w posiadaniu p. Klinowskiego w Trnavie na Słowacji.*

My Theökeöly Istwan z Kežmarku wecžite hrabe z Orawy, widieka tohož orawskeho hlawny a weczity isspan, geho jasnosty cysarskeg a kralowskeg radcze, k tomu zamkůw Orawa o Liethá-wa y panstwy k nym prysslucha gjcych plnomoczny direktor, da-

---

64. [a] *początek wiersza wydarty i nieczytelny. Prawdopodobnie brzmiał on wedle znanego formularza:* Kterižto lyst spusobem predoznamenim...

wame na wedomy wssem, kterym znaty a wedety prinależj, kterak Mikulag Marczak Kuba, Marka Smolky syn, ssoltis Rabcżiczky, prostredkem czasneg smyrty s tohoto sweta witrhnuty nahle biwsse, a potomka muskeg hlawy po sobe nezanechawsse, cżastka ta, kteru użiwal, totiżto polowicza wsseczkeho gruntu a uzitkůw ssoltistwa Rabcżiczkeho, ze wssemy weczmy pohnutedlnjmj y nepohnutedelnjmj spadla na dispositiu nassy. Niczmeneg wssak pozorugjcze na geho welkomożnost pana brata Szunegh Juliusa intercessiu, a też na nekterych stalecżnjch lidy prjmluwu podle Jacobusa Klinowskeho uczinenu, tie wsseczky użitky ssołtiske, spolu ze zalohy, s polanamy a wirobisky y gjnjmj na pol ssoltistwa Rabcżiczeho zdawna prynależegjczimj pripadnostiamj, odpredalysme wpredoznamenemu Jacobusowy Klynowskemu za tolary trysto, kterežto penize medzj duochodkj slawneho pritelstwa gsu dane; a żeby on slobodne pry gruntie zustawatj mohl, podle plnomoczenstwj directorstwa nasseho gemu y geho potomkum aneb pokrwnosty geho weczite nadawame a conferugeme. Dluhy pozustale po nebohem Marczakowj, kterjch se nachodj tolary sto sedemdesate ssest, wsseczkj kterj occupowal, ssoltjstwo wjplatjtj musj, nebo nenj odkudżbj se dlużnjkom zaplatjtj mohlo, w tom abj poddanj zadneho defectu anj skodj nemely; paklyby pre slussne pryczinj nemohucze obstawatj gjnemu dobrowolne pustjl, teda ten powinen bude wsseczkj wjss napsane penjze y expensa na potrebne weczj uczjnene winahraditj a contentowatj. A ponewadcz tenże Jacobus Kljnowskj instowal u nas y u slawneho prjtelstwa w gedno zebraneho, unižene a pokorne żadagjicze, abysme gemu duochodkj wsseczkj od toho ssoltjstwa na rok prjsluchagjcze zepsane wjdalj, weducze pak a uznawsse za slussne bjtj tomu neodporugjcze podle predkůw nassich ulożenj a njnegssjho gednomislne wsseczkeho slawneho pritelstwa dokonanj, do tohoto ljstu nasseho wpjsatjsme dalj w tento spuosob: Od ssoltjstwa polfuroweho zdawna ustanoweneho a skrze slawne pritelstwo potwrzeneho ze spolnjkom swogjm od ffurowanj oslobozuge se, ale każdoroczne, że pre wjno nebude choditj, podlużen zlatjch deset; za solnj ffur zlatjch osem; od nezimowanj kljsnj zlatj geden; od mljna na dwa kamene gsuczjho zlatjch pet

a tessliarkj zlatj geden, ze tesslowatj mljnara k potrebe zameczkeg posilatj nebude, takowe duochuodki vrednjkowj panstwj tohoto oddawatj a gjne wsseljgake prjpadnosti bedljwe a sprawedliwe wikonawatj a wernost k zamku zachowatj podluzen budess y twogj potomczj z pokrwnjmj dlužnj budu. Pry tomto nassem nadanj a dokonanj nassj succesores ano y officiales stale držeti powjnowati budu, geho potomkůw w njcem nemolestugjce. Pro dustognegssj toho wsseho stalost a gjstotu list tento wlastnow rukow nassow podpjsanj a peczetj prjtjsnutjm stwrzeny predoznamenemu Jacobusowj Klynowskemu, geho pokrewnostj a potomkům widawame. Genž gest psan a dan na Zamku Orawe, w ten den pred swatkem swateho Jana Krstjtele narozenj, kterj pada w den dwacateho tretjho czerwna, roku Pane tisiceho ssestisteho ssedesateho dewateho.

Comes Steph Theökeöly mp.

66.

Dolna Zubrzyca, 14 czerwca 1669 — Jabłonka, 16 marca 1670.

Różne protokoły (w polskim i słowackim języku spisane) w sprawie sporu między Szymonem Bednarzem a sołtysem Górnej Zubrzycy o grunt tamże.

Or. karta papierowa formatu folio dwiema rękami na obu stronach zapisana, z paru dziurami w środku przez myszy wyżartemi, w farze Górnej Zubrzycy. U dołu zapisek: No 12 m. 31.

1. Anno 1669 die 14 junii. My nizey podpisany na roskas jegomostzy pana kapitana Zomku Orawy chodzilichmy na Horniu Zubriczu, abich my wibraly szwiadecztwo pod groznom prziszziegom, yezeli nalezy ten grunt do soltistwa, na kturim teras sziedzy Simon Bednarz; nes to zeznaly, ze ten grunt na kturym Bednarz ma budinek, to nalezy do gramada, a drugi grunt, na kturim niemas budinku, to do soltistwa tes przinalezy. To zeznaly: 1. Kuba

Gemb... [a], 2. Jendrzey Tirala, 3. Gregorz Obirtalik, 4. Jan Obirta[lik], 5. Martzin Sikora, 6. Simon Sula, 7. Matziey Glusok, 8. Stas Woytziok, 9. Wawrzek Knapcik, 10. Pawel Grobarcik, 11. Blazek Glusocik, 12. [Woy]tziech Msal. To wsisci zeznaly, że [groma]da za f..... [a] dzie ze soltisem..... [a] grunty sol[tiskie] w dzie[dzinie na dolni]m koncu.....[a] gruntu a gr[omad]a dala.....[a] na wisnim konczu tes costke gruntu, tak rz[e]cone Kunkawskie; y to zeznaly, ze oni szo kontenczi tim firmakiem; y to zeznaly, ze Kunkawskiemu Jendrzey Matlak s tego gruntu wiplatzil y [wi]sadzil pastorka swoyego, ten pastorek pomieskawszy ro[ki] trzy y zastawil temusto Bednarzowy we dwudziestu talerow, s takom wimuwkom, abi bilo temuz Matlacikowy albo yego bratom wolno wikupitz; y to zeznaly niekturzy, ze tento Bednarz tak muwil kielka razy soltisom: «dayczie moye pieniondze, kturech ya wam dal». My za slusne usnawamy, aby tento Bednarz, poniewas ziemie pozasziewal, aby y zebral a na zime do swoyego budinku odwiosł, a soltisom w timto roku aby powinostz wikoniwal, a soltiszy abi yemu na Trzi Krule tich taleruw N⁰ 20 polozyly. Actum in Also Zubrica anno et die ut supra.

Johannes Jablonkowsky cum Johanne Garcarczik dworsky fary Jablonskiey.

2. Ponewacž tak... wssetka d[edina] pod prisahou twrdow zeznala, ze bi ten [pol]ssnurek ku soltistwu prinalezel a Bednar toliko zastawenim prawem in talleris 20 wladal, a tak tento nalezek, ktery se stal w pritomnosty soltissa Jablonkowskeho a dworskeho, ten y ya we wssitkich punctiech potwrdzuyem, prikazugicze, aby Bednar swoye penize wzal hore od Monyaka, a Monyak podle listu yeho oswieczenosty pana meho milostiweho teho pol snura k ssoltistwu applicowal. In Jablonka 16 marcii 1670.

Johannes Gilany capitaneus arcis Arva mp.

3. Anno 1670 die... [a] .. dy praw... [a] tuto confirmaciu bi... [a] napisal pris[sahu]... [a] napsani Bed[nar], z welkim krikem s prisahanim z... [a] ty swetkowe, any na to nebili spitowany strany teho ssnuru, než toliko strani kurew prisahaly, acz prawe ssoltis Ja-

---

66. [a] *dziura w papierze, wygryziona przez myszy.*

blonkowsky a dworsky biwsse prisahany na wernost gich oswieczenosty, ziadna dubietas ne mela bi bit w gich conscienciach, wssdali, že aby y Bednar urputne yak do teho času ffalessnimi swimi exceperat, zaziwat nemohol, prikazuye se znowu, aby yed... wissli yesste a znowu inquisicii uczinili z Bednarowey strany sedliaczy, kterich sebe... wolil: Chuyasa Blasska, Dedicza Mikulaya, Mattusa Masstelika z Dolney Zubricze, Kuba Masstelika; z Monyakowey strany: Jablonkowsky a dworsky, Woytus Kralik, [b] Maticza, Jan Urbanecz, Bozenik Jablonkowsky a Simek Nowaczik, s takim spusobem, yako se y sam podzwolil Bednar, ze yesli bi se ynakssi nasslo a nedosweczil bi, ze Jablonkowsky skriwodliwe chodil, aby Bednar bil hrozne karani, a zebi taller N° 20 biwsse pri mne za tim prepadli. In Jablonka 16 martis 1670.

Johannes Gilany mp.

67.

Jabłonka, 11 kwietnia 1670.

Ugoda między Janem Janikowym sołtysem Jabłonkowskim a stryjami jego Janem, Maciejem i Andrzejem Jabłonkowskimi w sprawie używania młyna.

Or. *obecnie nieznany. Był on przedłożony do zatwierdzenia Stefanowi Thököly'emu, który — jak widać z Kop. — zaopatrzył go następującą klausulą:* Predepsane prytelske medzy strankamy poznamenanymy a zegmene podpisanymy pred osobamy dnu oznamenymy dobrowolne dokonany uczinene na zadost Jana Wyczyana soltysa Jablonkowskeho, my podle plnomoczenstwy directorstwy naszeho we wsseczkych punktiech a zawirkach geho upewnugicze, za stale a nezmenytedlne gmyty chceme, yako y upewnugeme a potwrzugeme. Actum in arce Arva, die 6 magy anno Domini 1670.

Kop. *z oryginału wydana urzędowo pod pieczęcią Jerzego Erdödy'ego d. 28 czerwca r. 1696 w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce, który mi jej łaskawie użyczył.*

---

66. [b] *nad tem nadpisane:* tento yest Bednarski.

Leta Pane tisiczeho ssestisteho sedemdesateho dne gedenasteho mesicze dubna. Stalo se prytelske porownani mezy oppatrnymy Janom Janykowym soltysem Jablonkowskym, item Janem Mategem a Ondregem strykamy geho, strany mlina, a to w prytomnosty gak prytelůw, gmenowyte: Krisstoffa a Janyka, Jakuba a Stassa a bratrůw swych, item w prytomnosty susedůw nekterych totiž: Martina Osskrowarta, Jakuba Tengiho, Mychala Bossnyaka a Jasska Suriaka na tento spusob: Magjcze Jan Janykůw w užywany geden kamen, ktery po swem strycznem bratru nebohem Jakubowy Jablonkowskem a druhe cztwrt podle urada soltyseho, strikowe pak geho try czyastky kamene po swem otczy nebohem Mategowy Wiczianowy Jablonkowskem. Kdi czastokrat mnohe nesnadky medzy stranku a stranku znykaly, yak pry odbyrany požitku, tak pri czineny nakladku, pro wiwarowanj takowych roztržitosty tehdi gmenowany Mateg a Ondreg prytelskim spůsobem prawem weczitym pustili ty try czastky kamene Janowy Janykowy bratanku swemu. Naproti tomu ten Jan Janiků poddal gim powoleny, ktere prigal od theho osviceneho pana na postaweny mlina na geden kamen, k tomu položil gim padesat zlatych polskych, pustyl gym luku pod Sybowym brehem w ssedesaty zlatych polskych, nadto stary mlin (krome kol, kossůw, zeleziwa) ze dwema kamenmy. A kdi urad soltysky na gineho spadne, powinnen bude tomu soltysowy ze cztwrty kamene oddawat, a tyž soltys nakladek činit. Takoweto prytelske dokonany a contractum kdobykolwek zrussiti chtel a russil, podle wlastnyho spoleczneho posudku powinnen bude fl. 40 irremissibiliter prepadnuty, na geho osvicenosti pana 20, a na kostel Jablonkowsky fl. 20. Pro lepsy toho gistotu wlastnymy rukamy se podpysaly. Actum in aedibus Jana Janykoweho, anno etc. die ut supra.

Jan Wiczianik Jablonsky.

Mattias Jablonkowsky.

Andreas Jablonkowsky mp.

Coram me Johanne Zahora parocho ecclesiae Jablonkoviensis.

68.

Weliczna, 6 marca 1672.

Mikołaj Draskowith dyrektor pełnomocny Zamku Orawskiego, na prośbę Jana Słowiczaka i Jakuba Klinowskiego sołtysów Nowej Rabczycy, transumuje i zatwierdza wyrok sądu stołecznego orawskiego z d. 5 kwietnia r. 1659.

Or. pergaminowy z dwiema wyciśniętemi pieczęciami, dobrze zachowany, w posiadaniu p. Klinowskiego w Trnavie na Słowacji. U dołu dokumentu zatwierdzająca klauzula Jerzego Erdödy'ego, następcy Draskowitha, temi słowy: Confirmantur per me universorum bonorum Arvensium plenipotentiarium directorem praesentes praedecessoris nostri directoris. Actum in Nagyfalu 3 iulii 1676. Comes Georgius Erdödy mp.

Comes Nicolavs Draskovith de Trakostián comitatuum Mosoniensis et Arvensis supremus comes, arcium item ac bonorum Arva et Léthawa plenipotentiarius director, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliarius, camerarius eiusdemque janitorum regalium per Hungariam magister, damus pro memoria, quod nos humilima instantia providorum Joannis Szloviczak et Jacobi Klinowszky scultetorum possessionis Novae Rabczicze vocatae et ad dominium praeinsertae Arva spectantis inque comitatu isto existentis (qua certarum literarum suarum super scultetia et iustis iuribus eorundem, in anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono die quinta mensis aprilis, ex sede iudiciaria dominorum terrestrium sub arce Arva eo tum celebrata, emanatarum et ob iniuriam temporum attritarum transumptionem plenipotenciaria directoratus nostri authoritate confirmandam demisse postulassent) coram nobis instituta, inclinati, easdem litteras in specie in praesentia nostri productas transumendas prae-

sentibusque inserendas annuimus Quarum quidem litterarum tenor est talis:

Tu następuje wyrok sądu orawskiego z 5 kwietnia 1659 r. (ob. w tem wydawnictwie Nr 49).

Unde nos petitione eorundem uti iustitiae consonae moti, prescriptas litteras modo praevio coram nobis productas, non rasas, non cancellatas nec in aliqua sui parte diminutas vel auctas, sed omni prorsus suspicione carentes, praesentibus nostris de verbo ad verbum inseri et transcribi facientes, in omnibus eorundem punctis, clausulis et articulis approbando, authoritate directoratus nostri confirmantes, easdem manus propriae subscriptione et sigilli nostri impressione roboravimus. Datum in oppido Nagyfallu, dominica Invocavit anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo.

Comes Nicolaus Draskouith mp.

69.

Obóz pod Św. Janem, 15 października 1672.

Paweł Esterhazy królewski radca i Krainy Węgierskiej najwyższy generał ostrzega ziemian i chłopów na Orawie, aby się nie łączyli z buntownikami i zdrajcami, grożąc w przeciwnym razie wojskowemi represaljami.

Or. *na papierze folio, z dobrze zachowaną wyciśniętą pieczęcią wystawcy, przechowuje się w farze Górno-Zubrzyckiej. Na grzbiecie zapisek z XIX w.:* N° 2: übergiebt Julie Monyak n: 17.

My groff Esterházy Pal z Galanthy zamku Fraknova urečity pan, svatosvateho Imperium Rimskeho posweczeny kavallir, jeho jassnosty prwssiho Leopolda rimskeho cziszare a Kragini Uhorskeg korunovaneho krale pana nasseho radcze, podszkarby

neb komornyk a w Uherskeg Kragine dworu kralovskeho negwissy hokmester, slawneho vydyeka sopronskeho hlawny ispan, tak tess predepsaneg Kraginy Uhorskeg dolnich stran podhornych a proty nowim zamkam wistawenych pokragisky negwyssy generall, Czubrancsu zamku a w nem ustanoweneho pokragiska gako tess y Orawskeho Zamku dedičny pan a negwissy kapitan, dawame znati wssem wubecz komu prinaležy, žesme gistotne wyrozumely, yako timito časy chlapy sedlyaczy neb lid prosty pospolity, w vidieku oravskem meskagiczy, z gedneg častky newy se, z gekowich lidy omilnich reču nawedeny, yak Pana Boha tak tess y korunovaneho krale nasseho mylostiweho a no y prawa zemskeho opowrhnuwsse a nepozorugicze, yakowesy bezbožne zmatky a burlywe predwiženy su začaly z domnenim nadegy bezbožneho skrze to dobrečmeny, czo ginačeg z gruntu nicz gineho neny, ness tolyko samý klam a falessni wymisslena ossemetnost. Ponewadz pak geho jasznosty cziszarskeg a kralowskeg pana nasseho mylostiweho mnoho silneho lidu vogenskeho tu gest, který ku wyhladzeny a zetreny tich a takowych zradczuw hotowy gest, ničmeneg my nedorozumnemu medznemu chlapstwu neb sedliactwu konečnu skazu gesste ne žadagicze, od wykonany predsewzety tenže lid vogensky dosty tessko sme zadržely: s teg pričiny chcelysme wsselygakoweho radu panom zemanom znamo činity, a gak gich tak y lid pospoliti chlapow a szedliakow napomenuty, yako y prezni napominame skrze tento patent, aby wsselygakoweho proty geho jasznosty spronewereny a zradniho rebellowany se wistrihaly, ness radegy gich za uhlawnich nepriteluw uznawsse, proty mu postawagicze, powinnu wernost proty geho jasnosty zachowaly, a takowim zradczom w nicem wiri daty nepokussely; nebo ginaceg velika mocz a sila vogenska proty takowym obraczena bude a skrze to y wsseczek wydyek skazu wzity by musel. Datum ex castris ad Szent Ivan positis, die decima quinta mensis octobris anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo.

Comes Paulus Esterhazy.

70.

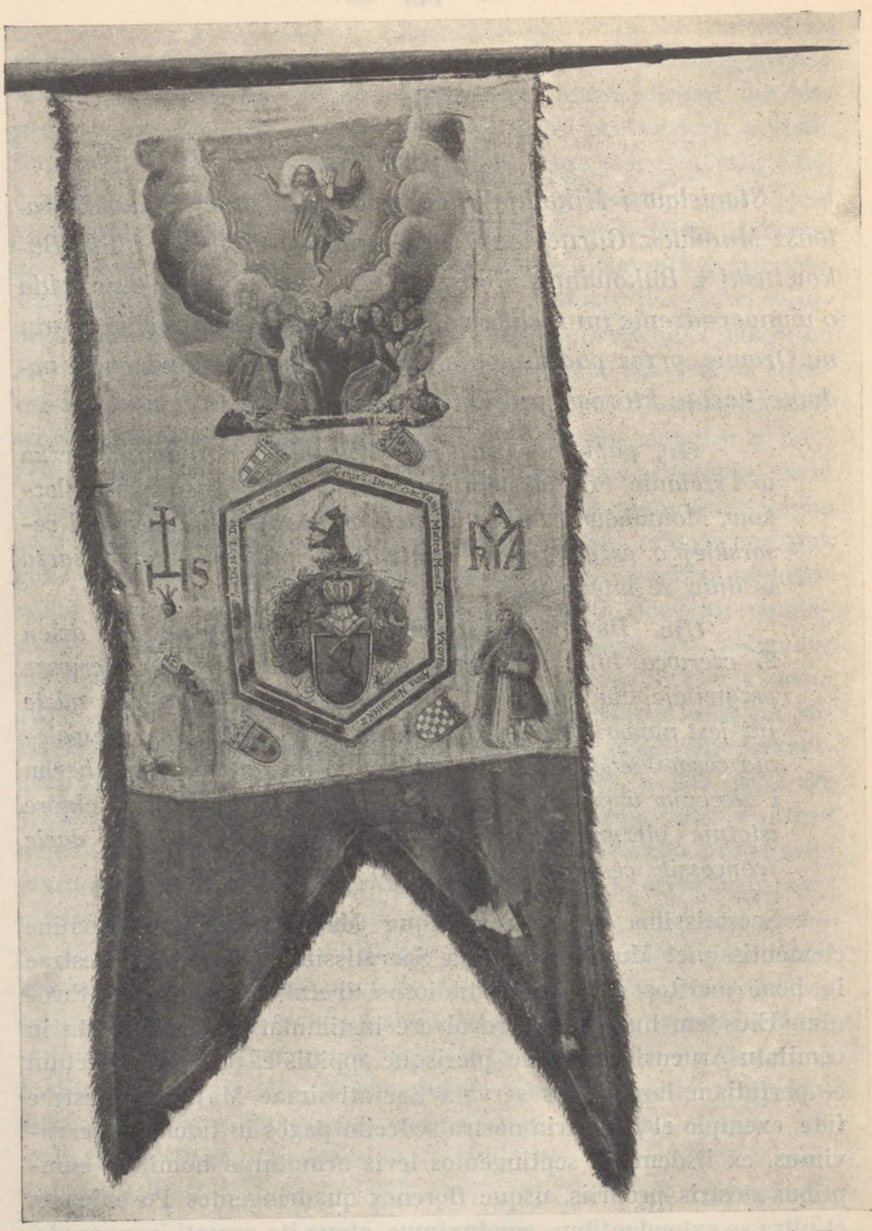
B. m., przed 27 czerwca 1673.

Stanisław i Mikołaj Wilczkowie z Wielkiej Orawki, Mateusz Moniak z Górnej Zubrzycy, oraz Jan Wilczek i Jan Bukowiński z Bukowiny i Podszkla upraszają cesarza Leopolda o wynagrodzenie im zasług, położonych około stłumienia buntu na Orawie, przez podniesienie ich do stanu szlacheckiego i nadanie herbu, którego projekt zamieszczają.

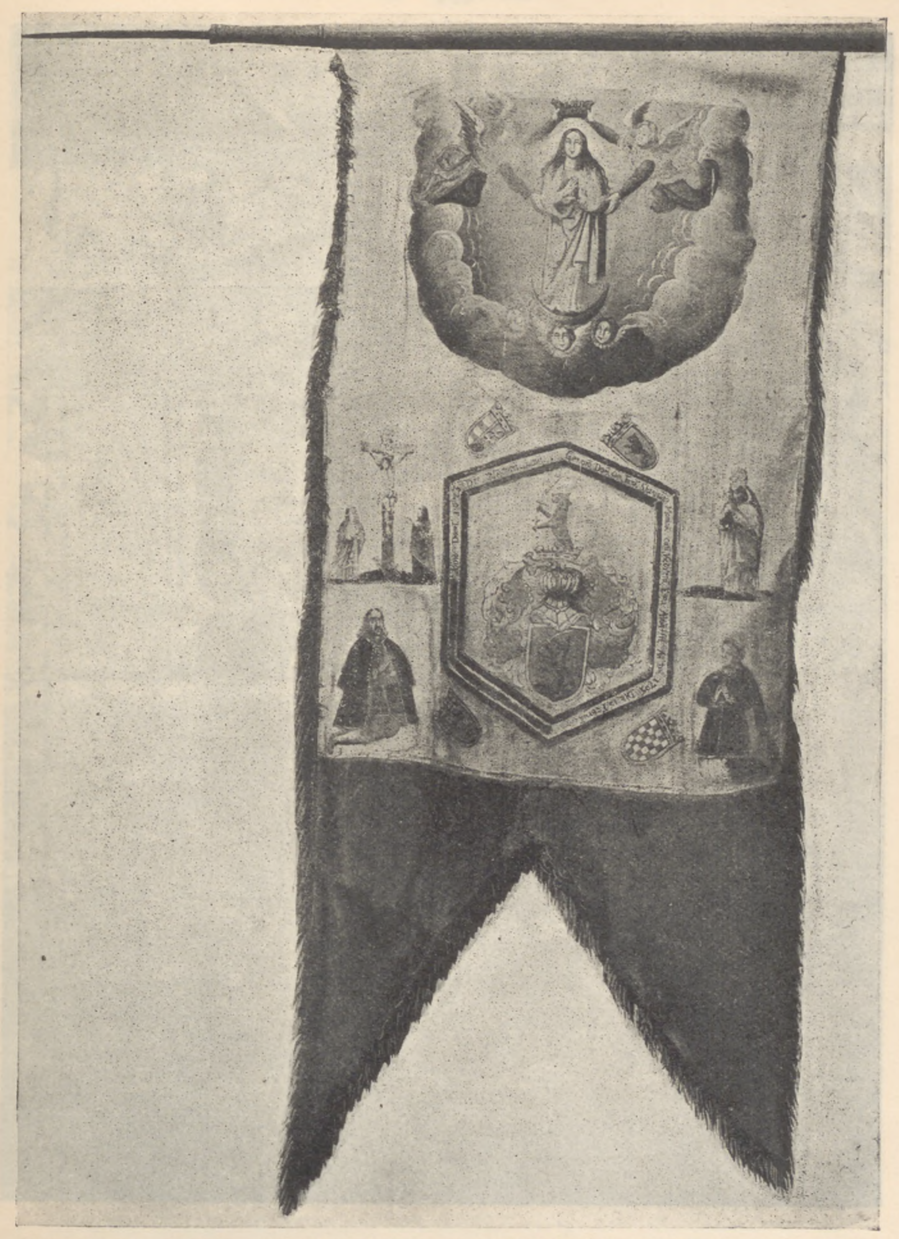
Or. *papierowy w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie. Pod tekstem wymalowany projekt herbu Wilczków, Moniaków i Bukowińskich, oraz zapisek kancelarji cesarskiej o przychylnem załatwieniu prośby przez cesarza w dniu 22 lutego 1674 r.*

Uw. *Daty tej prośby nie można przesuwać poza dzień 27 czerwca 1673, w którym to dniu datowane są pierwsze przywileje dla Moniaka, Bukowińskiego i Wilczków, gdzie już jest mowa o ich nobilitacji (ob. Nry 71—6). Data zezwolenia cesarskiego odnosi się widocznie do zatwierdzenia herbu i zlecenia wystawienia przywilejów nobilitacyjnych, które istotnie otrzymały daty 17—21 lutego 1674, bliskie dacie «concessit» cesarskiego (ob. niżej Nry 77—79).*

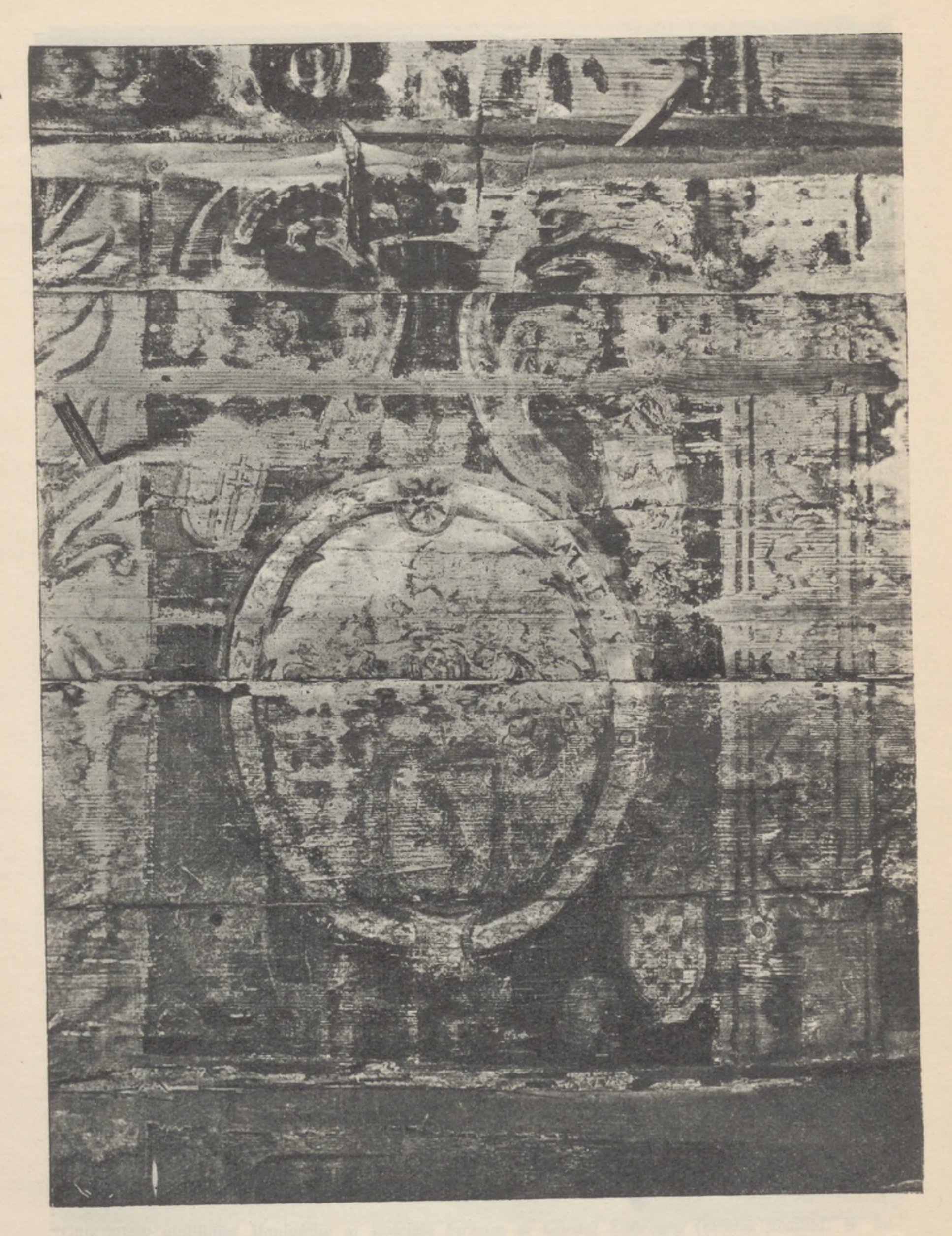
Sacratissima caesarea regiaque Majestas, domine domine clementissime! Munificentissima Sacratissimae Maiestatis Vestrae in bene meritos et virtutis studiosos liberalitas et nos ad thronum Eiusdem humillime provolvere instimulat, quando exorta in comitatu Aruensi rebellione plerisque oppidis et pagis in defectum et perfidiam lapsis, nos servata Sacratissimae Majestati Vestrae fide, exemplo et industria nostra sedecim pagos in fidelitate servavimus, ex iisdemque septingentos levis armaturae homines sumptibus nostris propriis, usque florenos quadringentos Posonienses et ultra se extendentibus, conduximus, atque ita armati insurgendo, rebellium intentiones turbando, eorumque progressus impediendo,



Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zubrzycy (strona prawa). W pośrodku, w otoczeniu herbów państwowych, herb rodzin Moniaków, Wilczków i Bukowińskich, wokoło w obramieniu napis: Genero(so) Domi(no) cum Fami(lia) Matteo Moniak cum Vxorem [*sic*] *Anna* Nouabilska *(dalej zamalowane brunatną farbą, lecz jeszcze czytelne:)* Datum in ciuitatem nostram Vianna (*sic*) Austria Anno D(omi)ni 1673 Die 27 mensis Junii.



Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zubrzycy (strona lewa). W pośrodku, w otoczeniu herbów państwowych, herb rodzin Moniaków, Wilczków i Bukowińskich, wokoło w obramieniu napis: Genero(so) Domi(no) cum Fami(lia) Stanislao Moniak cum Vxorem (*sic*) Ewa Abbaffii An(no) Do(mini) 1705 Die 10 Februa(rii) *(dalej zamalowane brunatną farbą, lecz jeszcze czytelne:)* Datum in ciuitatem nostram Vianna (*sic*) Austria Anno Do(mini) 1673 Die 27 men(sis) Junii.



Fresk ścienny w kościele farnym w Orawce z wyobrażeniem herbu rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich, w otoczeniu herbów państwowych.

interlapsis etiam nonnullis velitationibus domorum et terrarum nostrorum, perque [illos] vastationibus, contra aliquot rebellium millia iusta causa et fidelitate debita nixi imperterriti stantes, talem in nobis constantiam exhibuimus, quae fidelem subditum decens, ab eodem desideranda esse potest. Contestatur hoc excellentissimus Maiestati Vestrae Aruensi expeditioni praefectus generalis comes Spork, qui nos ita invenit, cuius nos ad adventum nutibus obsequentissime submisimus. Nec minus camera Suae M-tis Posoniensis huius etiam fidelitatis nostrae satis inscia restantiam expositi aeris nostri ex bonis Aruensibus persolvi assignavit. Cum autem augustissimae domui Austriacae nihil plane servitii sine ampla remuneratione factum constet, ita et nos ad thronum M-tis V-rae Sacr-mae nos provolvimus humillime supplicantes, quatenus ex clementissima fidelitatis nostrae complacentia, nos filiosque et posteritates utriusque sexus ex ignobili statu elevando, infra pictis armis nobilitaribus decorare, ac in cetum verorum regni nobilium adnumerare clementissime non dedignaretur. Quam Sacr-mae M-tis V-rae gratiam, humillima in fidelitate et studio bene merendi perseverantia ultro promereri nos ad ultimam usque guttam sanguinis conabimur, Sacr-mae M-tis V-rae omnem a Deo peroptimo maximo felicitatem exoptando.

Sacr-mae M-tis V-rae humillimi subditi:

Stanislaus Wilczek et Nicolaus Wilczek ex Magna Orauka.

Matthaeus Moniak de Superiori Zubricza.

Joannes Wilczek et Joannes Bukouinsky de Bukouina et Poskle.

W tem miejscu wymalowany projekt uproszonego herbu z literami po obu stronach klejnotu: S / W (= Stanislaus Wilczek).

Nad herbem zapisek kancelarji cesarskiej:

Concessit Sua Sacr-ma M-tas.

Viennae, 22 febr. anno 1674.

Thomas Pálffy ep. Nitriensis.

71.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarz Leopold Mateusza Moniaka sołtysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wyświadczone podczas tłumienia buntu na Orawie, zwalnia od wszelkich czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, opłacanych dotąd z należącej doń połowy sołtystwa wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, zakazując urzędnikom tak swoim węgierskim jak i zamkowym orawskim niepokojenia uprzywilejowanego sołtysa i jego dziedziców jakiemikolwiek uroszczeniami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i w wierności dla siebie i swych następców.

Or. *pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią cesarską, przywieszoną na sznurze jedwabnym różowo-niebiesko-biało-żółtym, w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Górnej Zubrzycy.*

Kop. *urzędowa, wystawiona przez sąd orawski w Dolnym Kubinie d. 14 lutego 1731, w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 26, nr. 1 b.*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách. R. 1887, str. 139.*

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Morauiae, dux Lucemburgae ac Superioris et Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thekae, princeps Sueuiae, comes Habspurgi, Tyrolis, Ferreti, Kiburgi et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad humillimam nonnullorum fidelium nostrorum supplicationem, diligentissimamque recommendationem pro parte fidelis aeque nostri Matthaei Monyak apud maiestatem nostram factam,

tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus eiusdem servitiis, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae hactenus semper et signanter quidem tempore nuperorum seditiosorum, rebelliosorumque motuum, in praefato regno nostro Hungariae exortorum, militibus nostris, in comitatum Arvensem ad capiendam illic eoque pacto debitae nobis ac sacro diademati nostro fidelitati ac devotioni subiiciendam eiusdem nominis arcem, sedandamque et compescen(dam) plebem tumultuantem expeditis, prompto animi obsequio adhaerendo et assistendo, constanter, strenue ac utiliter exhibuit et impendit, prout etiam in futurum pari fidelitatis et constantiae fervore sese exhibiturum et impensurum pollicetur, certam quandam mediam eiusdem sculletiam in Superiori Zubricza praefatoque comitatu Arvensi adiacente habitam, quam de facto incoleret, simul cum tribus molendinis et octo inquilinis in eadem possessione existentibus aliisve quibuslibet utilitatibus et pertinentiis quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem mediam sculletiam praerepetitaque molendina et inquilinos illos ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum nostrarum ordinariarum pariter et colonicalium, de eadem media sculletia antiquitus quomodocunque et quandocunque exhiberi, provenire ac praestari debentium, antelato Mattheo Monyak haeredibusque et posteritatibus ipsius utriusque sexus universis ex gratia nostra speciali in perpetuum gratiose eximendam, libertandam supportandamque et nobilitandam esse duximus, (ita tamen et ea ratione, ut idem Matthaeus Monyak praerepetitique illius haeredes et posteritates utriusque sexus universi in fide catholica debitaque nobis et successoribus nostris legitimis scilicet Hungariae regibus fidelitate semper permanere debeant et teneantur, alioquin praesentem gratiosam exemptionem nostram iisdem minime volumus suffragari), immo eximimus, libertamus, supportamusque et nobilitamus praesentium per vigorem, salvo iure alieno, praesertim vero ecclesiarum Dei. Quocirca vobis fidelibus nostris praefecto, caeterisque camerae nostrae Hungaricae consiliariis, sed et comiti, vicecomiti ac iudicibus nobilum praenotati comitatus Arvensis, necnon dicatoribus et exac-

toribus quorumcunque censuum, taxarum et contributionum nostrarum ordinariarum quemadmodum et colonicalium, item praerecensitae arcis Arvensis capitaneis, praefectis, castellanis, provisoribus et officialibus praesentibus et futuris harum serie clementer ac firmiter committimus et mandamus, quatenus a modo in posterum supranominatum Mattheum Monyak, haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universos ratione praetactae mediae sculletiae, memoratorumque molendinorum et inquilinorum ad solutionem praescriptorum censuum, taxarum et impositionum, contributionumque nostrarum ordinariarum prout et colonicalium contra formam praemissae gratiose exemptionis, libertationis, supportationisque et nobilitationis nostrae arctare et compellere, vel eum haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universos quovismodo in rebus et bonis illorum quib[u]svis impedire, turbare, molestare et damnificare nusquam et nequaquam praesumatis, sed hanc ipsam gratiosam exemptionem, libertationem, supportationemque et nobilitationem nostram eisdem modo praedeclarat[o] factam et conces[sam pari]ter ac inviolabiliter semper tam vos ipsi observare, quam per alios omnes, quorum interest vel intererit, observari facere modis omnibus debeatis et teneamini, secus non facturi. Praesentes aute[m litteras] secreto sig[illo nostro], quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communiri fecimus post earum lecturam iterum reddi volumus et iubemus praesentanti. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vig[esim]a septima mensi[s iu]nii, anno domini millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio, regnorum nostrorum Romani XV, Hungariae et reliquorum XVIII, Bohemiae vero anno XVII.

Leopoldus — Thomas Palfy ep. Nitriensis mp.
Stephanus Orban mp.

72.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i powinowatego jego Jana Wilczka sołtysów w Bukowinie-Podszklu.

Or. *pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią cesarską, jak na poprzednim przywileju, był jeszcze w r. 1929 w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie, obecnie u p. Serafina Bukowińskiego, nauczyciela w Lietavie.*

Kop. *z XX w. w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.*

Uw. *Tekst tego dokumentu różni się od identycznego przywileju dla Moniaków (ob. Nr poprzedni) tylko odmiennemi osobami uprzywilejowanych odbiorców, oraz treścią nadań:* pro parte fidelium aeque nostrorum Joannis Bukouinszky et alterius Joannis Wilcsek inter se affinium apud maiestatem *i t. d...* Totalem et integram illorum scultetiam in possessione Poskle praefatoque comitatu Aruensi adiacente habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent ac incolerent, simul cum duobus molendinis et novem inquilinis ibidem, in alia vero possessione Bukouina sic dicta omnino in eo, quo immediate supra comitatu sita, quatuor itidem inquilinis existentibus, aliisve quibuslibet utilitatibus *i t. d...* antelatis Joanni Bukouinszky, alteri Joanni Wilcsek affinibus ipsorumque haeredibus et posteritatibus *i t. d. (podobnie i dalej raz jeszcze).*

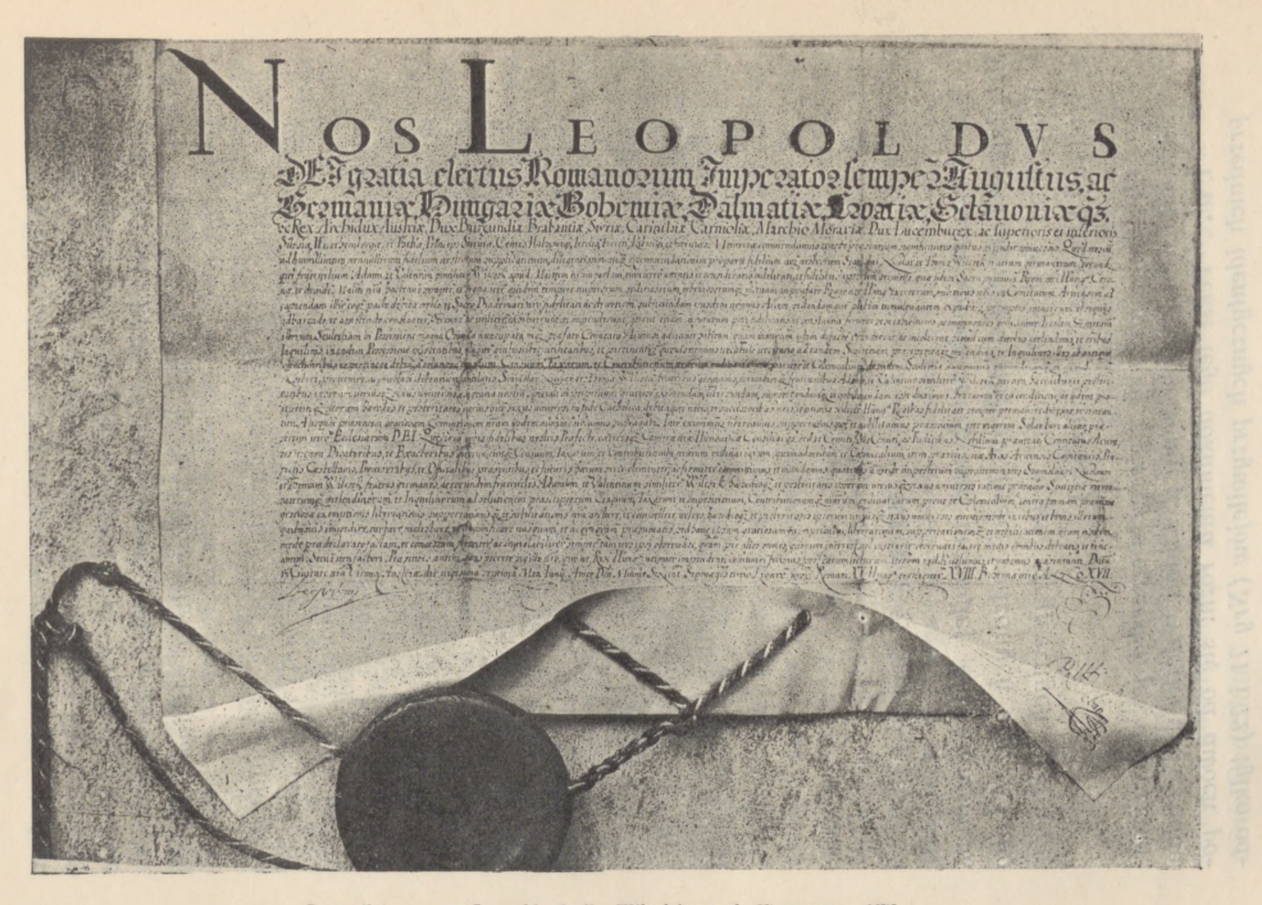
73.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku).

Or. *pergaminowy, z pieczęcią cesarską, jak na poprzednich aktach, w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.*

Uw. *Tekst tego dokumentu różni się od dwóch poprzednich identycznych przywilejów (Nry 71 i 72) tylko od-*


NOS LEOPOLDVS
DEI gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac
Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque
Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Marchio Moraviae, Dux Luxemburgiae, ac superioris et inferioris

Przywilej cesarza Leopolda I dla Wilczków z d. 27 czerwca 1673 r.

miennemi osobami uprzywilejowanych odbiorców, oraz treścią nadań: pro parte fidelium aeque nostrorum Stanislai, Nicolai et Thomae Wilcsek fratrum germanorum eorundemque fratruelium Adam et Valentini similliter Wilcsek apud maiestatem *i t. d.* Totalem et integram illorum scultetiam in possessione Magna Orawka nuncupata, inque praefato comitatu Aruensi adiacente habitam, quam nimirum iidem de facto incolerent, simul cum duobus molendinis et tribus inquilinis in eadem possessione existentibus, aliisve quibuslibet utilitatibus *i t. d.* antelatis Stanislao, Nicolao et Thomae Wilcsek fratribus germanis eorundemque fratruelibus Adamo et Valentino similiter Wilcsek, necnon haeredibus et posteritatibus *i t. d. (podobnie i dalej raz jeszcze).*

74.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarz Leopold Mateusza Moniaka, sołtysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wyświadczone podczas tłumienia buntu na Orawie, zwolniwszy od płacenia czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, poleca wprowadzić w posiadanie i władztwo połowy sołtystwa w Górnej Zubrzycy, wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i wierności dla siebie i swoich następców.

Or. *pergaminowy, z wiszącą pieczęcią cesarską (jak u dokumentów poprzednich), w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Górnej Zubrzycy.*

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Morauiae, comes Habspurgi, Tyrolis et Goritiae etc. fidelibus nostris honora-

bilibus capitulo ecclesiae Scepusiensis salutem et gratiam. Quum nos ad humillimam nonnullorum fidelium nostrorum supplicationem diligentissimamque recommendationem pro parte fidelis aeque nostri Matthaei Monyak apud maiestatem nostram factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus eiusdem servitiis, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae hactenus, semper et signanter quidem tempore nuperorum seditiosorum, rebelliosorumque motuum, in praefato regno nostro Hungariae exortorum, militibus nostris in comitatum Arvensem ad capiendam illic eoque pacto debitae nobis et sacro diademati nostro fidelitati ac devotioni subiciendam eiusdem nominis arcem, sedandamque et compescendam plebem tumultuantem expeditis, prompto animi obsequio adhaerendo et assistendo, constanter, strenue et utiliter exhibuit et impendit, prout etiam in futurum pari fidelitatis et constantiae fervore sese exhibiturum et impensurum pollicetur, certam quandam mediam eiusdem scultetiam in Superiori Zubricza praefatoque comitatu Arvensi adiacente habitam, quam de facto incoleret, simul cum tribus molendinis et octo inquilinis in eadem possessione existentibus aliisque quibuslibet utilitatibus et pertinentiis quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem mediam scultetiam praerepetitaque molendina et inquilinos illos ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum nostrarum ordinariarum pariter et colonicalium de eadem media scultetia antiquitus quomodocunque et quandocunque exhiberi, provenire ac praestari debentium, antelato Matthaeo Monyak haeredibusque et posteritatibus ipsius utriusque sexus universis, vigore aliarum litterarum nostrarum exemptionalium, superinde emanatarum, ex gratia nostra speciali in perpetuum clementer exemerimus, libertaverimus, supportaverimusque ac nobilitaverimus, (ita tamen et ea conditione, ut idem Matthaeus Monyak praerepetitique illius haeredes et posteritates utriusque sexus universi in fide catholica debitaque nobis et successoribus nostris legitimis scilicet Hungariae regibus fidelitate semper permanere debeant et teneantur, alioquin praesentem gratiosam exemptionem nostram iisdem minime volumus

suffragari), velimusque eundem in dominium eiusdem mediae scultetiae ac praefatorum trium molendinorum octoque inquilinorum per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum seriae committimus et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem vestro pro testimonio fidedignum, quo praesente fidelis noster egregius vel nobilis Gasparus seu Alexander Abaffy aut Paulus Dauid vel Simeon sive Petrus Reuiczky nam Joannes Baiczy namque Adamus Kubiny aliis absentibus homo noster regius, per nos ad id specialiter transmissus, ad facies praescriptae mediae scultetiae in Superiori Zubriczka inque praespecificato comitatu Arvensi adiacen(tis) habitae, necnon trium ac octo inquilinorum in iam fata possessione existentium, vicinis et commetaneis eiusdem et eorundem universis inibi legitime convocatis et praesen(tia) acceden(tibus), introducat praerepetitum Matthaeum Monyak in dominium eiusdem et eorundem, statuatque eandem, eadem, eosdem, idem, eidem ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis praemissae nostrae exemptionis, libertationis, supportationisque ac nobilitations titulis ipsi incuben(tibus), simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet perpetuo possiden(dum), si non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem idem testimonium vestrum contra annotatum Matthaeum Monyak in curiam nostram regiam, nostram scilicet personalem in praesentiam ad terminum competentem rationem contradictionis suae redditur(us) efficacem. Et post haec super huiusmodi introductionis et statutionis serie, simul cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorum et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt nominibus terminoque assignato ut fuerit expedien(dum) nobis suo modo et ordine fideliter rescribatis, secus non facturum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima septima mensis junii anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio.

Leopoldus Thomas Palffy ep. Nitriensis mp.
Stephanus Orban mp.

75.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka powinowatych, sołtysów w Podszklu i Bukowinie.

Or. *pergaminowy z pieczęcią cesarską był jeszcze w r. 1929 w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie; obecnie u p. Serafina Bukowińskiego nauczyciela w Lietave.*

Kop. 1. *Ekstrakt Kapituły Spiskiej z d. 2 lipca 1674 w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie (ob. niżej pod Nrem 82).* — **2.** *Kopja urzędowa wydana w Dolnym Kubinie d. 9 lutego r. 1731 w Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 26, nr 2.* — **3.** *Odpis kopji z r. 1714 w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.*

Uw. *Tekst tego dokumentu różni się od identycznego przywileju dla Moniaków (ob. Nr poprzedni) tylko odmiennemi osobami uprzywilejowanych odbiorców i ich sołtystwami:* pro parte fidelium aeque nostrorum Joannis Bukovinszky et alterius Joannis Vilcsek inter se affinium *i t. d...* Totalem etiam integram ipsorum scultetiam in possessione Poskle, prefatoque comitatu Arvensi adiacente, habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent ac incolerent, simul cum duobus molendinis et novem inquilinis ibidem, in alia vero possessione Bukovina sic dicta omnino in eo, quo immediate supra comitatu sita, quatuor itidem inquilinis existentibus aliisve quibuslibet utilitatibus *i t. d.*

76.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama

i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku).

Or. *ani* **Kop.** *tego przywileju nie były mi znane, jakkolwiek niewątpliwie akt taki musiał być wydany w formie analogicznej do dwóch poprzednich przywilejów dla Mateusza Moniaka i dla Jana Bukowińskiego oraz Jana Wilczka.*

77.

Wiedeń, 17 lutego 1674.

Cesarz Leopold, wynagradzając wierność i niepospolite zasługi Jana Wilczka, wyświadczone w czasie tłumienia buntu na Orawie, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego żonę jego Zofję Bukowińską, syna Aleksandra, córkę Annę, oraz Jana Bukowińskiego z jego żoną Zofją Wilczek i córką Agnieszką, nadając im herb, którego opis, zgodny z zamieszczoną na czele aktu minjaturą, szczegółowo przytacza.

Or. *pergaminowy, dużych rozmiarów, 89×55+12 cm., doskonale zachowany z pieczęcią cesarską, przywieszoną na sznurze biało-różowo-niebiesko-żółtym, znajdował się jeszcze w r. 1929 w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie; obecnie ma ją w posiadaniu p. Emilja Varzelova w Medvedzi. Wspaniały ten dokument nobilitacyjny ozdobiony jest na czele piękną barwną minjaturą, której podobiznę tu się zamieszcza; nadto użyto farb do ozdobienia niektórych formuł i tak: intytulacja od* Nos *do* gratia *wypisana jest złotą farbą, od* Electus *do* Lo(domeriae) *czerwoną, od* (Lo)domeriae *do* Lantgra(vius) *znów złotą; również imiona i nazwiska uprzywilejowanych wypisane są w tekscie farbą złotą. — Na okładce z lewej strony ręką współczesną:* Anno 1674 feria secunda proxima post dominicam «Quasimodo geniti» *(2 kwietnia)* in oppido Nagyfalu comitatu Arvensi existente habito, sub termino videlicet celebrationis generalis congre-

gationis attacti comitatus Arvensis praesentes sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis domini domini nostri clementissimi, armales donationales, ad humilem instantiam intronotatorum emanatae, solenniter sunt publicatae per me *(inną ręką:)* Caspar Andrianszky iuratum notarium praefati comitatus Arvensis mp.

Kop. 1. urzędowa z 9 lutego 1731 w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 26, nr 2. — 2. Odpis z w. XVIII w Archiwum Słowack. Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha). — 3. Odpis z w. XX w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniae, Ramae, Seruiae, Gallitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Morauiae, dux Luxemburgae ac Superioris et Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thekae, princeps Sueuiae, comes Habspurgi, Tyrolis et Goritiae, Ferreti ac Kiburgi, lantgravius Alsatiae, marchio sacri Romani Imperii supra Anisum, Burgouiae ac Superioris et Inferioris Lusatiae, dominus Marchiae Sclauonicae, Portus Naonis et Salinarum etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos, cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam maiestati, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelium servitiorum meritis fidelis nostri Joannis Wilczek, quae ipse sacrae primum dicti regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae pro locorum et temporum varietate occasionumque exigentia, praesertim vero nuperrimae seditiosae in praedicto regno nostro Hungariae per nonnullos motae rebellionis tempore, exorta in comitatu quoque Aruensi simili nefanda rebellione et iam plerisque eiusdem comitatus oppidis et pagis in perfidiam lapsis, ipse tamen in fidelitate sua maiestati nostrae debita constanter perseverans exemplo hocce suo non minus etiam industria sedecim pagos in pari fidelitatis constantia



Minjatura z herbem Wilczków, Moniaków i Bukowińskich na aktach nobilitacyjnych cesarza Leopolda I z r 1674.

servavit, cumque septingentis aere suo et consanguineorum suorum conductis sclopetariis, insuper aliquot etiam centenis ex praedictis sedecim pagis ad arma pro fidelitate Maiestati nostrae debita capessenda animatis insurgens, praefatorum nefariorum Arvensium rebellium progressum, habitis cum iisdem frequentibus velitationibus, impedire, non curatoque vitae et substantiarum suarum dispendio, rebellium aliquot millibus cum suis imperterritus se usque ad adventum eotunc illuc expedite militiae nostrae (cui expost se etiam coniunxit) opponere non desistens, fidelissime exhibuit et impendit ac imposterum quoque pari fidelitatis constantia sese exhibiturum et impensurum pollicetur. Cum igitur ob id, tum vero ex gratia et munificentia nostra regia, qua quos-

que de nobis et republica christiana benemeritos virtutisque colendae studiosos antecessorum nostrorum divorum condam Hungariae regum exemplo prosequi eisque virtutum suarum monumenta, quae ad maiora quaeque praestanda eos incitare possent decernere consuevimus, eundem itaque Joannem Wilczek ac per eum Sophiam Bukovinsky consortem, Alexandrum filium, Annam filiam ac Joannem itidem Bukovinsky (qui praescripti motus tempore tam fidelitate quam industria ac in conducendis praescriptis sclopetariis aere suo similiter consurgens se aeque parem exhibuit) cum Sophia pariter Wilczek consorte et Agnete filia eiusdem affinem suos, e statu et conditione ignobili, in qua hactenus perstitisse dicuntur, de regiae potestatis nostrae plenitudine et gratia speciali eximentes, in coetum et numerum verorum atque indubitatorum memorati regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum nobilium duximus annumerandum, cooptandos et adscribendos. Annuentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus omnibus illis gratiis, honoribus, indultis, privilegiis, libertatibus, iuribus, praerogativis et immunitatibus, quibus caeteri veri atque indubitati praedicti regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum nobiles hactenus quomodolibet de iure vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisi utunturque et gaudent, uti, frui et gaudere possint ac valeant haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint. In cuius quidem nostrae erga eos exhibitae gratiae et clementiae ac libertatis testimonium veraeque et indubitatae nobilitatis signum, haec arma seu nobilitatis insignia: scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, fundum illius viridi campo occupante, in eoque lupus naturaliter effigiatus ad dextram scuti partem conversus stare, anterioribusque pedibus, dextro quidem evaginatum gladium, sinistro vero crucem Melitensem tenere cernitur; scuto incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam, regio diademate lupum mediotenus eminentem, anterioribus pariter pedibus, dextro quidem evaginatum gladium, sinistro vero crucem Melitensem tenentem proferente ornatam; a sumitate vero sive cono galeae, laciniis seu lemniscis hinc flavis et

coeruleis, illinc autem candidis et rubris in scuti extremitates sese placide et venuste diffundentibus, scutumque ipsum decenter exornantibus; quemadmodum haec omnia in principio seu capite praesentium literarum nostrarum pictoris edocta manu et artificio, propriis et genuinis suis coloribus clarius depicta et ob oculos intuentium lucidius posita esse conspiciuntur, — eidem Joanni Wilczek ac per ipsum superius nominatim specificatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis gratiose danda duximus et conferenda. Decernentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus eadem arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum, antiquorum atque indubitatorum antefati regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum nobilium, sub iisdem iuribus, praerogativis, indultis, libertatibus, privilegiis et immunitatibus, quibus ipsi natura vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisi utunturque et gaudent, ubique in praeliis, certaminibus, pugnis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, aliisque omnibus et singulis ac quibusvis exercitiis militaribus et nobilitaribus, necnon sigillis, velis, cortinis, aulaeis, annulis, vexillis, clypeis, tentoriis, domibus et sepulchris, generaliter vero in quarumlibet et expeditionum generibus, sub merae, verae, vetustae ac syncerae nobilitatis titulo, quo eos ab omnibus cuiuscumque status, gradus, honoris, conditionis, dignitatis et praeeminentiae homines existant, insignitos et ornatos, dici, nominari haberive et reputari volumus et mandamus, ferre, gestare illisque in aevum uti, frui et gaudere possint ac valeant, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint, imo nobilitamus, damus et concedimus praesentium per vigorem. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungaraie utimur, impendenti communitas, eidem Joanni Wilczek ac per ipsum superius nominatim specificatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis iam natis et deinceps Dei beneficio nascendis gratiose dandas duximus et concedendas. Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti reverendi Thomae Pálffy ab Erdöd episcopi Nitrien-

sis, locique et comitatus eiusdem supremi et perpetui comitis, consiliarii nostri et per antelatum regnum nostrum Hungariae aulae nostrae cancellarii, die vigesima prima mensis februarii in civitate nostra Vienna Austriae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto, Romani decimo sexto, Hungariae et reliquorum decimo nono, Bohemiae vero decimo octavo. Reverendissimis et venerabilibus in Christo patribus dominis Georgio Szelepcsény ecclesiae metropolitanae Strigoniensis archiepiscopo, per antefatum regnum nostrum Hungariae in iudiciis locumtenente nostro, altero aeque Georgio Széchény Colocensis et Bachiensis ecclesiarum canonice unitarum pariter archiepiscopo, Francisco Szegedy Agriensis, fratre Martino Borkouich Zagrabiensis, praenominato Thoma Pálffy a dicta Erdöd Nitriensis, Georgio Barsony Varadiensis, dicto aeque Georgio Széchény administratore Jauriensis, Matthaeo Szenthamássy electo Transyluaniensis, Stephano Senniey de Kis Sennie Weszprimiensis, Georgio Pongracz Vaciensis, comite Ferdinando Pálffy a dicta Erdöd Csanadiensis, Ioanne Gubasoczy Quinqueecclesiensis, itidem Joanne Szászy electo Sirmiensis, fratre Antonio Sottomaior electo Szamandriensis, Francisco Gorub electo Nouensis, Andrea Szily electo Scopiensis, altero Andrea Mokcsay electo Corbauiensis, fratre Christophoro de Roxas Tinniniensis Scardouiensi vacante, fratre Nicolao Plumbeo electo Bosnensis, Jacobo Hasko electo Rosnoensis, Joanne Szmolianovich electo Segmensis et Modrusiensis ecclesiarum episcopis, ecclesias Dei foeliciter gubernantibus. Item spectabilibus ac magnificis officio palatinali vacante comite Adamo Forgach de Ghymes officii iudicatus curiae administratore, comite Nicolao Erdödy de Monyorokerék antelatorum regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclauoniae officii banatus aeque administratore, dicto comite Adamo Forgách de attacta Ghymes tavernicorum, comite itidem Adamo a Zrinio agazonum, comite Nicolao Palffy a praedeclarata Erdöd cubiculariorum, comite itidem Nicolao Draskouich de Trakosttyán ianitorum, comite Georgio Illyeshazi de Trenchin dapiferorum, comite Christophoro de Battyán pincernarum, comite Paulo Esterházy de Gálantha curiae nostrorum regalium per Hungariam, magistris ac dicto comite Nicolao Pálffy a mentionata Erdöd comite

Posoniensi, coeterisque quam plurimis saepescripti regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Leopoldus   Thomas Palffy ep. Nitriensis mp.
                              Stephanus Orban mp.

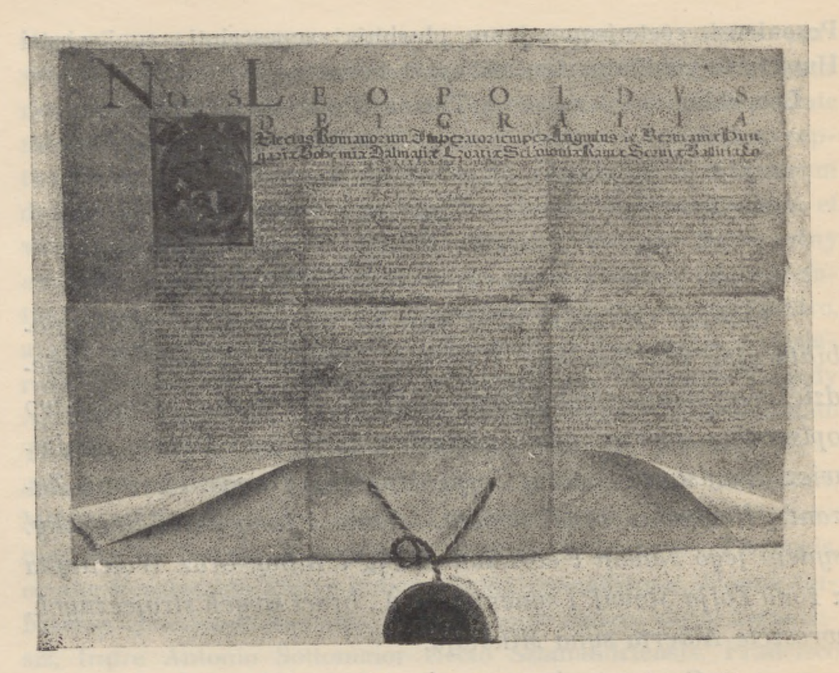
78.

Wiedeń, 20 lutego 1674.

Cesarza Leopolda takiż sam jak poprzedni przywilej nobilitacyjny dla Mikołaja Wilczka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu, szczegółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Dorotę Senkowicz, Stanisława z żoną Zofją Moniak, Tomasza z żoną Zuzanną Harkabuz, braci swoich, Adama z żoną Zofją Repitzky, synem jego Janem i córkami Marją i Anną, oraz Walentyna z żoną Zofją Słowik i synem jego A., braci swych stryjecznych, wreszcie Alberta syna Mikołaja.

Or. *pergaminowy, z pieczęcią i minjaturą herbu, zupełnie tak jak w poprzednim akcie, znakomicie zachowany, w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie. — Na zakładce formuła publikacyjna z 2 kwietnia r. 1674, jak na poprzednim akcie.*

Uw. *Tekst tego dokumentu różni się od identycznego przywileju dla Jana Wilczka z 17 lutego t. r. (ob. Nr poprzedni) tylko odmiennemi imionami i nazwiskami nobilitowanych osób:* fidelis nostri Nicolai Wilczek *i t. d.*.. Eundem itaque Nicolaum Wilczek ac per eundem Dorotheam Senkouicz consortem, Stanislaum cum Sophia Monyak consorte, Thomam cum consorte Susanna Harkabus fratres, Adamum itidem cum Sophia Repitzky consorte, Joanne filio ac Maria et Anna filiabus nec non Valentinum cum Sophia Szlovik consorte et A... *(tu odstęp w tekście na 3—4 litery)* filio aeque Wilczek fratrueles suos, ac similiter Albertum memorati Nicolai filium, e statu *i t. d.*.. Eidem Nicolao Wilczek ac per


NOS LEOPOLDVS
DEI GRATIA

Akt nobilitacyjny cesarza Leopolda I dla Moniaków z d. 21 lutego 1674 r.

eundem suprafatis personis fratribusque et fratruelibus ipsorum, qui praescripti motus tempore tam fidelitate quam industria ac in conducendis praescriptis sclopetariis aere suo similiter consurgentes se aeque pares exhibuerunt, ipsorumque haereditatibus et posteritatibus *i t. d...* Eidem Nicolao Wilczek suprafatisque personis ipsarumque haeredibus *i t. d.*

79.

Wiedeń, 21 lutego 1674.

Cesarza Leopolda takiż sam, jak dwa poprzednie, przywilej nobilitacyjny dla Mateusza Moniaka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu szcze-

gółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Annę Nowobilską, synów Jana i Stanisława, oraz córki Zofję i Annę.

Or. *pergaminowy z pieczęcią i minjaturą herbu, jak w dwóch poprzednich aktach, doskonale zachowany, w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej. — Na zakładce formuła publikacyjna z 2 kwietnia r. 1674, jak na poprzednich aktach.*

Kop. 1. *Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 26, nr 16, odpis urzędowy z d. 9 lutego 1731 r. —* **2.** *Odpis z w. XVIII na luźnym arkuszu w farze w Zubrzycy Górnej.*

Uw. *Tekst tego dokumentu różni się od dwóch identycznych przywilejów poprzednich z 17 i 20 lutego t. r. tylko odmiennemi imionami i nazwiskami nobilitowanych osób:* fidelis nostri Matthaei Monyák *i t. d...* Eundem itaque Matthaeum Monyák ac per eum Annam Nowowilszky consortem, Joannem et Stanislaum filios, Sophiam item et Annam filias suos, e statu *i t. d...* Eidem Mattheo Monyák ac per ipsum *i t. d...* eidem Mattheo Monyák ac per ipsum *i t. d.*

80.

Weliczna, 30 marca 1674.

Sąd stolicy orawskiej zaświadcza, że przedłożony mu akt nobilitacyjny cesarza Leopolda dla Mateusza Moniaka i żony jego Anny Nowobilskiej polecił uroczyście obwołać i opublikować.

Or. *papierowy w farze w Zubrzycy Górnej, na zagięciach podklejony, z jedną pieczęcią sądu orawskiego, wyciśniętą przez papier, oraz z zapiskiem pod tekstem:* Lecta, publicata et extradata per me Casparum Andreanszky iuratum notarium praefati comitatus Arvensis. *Na odwrociu zapisek współczesny:* Testimoniales super introscripta armalium publicatione; *poniżej:* Pro intronotato nobili Matthaeo Mo-

nyak ac consorte eiusdem. *U dołu ręką XIX w.:* Nro 1 übergiebt Julia Monjak nr 13.

Nos Joannes Guzith de Thuran et in Mokrad vicecomes, iudex nobilium et iuratus assessor, tota denique universitas dominorum magnatum et nobilium comitatus Arvensis damus pro memoria, quod nobis feria secunda proxima post dominicam «Quasimodo geniti» in anno hocce currenti 1674 praeterita, in oppido Nagy Falu, die videlicet et loco celebrationis generalis congregationis nostrae pro tractandis et concludendis nonnullis rebus et negociis, publicum commodum istius comitatus nostri concernentibus simul existentibus et constitutis, extunc exhibitae et praesentatae fuerant nobis quaedam literae sacratissimi principis ac domini domini Leopoldi primi Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae ect. regis, domini nostri clementissimi, armales donationales sub impendenti secreto [maiesta]tis sigillo confectae et emanatae, quibus mediantibus sua maiestas sacratissima caesarea et regia providum Matthaeum Monyak ac per eum Annam Nowobylszky consortem ipsorumque haeredes et posteritates utriusque sexus universos e statu et conditione ignobili eximendos ac in coetum et numerum verorum et indubitatorum regni sui Hungariae partiumque eidem annexarum nobilium duxit cooptandos, adnumerandos et adscribendos. Quibus exhibitis et praesentatis mox egregius Adamus Kubiny senior petiit nos debita cum instantia, ut nos antefatas literas armales publicare et super ipsarum publicatione literas nostras testimoniales dare et concedere dignaremur. Cuius petitionibus uti iustis et legitimis inclinati, nos antefatas literas suae maiestatis per egregium Casparum Andreanszky iuratum notarium nostrum alta et intelligibili voce proclamare et publicare curavimus. In cuius quidem solennis proclamationis et publicationis evidens ac perpetuum documentum testimoniumque nos praesentes literas nostras testimoniales antefatis personis iurium ipsarum futuram ad cautelam necessarias, sub sigillo huius comitatus nostri authentico extradandas esse duximus et concedendas. Datum in praeallegato oppido Nagy Falu, die 30 mensis aprilis, die videlicet et

loco celebrationis sedis nostrae iudiciariae, sigillatoriae ac generalis congregationis pro resignandis officiis anno praescripto 1674 indictae et celebratae.

(podpisy własnoręczne:)

Idem qui supra vicecomes comitatus Arvensis mp.
Petrus Rewisky iudex nobilium comitatus Arvensis mp.
Nicolaus Medwedsky iudex nobilium comitatus Arvensis mp.
Paulus David iuratus assessor mp.
Joannes Messko iuratus assessor mp.
Georgius Messko iunior iuratus assessor mp.
Stephanus Medwecky iuratus assessor mp.

81.

Weliczna, 30 kwietnia 1674.

Sąd stolicy orawskiej wydaje Janowi Wilczkowi zaświadczenie o wniesieniu przez Macieja Pongracza w imieniu Jerzego Illyésházy'ego, dyrektora Zamku Orawskiego, i innych komposesorów Państwa Orawskiego protestu przeciwko nobilitacji Moniaka, Wilczków i Bukowińskiego.

***Or.** papierowy z pieczęcią sądu orawskiego, wyciśniętą przez papier, w archiwum rodzinnem Divekých w Podwilku. Pod tekstem zapisek:* Lecta, publicata et extradata per me Casparum Andreanszky iuratum notarium praefati comitatus Arvensis.

Nos Joannes Guzith de Thurán et in Mokrad vicecomes, iudex nobilium et iuratus assessor sedriae comitatus Arvensis damus pro memoria, quod nobis feria secunda proxima post dominicam «Quasimodo geniti» in anno hoc currenti 1674 praeterita, in oppido Nagy Falu, die videlicet et loco celebrationis generalis congregationis nostrae pro tractandis et concludendis nonnullis rebus et negociis, publicum commodum utilitatemque nostram concernentibus una existentibus et constitutis, egregius Matthias Pongracz nomine et in persona illustrissimi domini comitis do-

mini Georgii Illyeshazy etc. bonorum arcium Arva et Letava plenipotenciarii directoris etc., uti et reliquorum dominorum compossessorum, proposuit in hunc modum: Quomodo providi Matthaeus Monyak, Johannes, Nicolaus, Stanislaus Wilczek ac Joannes Bukovinszky coloni vero et iobbagiones dativi et censuales dictorum dominorum protestantium, postpositis et postergatis legibus patriis, tam in generali regni decreto, quam novellis constitutionibus regni et signanter articulo 30 anni 1630, superinde expressatis insciis et irrequisitis iisdem dominis protestantibus, a moderna sacratissima caesarea regiaque maiestate domino domino nostro clementissimo quasdam literas armorum seu insigniorum nobiliarium donationales pro ipsorum parte obtinuissent ac etiam in isto comitatu Arvensi easdem solenniter publicari facere veriti non fuissent. Cum autem eiusmodi armorum impetratio legibus regni sit contraria, cum potissimum ad commendationem dominorum terrestrium aut comitatus, in quo eiusmodi impetratores decerent, iuxta prescriptas leges patrias id fieri deberet, proinde iidem domini protestantes (salvo nihilominus iure fisci), iuribus hiis mature consultum iri volentes, praemissae armorum impetrationi exindeque eorundem nobilitationi, publicationi et extraditioni, veluti nocivae, damnosae et legibus regni maxime contrariae contradicerent prohibendo et prohiberent contradicendo publice et manifeste coram n[obis. Hac] propositione facta, mox egregius Adamus Kubiny senior veniens [ad nostram praese]ntiam pro praefato Joanne Wilczek ac reliquis inibi expressatis, paria praemissa contradictionis autentice sibi extradari poposcerat. Unde nos in praemissorum evidens testimonium ad postulationem procuratoris litteras supra paria praesentis contradictionis dicto Joanni Wilczek futuram ad cautelam necessarias sub sigillo istius comitatus nostro autentico dandas duximus et concedendas. Datum in praeallegato oppido Nagy Falu, die 30 mensis aprilis, die videlicet et loco celebrationis sedis nostrae iudiciariae, sigillatoriae ac etiam generalis congregationis pro resignandis officiis.

(innemi rękami:)

Idem qui supra vicecomes comitatus Arvensis mp.

Petrus Rewicky iudex nobilium comitatus Arvensis mp.

Nicolaus Medwedsky iudex nobilium c. A. mp.
Paulus David iuratus assessor mp.
Joannes Messko iuratus assessor mp.
Georgius Messko iunior iuratus assessor mp.
Stephanus Medwecky iuratus assessor mp.

82.

Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.

Kapituła Spiska (jako locus credibilis) donosi cesarzowi Leopoldowi, że w myśl jego przywileju dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka, powinowatych, z d. 27 czerwca 1673, który dosłownie przytacza, dokonała w d. 15 czerwca 1674 r. wraz z wyznaczonym w tym celu przez cesarza zaprzysiężonym asesorem Aleksandrem Abaffym w obecności wyszczególnionych świadków wprowadzenia wyż wspomnianych w sołtystwo Podszkla i Bukowiny, zwolnione od wszelkich czynszów, opłat i danin, przeciw czemu wniesiony został protest ze strony przedstawiciela skarbu, oraz niektórych krewnych tychże sołtysów.

Or. *papierowy na 2 arkuszach folio z pieczęcią Kapituły Spiskiej w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcianie. Na odwrociu ręką tekstu zwyczajny adres, oraz zapiski:* 1) Lecta et correcta per me Andream Ondreikovits p. t. substitutum lectorem mp., *a dalej:* 2) Introductoriarum et statutoriarum ac evocatoriarum, relatorum.

Kop. 1. *Archiwum Kapituły Spiskiej, Protokolla Loci credibilis, dział Introductoria et statutoria com. Lipt. et Arva, P. 1675, k. 141.* — **2.** *Extrakt na 2 arkuszach folio z r. 1714 w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.*

Sacratissimo principi ac domino domino Leopoldo Dei gratia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae,

Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slaviaeque etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchioni Morauiae, comiti Habspurgi, Tyrolis et Goritiae etc. domino domino ipsorum clementissimo, capitulum ecclesiae Sancti Martini de Scepus. Nosse dignetur Sacratissima caesarea regiaque Maiestas Vestra, nos literas eiusdem introductorias et statutorias pro parte fidelium Maiestatis Vestrae Sacratissimae Joannis Bukovinszky et alterius Joannis Wilcsek inter se affinium in charta regali clause confectas et emanatas, sigilloque Eiusdem Maiestatis Vestrae Sacratissimae in superiori earundem margine ab extra rubrae cerae subimpresso communitas, nobisque praeceptorie sonantes et directas, honore ac reverentia quibus decuit humillime recepisse, in haec verba:

Tu następuje przywilej cesarza Leopolda I dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka z d. 27 czerwca 1673 (ob. w tem wydawnictwie Nr 75).

Nos itaque praemissis commissionibus et mandatis Sacratissimae Maiestatis Vestrae nobis factis, in omnibus uti semper tenemur humillime obedire et obtemperare volentes, una cum praementionato generoso domino Alexandro Abaffy, inclyti comitatus Arvensis in appellationibus iurato assessore ac Sacratissimae Maiestatis Vestrae homine regio, per eandem ad id specialiter transmisso, inque praetactis literis introductoriis et statutoriis inter alios homines regios ibidem nominatim conscriptos specificato, unum e medio nostri, nempe admodum reverendum dominum Georgium Lenczovicz abbatem Beatae Mariae Virginis de Gagy, custodem, socium, fratrem et concanonicum nostrum, nostro pro testimonio fidedignum ad praemissam introductionem et statutionem suo modo, rite et legitime peragendam nobisque exinde fideliter referendam exmiseramus. Qui tandem abinde ad nos reversi, nobis sub iuramento in generali regni decreto superinde contento uniformiter retulerunt isto modo: Quomodo in anno Domini millesimo sexcentisimo septuagesimo quarto modo currenti, die decima quinta mensis iunii, praesentibus r-ndo, egregiis et nobilibus domino Alberto Binkovicz, parocho Oravczensi et Jablon-

koviensi, Stanislao Wilcsek de Orawka Magna et Matthia Rokessino, Ladislao Lehoczky, item circumspectis et providis Casparo Jablonkowszky sculteto, Joanne Urbanecz iurato, Matthia Pekelniczky sculteto cum Nicolao Pekelniczky similiter sculteto, Blasio Richlik, altero Blasio Zittko de possessione Pekelnik, Stanislao Szarna sculteto de Orawka Minore, Valentino Harkabus sculteto, Thoma Novacsik iurato de eadem Orawka, Blasio Fifanszky, Joanne Csissczon, Alberto Andrasik, Andrea Szternal, Alberto Zonzel, Martino Kreczovszky, Simeone Zonzelik, Valentino Poziczak, Simone Natasta, Alberto Kaczinszky, Luca Kolodeg, Sebastiano Haszon, Blasio Welocza, Alberto Tiszczon, Thoma Haszon, Joanne Rubis, Stanislao Chlebek, Alberto similiter Chlebek, Christophoro Fifansky, Thoma Pagacz subditis arcis Arva, Alberto Kocsenda ex dominio regni Poloniae Neoforiensi, ac aliis plurimis vicinis et commetaneis, praelibatus generosus dominus Alexander Abaffy, inclyti comitatus Arvensis in appellationibus iuratus assessor et in praesenti actu homo Sacratissimae Maiestatis Vestrae regius, in praesentia praefati testimonii nostri capitularis, egregios Ioannem Bukovinszky et alterum Joannem Wilcsek haeredesque ac posteritates eorum utriusque sexus universos, iuxta benignissimum Sacratissimae Maiestatis Vestrae mandatum in totalem et integram scultetiam in possessione Podszkla, in praefato comitatu Arvensi habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent et incolerent, simul cum duobus molendinis et novem inquilinis ibidem, in alia vero possessione Bukowina sic dicta, in eodem comitatu Arvensi sita, quatuor itidem inquilinis existentibus et aliis quibuslibet utilitatibus et pertinentiis, quovis nominis vocabulo vocitatis, de iure et ab antiquo ad eandem suprafatam scultetiam pertinentibus, introduxit et statuit ac vigore aliarum literarum altenominatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae donationalium exemptam, liberam et a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum ordinariarum et colonicalium ac aliorum quarumvis supportatos, praefatos Joannem Bukowinszky et alterum Joannem Wilcsek enunciavit, declaravit et publicavit, modis, formis et clausulis in literis donationalibus uberius expressis et declaratis. Qua statutione, introductione et publicatione peracta, egregius Martinus Wodiczka

sine literis credentionalibus et procuratoriis, iuxta comissionem solummodo uti asserebat verbalem, contradixit nomine fisci Sacratissimae Maiestatis Vestrae regii et inclytae Eiusdem camerae ac provisoris arciis Arva, die et loco ut supra. Similiter etiam nobilis domina Agnes Mleczkovszky, tam suo quam Catharine, Magdalenae et Annae Bukowinszky filiarum suarum nominibus et in personis, in quantum praesens statutio iuribus earundem praeiudicaret. Praeterea praetactae Agnetis Mleczkovszky gener, maritus vero praedictae Catharinae Bukovinszky, tandem etiam Albertus Kvassnovszky uxoris suae nomine praelibatae statutioni et introductioni contradixerunt. Quos omnes mox praerepetitum testimonium nostrum contra annotatos Joannem Bukovinszky et alterum Joannem Wilcsek affines, in curiam Sacratissimae Maiestatis Vestrae regiam, personalem scilicet Eiusdem in praesentiam, ad terminum competentem evocavit, rationem contradictionis suae reddituros efficacem. Seriem itaque huiusmodi introductionis et statutionis simul cum contradictorum et evocatorum vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererant nominibus, terminoque assignato ut est expedita, suo modo et ordine Sacratissimae Maiestati Vestrae fideliter rescripsimus. Datum decimo sexto die diei statutionis et introductionis praenotatae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto introscripto.

83.

Kapituła Spiska, 1 lipca 1674.

Takiż sam akt Kapituły Spiskiej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, donoszący o dokonaniu w d. 15 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyż wspomnianych w sołtystwo Wielkiej Orawki, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest.

Or. *papierowy j. w. w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie. Na odwrociu ręką tekstu zwyczajny adres i zapiski jak w Nrze poprzednim.*

Kop. *Archiwum Kapituły Spiskiej, Protocolla Loci credibilis, dział Introductoria et statutoria com. Lipt. et Arva P. 1675, k. 149.*

Uw. *Podaje się tu tylko te części tekstu, które różnią się od tekstu poprzedniego aktu.*

Sacratissimo *etc.* Capitulum ecclesiae S. Martini de Scepus *etc.* Nosse *etc.* literas ...pro parte... Stanislai, Nicolai et Thomae Wilcsek fratrum germanorum, necnon eorundem fratruelium Adami et Valentini similiter Wilcsek,,, in hac verba:

Tu następuje przywilej cesarza Leopolda dla braci Wilczków, wydany w Wiedniu 27 czerwca 1673 r. (ob. wyżej w tem wydawnictwie Nr 76).

Nos itaque *etc.* isto modo: Quomodo in anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto modo currenti, die decima quinta mensis iunii, praefatus homo Maiestatis Vestrae Sacratissimae regius et dictum testimonium nostrum ad facies praescriptae totalis et integrae scultetiae, in possessione Magna Orauka nuncupata inque praespecificato comitatu Arvensi adiacente, habitae, necnon duorum molendinorum ac trium inquilinorum in iam fata possessione existentium, accedentibus r-ndis, generosis, egregiis et nobilibus, item circumspectis et providis domino Simeone Odrovonszky decano Csarnodunaviczíensi notario apostolico, domino Alberto Binkovics parocho Orauczensi et Jablonkoviensi, Joanne Bukovinszky, Mathia Rokessino, Ladislao Lehotszky, Ambrosio Medved, Petro Tribula, Joanne Brinkus, magnifici domini Raphaëlis Casimiri Markuiczky capitanei Tremboulensis subditis ex confinibus regni Poloniae, Casparo Jablonszky sculteto, Joanne Urbanecz iurato, Nicolao Pekelniczky sculteto, Blasio Zittko iurato de possessione Pekelnik, Stanislao Szarna sculteto de Orawka Minore, Valentino Harkabus sculteto de eadem Orauka, Stanislao Zubriczky sculteto, Christophoro Skocsyk, Matthia Boszacsyk scultetis de Inferiori Zubricza, Martino Tichon, Blasio Kulik, Laurentio Kozacsyk, Valentino Borowy, Jacobo Kurinecz, Joanne Makuch, Nicolao Bonczak, Adamo Bahlit, Alberto Boszak, Jacobo Bednar-

czik, Martino Kluska, Joanne Osztras, Matthia Lebeda, Thoma Ptasniczak, Thoma Melczik, Michaële Krpecz, Alberto Varsel, Stanislao Vencersky, Michaele Petliczak, Matthia similiter Petliczak, Michaele Szasek, et Joanne Jellen, necnon aliis vicinis et commetaneis subditis bonorum Sacratissimae caesareae regiaeque Vestrae Maiestatis arcis Arva, eiusdem et eorundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus, idem homo regius in praesentia antelati testimonii nostri introduxisset praerepetitos Stanislaum, Nicolaum et Thomam Vilcsek fratres germanos eorundemque fratrueles Adamum et Valentinum similiter Wilcsek in dominium eiusdem et eorundem, statuissetque eandem, eadem, eosdem, idem, eisdem ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis praemissae Sacratissimae Maiestatis Vestrae exemptionis, libertationis, supportationisque ac nobilitationis titulis ipsis incumbentibus, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ac ad eandem sculletiam praerepetitaque molendina et inquilinos illos de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, perpetuo possidendas; exindeque vigore aliarum altenominatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae literarum donationalium dictos Stanislaum, Nicolaum et Thomam Vilcsek, ipsorumque praementionatos fratrueles, Adamum et Valentinum Vilcsek, haeredesque et posteritates eorum utriusque sexus universos, et toties fatam totalem et integram illam sculletiam, in praedicta possessione Orauka Magna, Vilcsek sic vocata, ac in antenominato comitatu Arvensi habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent et incolerent, a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum ordinariarum pariter et colonicalium, de eadem sculletia antiquitus quomodocunque et quandocunque exhibere, prouenire ac praestari debentium, modis et formis, in praeallegatis Sacratissimae Maiestatis Vestrae litteris donationalibus expressatis, declaratis, exemptos et liberos exemptamque et liberam pronuntiasset, declarasset et publicasset. Qua introductione, statutione et publicatione taliter peracta, extunc egregius Martinus Wodiczka sine literis credentionalibus et procuratoriis, iuxta commissionem solummodo uti asserebat verbalem, eidem statutioni, in-

troductioni et publicationi nomine fisci regii ac provisoris arcis Arva et camerae Vestrae Maiestatis Sacratissimae die et loco ut supra contradixit, quem tandem testimonium nostrum suprafatum contra annotatos Stanislaum, Nicolaum et Thomam Wilcsek fratres germanos, ac fratrueles eorundem Adamum et Valentinum similiter Wilcsek, mox in curiam Sacratissimae Maiestatis Vestrae regiam, personalem scilicet eiusdem in praesentiam, ad terminum competentem rationem contradictionis suae reddituram efficacem evocauit. Seriem *i t. d.* Datum decimo sexto die diei statutionis et introductionis praenotatae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto introscripto.

84.

Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.

Takiż sam akt Kapituły Spiskiej dla Mateusza Moniaka, donoszący o dokonaniu w d. 16 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyż wymienionego w pół sołtystwa Zubrzycy Górnej, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest.

Or. *papierowy na 2 arkuszach folio, z pieczęcią Kapituły Spiskiej, w archiwum p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej. Na odwrociu ręką tekstu zwyczajny adres oraz zapiski:* 1) Lecta et correcta per me Martinum Szolczani p. t. lectorem substitutum m. p.; 2) Introductoriarum et statutoriarum, relatorum.

Kop. *Archiwum Kapituły Spiskiej, Protocolla Loci credibilis, dział Introductoria et statutoria com. Lipt. et Arva P. 1675, k. 13 i k. 138.*

Uw. *Podaje się tu tylko te części tekstu, które różnią się od tekstu aktu pod Nrem 82.*

Sacratissimo *etc.* Capitulum ecclesiae S. Martini de Scepus *i t. d.* Nosse *etc.* literas... pro parte... Matthaei Monyak *i t. d.* recepisse in haec verba:

Tu następuje przywilej cesarza Leopolda dla Mateusza Monjaka wydany w Wiedniu 27 czerwca 1673 r. (ob. wyżej w tem wydawnictwie Nr 74).

Nos itaque *i t. d.* isto modo: Quomodo in anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto modo currenti, die decima sexta mensis iunii, praesentibus reverendo, generosis, egregiis et nobilibus dominis Alberto Binkovics, parocho Orauczensi et Jablonkouiensi, Joanne Bukovinszky, Stanislao, Joanne et Alberto Wilcsek, Matthia Rokessino, Ladislao Lehotszky, generosis item et reverendo Francisco Szadowszky de Sizina, Gregorio Kriviczky de eadem, Joanne Talarkouicz commendatario Dzisinensi, Jacobo Zagak ex dominio regni Poloniae Laczkorunensi; item circumspectis et providis Matthia Boszak sculteto, Stanislao Zubriczky et Christophoro sculteto in inferiori Zubricza, Nicolao Pekelniczky sculteto, Blasio Sitko iurato de possessione Pekelnik, Gasparo Jablonkovszky sculteto, Joanne Urbaniczy iurato de Jablonka, Stanislao Sz[ar]na sculteto de Oravka Minori, Laurentio Jurczak, Blasio Duszak, Matthia Hluszak, Stanislao Wogtiak, Alberto Vogtiak, Michaele similiter Wogtiak, Martino Borowyak, Michaele Vengrinak, Andrea et Alberto Jurczak, Laurentio Gluszak, Blasio Vengrinak, Simone Firleg, Laurentio Vektor, Joanne Obertal, Simone Gyombala, Alberto Mszalik, Alberto Otala, Matthia Knap, Matthia Matulak, Johanne Kostolnik, Blasio Zagak, Martino Labus, Alberto Graczik dominii arcis Arva subditis, Matthia Lukagczyk, Valentino Kozelek ex dominio Jordanouiensi, et aliis vicinis et commetaneis inibi legitime convocatis, praelibatus generosus dominus Alexander Abaffy homo Sacratissimae Maiestatis Vestrae regius, in praesentia praefati testimonii nostri capitularis, egregium Mattheum Monyak haeredesque ac posteritates eiusdem utriusque sexus universos iuxta benignissimum Maiestatis Vestrae mandatum in certam quandam mediam scultetiam in superiori Zubricza praefatoque comitatu Arvensi adiacente habitam, simul cum tribus molendinis et octo inquilinis in eadem possessione existentibus aliisque quibuslibet utilitatibus et pertinentiis, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandemque mediam scultetiam praerepetitaque molendina et inquilinos, illos ab antiquo spectantibus, introduxit et statuit ac vigore praetactarum litterarum altenominatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae donationalium liberam ac exemptam a solutione omnium censuum, taxarum et contributio-

num ordinariarum et colonicalium de eadem media scultetia antiquitus quomodocunque et quandocunque exhiberi, provenire ac praestari debentium pronunciavit, declaravit et publicavit, modis, formis et clausulis in literis sepefatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae uberius expressis et declaratis. Quam introductionem, statutionem et publicationem pretactam egregius Martinus Wodiczka sine literis credentionalibus et procuratoriis, iuxta commissionem solummodo ut asserebat verbalem, contradixit nomine fisci Sacratissimae Maiestatis Vestrae regii et camerae ac provisoris arcis Arva, die et loco ut supra, quem suprafatum testimonium nostrum mox contra annotatum Matthaeum Monyak in curiam Sacratissimae Maiestatis Vestrae regiam, personalem scilicet eiusdem in praesentiam, ad terminum competentem evocavit, rationem contradictionis suae redditurum efficacem. Seriem *etc.* Datum decimo sexto die diei statutionis et introductionis praenotatae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto introscripto.

85.

Zubrzyca Górna, 23 czerwca 1677.

Sąd stolicy orawskiej stwierdza dojście do skutku ugody między szlachetnymi Mikołajem, Stanisławem i Janem Wilczkiem, Janem Bukowińskim i Zofją Bukowińską żoną Jana Wilczka z jednej a Mateuszem Moniakiem z drugiej strony o hale Sylec i Czernic, którą to ugodę przez strony zaprzysiężoną i karą umowną zabezpieczoną dosłownie przytacza.

Or. *papierowy z dwóch kart folio, z pieczęciami podpisanych, w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcianie. Na odwrociu zapisek:* Amicabilis transactio nobilium Nicolai, Stanislai, Johannis Wilček et alterius Johannis Bukowinsky ab una et Mattheum Monyak partibus ab altera, ratione introscriptorum pro iisdem Wilček et Bukowinsky.

Nos Alexander Abbaffy de Nagy Abbafalva et in Nagy Lehota vicecomes, Matthias Rewitsky iudex nobilium et Joannes

Messko iuratus assessor comitatus Arvensis damus pro memoria, qualiter anno currente millesimo sexcentesimo septuagesimo septimo die vigesima tertia mensis iunii ad instantiam nobilium Nicolai, Stanislai et Johannis Wilček et alterius Johannis Bukowinsky, ac Sophiae similiter Bukowinsky, praefati Johannis Wilček consortis, occasione praetensarum quarundam violentiarum actuumque potentiariorum, per nobilem Matthaeum Monyák (uti praetendebatur) patratorum, atque adeo litis materiarum exinde obortarum praetextu Alpium Szilecz et Černicz inter praetactas partes iuris ordine ex aequo determinandarum in et ad possessionem Felsö Zubrica, personaliter accessissemus ibidemque ad reddenda ipsis partibus iura pro tribunali consedissemus, causamque unam ad discutiendum assumsissemus, tunc eaedem partes re altius secum perpensa volentes potius mutui amoris charitativae unionis amoenitate frui, quam ipsas lites, quarum exitus dubius, saepiusque infaustus et incertus esse solet, ad seriam nostram et aliorum proborum virorum admonitionem, matura etiam animi deliberatione praehabita, in eam devenerunt pacis unionem inter ipsos et eorum haeredes et successores, perpetuo et inviolabiliter duraturam. Imo manibus stipulatis coram nobis sese obstrinxerunt et obligarunt, obstrictosque et obligatos reddiderunt, sub vinculo infra annexo et conditionibus subsequentibus, quae Slawonico idiomate in hac forma verborum comprehensae sunt:

Ponagprweg: predepsane stranky obidwe causi, roztržitosti wssecky a prawa wsseliyakowe, ktere až dosawad medzi strankami tak take y medzi gegých poddanimy a zahradniky až do roku bežycjho tisycyho ssestisteho sedemdesateho sedmeho znikly, sproste wssecky dolu zložily, umrtwyli wespolek sobe odpustili a wniwecz obratili samjm skutkem. Podruho: hole obidwe, yak Szilecz tak Černicz rečene, zanechawagi se panom Wilczkom prawem gjch prinaležegicým spolu z pánom Bukowinským, abi oni podle sweg wuole s njmy disponowali a dirigowali. Niczmeneg pan Matuss Monyák y geho potomcy na predepsaných obidwuch holach Szilecz a Černicz nazwaných budu mity slobodný užitek na padesiat owiecz dognich, swogých wlastných. Gestlibi gemu anebo geho potomkom Pan Buoh wice owiecz požehnal, strani ta-

kowých powinnen bude gich pohledati a prýtelským spuosobom gemu dozwoliwsse, slobodne a bezspeczne budu tam pasti. Ginačeg nebude gemu sloboda tam wice owiecz starých mimo mladých držati. Na salass kdy budu mýti se wiprawity a giti, abi spoleczne w geden den se poradiwssy, spoleczne kossar i kolibu sprawili. V. pan Matuss Monyák y geho potomcy naprwesnia (?) abi na predepsane hole sweho dobitka ne honili, a drewo w horach panow Wilczkow abi bez wuole a opowedeny týchže panow Wilczkow a Bukowinskeho, wisse potrebi, na owce a na kozi ne hubili. Drewo wsseliyakowe na okurowany, budowány, na pýlu y na ssindli y ginu wsseliyakowu domacy potrebu sloboda bude wyss napsanému panu Matussowy Monyakowy, gemu samemu a geho potomkom toliko rubaty a braty, a nie geho zahradnikom, který panow Wilczkow a Bukowinských strani drewa podlužný budú pohledawaty. Matonoga pak zahradnyk zanechawa se samym Bukowinským, z druhow chalupow, w kterej messka Bulanda. Gestli pak pýlu postawia pani Wilczkowia z Bukowinskimy, bude mýti pan Matuss Monyák mocz a wladu, kdi se minie drewo a pracza týchže Wilczkow a Bukowinských, y potomcy Matussa Moniaka na swu wlastný potrebu, kolko mu bude potre(b)a, toliko abi ne predawal, swogow pilow popilit. Gestli pak na grunte pana Moniaka postawia pilu, magu se medzi sebow pekným spuosobom sprawit'. Czo se pak dotiče čzrchle, ktera gest pod Černiczom, gestli doswečia pani Bukowinský, teda bude gegich, gestli pak doswečy Monyák, geho bude čzrhle, ktera wecz ma se doswečit pred gednym služnodworským a druhým prisažným widieka tohoto orawského. A že sebe praetenduge Mattus Monyak cztiricet zlatých polských, tie magu se mu na expensa winaložene, na privilegia, proportionate wiratat' a wirazit.

Ad quae praemissa omnia et praemissorum singula praefatae partes coram nobis stipulatis manibus sub vinculo florenorum centum Hungaricalium sese obligarunt et obstrictos reddiderunt, toties, quoties praesentem amicabilem transactionem in toto, vel in parte violare attentarent penes commissionem domini vicecomitis, medio unius iudicis nobilium et alterius iurati assessoris huius comitatus Arvensis, in una pro parte laesa et in prae-

missis perseverante, in altera vero partibus pro iudicibus executoribus primum de rebus mobilibus, his vero non repertis vel non sufficientibus, de immobilibus et iuribus possessionariis. Idque abscissis universis et quibusvis iuridicis remediis, iuristicis, item omnibus non obstantibus nec obstare valentibus. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Actum in possessione Felsö Zubrica, anno millesimo sexcentesimo septuagesimo septimo die vigesima tertia mensis iunii, quibus supra.

Idem vicecomes qui supra Alexander Abbaffy mp.

Idem qui supra Matthias Revitsky iudex nobilium mp.

Idem qui supra Ioannes Messko iuratus assessor mp.

86.

Pożoń, 17 lutego 1682.

Przełożony i radcy Kamery Węgierskiej zaświadczają, że protest przeciw nobilitacji rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich imieniem skarbu królewskiego wniesiony został bez wiedzy, woli i nakazu tejże Kamery.

Or. *papierowy, na arkuszu folio, w archiwum domowem p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej. Pod tekstem inną ręką współczesną:* Ex consilio Camerae Hungariae die et anno suprascriptis — Paulus Mednyansky m. p., *oraz cztery pieczątki radców cesarskich wyciśnięte przez papier.*

Kop. *z r. 1731 w Archiwum Zamków Orawskich, fasc. 26, nr 1*[b] *i 2.*

Nos sacrae cesareae regiaeque maiestatis domini domini nostri clementissimi camerae Hungariae praefectus et consiliarii damus pro memoria, quod posteaquam superioribus praeteritis temporibus altenominata sua maiestas ad humillimam familiarum Wilczek, Monyak ac Bukovinszky in comitatu Arvensi degentium supplicationem apud benememoratam suam maiestatem factam, intuitu singularis fidelitatis et fidelium servitiorum earundem familiarum erga summetitulatam suam maiestatem in certis occasionibus praestitorum, easdem familias e statu et conditione igno-

bili clementissime eximere, benignasque armales conferre iisdem dignata esset, temporeque solitae in generali attacti comitatus Arvensis congregatione publicationis earum, nomine reliquorum dominorum terrestrium, compossessorum attactae arcis Arva et bonorum ad eandem spectan(tium), immo et fisci regii tanquam ibidem comportionati nomine iisdem contradictum extitisset, quia vero praementionata contradictio nomine praelibati fisci regii ut praemissum est interposita absque scitu et voluntate tanto minus ordinatione praefatae huius camerae facta esset, ob hoc praesentes literas nostras superinde testimoniales, memoratis tribus familiis futura earum pro cautela necessarias, extradandas duximus et concedendas. Datum Posonii, die decima septima februarii anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo.

87.

Rabka we dworze, 27 lutego 1685.

Krzysztof Pytel i Wojciech Papiesz z Orawki (= Podwilka) na prośbę gromady a osobliwie Stanisława Wilczka z Orawki zobowiązują się zadość uczynić za zniewagi i rabunek, dokonany przez zbójników Pietrzaków na osobie Jana Skopińskiego towarzysza pancernego z dywizji Hieronima Lubomirskiego marszałka nadw. koron., gdy z wyprawy tureckiej do domu powracał.

Or. *po polsku, papierowy, na arkuszu folio, pozostawał w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie, który go ofiarował prof. W. Semkowiczowi, a tenże złożył go w Bibljotece Jagiellońskiej w Krakowie.*

Wyd. *Semkowicz Wł., Z dziejów zbójnictwa na Orawie (Ziemia, Warszawa, R. 1931, nr 8—10).*

My niżey podpisani to iest Krzysztof Pytel y Woyciech Papiesz ze wsi nazwaney Orawka do Zamku Orawskiego należącey, państwa cesarza jmci chrześciańskiego poddany, daiemy ten oblig na się y zeznawamy: Iż będąc proszeni od całey gromady naszey.

osobliwie tesz od pana Stanisława Wilczka ziemianina z Orawki, ziachaliśmy do Rabki, maiętności jaśnie wielmożnego jmci pana kanclerza wielkiego koronnego w dom do jm. pana Kaspra Winklera, dzierżawce natenczas tey maiętności, dla zagodzenia y uspokoienia sprawy y praetensiey jm. pana Jana Skopińskiego, towarzysza chorągwi jm. pana Mierzwińskiego z dywiziey jaśnie wielmożnego jmci pana Lubomirskiego marszałka nadwornego koronnego, na usłudze woienney nayiaśnieyszego cesarza jmci zostaiącego. Ktory jm. pąn Skopiński, gdy powracał z drugą companią swoią po skończonych okazyach woiennych z obozu z pod Budzina, noclegiem stanął we wsi naszey Orawce w same święta Narodzenia Pańskiego, to iest w dzień Sczepana świętego, a dla wielkich zamieci śniegowych y gwałtownych mrozow iako tesz y dla czeladnika swego chorego nie mogąc się ztamtąd ruszyć przededniem rowno z drugą companią, chłopi sąsiedzi nasi z karczmy piiani za poduszczeniem y namową Tomka Maryniaka gospodarza, u ktorego noclegował, naśli na niego, gdzie obrawszy go naprzod z armaty, pistoletow y szable, gwałtownym i rozboynym sposobem do pustki iedney sprowadzili, siekierami, berdyszami do szyie przymierzali y cela zabić na śmierć chcieli niewinnie y bez dania ocasiey naymniejszey. A gdy się im jm. pąn Skopiński pokornie prosił, żeby go zdrowiem darowali, przysięgać mu kazali, iako się tego upominać nie miał, y rotę mu przysięgi według swoich wymysłow powiedali, berdyszami mu do szyie przymierzając. Potym zrabowawszy go z pieniędzy y wszystkich rzeczy, co miał przy sobie, z sakwami y zdobyczey kupney tureckiey, rzekomo mu drogę ukazuiąc, ktorędyby miał ze wsi iachać, w las go gęsty w zaspy y zamieci wprowadzili, tamże znowu wymyślać nad nim y zabić go chcieli, coby iusz byli wykonali, gdyby był ieden z tychże rozboynikow (znać że od P. Boga natchniony) od tak złego nie odwiodł ich uczynku. Zatym drugi rasz tamże w lesie przysięgać mu kazali, że tego nigdy wspominać, mścić y nigdy upominać się nie miał, wolno na iednym koniu oklep prawie, kulbakę obuchami potłukszy, puścili, a drugiego konia, ktory zdechł, ze złości na zabicie zbili. Czeladnika choro pozostałego, wrociwszy się, w gospodzie szukali, chcąc go

zabić, gdyby go był inszy gospodarz nie skrył. Po takowym tedy rozboiniczym uczynku, gdy się pomieniony jm. p. Skopiński tak sromotney zelżywości mścić y krzywdy dochodzić począł na sąsiadach naszych orawskich, ktorego mogł tu w Polscze zaskoczyć, tedy zabiegaiąc temu, ażeby za winnych niewinni nie odpowiedali, imieniem całey gromady tę sprawę za pomiarkowaniem przyiacielskim ludzi godnych y slachty polskiey zgodziliśmy w ten sposob, iż za te wszystkie zniewagi, rozboy y rabonek przesz naszych sąsiadow przezwiskiem Pietrzacy, osobliwych principałow, powinni będziemy dać jm. panu Skopińskiemu złotych polskich trzysta pięćdziesiąt względem pobranych przy nim pieniędzy, y do tego rzeczy wszystkie y armatę powracać wziętą. A to wszystko submittuiemy się przywieść tu do dworu Rabki do jm. pana Winklera na niedzielę wstępną blisko następuiącą. A dla pewności w prędszym dosyć uczynieniu tey zgody daiemy w zastawie sąsiada naszego Tomka Maryniaka. Jm. zaś pąn Skopiński powrocił exnunc grabieżne konie sąsiadom naszym. A ieżelibyśmy niedosyć uczynili tey ugodzie na terminie, tedy wolno będzie jm. panu Skopińskiemu grabić nas w Polscze, byle z Orawskiego Państwa, gdziekolwiek zaskoczy pod przepadkiem wszystkiey grabieży. Na co się podpisuiemy rękami swoiemi, znak krzyża nami czyniąc. Działo się w Rabce, 27 lutego roku 1685. My iako proszeni przyiaciele podpisuiemy się do tey sprawy z obudwu stron rękami swoiemi.

(innemi rękami:)

Będąc przy tey ugodzie przytomny ręką własną podpisuję się Jan Rumelski. † Krzystof Pytel. † Woyciech Papiesz.

(Inną ręką:)

Zeznaię tym podpisem moym własnym, iako się wszytko działo w dobrach Rabskich, będąc dzierżawcą tych maiętności. Iako się ci j. p. Orawci zięchali do ugodi a kontentować y dosyć uczynić we wszytkym tegoto jm. p. Skopińskiego, ktorzy j. p. Orawci tak listownie ymieniem gromad Orawskych iako y sami obecznie przyiechawszy do mnie, upraszali gorąco o to, ażebym ym do tego dopomogł y w ten sposob ażeby tego to jm. p. Skopińskiego iako ugodzyć y ukontentować. Na prośbe ych uczyni-

łem to, o co do jm. p. Skopińskiego, listownie upraszaiąc do siebie, posłałem, ktory tu na moię tak prośbę zięchał do mnie y dał się j. p. Orawcom przeprosyć, iako ta karta albo raczy ugoda wypisana opisuie. To się wszystko działo w dworze Rabskym. Na co się ręką moią własną podpisuję.

Kasper Winkler A. R. ss.

88.

(Zubrzyca Górna) 1671—1687

Różne protokoły umów i ugód między Zubrzycanami u ich sołtysa zdziałane i (w polskim języku) spisane.

Or. Karta papierowa, formatu folio, wyblakłem pismem jedną ręką zapisana, przechowana w farze w Zubrzycy Górnej z zapiskiem u dołu odwrotnej strony: Nr° 1 übergiebt Julia Monyak nr 9.

1. Anno Domini 1671 die 18 aprilis. Postanowie(nie) z mlinarzem Woyciehem Bahledem strony mnlinarza, ze nam ma dacz korci zo pol korca zita psenice miare, wieprzow 5 y korci siac korci 3, siana woz do tego w domie oprawicz wedlug możnosci, y na piatek ribek y kolo mlina takze co trzeba zrobicz, Moniakowi korci 2, nam 30 y slot na kamienie, a miarky niebrac tylko samemu Moniakowy a nam siac miare siemienia, zagon pod marhef y pod kapuste wedlug postanowienia, wina zlotych 20 panskiey a koscielney tym sposobem.

Matheus Zubrzicky Ostroz.

2. Anno Domini 1672.

Rekuomnici za M(i)halika Macka a Jana Sulaka: Błazey Ziaiak, Błazey Wegrziniak y Gregorz Obirtlik, Woyciech Woyciak, pod takim sposobem, ze wiecnich casow odrzekaia sie kartow gracz; iezeliby sie kiedy dopuscili, to w zamku siedziecz y dwa razy w stara pania bicz.

3. Anno Domini 1672.

Stala sie zgoda miedzy dobrimi ludzmi iakos to: Mathiia Smalik y Utrata Woyciech y Krzis Swiatlak y Simek Swiatlak takem sposobem, ktoryby znowyl te zgode to bedzie powinien dacz winy panskiey zlotyh 12 y na kosciol tym sposobem. Rekomia za Matyia: Woyceh Wroczidlak, Błazey Popcak, za Swiatlakow rekomnici: Jedrzey Jurcak, Stas Woyci[ech]. To sie stało w domu soltiskym dnia 29 aprilis. Mathe[us] Zubrzickj O[stros].

Stało sie postanowienie miedzi Swiatlakami y matka ich, ze im odda do wiernych rak i do iej wole; bedali sie klopocili y mnie trud nas zadawacz, to winy maia dac zlotych 40 y panskiey winy y na kosciol tym sposobem a mnie bedzie wolno przedacz komu insemu; a maia iey siac stirzi korci owsza y ogrodek i z deb[...] siana wozek. Rekomnici za Krzisia: Błazey Popcak, Blazek Burzelak, Simkowi rekomnici: Stanislaw Woyciak, Jedrzey Jurcak.

4. Anno Domini 1676.

Woyciakowi Macieiowi ziednat *(?)* mlin ma dac korci 4 y 6 y 5 wieprzow karmic, mlin miał zbudowacz nato korci 6 sie ma dać korci 6.

5. Anno Domini 1687.

Stała sie zgoda miedzy Woyciehem Gizą a miedzy Jedrzeiem Fieckiem takym sposobem, ze Jedrzey ma dac font wosku na kosciol za to ze go pobył, bo ma nato swiatkow, Fiecko Marcina Moniacika y Krzysia Swiatlaka, a Gyza ma zas Woyciecha Biela y Michala Kota, pod wina 10 zlotych panskie winy a y na kosciol 10 zlotych, ktory ktoremu wyrzucil na oci, abo sinowie ich.

89.

Jabłonka, 20 maja 1690.

Jan Ghillany, Jan Okoliczany i Stefan Hrabowszky z ramienia Jerzego Erdödy de Monyowkerék, dyrektora Zamku Orawskiego, na prośbę Marcina Ramzy alias Rabczańskiego sołtysa Rabczy transumuje przywilej Jerzego Thurzona, wy-

dany w Zamku Orawskim d. 9 sierpnia 1608 r. (zob. wyżej pod Nrem 20).

Or. *pergaminowy w Archiwum Słow. Narod. Muzeum w Turcz. Ś. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha).*

Uw. *Nie podaje się tu tekstu tego transumptu, który oprócz formuł nie przynosi nic nowego.*

90.

Zamek Orawski, 11 czerwca 1691.

Franciszek Dessevffy prefekt i Stefan Hrabowszky dyrektor Zamku Orawskiego, mając na względzie pomnożenie dochodów swoich panów, komposesorów wspomnianego zamku, zezwalają Michałowi Jurczakowi sołtysowi Wasilowa założyć na wydzielonym obszarze pod Beskidem powyżej Klina Zakamiennego nową osadę zwaną Jurków (= dziś Nowoć), której granice szczegółowo opisują, z obowiązkiem płacenia w przyszłości czynszu w wysokości 100 talarów.

Or. *pergaminowy był w r. 1909 w posiadaniu gminy Nowoć, gdzie zeń sporządził odpis p. Albin Wilczek z Trzciany. Pismo było wtedy miejscami zatarte i nieczytelne.*

Kop. 1. *Odpis p. Albina Wilczka z r. 1909 w posiadaniu rodziny w Trzcianie.* — **2.** *Luźna kopja z XIX w., błędna i skrócona, w Archiwum Słow. Muzeum Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha).*

Reg. *Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách. R. 1887, str. 164.*

Nos Franciscus Dessevffy praefectus et Stephanus Hrabouszky causarum director illustrissimae familiae Thurzonianae et bonorum Arvensium damus pro memoria, quod cum nos die nona mensis iunii anni nunc currentis infrascripti ex [commissione] ill-mi domini comitis domini Georgii Erdődy de Monyorokerik (salvo in reliquo pleno titulo) ac etiam inclytae censurae specialium

commissionum et determinationum, supplicibus libellis providi Michaelis Jurczak sculteti de Waiszelow, ad arcem Arva pertinentis, ann[uentes], ad [loc]a propria dominorum, hucusque in nullum censum quibuspiam dominii incolis ellocata, ultraque metas territorii possessionis Klin Zakamenszky situata et versus Beszkid tendentia exivissemus, iisdem territoriis eorundemque locis et amplissimis sitibus una cum ad latus nostrum adscitis generosis, egregiis et nobilibus Matthia Revitszky vicecomite, Joanne Guzith iurato et Simone Revitszky vicenotariis necnon Alexandro Revitszky iudice nobilium et Jeremia Medveczky iurato assessore comitatus Arvensis, aliisque quamplurimis eiusdem dominii scultetis et coincolis exacte reambulatis, revisis et indagatis, posteaquam manifeste comperiebatur, dicta loca et territoria nullum fructum hucusque importasse in sationem dominorum praedictae arcis Arva compossessorum, tanquam ab arce trium fere milliarium spacio dissita, officialibus arcensibus haud quamquam antehac vel nimis raro cognita, exeoque per vicinarum imo et inferioris comitatus districtus seu processus possessionum incolas subditos quidem dominii in praeiudicium dominorum, clam et absque praescitu eorundem aut officialium, solutione alicuius census vel arendae prorsus sine omni temerarie usitata..., floribus diversorum lignorum in amplissimis sylvis exstirpata, eradicata ac a potiori in pascua, prata et terra sativa (ut praemitteretur sylvis copiose excisis) redacta esse; unde nos nullum damnum vicinarum possessionum... (quibus alioquin etiam non deessent sufficientes propriorum amplissimorum territoriorum commoditates) sed potius memoratorum arcis repetitae Arva dominorum conspicientes, quod nimirum subditi eorum a multorum annorum decursibus quamplurima territoria dominorum propria extirpando, proprium solum commodum exinde secuti fuissent, praeterea tanta adhuc restarent similia dominorum propria territoria, ut plures quoque possessiones locari, erigi aedificarique cum aliarum possessionum subditis, quatenus vidulium dominorum accesserit, commode sustentari in iis valeant, praefato Michaeli Jurczak virtute mentionatarum commissionum et determinationum in ratione erigendae novae possessionis Gyurkow co-

gnominandae, ad beneplacitum dominorum (alioquin ut cum eodem expost conventum, vel eidem pro qualitate erigendae, in quo suas sessiones colonicales observata ibidem locorum usitata mensura dividendae possessionis et secus territorii urbarialiter statutum fuerit) talleros centum post exaedificationem eiusdem possessionis, aut lehotae solitae imponendae expletionem ad censum urbarialem solutura, ex iisdem territoriis dominorum certam partem excidimus et demonstravimus suis signis metalibus circumscriptam, et ab aliarum possessionum metis, et territoriis hoc ut sequitur modo et ordine separatam et distinctam.

Prwnya meza ukazala se na wrssku Ussust reczenem, a tam gest kopecz z kameny a zemy wimerany; odtud jde prawo na lawu ruku na horu welky kopecz, s toho kopcza wrchom na polnocznu stranu ide se dolu prez rgeczku, ktera tecze z Trstya na maly kopecz; z malého kopcza ze sameho wrchu najwissiho winde na wrch Dessteneho, z wrchu Dessteneho pugde se na Oleksuku, od Oleksuku k Mutnyanskemu chotarowy; od chotara Mutnyanskeho staru Terchowniczu na odbyeranku na riglik, ktery se waly do Mutneho, z toho riglika prosto dolu potwoczkom okolo chotara Mutnyanskeho, czwo do Bresy wpaduge a dolu Brezu ide. Odtud prosto na wrch Czibuluwky, od Czibuluwky hore wrsskom na wrch Kurczinsky, kde se dely chotar Krussetniczky, Klinianský, Mutnyansky, a bude se delit odtud y Iurczakow, a tam gest kopecz wistaweny starodawny zo zeme a z kameny, od toho kopcza obecneho dolu riglikom po pry chotaru na wrch Labuwky az do ryeky Klinianskej, od rieki Klinianskeg winde se na wrch Pripor, z Pripora do potoka Priehibskeho, ktery wpaduge do rieky Klinianskeg, od toho potoka okolo Oselneho ass pod Ussust a pospolu prosto na wrssek Ussust na najwissnejssy kopecz neb medzy, a tu se chotar zawira.

Quibus sic reambulatis, revisis et excisis ac eidem Michaeli Jurczak pro erigenda possessione et novo incolatu assignatis, eidem uti in eadem possessione erigenda futuro sculteto iudici eiusdemque posteritatibus et universis populis ac incolis inibi collocandis, praesentes litteras nostras usque tamen uberiorem earundem per altetitulatum illustrissimum dominum comitem di-

rectorem fiendam gratiosam confirmationem, sub syngraphiis et sigillis nostris futura eorundem pro cautela necessarias extradandas duximus et concedendas. Datum sub praedicta arce Arva, die undecima mensis praescripti iunii anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo primo. Comes Georgius Erdödy, Franciscus Dezsöffy bonorum arcis Arva praefectus, Stephanus Hrabowszky, praesentibus nobis Mathia Reviczky memorati comitatus Arvensi vicecomite, Joanne Guzith iurato notario et substituto vicecomite Arvensi comitatus, Simone Reviczky iurato comitatus Arvensis, Alexandro Reviczky praeinditi comitatus Arvensis iudice nobilium et Jeremia Medwedsky eius comitatus iurato assesore.

91.

Wiedeń, 26 listopada 1696.

Cesarz Leopold na żale i skargi szlachetnych rodzin Wilczków, Bukowińskich i Moniaków, podniesionych niedawno do stanu szlacheckiego i zwolnionych od wszelkich czynszów i danin, których mimo to Państwo Orawskie obciąża nieproporcjonalnie wysokiemi podatkami i ciężarami, nakazuje Jerzemu Erdödy'emu, najwyższemu żupanowi tegoż Państwa Orawskiego, aby przestrzegając ustawowej równości stanu szlacheckiego, zapobiegł uciążaniu wspomnianych rodzin, zwrócił im niesłusznie ściągnięte kwoty podatkowe, oraz zabrane przy egzekucji bydło.

Or. *papierowy, na arkuszu folio, z dobrze zachowaną pieczęcią królewską, wyciśniętą przez papier, w Archiwum Zamków Orawskich fasc. 1, nr 39. Na odwrociu adres:* Spectabili ac magnifico comiti Georgio Erdödy de Monyorokerék Montis Claudii et comitatuum Varasdiensium supremo ac perpetuo, Barsiensi vero itidem supremo comiti, camerario et consiliario nostro, necnon tavernicorum nostrorum regalium per Hungariam magistro etc. fideli nobis dilecto.

Kop. z 14 lutego r. 1731 w temże Archiwum fasc. 26, nr 1 b.

Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex. Spectabilis ac magnifice comes, fidelis dilecte. Querulose et lamentabiliter representarunt maiestati nostrae fideles nostri nobiles familiarum Vilczek, Bukovinszky et Monyak in comitatu Arvensi degentes et residentes, quod licet nos his retroactis annis loca eorundem exponentium scultetia, consequenterque residentias ipsorum una cum appertinenciis in benignis literis nostris exemptionalibus superinde emanatis et coram ubi opus fuerit producendis, ob praestita eorundem fidelia servicia ab omnibus censibus et daciis in perpetuum exemerimus, libertaverimus ac etiam nobilitaverimus, per hocque eosdem exponentes in veros et legitimos praefati regni nostri Hungariae nobiles clementer cooptari fecerimus, consequenterque ipsi quidem nobilitari fruerentur praerogativa, residentiae vero et loca eorundem scultetia in nobilitarem curialem statum redacta essent. Mentionatus nihilominus comitatus Arvensis, non curata eorundem eiusmodi nobilitari praerogativa, ipsos in porcionibus aliisque oneribus subportandis conditioni rusticanae portasque in ipsas rusticanas annumerare et ab una ac media eorundem curia menstruatim viginti sex imperiales ac denarios quinquaginta extorquere, e contra ab aliis nobilium curiis a singula nonnisi singulos quatuor imperiales exigere, sicque mentionatos querulantes respective improportionaliter aggravare et ad incitas fere redigere, pro praetensisque et ex praecitata manifesta improporcionalitate emersis restantibus quadringentis nonaginta florenis pecora eorundem in executionem summere ac de praesenti quoque prae manibus generalis dicti comitatus perceptoris retinere, nil pensi duxissent, gravi eorundem querulantium damno, nobilitarisque praerogativae praeiudicio et communis iustitiae laesione, valde gravibus et manifestis. Quia vero una eademque esset nobilitaris praerogativa, neque in eadem maior et minor libertas ac immunitas daretur, conditioque unius nobilis conditioni alterius deterior esse nequiret, quinimmo fidelitas quoque vestra praeattactas restantias usque dum dictorum querulantium

possessiones per substitutum eorum vicecomitem et unum iudicem nobilium ac iuratum assessorem praefati comitatus Arvensis oculate, revisae et superinde in comitatu relatio ulteriorque determinatio et petitae iustitiae administratio facta fuisset, inexacte per perceptorem habendas commisisset, qua commissione quoque vestra non obstante intuitu praeattactarum restantiarum executionem ut praemissum est subire debuissent, supplicatum itaque extitit maiestati nostrae nominibus et in personis praerepetitorum quaerulantium debita cum instantia humillime, quatenus iisdem in praemissis clementer providere, fidelitatique vestrae, qua supremo dicti comitatus Arvensis comiti (cui alias etiam ex obligatione eiusmodi iniurias in comitatu suo illatos vel inferendas antivertere competeret) de et super restitutione eorundem abactorum pecorum, nec non ob inaequalitatem repartitionis portionariae causatorum damnorum, ac ultra aequitatem extortae summae pecuniariae refusione per vos ordinanda, servandaque imposterum respectu reliquorum nobilium proportione, benigne committere et mandare dignaremur. Quorum nos demissa supplicatione veluti iusta et legittima clementer exaudita et admissa, cum alioquin etiam nobilitaris praerogativa iuxta publicas praefati regni nostri Hungariae constitutiones signanter autem titulos secundum et tertium partis primae operis decreti Tripartiti et articulum duodecimum anni millesimi sexcentesimi octuagesimi septimi omnium statuum ac ordinum Regni una eademque esset, maiorque et minor in eadem libertas non daretur, sed nec conditio unius condicioni alterius deterior esse nequiret, commune vero onus Regni pro communi eiusdem necessitate, bonoque publico communiter et aequaliter per fideles regnicolas nostros supportandum veniret, aequalitate nobilitaris praerogativae ac identitate status, sed vel maxime ipsa iustitia id exposcente, porro quemadmodum nemini cum damno alterius locupletari licitum, ita nec communis oneris supportationem in alium cum sui alleviatione derivare, iustitiae consentaneum esset, unde ex manifesta inaequalitate repartitionis causata damna et ultra aequitatem extortae pecuniae, ab iis, qui per hoc alleviationem sensissent, merito praetendi quirent, iustitia namque cuilibet quod suum est reddi et restitui iuberet, eapropter fidelitati vestrae

harum serie clementer committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus et rebus sic ut praefertur stantibus, eum quantocius in praetacto comitatu Arvensi ordinem instituere et facere velitis, ut pro moderna publica necessitate in exolutionem quanti portionalis omnes omnino aequaliter concurrere debeant, neque debilioris sortis nobiles per potentiores aggraventur, verum velut una eademque nobilitari praerogativa gauderent, ita onera quoque iisdem obvenientia aequalibus humeris supportent, neque antelati quaerulantes maiori onere quam reliqui nobiles aggravari debeant, quinpocius ex inaequalitate hactenus factae repartitionis ab iisdem indebite et ultra aequitatem desumptas pecunias per eos, qui eatenus alleviationem adepti fuissent, reddendas et restituendas authoritate officii sui supremi comitis ordinare et demandare debeatis et teneamini. Executuri hac in parte benignam voluntatem et serium mandatum nostrum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima sexta mensis novembris anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto.

Leopoldus. Ladislaus Mattyassovsky
ep. Nittriensis.
Paulus Mednyansky.

92.

(Maków), 23 grudnia 1703.

Stefan z Białej Bielski posesor Makowa stwierdza, że szlachetny Stanisław Moniak posesor Zubrzycy Górnej na Orawie, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech z rodziną swoją do Polski i zamieszkał w jego domu we wsi Grzechyni, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy.

***Or.** papierowy na arkuszu folio, zaopatrzony pieczątką lakową z herbem Prawdzic, w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej.*

Universis et singulis quorum interest principibus, comitibus, baronibus, urbium omniumque locorum in regno Hungariae prae-

fectis significamus praesentibus literis nostris, quod nobilis Stanislaus Moniak Superioris villae Zubrzyca possesor in districtu Oraua propter conservandam et debitam fidelitatem subiectionemque (quam ab antiquo suis cum successoribus fideliter sacrae caesareae maiestati tenebat) tempore presentis infelicis rebellionis tumultusque excessivorum in partibus Hungariae, fugiendo licentiam illorum, cum suis domesticis ad fines Poloniae migravit, et in aula mea cum omni modestia per totam aestatem manebat in villa Grzechynia, parochia Macoviensi, non ob aliam rationem, solum istorum rebellium indecentem licentiam fugiendo, ne istum nobilem Moniak stringant et ad hoc nefas ducant, uti alios violenter strinxerunt et dum ad illorum requisitionem per nuntium (ut cum illis teneat) recusavit, de omnibus fructibus terrae et suppelectili domestica istum nobilem Moniak spoliarunt. Cuius calamitatem videndo propter hoc nefas et peticioni illius uti iustae annuendo, presens testimonium inferius subscripti damus et sigilla nostra inponimus, 23 decembris 1703 anno.

Stephanus a Biała Bielski possessor in Makow, villa Grzechynia vicinus, cum sigillo.

(inną ręką:)

Mikołaj Gorucki obywatel Grzehynsky.

93.

Jordanów, 16 października 1708.

Rada miasta Jordanowa zaświadcza, że szlachetny Stanisław Moniak z Zubrzycy Górnej, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech do Polski i zamieszkał z rodziną swą we wsi Sidzinie koło Jordanowa, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy.

Or. *papierowy na arkuszu folio z pieczątkami lakowemi miasta Jordanowa i herbem Korczak (Michała Hubickiego) w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej.*

Attestatum Stanislao Monyak per oppidum Jordanow super conservata fidelitate ss. maiestati editum.

Nos proconsul, consules totaque sessio oppidi Jordanow universis et singulis principibus, ducibus, dignitariis, officialibus, civitatum, oppidorum, arcium aliorumque locorum quibusvis praefectis, quorum interest, intererit, aut quomodolibet interesse poterit, significamus et ad notitiam indubitatam deducimus, quod nobiles Stanislaus Moniak de Superiori villa Zubrzyca regni Hungariae propter conservandam et perhibendam fidelitatem et subiectionem, quam ab antiquo cum suis praedecessoribus exhibebat sacrae caesareae maiestati, sub tempus modernarum rebellionum tumultuumque, qui exorsi sunt in regno Hungariae, secessit ad partes Poloniae et in villa nunc Sidzina prope oppidum nostrum Jordonoviense cum tota familia sua per tempus hoc modernum incursionis rebelisantium mansit, idque non ob aliam rationem solum fugiendo et devitando rebelles, ne ipsum stringerent et perducerent ad istam rebellionem, uti quidem alios per vim strinxerunt et perduxerunt; quod summum est, omnem suppellectilem cum aedificiis eorum devastaverunt, frumenta ex horreis adnihilum redigerunt, pecora et universa quaeque victualia surripuerunt et funditus everterunt. Cuius petitioni uti iustae libere annuendo, hoc praesens testimonium nos infrascripti illi extradimus et manibus propriis subscribimus, sigilloque oppidi nostri communivimus. Datum in consulatu nostro Jordonoviensi, die 16 mensis octobris anno Domini 1708.

Joannes Maciaszkowicz notarius iuratus Jordonoviensis.

(Innemi rękami:)

Me tunc presente reverendo Simone.

Petro Grzybski promotore seu capellano ss. confraterniae Rosarii Jordanoviensis.

Jan Swiechowicz rayca.

Kazmirz Maciaskowic bormist Jordonowski.

Jakub Masztalski rayca.

Przytąmności moi Michał s Hubic Hubicki posessor woitostwa Sidzińskiego potwierdzęnie pieczątką swoią.

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESSEUR À L'UNIVERSITÉ DE CRACOVIE

DOCUMENTS POUR SERVIR À L'HISTOIRE DE LA COLONISATION DE LA HAUTE ORAWA.

Il s'agit dans cette publication des sources concernant l'histoire de la colonisation de la haute Orawa, de la région située sur le versant sud des monts Babia Góra et Pilsko (Carpathes). Cette colonisation est assez tardive (XVI—XVII s.), mais curieuse à plusieurs égards. En voici les raisons:

1° Nous nous trouvons ici devant une forme très primitive de la colonisation d'une région forestière, passant de la phase nomade et pastorale à celle d'un état agricole fixe.

2° Il s'agit d'un territoire limitrophe entre la Pologne et la Hongrie, formant depuis des siècles une frontière naturelle, montagneuse et boisée. La frontière politique suivait de près cette frontière naturelle, non sans subir d'ailleurs certaines modifications de détail, et ceci depuis une époque très reculée [1].

3° La colonisation en question se poursuit sur le point de rencontre de deux éléments ethniques assez fortement caractérisés, l'élément polonais, se déversant à travers la barrière carpathique,

---

[1] C'est ainsi que Jabłonka Orawska qui, au XIVe siècle encore, constituait une station douanière polonaise, passe par la suite à la Hongrie, et ne revient à la Pologne que par la décision du Conseil des Ambassadeurs en 1920.

du nord vers le sud, et l'élément slovaque, se dirigeant en sens inverse, du sud au nord. Bien entendu ces deux éléments sont sujets à des influences réciproques.

4° Dans le développement de cette colonisation on peut découvrir une participation prononcée d'un troisième élément, l'élément valaque (roumain), dont le rôle n'est toujours encore pas suffisamment éclairci, en ce qui concerne la colonisation des Carpathes.

5° Enfin, l'on peut trouver dans le pays d'Orawa un bon nombre de sources, inconnues pour le plupart et non publiées, qui permettent de suivre en détail toute l'histoire en question, ainsi que la vie sociale, économique et culturelle sur ce territoire limitrophe entre les deux pays carpathiques.

Voici les raisons qui ont décidé l'éditeur à publier ces documents qu'il divise en deux parties. La première partie contiendra les chartes (diplômes), la deuxième les autres actes (tableaux des impôts, livres dits «urbaria», correspondances).

Ces matériaux ont été trouvés dans les archives publiques de Slovaquie et de Hongrie et dans les collections privées du pays d'Orawa. Parmi les premières ont été mises à contribution: la précieuse collection historique léguée par l'abbé Joseph Kohúth aux Archives Slovaques du Musée National à Turčianský Sv. Martin; les riches archives du château d'Orava (Hrad Oravský), enfin les Archives Nationales à Budapest. Parmi les collections privées l'auteur a pu consulter les documents se trouvant dans la possession des descendants des anciens *soltys* (préposés de commune) de l'Orava: les Wilczek, les Bukowiński, les Jabłoński, les Lattyak, les Klinowski etc. Les archives du Chapitre de Spisz (locus credibilis) et de plusieurs paroisses de la région ont pu de même être accessibles aux recherches de l'éditeur.

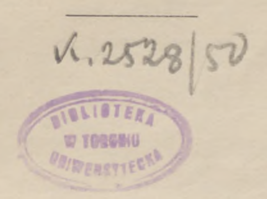
La publication présente ne s'occupe que des communes et villages à population polonaise aujourd'hui encore, et chronologiquement elle couvre l'espace de quatre siècles (XIV—XVII).

Quant à leur nature, les documents de la partie présente se

répartissent comme suit: privilèges de *sołtys*, privilèges de location et immunités, contrats, testaments, verdicts des tribunaux, actes de départition, actes de nobilitation.

On remarquera plusieurs fascimilés de documents, ainsi que d'armoiries des familles de *sołtys*, annoblies par les rois de Hongrie.

Les Index seront joints à la 2e partie qui contiendra un abrégé de l'histoire de la colonisation de l'Orawa avec une carte géographique.



Wydawnictwa Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem

1. **ROCZNIK PODHALANSKI.**
Treść: Od wydawców. — WACŁAW SIEROSZEWSKI: Bronisław Piłsudski. — EDMUND DŁUGOPOLSKI: Przywileje sołtysów podhalańskich. — JAN CZUBEK: Początki i nazwa Zakopanego. — JÓZEF RAFACZ: Dzierżawa szaflarsko-nowotarska Marka Ratulda w wieku XV. — JAN CZUBEK: Bitwa pod Nowym Targiem 1670 r. — X. JÓZEF STOLARCZYK: Kronika Parafji Zakopiańskiej (1848 do 1890). Wyd. Adam Wrzosek. — JÓZEF KANTOR: Pieśń ludowa Podhala. — BRONISŁAW PIŁSUDSKI: W sprawie Muzeum Tatrzańskiego. — KONSTANTY STECKI: Ludowe obrazy na szkle z okolic podtatrzańskich.
2. **KONSTANTY GORSKI**: Tatry i Podhale w twórczości Jana Kasprowicza.
3. **ADOLF CHYBIŃSKI**: O muzyce górali podhalańskich.
Zarys historji badań i prac o muzyce górali podhalańskich. Wydanie dla uczestników II. Zjazdu Słowiańskich Geografów i Etnografów w Polsce. Tylko 100 egzemplarzy w handlu księgarskim (wyczerpane).
4. **JULJAN KRZYŻANOWSKI**: Pieśniarz krainy kęp i wiecznej nędzy. Rzecz o Władysławie Orkanie.
5. **TEOFIL EMIL MODELSKI**: Spory o południowe granice diecezji krakowskiej od strony Spisza (w. XIII—XVIII). Z mapą.

KONSTANTY STECKI: Ludowe obrazy na szkle z okolic podtatrzańskich. Odbitka z «Rocznika Podhalańskiego» (wyczerpane).

Bibliothèque du Musée des Tatry à Zakopane

1. **ANNUAIRE DE PODHALE.**
Matèriaux et travaux historiques et ethnographiques.
2. **KONRAD GÓRSKI**: Les monts Tatry et Podhale dans les poésies de Jean Kasprowicz.
3. **ADOLF CHYBINSKI**: Coup d'oeil sur les publications concernant la musique des montagnards polonais (épuisé).
4. **JULIEN KRZYŻANOWSKI**: Le poète du pays des roches et de la misère. Essai sur Ladislas Orkan.
5. **THEOPHILE ÉMILE MODELSKI**: Le litige concernant les frontières méridionales du diocèse de Cracovie du côté du Spisz (XIII-e—XVIII-e siècles). Avec le plan de situation.
Remarque: Les nr. 2, 3, 4, 5 des publications ci-dessus sont pourvus d'un résumé français.